

KUR'AN'DA
SAL'ÂT

-2-

İÇİNDEKİLER

KUR'AN'DA SALÂT.....	3
SALAT VE ZEKAT.....	49
ALLAH'A GİDEN YOL MABEDLERDEN GEÇMEZ.....	55
MEKKE VE MEDİNE'DE İNEN SURELERİN ÖZELLİKLERİ.....	58
SALATI İKAME.....	67
ALLAH VE MELEKLERİNİN SALATI.....	166
NAMAZ VAKİTLERİ DİYE BİR ŞEY YOKTUR.....	174
NAMAZ VE ABDEST.....	184
TEVBE 103. AYET HANGİ ANLAMA GELİYOR?.....	189
NAMAZA ÇAĞRI (EZAN).....	191
SÂLÂT MI, NAMAZ MI?.....	193

KUR'AN'DA SALÂT

“Şia ve Ehl-i Sünnet inancına göre salât belirli bir dizi metinlerin okunduğu ve belirli bir dizi hareketin günün belirli vakitlerinde yapıldığı bir ritüeldir. Ama asıl soru, gerçekten de Kur'an bu inancı destekliyor mu? Gerçekten de Kur'an, namaz adında bir ritüelin olduğunu bize emrediyor mu? Şimdi Kur'an'a gidelim. Kur'an'a giderken, kendimize soracağımız ilk soru şu olmalı: Bu ritüelin detayları, tam olarak Kur'an'ın neresinde vardır? Kur'an'ın doğal yapısına yani apaçık olduğuna yani diline yani bağlam ve bütünlüğüne baktığımızda, bu işlemleri nasıl yapacağımıza dair adım adım detaylandırılmış bir liste veya bir pasajın olmasını görmek isteriz. Buna karşılık, Kur'an'da kesinlikle böyle bir şey görmemekteyiz. Tam aksine, salât terimine gelindiğinde Kur'an'da namazdan tamamen farklı bir durum görmekteyiz. Ancak bu konuya girmeden önce “Ritüel (namâz), Kur'an'da vardır.” diyenlerin sıklıkla dile getirdikleri iddialarından bir kaçını görelim. Birinci iddia: Ritüel Salât (Namaz), hadislerle açıklanmıştır.

Cevap: Biz Müslümanlar olarak, görevimiz yalnızca Kur'an'a iman etmek, sadece ona tâbi olmaktır. Çünkü Kur'an tek hidayet rehberidir. (Bakara-2)

Dinde Kur'an'dan başka bir kitaba tâbi olmamakla ilgili yüzlerce âyet mevcuttur. (En'am-153, 155)

Dahası, Allah Resul'u (a.s) hayatta iken din Allah tarafından tamamlanmış,(Mâide-3; En'am-114,115)

Kur'an'da, din ve hüküm olarak hiçbir şey eksik bırakılmamış (En'am-38) ve tamamen detaylandırılmış bir kitaptır. (Fussilet-3; Hud-2) Hatta Kehf Suresi 109. âyette yüce Allah şöyle buyuruyor: De ki: "Rabbimin kelimelerini yazmak için denizler mürekkep olsa Rabbimin kelimeleri tükenmeden denizler tükenirdi." Buradan da anlaşılacağı gibi, Kur'an, bizim dünya ve âhîret kurtuluşumuz için yeterli ve bizim ihtiyacımız olan tüm detaylara sahip olan bir kitaptır. Yüce Allah Nahl Suresi 89. âyetinde de şöyle buyurmaktadır. "... ve sana bu kitab'ı..." her şeyin açıklayıcısı olarak indirdik..." O halde Allah'a iman ediyorsak, bu demektir ki, salât hakkında da ihtiyacımız olan tüm detaylar bu Kur'an'da olmalıdır.

O halde kolaylıkla bu iddianın doğru olmadığını söyleyebiliriz. İkinci iddia: Namaz çağlar boyu aktarıla aktarıla gelmiştir. Bu iddiayı doğrulamak için de Nahl suresinin 123.âyetini delil göstermektedirler. Nahl 123 âyet şöyledir. "Sonra da sana hanif (Allah'ı birleyen) olarak İbrahim'in milletine tâbi olmayı vahyettik..." İddia sahipleri derler ki: Buradaki milletten kasıt ritüellerdir. Namaz, zekat, hac, oruç yani bunların hepsi İbrahim'in döneminde belirlenmişti ve nesilden nesile aktarıldı. Bu iddiaya göre namaz İbrahim (a.s) ile başladı, Musa (a.s) a geçti, oradan İsa (a.s) a oradan Muhammed (a.s) a ve bugüne kadar mükemmel bir şekilde korunarak yaklaşık olarak dört bin yıl sonrasına aktarıldı. Ancak bu fikirde büyük bir problem vardır. Bakara 170; Mâide-104; Lokman-21 âyetler gibi, birçok âyette öğrendiğimiz önemli bir emir var ki, bizler din adamlarının yolunu körü körüne takip etmekten yasaklanmış bulunmaktayız.

Mesela Âraf suresi 3. âyette yüce Allah şöyle buyuruyor. "Rabbinizden sizlere indirilene tabi olun yani ondan başka evliyaya tâbi olmayın..." Buda demek oluyor ki, bizlere nesilden nesile aktarılan herhangi bir ritüel elimizin altında bulunan kitap (Kur'an) tarafından doğrulanamıyorsa, bunun Allah tarafından emredilmediği sonucuna varıyor. Yani o ritüelin, Allah'ın dininin bir parçası

olmadığını anlarız. Bu fikri, bir de millet'i İbrahim'den bahseden şu âyetle (Nahl- 123) bir gözden geçirelim.

Millet kelimesi, Arapça M-L-L kökünden gelmekte ve sözlük anlamı dikte etme, emretme şeklindedir. Evet, kelimenin anlamı bu. Yani yüce Allah buyuruyor ki: (Ey Nebi!) “İbrahim’in Kur’an’da var olan inancına, dinine, itikâdına, emrine tâbi olmalısın. Bu emir de bir sonraki kelimedden anlaşılacağı üzere, monoteistlik (hanif, tek tanrıcılık dinidir) İşte millet'i İbrahim demek bu: Tek tanrıcılıktır yani ritüellerle tamamen alakasız bir durumdur. Dolayısıyla ritüellerin İbrahim'den bu yana nesilden nesile aktarılma düşüncesini “millet” kelimesi ile temellendirmek, Kur'an'a göre yanlıştır. O halde ikinci iddianın da sağlam bir temelin üzerinde olmadığını anlıyoruz. Üçüncü iddia ise biraz daha ilginç, çünkü ziyaret ettiğim web sitesinde namazın zaten Kur'an'da anlatıldığını iddia eden bir yazı okudum.

Sonrasında Kur'an'daki 114 surenin tamamını bu şekilde listeledim ve böylelikle bu yazıya görsel bir perspektif kazandırmak istedim. Bu yazıya göre, namazın amacı Ankebut suresi 45. âyette anlatılıyor. Tâhâ suresi 14.âyette namazda Allah'ı hatırlamak gerektiğine, Mâide suresi 6.âyette namaz için abdestten bahsedildiğine, Bakara suresi 144.âyette ise namaz için yönü belirtildiği ama kırmızı oka dikkat, kırmızı okta belirttiğim âyetlerde (Hac-26; Bakara-149; Yunus-10; Âla-1; Âli İmran-18) “salât” kelimesinin dahi geçmediğini bir yere not edin. Ve aynı âyetin (İsra-110) devamında (İsra-111) âyette Allah'ın namaza nasıl başlanacağından bahsettiği yazıyor. Ve Nisa suresi 102.âyette Allah bizlere namazdaki kıyam ve secdeden bahseder.

Ancak bu âyette de rüku geçmez. Hac suresi 26. âyette ise rüku geçer ancak “salât” kelimesi geçmez. İsra suresi 110.âyette ses tonundan, Vakıa suresi 74 ve Âlâ suresi 1.âyette Allah'ı yüceltmeden bahseder, ancak salât kelimesi buralarda da geçmemiştir. Âli İmran suresi 18.âyette şehadet kelimesi geçer ancak salât ile bir bağlantı kurulamamıştır. Yunus suresi 10.âyette namazın bitişindeki selam-

dan bahseder denilmiştir, ancak salât kelimesi burada yine geçmez. Cuma suresi 9.âyetinde cuma günkü salâttan bahseder. Hud suresi 114 ve İsrâ 78. âyetinde namazların sayısından ve vaktinden bahsedilmiştir.

Nur suresi 56.âyetinde namazın isimlerinden söz eder. Bunların hepsi namazın Kur'an'da olduğunu söyleyen bir web sitesinin görüşleri. Umarım buradaki problemi siz de görüyorsunuzdur. Problem şu ki, bu âyetleri namaz olarak değerlendirdiğimiz durumda Allah'ın bize karma karışık bir ibadet tarifinde bulunduğunu söylemek durumunda kalırız.

Size bir soru sorayım. Eğer namaz bu kadar önemli bir konu ise, Allah neden bizim bu ibadetin ne olduğunu anlayabilmemiz için bize yap boz gibi tüm parçaları birleştirmek zorunda olduğumuz karmaşık son derece problemlili bir tarifte bulunmuştur? Buradan benim çıkardığım sonuç şöyle. Şu an sağ üst köşede bir namazı gerçekleştirebilmek için gereken tek yol ön kabullerimizi teyit etmekten geçiyor. Eğer namaz hakkında bir fikriniz yoksa bu âyetlerden bir ritüel çıkarmanız imkansızdır. Kur'an'ı açtığınızda, imkanı yok bu karmaşık âyetleri birleştirip bu şekilde bir ritüel çıkaramazsınız. O yüzden bize göre bu görüş de kolaylıkla reddedilir.

Kur'an'ı Anlamak

Evet, salat hakkında yaygın iddialara göz atmamız bittiğine göre biraz da bu konudan bahsedelim. Ancak buna geçmeden önce ben dahil herkesin Âraf suresinin 204. âyetini hatırlaması gerekir. “Kur'an okunduğu zaman ona kulak verin yani susun ki size merhamet edilsin.” Yüce Allah'ın burada emrettiği sessizlik, bizim susturmamız gereken iç konuşmalarımız, ön kabullerimiz, din atalarımızdan gelenler yani inancımızdaki ve kafamızdaki ön yargılarımızdır. Diğer bir deyişle, salât hakkında bildiklerimizi ve ön kabullerimizi silip atalım. Çünkü dinde Allah'ı Kur'an temsil eder. Kur'an'ı başka kitaplarla yarışmaya sokmak tartışmasız küfürdür. Birinci derecede kaynak Kur'an, ikinci derecede kaynak Buhari, Müslim, Tirmizi, Kâfi, Ebu Davud, Nesa'i, Ahmet bin Hanbel, Mâlik bin Enes, İbni Mace dediğiniz anda bu şirk ve küfür olur. Kur'an'ı beşeri kaynak-

larla dereceye sokamazsınız. Kur'an dışında bütün kaynaklar tartışmaya açıktır. Tevhid, dinde vahyin egemenliği demektir. Haydi o zaman ilk "salât" kelimesinin tanımıyla başlayalım.

Kelimenin kökü "sad-lam-vav" ve "yakından takip etmek" anlamına geliyor. At yarışlarında, Arapça birinci giden ata "sabık" (lider) ikinci giden ata "el musalli" "yakından takip eden" denilmiştir. Sonuçta birinci olan atı en yakından takip ediyor. Bu tanım aslında Kıyame suresinin 31 ve 32 âyetleriyle tasdikleniyor. "Fakat ne tasdik etti ne de salat etti (takip etti). Aksine, yalanladı ve yüz çevirdi" Burada "saddaka" nın yani tasdik etmenin zıttının "yalan" ve "salla" nı yani salât etmenin zıttının ise "yüz çevirmek" olduğunu görüyoruz. Eğer salla'nın zıttı geri dönme ve yüz çevirmekse, bu demek olur ki salla yönelmek, destek olmak ve yakından takip etmektir.

Ayrıca salâtın ölçütü olarak Âlâ suresinin 15. âyetinde görebiliriz ki yüce Allah bu âyette "Rabb'inin ismini zikretti ve böylece salât etti (takip etti.) Yani" Allah'ın varlığını ve birliğini sürekli zihninde canlı tutarak O'nun yolundan gitti" demektir. Artık "salla" veya salâtın ne demek olduğunu anladığımızı göre Kur'an'a bakıp bir kişinin salât etmesinin ne anlama geldiğini bulalım. Salât eden birinin özellikleri Mearic suresinin 22. âyeti ile 34. âyeti arasında tanımlanmıştır.

Yüce Allah bu pasaja "illel musallin" "musallinler müstesna" diyerek başlıyor. (Salat edenler/el-musallin). Bu âyet, bundan sonra sıralanan özelliklerin salât edenlere ait olduğunun bir göstergesidir. Allah, devamında "Onlar ki salâtlarında devamlı olanlardır." buyuruyor. Buradaki devamlı kelimesine dikkat etmek gerekiyor. Devamlı diye çevirdiğimiz kelime, Arapça'da "dâimun" dur ve bu, daim olunan şeyin bitmeyeceğini ve kesintisiz olacağını gösterir. Bu, namazın tam tersidir. Çünkü namazı birkaç dakikada kılarırsın ve sonlanır. Kesintiye uğrar. Ancak Kur'an'a göre salât, kişinin devamlı olarak salât durumunda olduğundan bahseder. Kesintiye uğramaz. Ve Allah bize sol tarafta da belirttiğim şekilde salat edenlerin

karakteristik özelliklerinden bahseder. Salat edenler yardım eder ve hüküm gününe iman ederler. Allah'tan korkarlar. İffetlerini korurlar. Güvenilirlerdir. Verdikleri söze/yemine sadıktırlar ve salâtlarını korurlar. Peki bu özelliklerin ortak noktası nedir? Cevap çok basittir.

Bunların hepsi Kur'an'da geçen emirlerdir, bunlar Allah'ın emirleridir. Bu da demek oluyor ki Allah'ı takip eden kişi, onun emirlerine uyan kişidir. Toparlamak gerekirse bu; "salatın" tanımıdır. "Allah'ın emirlerini takip etmektir." Musalli (salât eden) Allah'ın emirlerini takip eden kişidir. Ve evet arkadaşlar, bu bizim "salat" hakkında bilmemiz gereken tek şeydir. Bu pasajda açıkça gördüğümüz üzere salât'ı sürdürmek demek Allah'ın bütün emirlerine itaat etmek ve ittibâ etmek demektir. Namaz kılmak yüce Allah'ın emirlerini paramparça etmiştir. Aslında ihlas (dini Allah'a özel kılmak) ihsan (güzel ahlak) ibadet (dinde tek otorite ve hüküm sahibi olarak yalnız Allah'ı bilmek) bilinç (din ve hüküm olarak Kur'an'la yetinmek) gibi bütün kavramlar, aynen salât gibi sürekli devam eden ve asla kesintiye uğramayan kavramlardır. Artık salâtın ne demek olduğunu anladığımızı göre (Allah'ın emirlerini yakından takip etmek). Haydi o zaman, konuyu daha iyi kavrayabilmek için biraz da bu bakış açısıyla, birkaç âyete daha bakalım.

Yüce Allah buyuruyor ki: "Sana indirilen kitabı tilavet et yani salât'ı ikame et. Şüphesiz ki salat, ahlaksızlıklardan ve münkerden alıkoyar. Allah'ın zikri (Kur'an) en büyüktür..." (Ankebüt-45) Yani emirleri yakından takip etmenin neticesi kötülüğün, çirkinliğin alıkonulmasıdır. Tahmin edilebileceği gibi namazın kötülükten alıkoyacağını düşünmek son derece yanlıştır. Çünkü diyalog ve iletişim olmadan yani sözün gücü bulunmadan, hatırlatma ve nasihat olmadan kötülüklerden uzaklaşmanın imkanı yoktur. Bu öğüt ve hatırlatmada en büyük ve en önemli eğitim sistemi Kur'an'dır. Ancak O'nun emirlerini takip ederek kendimizi her türlü kötülükten arındırabiliriz. Maun suresinde yüce Allah buyuruyor ki: "Gördün mü dini yalanlayanı, yetimi itip kakanı, yoksulu doyurmayı teşvik etmeyi? Yazıklar olsun öyle Musallinlere ki onlar salatlarında bilinçsizdirler. Sadece gösteriş yaparlar ve en ufak bir yardımcı da

engellemektedirler” burada görüyoruz ki, takip ettiği şey hakkında gaflet içinde olanların sıkıntısı, ritüellerde değildir. Bu tamamen dini yalanlamayla, yetimi itip kakmayla ve yoksulu doyurmaya teşvik etmeme ile alakalıdır.

Bu durum Allah'ın emirlerini takip etmenin tamamen zıttıdır. Onlar, Allah'ın emirlerini takip etmeyi önemsemezler: Bir de Meryem suresine bakalım: “Sonra onların ardından öyle nesiller türedi ki salatı (Allah'ın emirlerini takip etmeyi) bıraktılar. Yani şehvetlerine tâbi oldular. Onlar gayya ya atılacaklardır” (Meryem-59) Burada anlatılan namazın bırakılması değildir. Onlar, Allah'ın emirlerine tabi olmayı bırakmışlardır. Allah'ın emirlerini bıraktılar yani unuttular. Dolayısıyla Allah'ın emirleri yerine heva ve heveslerine uydular.

Bir âyet dizisine daha bakalım. “Siz kitab'ı tilavet ettiğiniz halde kendinizi unutup başkalarına erdemli olmayı mı emrediyorsunuz? Aklınızı kullanmaz mısınız! Yani sabır ve salât ile yardım dileyin. Huşu duyanlar dışında kalanlara çok ağır gelir.” (Bakara-44,45) Burada yüce Allah insanlara anlaşılır bir şekilde buyuruyor ki: Siz kitab'ı okuduğunuz halde, kitab'ın emirlerini okuduğunuz halde kendinizi unutup başkalarına erdemli olmayı tavsiye mi ediyorsunuz? Sabırla yani kitab'ın içindeki emirleri takip etmekle ona tâbi olmakla yardım dileyin” “Kendilerine, “elinizi çekin yani salât'ı ikâme edin “Allah'ın emirlerini takip edin” denilen kimseleri görmedin mi? Sonra savaş onların üzerine yazılınca içlerinden bir fırka Allah'tan korkar gibi, hatta daha fazla bir korkuyla insanlardan korkuyorlar da “Rabbimiz! Savaşı bize niçin yazdın, bizi yakın bir süreye kadar geri bıraksan olmaz mıydı?” diyorlar. (Nisa-77) Burada bir anahtar kelime görüyoruz “yazılmak” yani Allah onlara belli bir işi yapmaları için emir verdi.

Dolayısıyla onlara salât'ı emretti. Onlara her ne emredildiye, ona tâbi olmalarını emretti. Hud suresi 84- 87. âyetlere bir göz atalım. (Şuayb) dedi ki: Ey kavmim! Allah'a ibadet edin. O'ndan başka ilahınız yoktur. Ölçüyü ve tartıyı eksik tutmayın...” “Ey kavmim! Ölçüye ve tartıya adaletle vefa gösterin yani insanların mallarınının

değerini düşürmeyin, yeryüzünde bozgunculuk yaparak başkalarına zarar vermeyin. Kavmi ise, “Ey Şuayb! Atalarımızın ibadet ettikleri şeylerden yahut mallarımız hususunda dilediğimizi yapmaktan vazgeçmemizi sana salât'ın (tabi olduğun vahiy, din) mi emrediyor?” yani Şuayb, onlara ilahi emirleri getirdi.

Ve kavmi ona: Senin salâtın mı, senin tabi olduğun din mi bunu emrediyor? diyorlar. Burada anlatılan namaz değil, yani bir ritüel değildir. Burada açıkça bahsedilen, Şuayb (a.s) ın sıkı sıkıya bağlı olduğu ilahi emirlerin tümüdür. Son üç âyetimizden biri olan Şura 38. âyette: “Onlar, Rablerinin dâvetine icâbet eden yani salâtı ikâme edenlerdir. Yani (dünya) işlerini aralarında şura ile (danışarak) yapanlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden infak edenlerdir” Burada açıkça görülüyor ki Allah'ın davetine cevap demek, onun emirlerinin hepsini yakından takip etmektir.

Mâide- 91. âyet: “Şeytan ancak aranızda düşmanlık ve kin sokmak yani Allah'ın zikrinden yani salâttan (yakın takip etmekten) sizleri alıkoymak ister.” Tekrardan söylüyorum, bu âyetler bir çeşit ritüeldен bahsetmiyor. Bu âyetler, Allah'ın tüm emirlerini takip etmekten yani istisnasız onlara itaat ve ittibâdan bahsediyor. Tevbe- 5. âyet: “Haram aylar geçtiğinde müşrikleri gördüğünüz yerde öldürün. Eğer tevbe eder yani salâtı ikâme ederlerse yani zekâta (arınmaya)gelirlerse onların yollarını bırakın.”

Bu âyet, bir ritüele başlayan müşrikleri anlatmıyor. Basit bir şekilde Kur'an'da anlatılan Allah'ın emirlerine saygı duyan ve onları takip eden yani tevhid dinini kabul eden birinin durumunu anlatıyor. Az önce salât kelimesinin anlamının Allah'ın emirlerini yakından takip etmek olduğunu bilinciyle Kur'an'dan toplam dokuz âyete göz attık.

Bu kelimenin ritüellerle hiç bir alakası yoktur. Kısaca özetlemek gerekirse, “musalli”, Allah'ın emirlerini yakından takip eden vahyin tümüne itaat ve ittibâ eden kişiye denir. Ve eğer daha öncesinde bahsettiğimiz iki at analojisini kullanacaksak, bu durum aslında Kur'an'ın kendisinin lider olduğunu ve imanlı bir kişinin

Allah'ın emirlerine sıkıca sarılmış, onun himayesine girmiş kişinin onu yakından takip eden musalli olduğunu gösterir. Bu da demek oluyor ki bu iman eden kişi, Kur'an'ın emirlerini çiğnemediği sürece Kur'an'ı takip etmektedir. Yani musallidir. Salat kelimesinin başka âyetlerde başka anlamlarla da kullanıldığından ötürü elbette bazı sorularımız da olacaktır.

Kur'an'da öyle iki âyet vardır ki bu âyetler sadece Nebi (a.s) a özel olarak salât'ı ikame etmesi için günün bazı zamanları değerlendirilmesinden bahseder. Bunlar Hud suresi 114.âyet ve İsrâ suresi 78. ayettir. İlginç bir şekilde iki âyet de tekil formundaki "ekimissâlâte" "salâtı ikâme et." kelimesi ile başlamaktadırlar. Bu da demek oluyor ki bu âyetler tamamen Nebi (aleyhisselam) a hitap etmektedir. O zaman burada şöyle bir soru doğuyor. Allah neden Nebi (a.s)'a günün belli vakitlerinde "salâtı ikâme etmesini" tavsiye ediyor? "Tesbih, Salat ve Vakit" yazılarını okumadan önce Allah Resulünün vahyin içinde nasıl bir yoğunlaşma yaşadığını bilmek çok önemlidir.

Şia ve Ehl-i Sünnet din adamlarının rivayetler dininde yaşadıkları yoğunlaşmanın bin katı kadar vahyin merkezinde bir hayat yaşıyordu. Çünkü Mekke'de bütün yük onun sırtında idi. İşte bu yüzden tesbih ve salat'ı ikame ile ilgili emir ve tavsiyeler her zaman tekil formunda yani ona özel gelmiştir. Yani gece vakitlerinde Allah Resulüne özel bir motivasyon ve enerji sağlıyordu. Geleneksel din adamları Nebi ve Resulün arasında bulunan farkları, Kur'an'daki kavramları, Mekke ve Medinenin şartlarını bilmedikleri için daha doğrusu Kur'an'a hakkıyla iman etmedikleri için bu gerçekleri anlamaktan uzak kalmışlardır. Yani Mekke'de vakit ayırma ihtiyacı salâtı ikamenin içinde öncelikle bireysel olarak ortaya çıkan bir gerçektir. Bağlantınızın (salâtınızın) bir daha asla kopmamasını istediğiniz için öğrendiklerinizin üstüne koyarak ilerlemeye artık kesinlikle vakit ayırmak ihtiyacı hissedeceksiniz. "Salata kalktığınızda Allah'ı ayaktaiken, otururken ve yan yatarken zikredin. Ne zaman ki güvenliğinizden tatmin oldunuz artık salâtı ikame edin. Çünkü salat'ın vakitlerini yazmak(tayin etmek) müminlerin üzerine belli bir görevdir." Yani onun vaktini belirlemek müminlerin üye-

rine düşen bir görevdir. (Nisa-103)

Müminler herhangi acil bir durum ve ihtiyaç hallerinde tayin edecekleri zamanlarda mescidlerde bir araya geleceklerdir.

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

innes salâte kénet alelmüminine kitében mevketen” cümlesi, bunu apaçık olarak ortaya koymaktadır.

Paralel din adamları namaz ritüelinden dolayı âyetin son cümlesini tahrif etmişlerdir. “Sabredenler, sâdık olanlar yani gönülden boyun eğenler yani infak edenler ve seher vakitlerinde bağışlanma dileyenlerdir.” (Âli İmran-17)

Bu ayetteki “seher vakitleri” ifadesi “Ey müminler! Hepiniz her sabah seher vaktinde af dileyin” anlamında değildir. Hûşû ile bağlantısını ayakta tutanların tesbihleri için örnek olarak gösterilen bir zaman dilimidir. Kesin bir emir ya da görev değil, ibret alınacak bir misaldir. Yalnız başına kalınabilecek ve rahatça tesbih edilebilecek ve Allah’tan af dilenebilecek çok özel bir zaman dilimidir. Uykusuz kaldığımız bir gecenin sabahında bile mutlaka kalkıp o saatte yapacağımız bir görev değildir.

“Onların hepsi bir değildir. Kitap Ehli’nden bir ümmet vardır ki; gece vaktinde ayakta durup Allah’ın âyetlerini tilâvet ederler yani secde ederler.” (Âli İmran-113)

Benzer bir durum burada da vardır. Gece vakti ayakta kalıp Allah’ın âyetlerini okuyup çözümlenmek, üzerinde düşünmek ve tam bir kavrayışa ulaşmak için farkındalık sahibi olmaya çalışmak erdemli bir meziyettir. Salât’ı ikâme etmek (vahiy’le bağlantısını ayakta tutmak) isteyenler için örnek bir ahlak biçimidir. Gecenin sessizliğinde çalışmak, kavrama kolaylığı açısından çok faydalıdır. Ama her gece için emredilen mutlak bir vazife değil, örnek gösterilen bir emek ve yöntemdir. Fırsatı olanların ve kendine fırsat yaratanların zaten yapmak isteyeceği bir ders çalışma işidir. “(Zekeriya) “Rabbim! Bana bir delil (âyet) kıl.” dedi. Senin âyetin, işaretleşme dışında, insanlarla üç gün konuşmamandır. Rabbini çokça zikret

yani akşam sabah O'nu tesbih et.” (Âli İmran-41)

“Böylelikle (Zekeriya) mihraptan kavminin karşısına çıkıp onlara işaret etti: Sabah akşam tesbih edin.” (Meryem-11)

Sabah ve akşam olarak diğer tesbih âyetlerine uygun olarak da alınabilir, süreklilik ifadesi olarak da kabul edilebilir. Her iki şekilde de tesbih geçmektedir. “Güneşin sarkmasından gecenin kararmasına kadar salâti ikame et yani fecir Kur'an'ı (okumasını yap): Öyle ki fecir okuması müşahede edilebilirdir (görünürdür, şahit olunurdur).

Gecenin bir kısmında sana özel ilave olarak onunla uyanık kal. Umulur ki Rabbin seni hamd edilecek bir makama (yere) ulaştırır.” (İsra-78, 79) Buradaki vakitler yine sadece Nebi'ye özel olan Hud 114'de yazılı vakitlerin farklı bir üslupla yazılmış halidir. Âyette bulunan vakitler ve Hud 114'deki vakitler aynı vakitlerdir: Sabah, akşam ve gecenin bir kısmı. “Kur'ân el-fecri” “Fecir okuması” tabirine gelecek olursak. Kur'an'da ne yazdığını anlamak gibi bir derdi olan ve o kitab'ı bir ikon ve fetiş yapmak için değil mesajı alıp doğruya ulaşmak üzere o kitab'ı okuyanların eminim ki birçok kere kulaklarının tırmalanıp takıldığı bir yerdir İsra 78. âyet? ki bu âyeti, geleneksel meal yazarlarının hemen hepsi aynı biçimde çevirmişler. “Sabah namazı tanıklıdır” Hatta kimileri hızını alamamış ve “sabah namazına melekler şöyle şahit olurlar, böyle şahit olurlar” diyerek kelimeleri tahrif etmekle kalmayıp, olmayan kelimeleri de kitabın meâline eklemişler.

Peki, neden böyle yapmışlar? Konunun hastalıklı yani mezhepsel bir saplantıyla namazla bağdaştırılıyor olmasıdır. Halbuki burada ikame edilmesi istenen salât, namaz değil yine bir tesbihtir. Nebi'yi ve arkadaşlarını Mekke'den çıkarma planları yapan veya kendi istedikleri kıvama getirmek isteyen müşriklere karşı yapılacak mücadelenin zihinsel hazırlığıdır. Âyetin önündeki ve arkasındaki âyetleri de okursanız bunu net olarak göreceksiniz. Nebi bu konuda sıkıntı çekiyor. Ne yapılması gerektiği üzerinde düşünüyor ve Allah'ın yardımını umuyor. Enine boyuna iyice düşünmeden karar vermek istemiyor.

Buradaki tesbih bir hal tarzı çalışmasıdır. Kendi hayatımızda karşılaşılabileceğimiz farklı konularda da ibret alınabilecek bir örnektir. Detaylandırılabilir ana mesaj kabaca şudur: “Başkaları tarafından başına bir sıkıntı getirildiğinde etraflıca düşünmeden hareket etme. Yol gösterici kitabın üzerinde çalış yoğunlaş. Konuyu analiz etmeye vakit ayır, sonra kararını ver ve yalnız Allah’a tevekkül et, sabırlı ol ve ümidini kesme. Oysa âyetlerin önüne ve arkasına bakmayanlar.

O kadar sıkıntı içerisinde bulunan Nebi (a.s) ın başındaki belayı unutup hangi saatlerde nasıl namaz kılacağıнын ve kılacağı namaza meleklerin şahit olup olmayacağıнын derdine düştüğüne inanıyorlar. Hatta paralel din adamlarına kalsa Nebi (a.s) başında kılıç sallanırken bile namazını bozmayacağını ileri süreceklerini biliyoruz. Ama Kur’an’da böyle saçma sapan bir manzarayı göremezsiniz. Tam tersine tehlike anlarında salât’ın kısa tutulması gerektiği bile söylenir. Ayette geçen “fecr”in “sabah aydınlığı”, Kur’an’ın ise “okunan, okuma” anlamına geldiğini herkes bilir. “Meşhuden” ifadesi ise “görünen, görünür, görülebilir, tanık olunabilir, müşahede edilebilir” demektir. Yani âyette anlatılmak istenen şey, fecir’deki okumanın sadece dille değil, gözle ve gönülle de görülebilir bir okuma olduğudur. Okuyup düşünme işinin aydınlıktan dolayı kolaylaşmış olduğudur.

Çünkü akşam alacakaranlığından gecenin kararmasına kadar ve gecenin bir bölümünde de konu üzerinde düşünen Nebi (a.s) ın o saatlerde fecir ile birlikte aydınlığa da kavuşmuş olması söz konusudur. Evet kelime “şâhit olunan” diye de çevrilebilir ama bu tanık olunma hali başkalarının gelip bize şâhit olması değildir. Şu halde onların söylediklerine rağmen sen sabırlı ol yani güneşin doğuşundan ve batışından önce ve gecedan bir vakitte Rabbini hamd ile tesbih et yani böylece gündüzün taraflarında tesbihte bulun. Umulur ki razı olursun.” (Tâhâ-130) Tâhâ 130. âyetteki vakitler, yine Hud 114; Rum 17, 18; Kaf 39,40 ve İsrâ 78-79’daki zaman dilimlerinin farklı cümlelerle aynısının ifadesidir ve yine vakitli salât değil tesbih içindir. Âyetlerin içinde bulunduğu sürelerin hepsi Mekke’de nazil olmuş

ve tamamen Nebi (a.s) a özel olarak gelmişlerdir. Çünkü Mekke'de inen seksen küsür surenin ikisi hariç (Rum 31, Müzzemmil 10) hiçbir tanesinde çoğul olarak "salât'ı ikame edin." diye bir emir yoktur.

Dolayısıyla Şia ve Ehl-i Sünnet din adamları tarafından "namaz vakitleri" olarak görülen âyetlerin hiç birinde vakit açısından müminleri ilgilendiren bir şey bulunmamaktadır. Yani müminlerin kendi aralarında istişare ile belirledikleri vakitler haricinde salâtın vakti diye bir şey yoktur.

Ancak cuma salat'ı ve acil durumlar bundan müstesnadır. Yani şu gerçeği iyi anlamak gerekiyor. Mezhep imamları ve müctehidler tarafından salât vakitleri olarak algılanan âyetler Nebi(a.s) özel olarak inmişlerdir.

Ancak müminlerin de bu vakitleri değerlendirmelerinde hiç bir sakınca yoktur. Yeter ki büyük bir farz gibi telakki edilerek ümmette bundan sorumlu tutulmasın. "Gündüzün tarafları" ifadesi bu vakitlerin gündüzün içinde olmadığından, etrafında (dışında) olduğundandır. Ön ve arka âyetlere bakıldığında yapılacak tesbihin de yine bağlamdaki sorunlar çerçevesinde olduğu görülür. "(Allah'ın nuru) Allah'ın, onların yükseltilmesine ve isminin zikredilmesine izin verdiği evlerdedir. Onların içinde sabah akşam O'nu tesbih ederler" (Nur-36) Bu âyet toplu halde yapılan vakitli salata katılanların kendi evlerinde de süreklilik gösteren biçimde tesbih ettiğini gösteren bir âyettir. Bu salât cuma suresinde geçen ifadelere benzemektedir ve salât'ı ikame bağlamında açıklanıyor. "(Onlar öyle) adamlar ki; ne ticaret yani ne alış-verişin onları Allah'ın zikrinden (Kur'an'dan) yani salât'ı ikame etmekten ve zekata (arınmaya) gelmekten alıkoymadığı kimselerdir. Onlar kalplerin ve bakışların altüst olacağı günden korkarlar." (Nur-37)

"Ey iman edenler! Cuma(toplanma) günü salât için nida edildiği zaman, Allah'ın zikrine (Kur'an'a) koşun yani alış-verişi bırakın. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır" (Cuma-9)

Kur'an'da özellikle üzerinde durulan vakitli salât işte budur.

Müminlerin üzerinde ortak akıldan faydalanacakları bir beraberlik sorumluluğudur. Çağrıyla yapılan ve iman edenlerin katıldığı ortak tesbih ve dayanışma faaliyetidir. Durumun bu olması ayrıca geniş kapsamlı başka salât yapılamaz demek değildir. Kur'an'da emredilen bu salâtın dışında elbette müminler kendi aralarında anlaşıp farklı gün ve saatlerde de emredilmediği halde toplu salât yapabilirler. Gece tesbihlerinde de bir araya gelebilirler. Gelmişlerdir de. Bunun önünde hiçbir engel yoktur.

“Doğrusu gece inşası etki bakımından daha kuvvetli, okumak bakımından daha sağlamdır. Çünkü gündüzde, senin için uzun uğraşlar vardır.” (Müzzemmil-6, 7)

Bu âyet açık olarak gündüzün öğütlenen bir ders tesbihi vakti olmadığını, gündüzün dışındaki saatlerde o tip tesbih saatlerinin öğütlendiğini gösteriyor. Sebeplerini de açıklıyor.

Elbette vakitli olan toplantı salâtı bunun dışında. Bunu da Cuma suresi ve bağlantılı âyetlerden anlıyoruz. Şimdi geldik daha önce de bahsettiğimiz Müzzemmil 20.âyete. Hud 114'de konuştuğumuz ve link verdiğini belirttiğim gecenin zülüfleri bu ayetle ilgiliydi. “Şüphesiz ki Rabbin, senin ve beraberindeki bir grubun gecenin üçte ikisine yakın, yarısı veya üçte birinde ayakta olduğunu biliyor...” (Müzzemmil-20)

Bu âyete tekrar döneceğiz. Ama önce Nebi önderliğinde salât'ı ikame eden bireylerin gelişim evrelerinden bu sure kapsamında bahsetmemiz gerekiyor. Müddessir ve Müzzemmil sürelerinde genelde her ikisi de benzer biçimde “örtüsüne/elbisesine bürünen” olarak tercüme edilen “Müddessir ” kelimesi ile bir sonraki surede geçen “Müzzemmil” kelimesinin yakın anlamlara sahip olmakla birlikte aralarında bir nüans vardır.

Müzzemmil kelimesi daha çok “elbisesine bürünen” anlamına Müddessir ise “örtünerek gizlenen” anlamına yakın duruyor. Yani birisinde kendi olağan kıyafetine bürünen bir kişi varken, diğerinde bir üst giysisi ya da üzerine aldığı ilave bir örtü söz konusudur.

Ancak her iki kelimenin de benzeşimli bir deyim olduğunu göz önüne alırsak aradaki farkı daha net görüyoruz.

Şöyle ki... Müzzemmil'den yani elbisesine bürünen kişiden kasıt, kendisini toplum içinde, daha doğrusu kalabalıklar içinde yalnızlığa terk etmiş olan, toplumdaki farklı düşündüğü halde kendi kendine bu farklılığı yaşayıp toplumla bu yönde ilişki kurmayan ya da kuramayan bir kişi anlaşılır. Yani düşüncelerini kendi içinde yaşar. Müddessir ise bir adım daha geride durup gizlenmeyi seçendir. Müzzemmil'in tüm anlamlarını taşımakla beraber Müddessir deyiminden kasıt, kendisini toplumun içinde yalnız görmekle kalmamış elbisesinin üzerine bir de battaniye/zırh çeker gibi kendisini daha bir korumaya almış olan kişi anlaşılır. Yani düşüncelerinden dolayı yalnızlaşmış olan kişinin ilave olarak toplumdaki kaçmaya başlaması, kendi gibi düşünmeyenlerin şerrinden korunma gayreti söz konusudur. Peki, bu fark niçin önemli diye sorabilirsiniz.

Bunu surelerin diğer âyetlerinde göreceğiz. Müzzemmil aşamasında olan kişi henüz öğrenim aşamasının daha alt basamaklarındadır. Uyanmıştır ama daha okuyacağı, öğreneceği çok şey vardır. Fakat müddessir aşamasında olan kişi öğrendiklerinin ne kadar önemli olduğuna daha bir farkındalıkla hâkimdir ve bu yüzden toplumun tepkisinden iyiden iyiye çekilmeye başlamıştır. Kısacası Müzzemmil'de bir acemilik, bir kendi halindelik ve hamlık, müddessir'de ise ilerleyen fikri olgunluğun verdiği bir gizlenme refleksi ve “şimdi ben ne yapacağım” tereddüdü söz konusudur. Bu anlamlar sürelerde gelen sonraki âyetlerde mevcuttur. Müzzemmil suresinin ikinci ve daha sonra gelen âyetlerinde emredilenlerle Müddessir suresinin ikinci ve daha sonra gelen âyetlerinde emredilen şeylerin birbirinden farkı bunu net biçimde ortaya koyar. Müzzemmil suresi bireysel eğitime yöneltirken, Müddessir suresi ise öğrendiğini uygulamaya yönelten bir süredir.

“Az bir kısmı dışında geceleri kalk (ayakta ol). Yarısı kadar veya ondan az eksigi ya da fazlası kadar. Kuran'ı azar azar düşünme düşünme oku. Gerçekten senin üzerine oldukça ağır bir yasa bırak-

çağız.” (Müzzemmil-2/5) Gördüğümüz gibi Müzzemmil’de Resul bir eğitim sürecine sokuluyor. Bu kapsamda biz de elbette üzerimize düşen dersi alıyoruz. Peki, müddessir olana Müddessir suresinde ne deniyor? “Kalk, artık uyar yani Rabbini yücelt. Elbiselerini temizle ve kötülüklerden uzaklaş.” (Müddessir-2/5)

Gördüğümüz gibi Müddessir’de Resul’e harekete geçmesi emrediliyor ve uygulama süreci başlıyor. Kur’an insanlara âyetlerini yaşatır ve kendisini tekrar tekrar ispat eder. Sırası gelen âyet, izdüşümlerini bir şekilde herkese gösterir. Şu kitabı hakkıyla yani güzel niyetle okumaya başlayan herkes Müzzemmil ve Müddessir aşamalarını ve benzer süreçleri üç aşağı beş yukarı her zaman yaşamaktadır. Tâbi ki anlamadan iman eden çoğunluğu kastetmiyoruz. Müzzemmil suresinin ana konusu gece okuma, düşünme, akletme ve öğrenme üzerinedir.

Gece okumalarının (tesbihlerinin) nasıl yapılması gerektiği üzere tavsiyeler içerir. Aynı zamanda gerçeğe uyanmakta olan kişiye çevresinin tepkilerine karşı mücadele azmi yani psikolojik bir destek verir. Peki gece neden o kadar önemlidir? “Doğrusu gece inşası etki bakımından daha kuvvetli, okumak bakımından daha sağlamdır.” (Müzzemmil-6) Günümüzden örnek verecek olursak. Öğrencilerin, çeşitli sınavlara hazırlanmakta olan gençlerin, kitap okumayı alışkanlık haline getirenlerin, akademisyenlerin, fikir üzerine çalışanların, yazarların, araştırma yapanların çok iyi bilebileceği gibi gece fikri çalışma yapmak gündüze göre çok daha verimlidir. İşte her şeyi en ince detayına kadar bilen yüce Allah’ın âyette bize hatırlattığı şey tam da budur.

Periyodik olarak gece Kur’an okumaları yapan kişiler de bu gece gündüz ayırımını çok iyi bilirler. Maalesef bugün elimizde olan birçok mealin yazarının (istisnalar hariç) âyetlerin çevirilerini yaparken bağlam ve bütünlükten kopmakta olduğunu müşahede ediyoruz. Önce ve sonra gelen âyetleri, söylemlerinin aksine kâfi biçimde dikkate almadıklarını, âyetlerde geçen kelimelerin anlamı üzerinde yeterince düşünmediklerini, çoğunun böyle bir yeteneği-

nin olmadığını görüyoruz. Kelimeleri çevirirken genelde başkasının çevirilerinde kullandığı kelimeyi aynen kopyaladıklarını, elde mevcut kadim sözlüklerden yeterince faydalanmadıklarını, Kur'an'ın içinde aynı kelimenin ne kadar, nerede ve cümle içerisinde nasıl kullanıldığını göz ardı ettiklerini, geleneğin dayattığı kirli bilgilerle kelimeler üzerinde hiç düşünmeden bazı anlamları baştan doğru kabul ettiklerini, en kötüsü akıllarını kullanmaktan korktuklarını görüyoruz.

Dolayısıyla Kur'an'ı Türkçe olarak okuyan kişiler bile zaman zaman okuduklarını anlamakta zorlanıyorlar. Adeta alakasız birkaç konu peş peşe veriliyor ya da aynı ayet içinde bile farklı konulardan bahsediliyor zannı uyanıyor. Oysa çoğu zaman âyetler gruplar halinde, kendini, öncesini, sonrasını açıklayıcı ifadelerle dolu.

Ama okunanı parça parça eden anlayış âyetlerdeki kelimelerin, hep kafasındaki veya din atalarından gelen anlamların karşılığını verdiğini zannediyor. Kelimelerin kendi zamanlarına ve coğrafyalarına izdüşeceği ihtimalini göremiyorlar. Aykırı söylem sahiplerini ise dini eğitim, dil ve usul bilmemekle karalıyor, gerçeğin ortaya çıkmasına engel oluyorlar. Oysa kitap ister Arapça olsun ister bir başka lisanda, onu ancak hakkıyla okuyanlar, ona teslim olanlar, ona gerçekten iman edenler anlayacaktır. Elbette boş konuşanlar çoktur ve hep olacaktır. Ama hak her zaman haktır. Akademik yetkinlik Allah'ın ilminin yansıması değil, beşerî ilmin kurumlarında verilen diplomadan ya da firkasal sivil yolların kişisel ve taraflı icazetlerinden ibarettir.

Akademisyenler de keşke bunu bilseler ve beşerî ilimle hür tefekkürü birleştirdikleri oranda önlerinde daha güzel çalışmalar ve çeviriler yapabilme imkânlarının serili olduğunu görebilseler. Şayet öyle yapsalardı “Geceleyin kalkmak, pek meşakkatlidir, fakat ibâdet için de gece, pek uygun.” ya da “Gece ibadeti” ya da “teheccüd namazına kalkmak.” vesair sözde çeviriler yapmaz, gerçeğin üstünü örttüklerrine yanarlardı.

Ama maalesef iş bununla da kalmamış, bırakın meali düzgün yazmayı, o Kur'an'ı insanlara dini kurumlarda ve camilerde anlatmak da toplumun bilgi ve fikri yeterliliği açısından çoğu zaman ortalamasının bile altında olan kişilere bırakılmıştır. Peki, neden gündüz değil? “Çünkü gündüz, senin için uzun uğraşlar vardır.” (Müzzemmil-7) Aslında çok kolay anlaşılır ve net cümleler bunlar. Düzgün çevrildiklerinde akademik bir eğitime asla muhtaç bırakmayan, herkesin anlayabileceği şeyler. Ancak Kur'an'ın dışında dayatılan öyle bir sanal yani iftira bir din var ki, bu basit şeyler bile gözden kaçırılıyor. Gece okumaları tanımlanırken gündüzün nelere ayrılabilceği de açıkça belirtiliyor.

Yani kimsenin “gündüz işten güçten ibadet yapamıyorum” diye kendini kınamasına ve kaygılanmasına gerek yok. Çünkü bir önceki gece, az da olsa kolayına gelen miktarda Kur'an okuyup düşünen birisi, ertesi gün zaten kolay kolay Allah'ı unutarak iş yapmaz. Ama ne dediğini bilmeden geceleyin teheccüd namazı kılan kişinin, ertesi gün yaşadığı uğraşlarda Kur'an'a, Allah'ın verdiği ilme ve hikmete göre nasıl davranması gerektiğini hiç bir zaman bilmeyecektir. Ezan okunduğunda camiye gitse de yaptığı işi Allah'ın öğrettiği gibi yapacak yeterli bir bilgisi zaten yoktur.

Alışveriş yaparken, işinde çalışırken, patronla ya da işçisiyle konuşurken, minibüse binerken, önünden insanlar geçerken aklına Allah ve Allah'ın öğrettiği şeylerin gelmesi mümkün değildir. Çünkü kitabından haberi yoktur. İnsanlara ezilirken ya da kendisi başka insanları ezerken ne halde olduğunu düşünmez. Dua ederken kimden ne isteyeceğini bilemez.

Allah'tan istediğini zannederken O'dan başkasının yardımını ister. Allah'a dua ettiğini zannederken ettiği duanın davacısı olmaz. Her işinde Allah'ın değil hep birisinin gelip onu kurtaracağını zanneder. En ufak bir sorunda bile psikolojik durumu altüst olur. Müzzemmil suresinde kişi okumaya, akletmeye ve düşünmeye sevk edilirken sadece fikren yalnızlaşan kişiye değil, onun diğer insanlara karşı, daha doğrusu uyanmayanlara ve gerçeği yalanlayanlara karşı

nasıl davranacağına dair de öğütler vardır.

“Onların söylediklerine karşı sabret ve onlardan güzellikle ayrıl.” (Müzzemmil-10)

Buradaki “güzellikle ayrılış” veya “güzellikle ayrı gidiş” onlardan hayatın içinde fiziksel bir ayrılış değildir. Gerçeğe uyanan insanın ona bu yüzden düşman olanlardan fikren ve bu fikrin açtığı yol bakımından ayrı gitmesidir. Yoksa artık onlarla alışveriş yapmaması, konuşmaması, yaşam şartlarının gerektirdiği durumlarda onları yok sayması değildir. İstenen, tüm çabalara rağmen gerçeğe ikna olmayan bu kişilerin daha fazla ikna edilmeye çalışılmamasıdır. İlmi verenin Allah olduğunun unutulmamasıdır. Müzzemmil suresi benzer öğütlerle devam eder ve ardından surenin en uzun olan yukarıda konuştuğumuz son âyeti gelir ve tüm bunları anlayabilmenin okumaktan ve düşünüp akletmekten geçtiği hatırlatılır. Surenin en başında öğütlenen “gece okuma”sına dair biliş ve çarpıcı açıklamalar yer alır.

Lütfen üşenmeyin ve âyeti dikkatlice kelime kelime okumadan geçmeyin.

“Şüphesiz ki Rabbin, senin ve beraberindeki bir tâifenin gecenin üçte ikisine yakın yani yarısı veya üçte birinde ayakta olduğunu biliyor. Gece ve gündüzü ölçü çerçevesinde düzenleyen Allah, sizin onu hesap edemeyeceğinizi ve bundan dolayı özrünüzü bilir. O halde kolayınıza gelen kadar okuyun/akledin. Allah sizden hastalar olduğunu, diğerleri içinde Allah’ın fazlını aramak için yeryüzünde dolaşanlar ve Allah’ın yolunda savaşanlar olduğunu da bilir. O halde ondan kolayınıza geldiği kadarını okuyun.

Salât’ı ikame edin, zekâta (arınmaya) gelin yani Allah’a güzel bir borç verin çünkü önceden hayır olarak ne takdim ederseniz Allah’ın indinde kendiniz için onu daha hayırlı ve daha azim bir mükafat olarak bulacaksınız. Ve Allah’a istiğfar edin. Muhakkak ki Allah bağışlayandır ve merhamet edendir. Âyette geçen “hesap edemeyeceğinizi biliyor” denen şey nedir acaba? Sadece gece ve gündüzün ne

kadarına bu okuma işinin ayrılacağı mı?

Neden Allah bu kadar önem veriyor bu hesap işine acaba? Bize göre, burada hesap edilemeyecek olan şey, okumaktan gerçeğin hazzını alan ve bu hazla düşünen kişinin zamanın nasıl geçtiğini anlayamayacağıdır. Bu nedenle “sabahlara kadar okuyup tüm zamanınızı harcamayın.” öğüdü vardır burada.

Çünkü “gündüz uzun uğraşlarımız vardır.” belirtisi de bu öğüdü daha önce tamamlayan bir ifadedir. Üzerimize bırakılan ağır yasanın mesuliyet hissini omuzumuzu çökertmesini Allah'ın istememesidir. “Kolayımıza geldiği kadar okumamızla” çok uzatmayıp gecenin uyku için ayıracağımız kısmının da olması gerektiğine dair şu kadar zamanı aşmasanız iyi olur şeklinde ince ve merhametli bir uyarı vardır burada. “Abartıp da kendinizi hırpalamayın” merhameti mevcuttur. Sabahın soğuşunda pazar yerinde tezgâh açacak olan, gün doğmadan fırına ekmeğini sürecektir olan, poliklinik saatinde beş dakikalık muayene için sırada bekleyecek olanlar var.

Öğrencilerine insan olduklarını unutmadan ders anlatacak öğretmenler, hastasının derdini çözmeyi kendi derdi gibi görecektir doktorlar, merhametli hemşireler, emniyet sağladığı yeri kendi evi gibi koruyan güvenlikçiler, bir çok zorluğun içinde görev yapacak askerlerimiz ve polislerimiz, davasına yetişecek adaletli hukukçular, az da olsa halkına hizmet için idari makamına koşacak insanlar var. Ve daha niceleri... Emin olun ki, Allah hepsinin farkında. Çeşitli nedenlerle sizin gibi yapamadıkları için sizin gibi okuyamadıkları için kendisini suçlu hissedenlere bile lütufkâr bir haber uçuruluyor bu âyette. Dinin ve kitabın içine abartılı biçimde dalıp da hayatı ve an'ı es geçenler olmamalıyız.

Tam aksine hayatımızı daha bir bilinçle, özgüvenle, şuurla ve erdemle yaşamalıyız. Üstelik daha çok bilmek yetmez, hayata uygulamak daha önemlidir. Uykusuz kalıp ertesi gün işinizde gücünüzde mecalsiz kalmayın diye bir izdüşümü var bu âyette. İsterseniz yukarıya dönüp âyeti bir kez daha okuyun. Bu merhametleri ve belki de benim gördüğümden daha fazla izdüşümünü

siz göreceksiniz. “Sabah, akşam Rabbinin adını zikret. Gecenin bir bölümünde O’na secde et yani O’nu uzun tesbih et.” (İnsan-23,24, 25, 26, 27)

Şimdi namaz sırasında yapılması gerektiği düşünülen üç farklı kavramdan söz edeceğiz. Ayakta durma, eğilme ve kapanma (Arapçası) “kıyam-kavm, rüku, sucud-secde” Daha önce de söylediğimiz gibi Kur’an’da namazın nasıl kılınacağına dair bir açıklama yoktur.

Kıyam, rüku ve secdenin salât ile ilişkilendirildiği hiçbir âyet bulunmamaktadır. Ve bu üç terim Kur’an’ın içerisinde serpiştirilmiş bir durumdadır. Başka bir deyişle, Kur’an’a baktığımızda bugün gördüğümüz ritüel ibadetin nasıl yapılacağına dair herhangi bir detay veya işaret bulamamaktayız. Aksine, bu üç kelimenin Kur’an’ın geneline yayıldığını ve peşi sıra gelen ve bir ritüelin parçası şeklinde olmadığını görürüz. O zaman bu terimlerin nasıl kullanıldığına bir göz atalım da yüce Allah’ın bu kelimelerle ne demek istediğini daha iyi kavrayalım.

“İkame” gibi kelimelerin türediği “k-v-m” kökü ile başlayalım. “K-v-m” kök anlamı olarak bir şeyi doğrultmak ve bir pozisyonda kalmasını sağlamak demektir. Hiç şüphe yok ki Arapçada “k-v-m” Âli İmran-191. âyetteki kullanımında görüldüğü gibi basitçe “ayakta durmak” anlamına da gelmektedir. Aynı zamanda Kehf-77. âyetinde olduğu gibi, duvar gibi bir şeyi düzeltmek anlamına da gelir.

Aynı zamanda Âli İmran-75.âyette görüldü üzere birinin arkasını kollamak gibi bir anlamı da vardır. Ancak konu salata geldiğinde (Bakara-110) salâtı ikame etmek, basitçe salâtı sürdürmek demektir. Bizler salâtı doğrultuyoruz ve bu şekilde tutuyoruz. Bu dini ikame etmek ile aynı kullanım ve anlama sahiptir. (Şura-13)

Yani dini/ sistemi sürdürmek, Tevrat’ı ikamet etmek ile aynı kullanım ve anlama sahiptir. (Mâide-66)

Bu ifade aynı zamanda tartıyı ikame etmek için de kullanılmaktadır. (Rahman-9)

Evet, salâtın ikamesi, salâtın sürdürülmesidir. Çünkü onu doğ-

rultuyoruz ve bu şekilde sürdürüyoruz. Bunun ayağa kalkmakla hiçbir alakası yoktur. Bu öğrendiklerimizle Âli İmran 38 ve 39. âyetleri okuyalım. Birçok insan bu âyetlerden Zekeriya (a.s) ın ibadeti sırasında ayakta durduğunu çıkarıyor.

Zekeriya ayakta duruyor olabilir, bu mümkündür. Ancak bu âyetlerde bahsedilen, basitçe ibadeti sürdürdüğü anlamına da gelir.

“Orada Zekeriya, Rabbine dua etti. Rabbim! Bana katından temiz bir nesil başısla, kuşkusuz sen duayı işitensin.” (Âli İmran-38)

“O mihrapta salâtını sürdürürken (kaimun) melekler ona geldi...” (Âli İmran-39)

Zekeriya, bir önceki âyette bahsedilen ibadetini sürdürürken melekler geldi. İşte salât'ın ikamesi bu demektir. Kısacası ikamet etmek, bir şeyi devam ettirmek anlamına gelmektedir.

Sırada incelemek istediğimiz kelime ise “ra-kef-ayn” rüku gibi kelimeler buradan türüyor. “R-k-a” kök anlamı olarak, bir şeye karşı koymamak, direnmek ve durumu kabullenmek anlamına gelir.

Mesela: Lisan-ul Arap'ta “zenginlikten fakir konumuna düşen bir adamın durumu rüku etmiş olur.” açıklaması verilmesinin sebebi budur. Yani önceden zengin olan bir adam fakir olduğunda rüku etmiş olur, fakir durumu hakkında direnç gösteremez ve durumu kabullenir. Hatta üzerinde çukurlar bulunan yola da “rakea” derler. Çünkü yol dirençsizdir. Ve Maide 55. âyette, rükû halindeyken salât'ı sürdüren ve zekata gelen (arınanlardan) bahseder. Eğilirken salât'ı sürdürmeleri ve zekata (arınmaya) gelmeleri mantıksızdır. Namaz bakış açısından da hiçbir mantığı yoktur. Bu, durumu kabullenmekle alakalıdır. Buldukları durumu kabullenerek salât'ı sürdürürler zekata gelirler (arınırlar) anlamına gelmektedir. Bu sebeptir ki Âli İmran- 42 43.âyetlerde “Ey Meryem! Allah seni seçti, seni temizledi ve seni alemlerdeki kadınlardan üstün kıldı. Ey Meryem! Rabbine karşı sorumlu ol, secde et ve durumu kabullenenlerle beraber ol.” buyurmuştur. Meryem'in sadece eğilmesinin istenmesi mantıksızdır. Burada olan, Meryem'in bir önceki âyette

kendisi hakkında bahsedilen durumu kabullenmesi ve karşı koymaması gerekmektedir. Kur'an'ın bakış açısından "r-k-a"nın anlamı budur. Ve elbette son terimimiz "s-c-d" secde gibi terimlerin kökü. S-c-d, kök anlamı olarak verilen emirlere itaat etmek anlamına gelmektedir. Lisan-ul Arab, bunu "her kim ki tevazu ile kendisine verilen emre boyun eğerse, o kişi secde etmiş olur" diyerek, bu tanıımı doğrulamaktadır.

Biz bunu Nahl suresi 48 49 ve 50. âyetlerde görüyoruz. "Onlar, Allah'ın yarattığı şeylerden herhangi bir şeye bakmazlar mı? Göl-gelerinin; boyun eğerek, saygıyla sağa sola dönüp O'nun yasalarına nasıl boyun eğdiklerini (secde ettiklerini) görmezler mi?"

Yüce Allah, gölgelerin nasıl emre boyun eğdiklerinden söz ettikten sonra buyuruyor ki, "Göklerde ve yerde bulunan hareket halindeki varlıkların tamamı yani melekler büyülenmeden Allah'a secde ederler." (Nahl-49) "Onlar, kendi güçlerinin üstünde olan Rablerinden korkarlar yani kendilerine ne emredildiyse onu yaparlar." (Nahl-50) Bu âyetlerden anladığımız üzere secde, basitçe emredilen şeye itaat etme anlamına gelmektedir. İşte secdenin tüm anlamı budur. Bu bakış açısıyla birkaç âyete bakacak olursak. "Hayır ona itaat etme ve sadece (Allah'a) secde et yani yakınlaş." (Âlak-19) "Hani onlara denildi ki: Şu şehirde yerleşiniz yani oranın ürünlerinden dilediğiniz gibi yiyeceğiniz; "hıtta" deyin yani kapıdan secde ederek girin ki hatalarınızı bağışlayalım..." (Âraf-161)

Burada yere kapanmaktan bahsetmiyor. Çok basit olarak, emre itaat etmekten bahsediyor. "Gecelerini, Rablerine secde ederek geçirirler." (Furkan-64)

"Kendilerine Kur'an okunduğu zaman secde etmiyorlar. Aksine o kâfirler yalanlıyorlar" (İnşıkak-21, 22)

İsteyen bu âyete yere kapanma anlamını da verebilir. Ancak burada yere kapanıldığı ile alakalı bir işaret bulunmamakta, aksine buradaki Allah'ın emirlerine itaat etme vurgusu, secdenin anlamına bir işarettir.

Akılda tutulması gereken önemli bir nokta ise, bu âyetleri dikkatli bir şekilde okuduğumuzda, secdenin fiziksel bir yere kapanış olamayacağıdır. Bakara 34.âyette olduğu gibi.

Burada: Âdem'e dosdoğru secde edin demiyor. Eğer yüce Allah, fiziksel bir kapanmadan söz etseydi, Âdem'e dosdoğru secde edin demesi gerekirdi. Ancak burada Âdem'e secde edin denmiştir. Aynı durum diğer âyetler içinde geçerlidir.

“O'na secde ettiler...” (Âraf-206) “Güneş'e secde ediyorlar...” (Neml-24)

“...Bana secde ederlerken gördüm.” (Yusuf-4)

“Allah'a secde etmeyecekler mi? (Neml-25) Aslında secde yüce Allah'a değil, O'nun emirlerinedir. Yani secde kavramının yere kapanma ile hiç bir ilgisi bulunmamaktadır. Aksine, Kur'an'da secde kavramı Nahl suresi 48 49 ve 50.âyetlerde görüldüğü gibi, yüce Allah'ın emirlerine boyun eğmek anlamındadır. Secde yüce Allah tarafından indirilen vahye itaat anlamına geliyorsa, o halde Kur'an'ı anlamadan yani ne dediğini bilmeden secde etmenin bir manası yoktur. Tekrar etmede fayda var. Secde Yüce Allah'ın emir ve yasaklarıyla ilgili katırsız şartsız itaat etme ve kabullenme anlamına gelmektedir.

Yani Kur'an bilinmeden secde edilmez. Çünkü secde verilen emre yani gönderilen vahiy'le ilgili bir durumdur. Siz hayatınız boyunca, yüce Allah'ın bütün emir ve yasaklarını çiğneyin sonra geçip iki dakika ayakta dikilin. Bu olacak bir şey değildir. Yani yüce Allah'ın size olan emirlerini bilmeden ve uygulamadan nasıl veya niye secde ediyorsunuz? Bir soru daha sormak istiyorum. Sorumlu vatandaş, ülkenin yasalarına uyarak ve itaat ederek mi yapılır, yoksa bazı günlerde bir meydana saygı duruşu yaparak mı? Artık Kur'an'da geçen salât'ın yanı sıra rüku, kıyam, secde gibi kelimelelerin de anlamını öğrendiğimize göre, şimdi bu kavramların beraber geçtiği âyetlere bir göz atalım. Bakara suresinin 124 ve 125. âyetleri ile başlayalım. Bu âyetler İbrahim (a.s)dan ve onun Rabbi tarafından

bir takım kelimelerle sınanışından bahseder. “...Ben seni insanlara önder kılacağım” dedi. Yani Allah, insanlar için İbrahim’in bir numune’i imtisal örnek bir şahsiyet bir imam olmasını istiyor.

“İbrahim dedi ki: “Soyumdan olanları da” Ardından Allah “Benim ahdim zalimlere ulaşamaz!” dedi. (Bakara-124) “Hani biz, beyti insanlar için toplanma yeri ve güvenli bir yer kılmıştık. Yani İbrahim, insanlara güvenli bir din inşa etmişti. İbrahim’in (Nübüvvet) makamından kendinize musalla edinin...” (Bakara-125)

Buradaki makam sözcüğüne dikkat ediniz. Malesef ki bir çok kavram gibi, “makam” sözcüğü de yanlış anlaşılıp “fiziksel olarak İbrahim’in ayakta durduğu bir yer” olduğuna iman edilmiştir. Bu “makam” Mekke’de İbrahim’in üzerinde durduğuna inanılan ve şunlar da onun ayak izleri denilerek insanların imanları istismar edilmiş ve uydurma makamın bulunduğu yerde insanların ritüellerini yaptığı kutsal bir yer olarak gelmiştir.

Halbuki Kur’an’da var olan makam fiziksel bir yer değil, İbrahim (a.s) ın Nübüvvet makam ve mertebesinden yani müşriklere karşı yaptığı ve Kur’an’da anlatılan büyük mücadelesinden destek alma anlamına gelmektedir. Bu gerçeği en geniş bir şekilde ortaya koyan Mümtehine suresi 4.âyettir. Mümtehine 4.âyete bakarak Bakara suresi 125. âyeti anlayabilir ve doğrulayabilirsiniz.

Kur’an’da geçen “salât, kıyam, secde, din, iman, itaat, ittibâ, şükür, takva, rükû, ihlas, ibadet, ihsan, şeriat” gibi kavramların hiç bir tanesi belli bir mekan ve zamanda yapılan şeyler değildir.

İnsanın hayatında sürekli var olan ve kesintisiz yapması gereken görevlerdir. Yani bunlar ritüel değil, insanın inancına ve hayatına hakim olan güzel ahlak ve erdemli değerlerdir. Sıradaki âyet Fetih suresinin 29. âyetidir. Yüce Allah buyuruyor ki: “Muhammed Allah’ın Resulüdür. Onunla beraber olanlar, kafirlere karşı şiddetli birbirlerine ise çok merhametlidirler. Onları rüku ve secde ederlerken görürsün. Allah’tan fazilet ve hoşnutluk isterler.” Bir soru sorayım; Eğilmek ve yere kapanmak Allah’ın rızasını kazanmak için bir

yarar sağlar mı? Cevap tâbi ki “hayır” olacaktır. Allah'ın hoşnutluğu sürekli olarak onun emirlerine boyun eğerek ve yalnız O'na teslim olarak kazanılır. Ek olarak “Onların belirtileri yüzlerinin içindeki secde izleridir...” (Fetih-29)

Maalesef bu tanım da kafalarını zemine vurarak iz çıkartan din adamları tarafından yanlış anlaşılmıştır. Yüce Allah bundan bahsetmiyor. Çünkü yüzlerinin üzerinde buyurmamış, içinde demiştir. Üzerinde /içinde farkı bizlere göstermektedir ki onlar, Allah'ın yasalarına boyun eğmektedirler. Secde sonucunda bir huşu kazanmışlardır. İman edenlerin yüzündeki saygı ve tam bir teslimiyet işaretidir. Âyet bundan bahsetmektedir.

Sırada söz etmek istediğimiz âyet Nisa suresi 102; Bu âyet namazın meşrulaştırılmasında en çok delil olarak gösterilen âyetlerden bir tanesidir. Ancak âyeti yeterince dikkatli okursak göreceğiz ki, bu âyet aslında bugün bilinen namaza tamamen aykırı düşmektedir. Şimdi bu âyetteki secdenin gerçekten yere kapanmak olduğunu farz edelim ve âyetin ne dediğine bir bakalım “Sen de içlerinde bulunup...” burada “sen” tekildir. Onlara salat-ı ikâme ettirdiğin zaman (halen tekil) onların bir kısmı seninle (tekil) beraber salata dursun ve silahlarını da yanlarına alsınlar” Evet, şimdi bu manzarayı gözümüzde canlandıralım. Grubumuzun bir lideri bir komutanı bulunmakta ve arkasında silahlarını getirmiş bir grup var...” bir grup yanında dursun ve silahlarını getirsin...” Ve onlar secde ettiklerinde” Onlar secde ettiklerinde (hepiniz yere kapandığında) demiyor. Onlar secdeye gittiğinde demek, liderin secdeye gitmediği anlamına gelir. Daha sonrasında arkanıza (çoğul) geçsinler. Şimdi ne oldu? Aniden bir özne değişimi? Tekil olan senden çoğu olan size...”

Yani onlar (ordu) lider hariç yere kapandı? İşte bu anlayış klasik namaz anlayışına terstir. Bu tanım lideri kapsamamaktadır. Bu durum, öznelere dikkat ettiğimizde ortaya çıkan tablodur. Bunun yerine biz bu âyette ne anlıyoruz, onu gösterelim: Daha önce de belirttiğimiz gibi, bu pasaj savaştan bahsediyor. Daha da spesifik olmak gerekirse, salât dönemlerini, savaş sırasında nasıl sürdü-

rebileceğimizi anlatılıyor. Bu âyette bulunan secde kelimesi yere kapanmayı ifade etmiyor. Onun yerine salât dönemlerinde verilen kurallara, boyun eğmeyi ifade ediyor. Yani diyor ki: “Sizlerin arkasında bulunsunlar.”

Âyet metnindeki ifade “verâiküm” olarak geçiyor. Buda birinin başka bir insanın göremeyeceği bir pozisyonda veya durumda olması gerektiği anlamına geliyor. Yani burada “sizi örtünler” anlamını verdik. Tekrardan bunu görsele dökelim. “Sen de içlerinde bulunup onlara salât’ı ikamet ettirdiğin zaman onların bir kısmı seninle beraber salâta dursun ve silahlarını da yanlarına alsınlar” Burada bir grup askerimiz bulunmakta ve örneğin burada, ortada bir liderimiz var. İçerisinden bir grup silahlarıyla beraber gelecek, Allah’ın sözünü işitecek, boyun eğecekler ve ayrılacaklar. Ve başka bir grup gelecek, Allah’ın sözünü işitecek, boyun eğecek.

Secde ettiklerinde (emirlere boyun eğdiklerinde) yerlerine geri çekiliyorlar ve salât edenleri koruyorlar. Bu âyetin anlattığı olay budur. Namazın nasıl kılınacağı ile alakasızdır. Savaş sırasında salât dönemlerinin nasıl uygulanacağından bahseder. Kısacası savaş sırasındaki “Salât Dönemleri” dönüşümlü yapıyordu. Bir grup gelecek, Allah’ın mesajını duyacak. Mesajlara boyun eğecek ayrılacak ve diğer bir grup gelecek ve aynı şeyleri tekrarlayacaklar. Zaten günümüzde sadece düğmeye basmakla bir anda şehirler yerle bir oluyor. Özellikle günümüzün savaşlarında namaz gibi bir ritüelden söz edilemez.

Dolayısıyla bazı durumlarda savaş gerekli yani evrensel bir olay ise, savaşta bu şekilde bir ibadet söz konusu bile olamaz. 11Eylül saldırılarından sonra ABD Umman denizinden 2000 km uzaklıkta bulunan Afganistan’daki Taliban’ın askeri mevzilerini füze ile bir günde yerle bir etti.

Yani bu savaşta namaz kılma mevzusunu bir kenara bırakıp savaşla ilgili taktik ve talimatları göz önünde bulundurun. Bir sonraki âyette (Nisa-103) “Güvendesiniz salât’ı ikâme edin, şüphesiz salât, vaktini iman edenlerin belirleyeceği bir yazgıdır” denmesinin

sebebi de budur. Yani Nisa 103.âyetin son cümlesine hatalı bir meâl veriliyor.

Yanlış Meâl: Şüphesiz ki namaz, müminler üzerine vakitle yazılmış (bir farz) dır.” (M. Okuyan)

Doğru Meâl: Şüphesiz ki salât'ın vaktini belirlemek müminlerin üzerine düşen bir yazgıdır (görevdir) Yüce Allah salât'ın vaktine müdahale etmez. Bu görev müminlerin kendi durum ve ihtiyaçlarıyla ilgili bir durumdur. Sadece Mekke'de inmiş olan bazı sürelerde yüce Allah, zor dönemlere hazırlık için Nebi'ye özel vakitlerde salât etmeyi önermiştir. (Hud-114,115; İsra-78,79; Müzzemmil suresi baştan sona kadar)

Özetle salat dönemleri, hem mescitlerde hem de açık alanlarda Allah'ın mesajlarını dinlemek için yapılan belirli toplanma ve buluşmaların ismidir. Ve eğer bu pasajın da sonrasını okuyacaksanız Nisa-105/113 arasını, bunu net bir şekilde görürsünüz. Eğer mescitlerde namaz değil de, salât icra edilseydi, bugün islam toplumunun hepsi yüce Allahın kitabını öğrenmiş olurdu. Profplarının bile Kur'an cahili oldukları bir toplum olmazdı. Diyanet İşleri Başkanlığında ve ilâhiyat fakültelerinde kaç tane öğretim görevlisi Kur'an'ı biliyor? Salâttan maksat yüce Allah'ın kitabını öğrenip hayata hâkim kılmaktır.

Son olarak İsra suresi 107 ve 109.âyetlerine bakacağız. “Daha önce kendilerine ilim verilenler o (Kur'an) onlara okunduğunda, çenelerine doğru secde ederek kapanırlar (düşerler)...” Bu âyette salât kelimesinin geçmediğini hatırlatalım. O halde salât sırasında çenelerimize doğru kapanmamız veya yığılmamız gerektiği düşüncesini buradan çıkaramayız.

Ek olarak, şu kullanıma bir bakın: “Çenelerine doğru kapanırlar...” Arapçası “yahirrûne lil ezkâni succeden” Bu kısım ilgilili bir kaç gözlemimiz bulunmaktadır. Öncelikle burada “çenelerine doğru” diyor. Çenelerin “üstüne” değil, Ayrıca burada çenelerine doğru “kapanırlar” diyor.

Çenelerine doğru secde ederler değil, Eğer secde kelimesi, burada fiziksel olarak yere kapanmayı ifade etseydi, hem yere kapandıklarını hem secde eder olduklarını belirtmesi gereksiz olurdu. Yüce Allah'ın sadece kapandıklarını söylemesi veya sadece secde ettiklerini söylemesi yeterli olurdu. Ancak bunların yerine yüce Allah “secde ederek kapandılar” ifadesini kullanmıştır.

Buradaki secde kelimesi... eğer 109. âyete dikkat edersek “Ağlayarak çeneleri üzerine kapanırlar...” Tekrardan aynı ifade, “... bu onların huşularını arttırır” Yani secdenin bir parçası olarak ağlanıldığından ve bu durumun huşuyu arttırdığından bahsedilmiştir. Secde, huşuyu arttırır. Söylenenlere kayıtsız şartsız hemen itaat etmeyi ve tereddüt etmeden boyun eğmeyi gerektirir. Yani bu pasaj, namazla yakından uzaktan alakasızdır. Burada anlatılmak istenen, Allah'ın emir ve kurallarına kayıtsız şartsız yani ön yargılardan uzak itaat etmek ve boyun eğmektir. Öğrendiğimiz her şeyi özetlemek gerekirse: Salât'ın namaz olduğu inancı Kur'an'dan çıkarılamaz. Aksine salât kelimesi, yakından takip etmek, yüce Allah ile bağlantıyı ayakta tutmak, sürekli olarak yüce Allah'ın gözetimi altında olduğunu hissetmek, Kur'an'ın ilim ve hikmetiyle donanmak ve güzel ahlakına sahip olmaktır. Ve Kur'an'a göre salât Allah'ın emirlerini bilmek ve takip etmek olduğu gibi salât zamanlarını sürdürmektir.

Aynı zamanda rükû'nun Allah'ın emirlerine boyun eğmek, secdenin de kayıtsız şartsız teslim olmak anlamına geldiğini öğrendik. İşte bu bizim yaptığımız araştırma sonucu Kur'an'dan anladığımız kadarıyla salât'ın anlamıdır. Kişisel görüşümüz olarak, herhangi bir kişi fiziksel hareketleri de yapmak isterse bu onun tercihidir. Ancak Kur'an'ın anlattığı kadarıyla fiziksel hareketlerin salât ile hiçbir bağlantısı yoktur. Furkan suresi 73. ayet “harra” kelimesinin yere kapanma olmadığını açık olarak gösteriyor. “Onlar, kendilerine Rablerinin ayetleri hatırlatıldığı zmaan, onlara kör ve sağır davranmazlar. Ayette geçen “lem yehirru” “ilgisiz, kör ve sağır davranmazlar” olurken, “harra” kelimesi, “ilgi duymak, eğilmek, önem vermek” anlamına geliyor.

Yüce Allah ayakta durarak meâlinde habersiz Kur'an okumalarına değer vermez. Yüce Allah insanların okudukları Kur'an'a iman edip etmediklerine, ona hakkıyla teslim olup olmadıklarına değer verir. Yüce Allah'ın indinde kıymetli olan takva, ihlas, iman, ihsan, salât, secde, rükudur. Yani din ve hüküm olarak Kur'an'dan başka hiçbir kaynak kabul etmemektir.

“İman ettik” diyenlerin bir çoğunun kâfir olduğunu Kur'an haber vermektedir. “Yanınıza geldiklerinde “iman ettik” derler. Halbuki yanınıza küfürle girip yine küfürle çıkmışlardır. Allah, onların saklamakta oldukları şeyi daha iyi bilir.” (Mâide -61)

İnsanın hayatı boyunca beş vakit namaz kılıp da, okuduğu Kur'an'ın ne dediğini bilmemesi ne kadar kötü bir ahlaktır. Halbuki yüce Allah müminlere, “Sakın Yahudi ve Hristiyanlar gibi parçalanmayın yani mezhep ve fırkalara bölünmeyin, Kur'an'ın himayesine sığının.” (Âli İmran-103) buyuruyor. Kur'an'ın anlamı bilinmeden ona nasıl sığınılacak? Kur'an'da bulunan salât, secde, kıyam, ruku, takva, iman, İslam, ihlas, ihsan gibi değerli kavramların hepsi Kur'an'ı bilmek ve anlamakla ilgili kavramlardır. Kur'an'ın hiçbir ayetinde ritüel bir ibadet yoktur.

Kur'an'dan habersiz olanlar bu değerli meziyetlerin ve faziletlerin hiç birine sahip olamazlar. İşte namaz budur, okuyup iman etmemek, okuyup okuyup teslim olmamak, okuyup okuyup ihlas ve takvanın hangi anlam geldiğini bilmemektir. Salat ise Kur'an'ı öğrenmek, anlamak, idrak etmek, iman etmek ve ikame etmektir. Yani Allah'ın emir ve yasaklarına göre yaşamaktır. “Küfürle girdiler, küfürle çıktılar.” o dönem iman ettik deyip, Kur'an'a iman etmeyen Yahudilere denilmiştir. Yüce Allah kalblere ve amellere bakıyor. Onlar iman edip kalblerindeki batıl inançları ve amellerindeki kötülükleri terketseydiler, kendileri için hayırlı olurdu. Lakin şer olanı tercih ettiler. “Küfürle girdiler, küfürle çıktılar.” (Mâide- 61)

“Ve onlardan pek çoğunun, günah işlemede, düşmanlık yapmada ve haram yemede birbirleriyle yarışıklarını görürsün. Yapmakta oldukları şey ne kadar kötüdür!” (Mâide- 62) Salât'ı ikâme;

hadis ve mezhepler şirkini, batıl inançları, her türlü günahı ve haramları terketme derslerinin adıdır.

Namaz ise Allahın emir ve yasaklarını anlamadan okuyup okuyup arkaya atılmasının adıdır. Geleneksel din adamları inançlarını namazın üzerine kurmaları neticesinde insanların Kur'an'a ulaşmalarını engellediler. Dolayısıyla namaz Kur'an'la bağları koparmanın adı oldu.

Görevden alınan imam diyor ki; Ben Lokman Cerrah İmamlık hayatım boyunca çok değerli insanlar tanıdım. Şehit babasından okuduğu Kur'an için para isteyen imam da gördüm, camiye 30 bin lira bağış yapan bir ayyaşta.. Ve bir şeyin farkına vardım. Adam olmak kılınan namazda değil yürekte olmakmış. Çok sevenim olmuş geride meğerse, (!) Yüce Allah'ım! ne olur dürüst, samimi, karakterli, olgun, vefalı, yüce gönüllü, haysiyetli, şahsiyetli insanları benim hayatımdan eksik etme. Ben onlarsız yaşayamam!”

Meal yazarları Kur'an'ı meal ederken salât kavramını her nekadar namaz olarak çevirseler de, salât namaz değildir. Kur'an'da doksan dokuz yerde geçen salât kavramının birkaçını namaz diye çevirmeleri abes olacağı için kavramı Türkçe'ye çevirmeden direk salat, rahmet, ibadet ve dua olarak yazmışlar Yani namaz diyememişler. Ahzap 43 ve 56. âyet buna güzel bir misaldir. Öyle bir misaldir ki bu âyetlerde salât'ı namaz diye çevirmeleri mümkün değildir. Aslında Kur'an'da bulunan tüm âyetlerdeki salat kavramları Kur'an'ın bağlam ve bütünlüğünde incelenip araştırıldığında karşımıza namaz olarak çıkmıyor. Yani Kur'an'ın bağlam ve bütünlüğü içinde salât kavramının namaz diye çevrilmesinde bir zorlamanın ve cehaletin olduğunu çok net bir şekilde görüyoruz. Dolayısıyla salât'ın Kur'an'daki karşılığı namaz değildir.

Salât “Kur'an eğitim ve öğretim faaliyetlerine aktif bir şekilde iştirak etmektir. Kur'an'ın anlaşılmasını sağlamak, ilmini yaymak, ahlakına sahip olmaktır. Salât Kur'an'ı öğrenmek öğretmek ve hayat boyunca Kur'an bağlantılı yaşamaktır. Salât şirkin, küfrün, zulmün, ahlaksızlığın, adaletsizliğin ve açlığın olmadığı, herkesin

özgürlüğünü ve yaşama hakkını elde etmesini, tevhid akidesini teminat altına almak, adil, eşitlikçi ve paylaşımcı bir sistemi hayata geçirmek için maddi ve manevi yönden yapılan destekleşme çalışmalarıdır.”

Yani salât dinin olmazsa olmazıdır. Salât, aynen ihlas (dini Allah'a özel kılma) ihsan (güzel ahlak) bilinç gibi dinin ta kendisidir. Yani salât, yüce Allah'ın Resuller aracılığıyla vahiy gönderme sebebidir.

Dolayısıyla salât, Kur'an'ın baştan sona kadar içinde bulunan bütün emir ve yasakların bilinmesi, yaşanması ve hayata aktarılmasıdır.

Salat'ın Allah'ın murad ettiği şekilde anlaşılmasını engellemek için namaz diye çevrilmesi, dini ve iman edenleri bölen, ayrıştıran, ezen, köle eden, aç bırakan, yaşam hakkına kasteden ve şirke sürükleyen şeytanların kendi bekaları için yaptıkları şeytani bir plandır. “مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ” Ma selekekum fi sekar” “Sizi ateşe sürükleyen şey nedir?” (Müddessir -42) “كَلُمَا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ” Kalu lem neku minel muselline” “Dediler ki biz musallinlerden değildik.” (Müddessir -43) Âyetlerde görüldüğü gibi salat'ın terki kesin âteştir. Çünkü Salat'ı terk etmek baştan sona kadar vahiy yani yüce Allah'ın dinini terk etmektir. Bu şeytani planın sonucunda da yani salât'ın namaz yapılmasıyla ümmetin hatta tüm insanlığın geleceği yok edildi.

Ümmet ve insanlık bugün bunun bedelini çok ağır bir şekilde ödemektedir. Salât ve diğer kavramlar özellikle Nebi ve Resûlun arasında bulunan farklar anlaşılmadığı sürece de bu böyle devam edip gidecektir. Biz neyle itham ederlerse etsinler, bu Kur'ani kavramların dilimizi ve hayatımıza girmesi için gereken her şeyi yapmaya devam edeceğiz. Bütün ön yargılarımızı bir tarafa bırakıp tahrif edilen kavramlardan sadece salâtı, ihsanı, ihlâsı, Nebi ve Resûlun arasında bulunan farkları bir araştıralım. Bu araştırmayı kendimiz, ümmetin geleceği ve tüm insanlık için yapmak zorundayız.

Kur'anda salat kavramına baktığımızda yüce Allah'ın çeşitleriyle birlikte onu yüz yirmi beş yerde andığını görüyoruz. Bu

âyetlerde aslında salâtın hangi anlama geldiğini yüce Allah en ince detayına kadar açıklamıştır. Yani Kur'an açısından salât bilinmeyen bir şey değildir. Dolayısıyla geçtiği her âyette nasıl bir manaya geldiğini apaçık olarak görüyoruz. Mesela, bir âyette yüce Allah şöyle buyurmuştur.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْخَرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ صَافَاتٍ كُلُّ
فَدَّ عِلْمَ صَلَاتِهِ وَتَسْبِيحِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

“Göklerde ve yeryüzünde bulunanlarla, sıra sıra (kanat çırparak uçan) kuşların Allah'ı tesbih ettiğini görmez misin? Her biri salâtını (öğretisini) ve tesbihini (görevini) kesin olarak bilmektedir. Allah, onların yapmakta olduğu şeyleri hakkıyla bilendir.” (Nur-41)

Yani göklerde ve yeryüzünde olan her şey, yüce Allah tarafından kendisine yüklenmiş olan hayat programını ve görevini bilmekte ve ona göre bir hayat geçirmektedir. İşte Kur'an buna salât ve tesbih diyor. Yani doğuştan ona öğretilen hayat programı ve görevini bilmesi, içgüdüsel bir bilinç. Dolayısıyla salât “yaratılıştan fitri hayat programıdır.” Sürekli olan yani hiçbir zaman kesintiye uğramayan bir görevdir. Göklerde ve yeryüzünde olan her şey, oluşmadan önce salâtını yani yüce Allahın kendisine sağladığı destek (öğreti) ve görevini bilerek hayata başlar. Âyette bulunan “sâlat” ve “tesbih” budur.

Çünkü âyette yüce Allah “كُلُّ فَدَّ عِلْمَ صَلَاتِهِ وَتَسْبِيحِهِ” “Hepsi salâtını (desteğini /hayat programını bilmiştir” buyuruyor. Dolayısıyla salâtını bilmeyen hiç bir şey yoktur. Yani “salâtını bilecektir” demiyor.

كُلُّ فَدَّ عِلْمَ صَلَاتِهِ وَتَسْبِيحِهِ “Hepsi salâtını bilmiştir” buyuruyor.

Her şey salâtı ile beraber hayat serüvenine başlar. Dolayısıyla âyette bulunan salât, ritüellerle ve hareketlerle yapılan bir şey değildi. Çünkü salât, ara sıra yapılan yani kesintiye uğrayan ve dünyaya geldikten sonra öğrenilen bir ibadet değil, yüce Allah tarafından bir miras olarak insanın zihnine ve yaratılışına işlenen bir hayat ve ahlak sistemidir. Bu yüce Allah'ın Kur'an'da bize açıkladığı salâttır. Birçok âyette yüce salâtı bu şekilde açıklıyor.

Mesela, yüce Allah,

----اقم لصلاه---- اقيموا الصلاه!---- يقيمون الصلاه---- قائم يصلي

“Salatı ikame et, salâtı ikame edin, salâtı ikâme ederler, dimdik ayakta salatı ikame eder” buyuruyor.

Yani şöyle bir şey söylemez.

“Salat için durun, eğilin, oturun, selam verin, şunu okuyun, böyle yapın” diye bir salat tarifi yapmaz. İnsanlık tarihindeki bütün toplumların salâttan haberleri vardır. Kur'an penceresinden Mekke ve Medineye baktığımızda müşrik ve münafıkların dahi fitri yani yaratılıştan salâtı bildiklerini görüyoruz. Yani yaratılıştan gelen, insanın zihin dünyasında ve vicdanında olan merhamet, yardım-severlik, adaleti ikame etme, miskinleri barındırma, zulme karşı gelme, fakirleri koruma gibi, salât bilinciyle doğarlar. Salât, her varlık için doğmadan önce fitri olarak zihnine nakşedilen bir hayat pusulasıdır. Salât olayında yapılan hatalardan bir tanesi de vakit olayıdır.

Mesela, Hud 114 ve İsrâ 78.âyetlerde muhatap sadece Nebi (a.s) olduğu halde, müfessirler ve mezhep imamları, âyetleri genelleştirerek iman edenlerin tümünün bu vakitlerde namazdan sorumlu olduklarını söylemişlerdir.

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيْ النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ
ذَلِكَ ذِكْرٌ لِلذَّاكِرِينَ

“(Ey Nebi!) Gündüzün iki tarafında ve gecenin gündüze yakın vakitlerinde salâtı ikâme et. Çünkü güzellikler kötülükleri giderir. Bu, öğüt alanlar için bir hatırlatmadır.” (Hud- 114)

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنِ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ
كَانَ مَشْهُودًا

“Güneşin zevalinden (öğle vaktinde batı’ya kaymasından) gecenin karanlığına kadar salâtı ikame et. Birde fecir Kur’anına dikkat et. Çünkü fecir Kur’an’ı şahitlidir.” (İsrâ-78)

Yukarıdaki âyetlerin hangi anlama geldiğini en güzel ortaya koyan Müzzemmil suresidir. Âyetler tamamen Nebi (a.s) ın şahsı-nadır. Yani Nübüvvet makam ve mertebesiyle ilgilidir. Dolayısıyla Mekke müşriklerine karşı gece gündüz, Nebi ve Resullerin hayat-larından mücadele ve örneklik, Kur'an'ın manevi gücünden moral ve motivasyon elde etmesiyle ilgili bir durumdur. Âyetlerin tek iniş sebebi budur. Yüce Allah'a din öğretmeye kalkışmak çok çirkin bir ahlak ve affedilmez bir harekettir. Yani tekil olarak sadece Nebi'yi muhatap alan ve yalnız onu bağlayan bir hitabı genelleştirerek, dini zorlaştırmak ve iman edenlerin sırtına taşınamaz bir yük haline getirmek ağır bir suçtur. Salât, insanın kendini düzeltmesi, ahla-kını güzelleştirmesi, ailesi ve çevresi ilk barışık ve dayanışma içinde olmasıdır. İnsan sosyal bir varlıktır. Hiç kimse tek başına yaşaya-maz. İnsan sürekli olarak yüce Allah ile iletişim ve diğer insanlarla dayanışma ve yardımlaşma içinde olması gerekiyor. İşte Kur'an buna salât adını veriyor.

Mesela,

“حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ” Salatlarla ve özellikle orta salâta devam edin. Yani Allah'a gönülden boyun eğerek saygılı olun.” (Bakara-238) Âyette bulunan salatlar, insanın ailesi, çevresi, akrabaları, komşuları ve tüm insanlık ailesi ile daya-nışma ve yardımlaşma içinde olması, orta salat ise, yüce Allah ile iletişim ve çevrimiçi olması anlamına gelmektedir.

وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ

“Yani Allah'a gönülden boyun eğerek saygılı olun.” cümlesi bu manayı gösteriyor.

İkinci bir mana ise, salâtlar, insanın çevresi, akrabaları, kom-şuları ve tüm insanlık ailesi ile dayanışma ve yardımlaşma içinde olması, orta salat ise, kendi ailesine karşı sevgi ve saygı içinde bulunması anlamına gelmektedir. Âyete böyle bir anlam vermemi-zin sebebi, içinde bulunduğu konuların bağlam ve bütünlüğüdür. Aşağı yukarı yirmi âyette yüce Allah bu salâtın çeşitli şekillerini

anlatmaktadır. Yani insanın kendi ailesi, akrabaları ve çevresiyle ilgili ilişkilerini anlatmıştır. Bütün bu insani ilişkilerden sonra yüce Allah şöyle buyuruyor.

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوَسْطَىٰ وَتُؤْمِرُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ

“Salatlara ve özellikle orta salata dikkat (devam) edin. Allah’a gönülden boyun eğerek saygılı olun.

Toplumda aile çok önemli bir konuma sahip olduğu için, yüce Allah ona “Salatı vusta” en ideal ve en önemli salat adını vermiştir. Yüce Allah, salât çeşitlerinden bir tanesini de sadece müminlere özel kalmıştır.

Mesela,

فَإِذَا قُضِيَتْ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَفُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِنَّ
الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا

“(Savaş) salâtınızı yerine getirdiniz mi, gerek ayakta, gerek otururken ve gerek yan yatarak hep Allah’ı hatırlayın. Özgür (sivil hayata) kavuştunuz mu salâtı tam olarak ikame edin. Çünkü salâtın vaktini belirleme mü’minlerin üzerine düşen bir görevdir.” (Nisa-103)

Yani maddi manevi sorunları çözmek için bir araya gelmenin ve toplanmanın vaktini belirleme müminlerin üzerine düşen bir görevdir. Müminler bunu kendi iklim ve coğrafya şartlarına uygun olarak bir takvime bağlarlar. Bu salât çeşidi tüm toplum için şart koşulmamıştır. Bu salatı yerine getirecek ortak akla sahip olan bir grup mümindir. İşte bundan dolayı, insanlar değil, müminler denilmiştir. Yani toplumsal bir sorun veya tehlikeli bir durum olduğu zaman bu sorunu halledecek ve tehlikeyi ortadan kaldıracak yetkili ve etkili kişilerin salâtından söz ediyor. Dolayısıyla toplumda sözü dinlenir ve itibarı olanların ortak aklına gönderme yapıyor. Nebi (a.s), hem dini sorunları, hem ekonomik yardımlaşma ve dayanışma, hemde sosyal sorunların çözümü için müminlerle birlikte mescitte toplanıyorlardı. Yani mescitler iman edenlerin maddi- manevi sorunların yok edilmesi için inşa ediliyordu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“Ey iman edenler! Cuma (toplanma) günü salat için nida yapıldığı zaman, hemen Allah'ın zikrine (Kur'an'a) koşun yani alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır.” (Cuma-9)

Nebi (a.s) döneminde Medine'de binlerce sahabi olduğu halde tek bir mescidin inşa edilmesi bundan ileri gelmektedir.

Yani mescide herkesin gelmesine gerek yoktur. Mescidi, sorunların çözüldüğü bir halk meclisi olarak düşünmek gerekiyor. Kur'an'da beş, iki veya üç vakit namazın var olduğu ile ilgili hiç bir açıklama yoktur. İster Hristiyan, ister Yahudi, ister Budist, ister Hindu olsun, toplumlarını ayakta tutan yardımlaşma ve dayanışma kurumlarına ve bireysel yardım faaliyetlerinin Kur'an'daki karşılığı salâtı ikame etme olarak ortaya konmuştur. Yani bütün bu insanların yaptıkları insani faaliyetlerin hepsi yüce Allah katında geçerlidir. Eğer salat, bir ritüel olsaydı, yüce Allah tek âyetle olsa dahi onun tarifini yapardı. Yani “beş vakit derdi, beşi ikame ederler, beş vakti ikame edin” buyururdu. Fakat hiçbir şekilde ne vaktinden, ne rek'atlarından, ne secdelerinden ne de nasıl yapılacağından asla söz etmemiştir. Evet Kur'an'da rukû ve secde var, ama namaz esnasından yapılan secde ve rek'atlardan çok farklı bir anlama gelmektedir.

Mesela, yüce Allah bir âyette rukû etmeyi salâttan ayırıyor.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ

“Salâtı ikame edin , zekâta (arınmaya) gelin. Rükû edenlerle birlikte siz de rükû edin.” (Bakara-43)

Hatta bir âyette rukû etmeyi zekatla birlikte anıyor.

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

“Sizin dostunuz ancak Allah'tır, Resûlüdür ve Allah'ın emirlerine boyun eğerek salâtı ikame eden ve zekata (arınmaya) gelen mü'minlerdir.” (Mâide-55)

Yüce Allah hiç bir âyette rüku yapmayı ve secde etmeyi salata bağlamamıştır. Yani Kur'an'da bulunan rüku ve secde aynen salat gibi bağımsız ve müstakil emir ve görevlerdir.

Mesela, savaşta ve korku dönemlerinde salâtı ikame etme esnasında salâtı ikâme eden Nebi yani komutan rüku veya secde yapmıyor. Çünkü komutan orduyu savaşa hazırlama anlamında salâtı ikame ediyor. Fakat sadece ordu secde ediyor. Yani komutan tarafından verilen talimatı harfiyyen yerine getirerek emre uya-caklarını ve verilen talimatı anladıklarının onayını veriyorlar. Yani secde, emirlerin iyice anlaşılması ve talimatlara uyulması anlamına gelmektedir. Normal şartlarda yani sivil ve bireysel hayatta, kıyam; Allah'ın âyetlerini hayatın her alanında uygulamak, dikmek, ayağa kaldırmak, haksızlığa direnmek anlamındadır.

Rükuû; Kur'an'da sekiz yerde geçer. Sekizinde de Allah'ın âyetleriyle ilgilenmek, idrak etmek, benimsemek, boyun eğmek anlamında kullanılmıştır. Secde; on altı yerde geçer. Hepsi tek tek “hangi anlama geldiği?” dikkatli bir şekilde incelendiğinde,, yüce Allah'ın âyetlerini içtenlikle kabul etmek, kayıtsız şartsız teslim olma” anlamına geldiği görülecektir. Salatin hangi anlama geldiğini en güzel ve en açık olarak gösteren âyetler şunlardır.

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّى

“O, (Resul'u/vahyi) tasdik etmemiş, salâtı da yapmamıştı.” (Kıyame-31)

وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى

“Fakat yalanlamış ve yüz çevirmişti.” (Kıyame-32)

Yukarıdaki âyette bulunan “Saddaka” tasdik etti, kelimesinin zıddı “Kezzebe, yalanladı.

“Salla” destek verdi, kabul etti, razı oldu, onayladı kelimesinin zıddı ise, “tevellâ” yüz çevirdi, kabul etmedi, karşı çıktı” olarak gelmiştir. O zaman salatin anlamı namaz kılmak değil, “vahye destek olmak, onu kabul etmek, omuz vermek” anlamına gelmektedir.

Mesela, Mearic suresi 22. âyette **إِلَّا الْمُصَلِّينَ** buyurduktan sonra, salâtı yapanların özellikleri anlatılır.

Musallin Kimlerdir?

Yani salat edenlerin sıfatları nelerdir?

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ

“Onlar, salatlarında devamlıdır.” (Mearic-23)

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ - لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

“Onlar, mallarında; isteyenler ve (isteyemeyip) mahrum kalanlar için belli bir hak bulunan kimselerdir.” (Mearic-24,25)

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ

“Onlar, ceza gününü tasdik eden kimselerdir.” (Mearic-26)

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُتَشَفِّعُونَ

“Onlar, Rablerinin azabından korkan kimselerdir.” (Mearic-27)

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ

“Çünkü, Rablerinin azabından emin olunamaz.” (Mearic-28)

Başka âyetlerde musallin olmayanlar yani salâtı yapmayanlar şu şekilde deşifre edilir.

Cennette olanlar, cehennemde olanlara sorarlar. **مَا سَأَلَكُمْ فِي سَفَرٍ**

“Sizi Sekar’a sokan nedir?” (Müddessir 42)

Cevap: Salâtı yapanlardan değildik, miskine yedirmezdik, batıla dalanlarla beraber bizde batıla daldık, tâ ki ölüm bize gelinceye kadar.” (böyle devam etti.) (Müddessir-43,44,45,46)

Demek oluyor ki, salât, yüce Allah ile sürekli olarak bağlantılı olmak yani vahiyden hiç bir zaman kopmamak, halkı eğitmek, güzel ahlak sahibi olmak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmaya omuz vermek” anlamına gelmektedir. Nur suresi 41.âyetine baktığımızda

salatı her varlık için doğuştan var olan içgüdü anlamına geldiğini görüyoruz.

Evet salat tüm varlıklar için bir içgüdüdür. Atomlardan galaksilere, insanlardan ağaçlara yani tüm varlıklar salatı yaparlar. Dolayısıyla salatı yapmayan bir varlık yoktur. Devlet, halk tarafından gelen sorunları bakanlar, milletvekilleri ve bürokratlarla çözümler üretir ve sorunları çözer. Bu devletin salatıdır. Yani salâtın amacı, halkın sosyal ve ekonomik durumunu iyileştirmekten başka bir şey değildir.

Mesela, Nebi (a.s), iman edenlerle mescitte bir araya gelir. Toplumun sorunları üzerinde tartışır ve çözümler üretirlerdi. Toplumun karşılaştığı her şeyi mescitte tartışır, sorunları inceleyip çözümler üretirlerdi. Bilindiği üzere Nebi (a.s) Medine'ye geldiğinde, bir kaç mescit değil, sadece bir mescit inşa etti. Herhangi bir kabileye veya köye mescit inşa etmelerini istediğine dair herhangi bir âyet de mevcut değildir. Medine'de binlerce kişi yaşadığı halde inşa ettiği mescit ancak birkaç yüz kişiyi barındırırdı. Yani salat, Şii ve Sünni mezheplerinde olduğu gibi, halkın tüm bireyelerinin mutlaka katılmaları gereken bir ritüel değildir. Yüce Allah'ın Nisa suresi 103. âyette andığı salat, belli sayıdaki mümine özgü yani, endüstriyel, tarımsal, siyasi, ahlaki, edebi, fikri yani toplumun tüm sorunları ile ilgilenmek ve çözümler üretmek için bir araya geldikleri dayanışma ve istişare kuruludur. Bir ritüel olarak kılınan namazı Kur'an'da gösterecek en ufak bir delil bulunmamaktadır.

Mesela, Kur'an'da hiç beş vakit, ya da iki, veya üç vakit namazı gösterecek tek bir âyet yoktur. Her toplum, bireyelerini kaliteli bir ahlak ve üstün bir eğitim sistemiyle yetiştirmek ister. İşte bu onların salatıdır. Eğer Şii ve Sünni din adamlarının iddia ettikleri gibi beş vakit namaz olsaydı, yüce Allah tek bir âyette bile bunu bildirir, "beş vakit namazı kılın, yüz üstü alınınızı yere koyun" buyururdu. Bu yüzden eğitim ve öğretime dayalı tüm ulusların salatı doğrudur. Eğer sen "malında isteyenin ve utanıp istemeyenin bilinen bir hakkı vardır âyetinin değerini ve önemini bilir, yani eğer sen, sorumlu bir

insan olarak, toplumla iletişim halinde olur, kimin ihtiyaç sahibi, kimin yoksul olduğunu araştırır ve servetinden yüce Allah'ın rızası için bir pay ayırır, sosyal sorumluluğunu yerine getirir, verdiği söze sadık olur, âhirete iman eder ve güzel ahlak sahibi olursan. İşte bu senin en muhteşem salâtın'dır. (Meâric-22/34)

Yüce Allah hiçbir zaman, hiçbir ümmete ritüellerle uğraşmayı emretmedi. Esas salat, yaratılış yasalarına uymak, yüce Allah ile sürekli olarak iletişim halinde bulunmak, kişinin çevresi ve ailesiyle güzel geçinmesi, insanların kendisine güven duydukları kişinin salâtıdır. Bir çok âyette salâtı ikâme etmek, sosyal yardımlaşma anlamına gelmektedir.

Mesela, korku ve savaş salâtından dönüldüğü zamanki dönemle ilgili yüce Allahın emri şöyledir.

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَفُجُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْفُوتًا

“(Savaş) salâtı bittikten sonra, gerek ayakta, gerek otururken ve gerek yan yatarak hep Allah'ı hatırlayın. Özgür bir ortama (sivil bir hayata) kavuştunuz mu salâtı tam olarak ikame edin. Çünkü salat, müminlerin vaktini belirledikleri bir görevdir.” (Nisa-103)

Yani savaştan sonra sivil hayata döndüklerinde namaz kılarlar değil, sivil hayatta da aynen savaştaki gibi, kaide ve kurallara bağlı kalırlar, güzel ahlak sahibi olur, toplum içindeki ilişkileri düzene koyarlar” demektir. Dolayısıyla her birey, toplum ile arasındaki iletişimi, kendi ailesinden başlamak üzere akrabalarına, komşularına, dostlarına, çevresine ve tüm insanlığa karşı ayakta tutarak salâtını ikâme eder. Kur'an'ın bağlam ve bütünlüğüne baktığımızda salâtın, başta yüce Allah yani vahiy, insanın kendisi, ailesi, akrabaları, çevresi ve tüm insanlarla kurulan sürekli iletişim, sağlıklı diyalog ve sağlam bağ olduğunu görüyoruz. Yüce Allah, iman edenlere hiçbir zaman gelenekte var olan namazı emretmemiştir.

Örneğin,” sabah namazı iki, öğle ve ikindi rek'atları dört, akşam namazı üç rek'at, yatsı namazı dört rek'at olacak” diye bir

emri olmamıştır. Ne Tevrat, ne İncil, ne de son vahiy olan Kur'an bu konuda en ufak bir delil yoktur. Halbuki salat, göklerin ve yerin yaratılması ile birlikte var olan en önemli içgüdü, iletişim ve eğitim sistemidir. Eğer namaz kılmak diye bir şey olsaydı, yüce Allah en nice detayına, rek'at sayılarına, secdenin ne şekilde olacağını tarif eder, hiç bir ihtilaf bırakmaz her şeyi tek bir âyette açıklardı. Eğer salat namaz kılmak olsaydı, insanları her türlü kötülükten olıkoy-ması gerekirdi. Çünkü yüce Allah şöyle buyuruyor.

أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ
وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

“(Ey Nebi!) Kitaptan sana vahyedilene tilâve et yani salâtı ikâme et. Çünkü salat, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkor. Allah'ın zikri (Kur'an) ise elbette en büyük eğitimidir. Allah, yaptıklarınızı biliyor.

Yani, salâtın amacı insanı çirkinlikten ve her türlü kötülükten uzaklaştırmasıdır. Halbuki namaz kılan insanların bir çoğu çirkinlikten ve kötülüklerden sakınmadıklarını görüyoruz. Hatta namaza en çok değer veren yani hiç terketmeyen cemaat ve tarikatlar, şirkin en en yoğun yaşadığı yerlerdir. O halde salat, namaz değildir. Salat, yüce Allah ile sürekli olarak bağlantı halinde olmak ve O'nunla iletişim kurmaktır. Namaz neden kötülükleri engelleyemez? Çünkü toplumun kötülüklerden engellenmesi için, iletişim, diyalog, tebliğ ve eğitimin olması şarttır. İşte yukarıdaki âyette geçen salat, Kur'an'ın ahlak ve ilminin insanlara ulaştırılmasıdır. Salat, yüce Allah'a karşı bağlantı kurmak, bilinç ve farkındalık kazanmaktır.

Mesela, yüce Allah beşere ruh üfleterek yani bilgi yükleyerek, âlim sıfatından insana ilim, hilm sıfatından hilm, rahmetimden insana rahmet, adaletinden insana adalet duygusu bağışlamıştır. Eğer bu yüce ve yardımcı niteliklerle bağlantı ve iletişim kurarsak bilinç seviyesindeki bu yüce nitelikleri toplumda bir davranış olarak uygulanırsa, işte mükemmel salat ibadetine ulaşmış oluruz. Salat, bizi cehaletten bilime, batıldan hakka, karanlıktan aydınlığa çıkararak en önemli eğitim ve öğretim sistemidir. Halbuki namaz ritüelinin bu

gibi şeyleri gerçekleştirmesi mümkün değildir. Ayrıca namaz ritüelinin nasıl yapılacağı hakkında Kuran'da hiçbir şey söylenmemiş ve hiç bir tarif yapılmamıştır. Namazın nesilden nesile aktarılıp, asırlar boyunca olduğu gibi geldiği argümanı sürekli olarak tekrarlanıp duruyor. Yani bunlar şunu savunuyorlar. Hareketlerle yapılan şey değişmez, nesilden nesile yapılarak ve yaşayarak aktarılıyor. Yüzlerce hatta binlerce kişi Nebi (a.s)'ın nasıl namaz kıldığını gördüler ve aynı şekilde nesiller boyu hiç değişmeden çocuklarına aktardı. Gerçek şu ki süreklilik argümanı doğruluk açısından da, bilimsel açıdan da sağlam bir kanıt değildir. Çünkü Kur'an'da önceki toplumların büyük çoğunluğunun atalarının yolundan gittikleri için sapıttıklarına dair onlarca âyet vardır. Eğer süreklilik argümanı doğru olsaydı, vahiy dini en kısa bir sürede şirk dinine evrilmezdi. Yani Adem (a.s), Nuh (a.s), İbrahim (a.s), Musa (a.s), İsa (a.s) ve Muhammed (a.s) in hanif İslam dini kısa bir zamanda değişmezdi. Binlerce kişi bu Nebi ve Resulleri dinlemiş, fakat nesilden nesile aktarıp olduğu gibi taşıma gücüne sahip olamadılar. Kur'an'ı dikkatli ve ayrıntılı bir şekilde okuduğumuzda, salatın vaktiyle ilgili ayetler olduğunu görüyoruz. Yani ne zaman ve nasıl yapıldığını açıklayan çok önemli ayetler mevcuttur.

Mesela,

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنْ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهِنُ السَّيِّئَاتِ
ذَلِكَ ذِكْرٌ لِلذَّاكِرِينَ

(Ey Nebi!) Gündüzün iki tarafında ve gecenin gündüze yakın vakitlerinde salatı ikâme et. Çünkü güzellikler kötülükleri giderir. Bu, öğüt alanlar için bir hatırlatmadır.” (Hud-114)

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنِ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ
كَانَ مَشْهُودًا

“Güneşin zevalinden (öğle vaktinde Batı'ya kaymasından) gecenin karanlığına kadar salatı ikame et. Yani fecir Kur'an'ını (ikame et). Çünkü fecir Kur'an' şahitlidir.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

“Yani gecenin bir kısmında uyanarak sana özel bir görev olmak üzere onu (Kur'an'ı teheccüd et, umulur ki Rabbin bu sayede seni Makam-ı Mahmud'a ulaştırınsın.”

Her üç âyete dikkatli bir şekilde baktığımızda muhatabın sadece Nebi (a.s) olduğunu apaçık olarak görüyoruz. Çünkü âyetler Mekke'de inmişlerdir. Ve Mekke'de tebliğ ve mücadelede genellikle Nebi (a.s) muhatap alınmıştır. Yukarıdaki âyetlerin sadece Nebi (a.s) a özel olduğunu en açık gösteren âyetler Müzzemmil suresindedir.

يَا أَيُّهَا الْمُرْمِلُ - فَمِ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا - نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا

“Ey örtünüp bürünen (Nebi)! Kalk, birazı hariç olmak üzere geceyi; yarısını ibadetle geçir. Yahut bundan biraz eksilt.” (Müzzemmil-1,2,3)

أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا - إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا - إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيَلًا

“Yahut buna biraz ekle. Kur'an'ı ağır ağır, tane tane oku. Şüphesiz biz sana (sorumluluğu) ağır bir söz vahyededeceğiz. Şüphesiz gecenin inşası yani etkisi daha fazla, (bu tertildeki) huzur (Kur'an) ise daha dingin ve daha kıvamlıdır.” (Müzzemmil-4,5,6)

Şii ve Sünni din adamları Kur'an'da bulunan özel hitaplar ile genel hitapları karıştırıyorlar. Hud 114; İsrâ 78,79 ve Müzzemmil suresinin ilgili âyetlerin tek muhatabı Nebi (a.s) dir.

Bunun en önemli sebebi şudur. Müminler Mekke'de zayıf oldukları için yüce Allah onları son derece güçlü olan Mekke müşriklerine karşı hedef yapmamıştır. Çünkü Nebi (a.s) in onu koruyacak güçlü bir kabilesi vardı. Ama en önemlisi yüce Allah tarafından kendisine vahyedilen Kur'an gibi sonsuz bir moral, motivasyon, güç ve belâgat kaynağı vardı. Yani Kur'an'da bulunan özel hitapları genel, genel hitapları özel yapmak doğru değildir. Dolayısıyla bu konuda ayırım yapılarak, geneli özelleştirmek veya özeli genelleştirmek, Kur'an âyetlerinin yanlış anlaşılmasına sebep olacaktır. Nebi (a.s) a hitap olan yerleri genelleştirmek ve tüm müminleri bu hitaptan sorumlu tutmak büyük bir cinayet olmuştur. Nebi (a.s), Mekke müşriklerine

karşı güçlü bir mücadele verebilmesi, ve sağlıklı bir iletişim kurabilmesi için, bu sıcak iklimin en verimli zamanı olan sabahın sonu ve serin geceleriydi. Coğrafya çok sıcak olduğu için, insanlar bu vakitlerde bir araya geliyorlardı. Bu serin vakitler çok canlı ve dinamik yaşıyordu.

Aşağıdaki âyet bu vakitlerin önemini anlatır. Özellikle fecir ve yatsı (akşam) vakitleri için “salat” kelimesinin kullanılıp, öğle vakit için kullanılmaması bu vakitte insanların bir araya fazla gelmediklerini gösteriyor.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَصْعُقُونَ رِجَالَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

“Ey iman edenler! Ellerinizi altında bulunanlar (köleleriniz) ve sizden henüz bulûğ çağına ermemiş olanlar, günde üç defa; fecir salâtından önce, öğleyin elbiselerinizi çıkardığınız vakit ve yatsı (akşam) salatından sonra (yanınıza girecekleri zaman) sizden izin istesinler. Bu üç vakit sizin soyunup dökündüğünüz vakitlerdir. Bu vakitlerin dışında (izinsiz girme konusunda) ne size, ne onlara bir günah vardır. Birbirinizin yanına girip çıkabilirsiniz. Allah, âyetlerini size işte böylece açıklar. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Nur-58)

Salat, devlet başkanının adil olması, din adamının vahyi korkmadan ve gizlemeden açık olarak duyurması, tüccarın güzel ahlak sahibi olması, esnafın dürüst olması, mimarın sağlam yapılar inşa etmesi, doktorun görevini hakkıyla yapması, öğretmenin fedekar olması anlamına gelmektedir. Yani salat, toplumun sorununu çözmek ve insanlara doğru yolu göstermektir.

SALAT VE ZEKAT

Geleneksel din adamları uydurdukları rivayetlerle istisnasız Kur'anın bütün kavramlarını tahrif etmişlerdir. Bunlardan ikisi de salât ve zekât kavramlarıdır. Meal ve tefsirlerinde zekât'ın orijinalini alıyorlar. İş salata gelince hemen farsça uydurma olan ve ne anlama geldiği belli olmayan namaza çeviriyorlar. Kur'an'da salâtın hangi anlamda kullanıldığını anlamak için zerre kadar aklını kullanmayanlar, kendilerine din ataları tarafından ezberlettirilen mantıksız ritüeli tekrar etmekten başka hiçbir alternatif üzerinde düşünmüyorlar. İşte bundan dolayı mükemmel olan salâtı, hardal tanesi kadar kendilerine faydası dokunmayan, bir ritüele dönüştürdüler. Böylece zekâtın yani arınmanın zihinsel eğitim ve dayanışmayla bağını yok ettiler. Salâtın kanatları namaz değil, zihinsel dayanışma, Kur'an öğrenimi ve eğitimidir. (Tâhâ-14)

Zekâ kökünden gelen zekât, hem zihinsel arınma (Meryem-13) hem de maddi olarak arınmayı (Leyl-18) hedef almakla salâtın kurumsallaşmasına vesile olur. Eğer salâtın da öğrenim ve dayanışma özelliklerinden biri olmazsa, salât-ikâme bir kanadı olmayan kuşa benzer. Çünkü onu uçuracak kanatlar ondan kopartılmış başka yere konmuştur. Ne zekâsız salât, ne de salâtsiz zekat mümkün değildir. İşte bundan dolayı yirmi altı yerde kalıp şeklinde geçen “ve ekimus salâte ve'tuz zekête” “salatı ikâme edin ve zekata gelin” de bulunan “ve” yani anlamına gelmektedir. Âyetler şöyledir.

“Salat-ı ikâme edin yani arınmaya gelin.” Çünkü zekâtı hem zihinsel hemde maddi arınma olarak anlarsak, salâtı ikâme etme de, zihinsel öğrenim desteği ve psikolojik dayanışma olarak alırsak mükemmel bir uyum ve dengenin meydana geldiğini görebiliriz. Kur’an’da yardım ve destek anlamına gelen “nasr, teavun, istiğase, istiâne” kavramlarının hepsi maddi bir yardımlaşma ve dayanışma anlamına gelirken, salat kavramı zihinsel destek ve psikolojik yardım anlamına gelmektedir. “Öğrenimi ve dayanışmayı” (salâtı ikame edin) “salâtı ayağa kaldırın” (ve’tüz zekâte) “yani arınmaya gelin” oluyor. “Salâtı ikame edebilmek için her türlü şirk ve hurafelerden “Kur’an ile arının.” demektir.

Dolayısıyla iletişim ve diyalog olmadan hiç bir eğitim ve öğretim olmaz. Din dediğimiz şey bir hayattır, aksiyoner bir yaşantıdır, dinamik bir harekettir, sürekli akan bir nehir gibidir.

Din ritüelleri kabul etmez. Resullerin hayatlarına baktığımızda bu dinamik hayatı ve aksiyonu en canlı bir şekilde görürüz. Kur’an’a baktığımızda baştan sona kadar büyük bir mücadele ve öğüt dolu olduğunu görüyoruz. Eğer bir toplumda sadaka ve infak müesseseleri kurulacaksa ilk önce zihinsel bir destek ve her türlü kirden arınma yani salât ve zekatın olması şarttır. Bir çok konuda Kur’an, geniş teferruatlar verirken, salat ve zekatta hiç bir teferruat vermemesi, yüzlerce teferruatı bulunan karmakarışık namaz ritüelinin dinde yeri olmadığını ispat eder. Yeterli bilgi olmadan Kur’an’a susamış gönülleri diriltmenin imkanı bulunmamaktadır. İşte bunun için yüce Allah zekattan önce salâtı ikâmeyi yani toplumu Kur’an ilim ve ahlakıyla ayağa kaldırmayı emretmiştir. Halbuki namaz denilen ritüelin insanlara öğrettiği hiçbir erdem yoktur. Salât âyetlerini namaz ritüeline çevirenler hanif İslam dinini aynen şirk dinlerdeki mistik ruhbanî bir din konumuna çevirmişlerdir. Yani tüm insanları ilgilendiren Allah’ın evrensel mesajını, yerel ve bölgesel bir kabilenin din anlayışına mahkum ettiler. Bu din akla ve mantığa sahip olan insanları değil, ancak kendi içine kapanan duygusal inançlara sahip mistik ve ruhban sınıflarını ilgilendirir.

Dolayısıyla tüm insanların akıl ve mantığına hitap etmeyen bir mesaj ve öğretisi, bir ritüel ve ibadet Allah'ın dini ve emri olamaz. İşte bundan dolayı Şia ve Ehl-i Sünnet dini, zor durumda kalma yani mahalle baskısı haricinde hiçbir zaman diğer dinlere mensub olanları cezbetmemiştir. Müslüman olan bir kaç kişi varsa, onlarda okudukları Kur'an sayesinde bunu başarmışlardır. Kur'an'da geçen bütün "ibadet" kelimelerine açın bakın, istisnasız hepsinin yüce Allah'a kayıtsız şartsız itaat anlamında kullanıldıklarını göreceksiniz. Yani sadece Allah'a kulluk, yani şirk koşmama yani Resullere indirilen vahiy'den başka hiçbir kitab-a iman etmemekle ilgilidir. Yüce Allah insanlara hiçbir faydası olmayan ibadeti emretmekten münezzehtir.

Dolayısıyla Kur'an'da geçen ibadet kavramları anlamsız, ezberlenmiş, sürekli tekrar edilen kuru bir tapınma değil, hayatın tümünü içine alan inanç ve güzel ahlaktan tutun dürüst ve adaletli olmaya kadar bütün bir yaşamı kapsamaktadır. İbadet, tevhid demektir, ihlas demektir, bilinç demektir, güzel ahlak demektir, her türlü erdem ve hayır demektir.

Fakat Şia ve Ehl-i Sünnet din adamları bütün kavramlar gibi "İbadet" kavramını da namazın bataklığında boğup yok ettiler. Bu yüzden doğudan batıya, şimalden cenuba kadar bütün Şia ve Ehl-i Sünnet toplulukları, cemaat ve tarikatları ile beraber namaz kılanların hepsi Allah'ın âyetlerinden habersizdir. Öyle bir ibadet düşünün ki, sizi Allah'ı takdir etmekten, Resullerini tanımaktan, mesajını anlamaktan uzaklaştırır. Bu da bize gösteriyor ki, namaz kılmak, gerçekte ibadet değil, insanları Allah'ın mesajından yani hidayet ve sırat-ı müstakimden yani salattan en büyük saptırma aracı olmuş haldedir. Bir şeyin ibadet olabilmesi için Allah'ın kitabında karşılığı olması lâzımdır. Mezhep imamlarının ve müctehidlerin fetvaları ibadet olur mu? Dolayısıyla namazın bütün ritüelleri din adamları tarafından dizayn edilmiş ve yüce Allah'a iftira edilmiştir. Halbuki Allah'a yalan yere iftira edenler bir çok âyette en büyük zalim olarak damgalanmışlardır.

Namazı Milletın Başına Bela Ettiler

Kur'an'a baktığımızda Allah Elçilerine indirilen vahiy'lerde ve İslam dininde en önemli emirlerin tevhid, güzel ahlak, adalet, emri bil'maruf- nehyi anil' münker, infak, merhamet, Kur'an'ın tek kaynak olarak kabul edilmesi, elçilerin hayatlarının ve mücadelelerinin önemi, komşulara, akrabaya, ana-baba'ya ihsan, insan haklarını koruma, Allah yolunda cihad, vahyin başka sözlerle bozulmaması, helal ve haramların Allah tarafından belirlendiği, Kur'an'ın himayesine sığınma ve sadece ona tabi olmakla ilgili yüzlerce âyet bulunmasına rağmen, Allah Resulü'nün vefatından asırlar sonra uydurulan rivayetlerle, rivayetlerden yapılan içtihatlarla, ictihadların kurum-sallaşması neticesinde din, anlamı olmayan ibadetlere indirildi.

Tabi "namaz dinin direği" ve "namaz eşittir din" yapılnca, bu sefer İslam ümmetinin fakirlik ve sefaletinin gizlenmesi ve perdelenmesi gayesiyle büyük ve gösterişli mabetler inşa edildi. Yani ümmet, mâbetlere ve namaza esir edilerek vahyin değer verdiği diğer önemli emirler ve hayati ilkeler zamanla unutulmuş ortadan yok oldular.

Mesela: Ehli Sünnet mezheplerinin hadis kaynaklarında tevhid, güzel ahlak, adalet, insan hakları ile alakalı fazla bir şey yer almazken, namaz kılmak, hacca gitmek, tahâret, oruç tutmak, zekat vermek gibi konularla alakalı yüzlerce kaynak meydana getirilmiştir. Sadece "namaza hazırlık, namazdan önceki temizlik" ile ilgili on dört ciltlik eser yazanlar bile olmuştur.

Özellikle dinin tevhid ve güzel ahlak üzerine değil de, kavram olarak Kur'an'da geçmeyen "namaz"ın üzerine oturtulması, namaz kılmak, abdest almak, suların temizliği, kuyuların suyu, durgun ve akan su, suların hükmü, suyun tadı, kokusu, rengi, miktarı, cemaatle namaz, sarık ve misvakla namazın fazileti, safların düzenli olması ile ilgili binlerce kavram ile korkunç derecede zor, karmaşık ve yaşanmaz bir din ortaya çıkardılar.

Dinin tek kaynağı Kur'an ile hiç bir ilgisi olmayan, fındık kabuğunu doldurmayacak zırvalarla yüzlerce "kutsal kaynaklar" telif edildi.

Namaz kılmak için temizlik, sular meselesi ve namazın üzerinde o derece durdular ki, artık “namaz kılanın diğer günahları kendine zarar vermez” inancı zihinlere hâkim olmaya başladı.

Temizlik, suların hükmü, namazın farzları, vacipleri, sünnetleri, müstehapları, mekruhları abdestin farzları, vacipleri, sünnetleri, müstehapları, mekruhları, cemaatle namaz kılmanın fazileti, saf-ları sık tutmanın sevabı ve diğer namazın yüzlerce teferruatından, İslam’ın ana konularına sıra gelmedi.

Mesela: Ehli Sünnet’in “kutsal kaynakları” olan “kütüb-ü sitte” de Allah Resulü adına iftira edilmiş öyle hadisler vardır ki, güya Allah Resulü (a.s) “فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ” (Namazı terk eden kafirdir.) “men lem yusalli fehuve kéfirun-kim namaz kılmazsa kafir olmuştur” “cemaate gitmeyenin evini yakmak içimden geliyor.”

“...men bené mesciden lilléhi benallâhu lehu beyten fil cenneti-kim Alla rızası için bir mescid bina ederse, Allah’da ona cennete bir ev- köşk bina eder’ buyurmuştur. Tabi uydurulan rivayetler üzerine oturtulan batıl din, sanki Allah Resulü’nün sözleri imiş gibi, hüküm olarak kabul edildi.

İşte bütün bu hurafelerin yoğunluğundan dolayı Hüseyin Atay haklı olarak “Namazı milletin başına bela ettiler” cümlesini, söylemek zorunda kalmıştır. Aslında Mekke müşriklerinin namazı ile Şia ve Ehli Sünnet mezheplerinin namazı arasında bir fark yoktur. Mekke müşrikleri Allah’a şirk koşarlar, kibirden cimriliğe kadar her türlü kötü ahlaka sahip olmalarına rağmen, ibadet eder, Hac ve Umre yapar, tavaf eder, kurban keser ve Kâbe’ye çok değer verirlerdi. Ve namazları, şirk dahil, onları hiçbir kötülükten alıkoymuyordu. Namaz insanları hiçbir kötülükten alıkoymaz. İşte Allah böyle bir ahlâk ile ibadet eden, Hac ve Umre yapan kötü ahlak sahibi mekke müşriklerine “sizin gibi kötü ahlak ile ibadet eden müşriklere yuh olsun” buyurmuştur. İslam’da esas olan, vahyi bağlam ve bütünlüğü içinde bilmek, din ve hüküm olarak Kur’an’dan başka kaynak kabul etmemek, dinî Allah’a özel kılarak sadece O’na teslim olmak (ihlas), tevhid, güzel ahlak, Allah’ı hakkıyla takdir etmek, insan hakları,

infak, adalet ve doğal dengeyi koruyarak yaratılmışlara merhamet etmek, Kur'an'da anlatılan Resullerin inanç ve mücadelelerini örnek almaktır. Yani Allah'ın elçilerini hakkıyla tanımak, onları anlamak ve değerlerini bilmektir.

Sonuç olarak: Uydurma mezhebler dininin Allah yani Resulünün dinîyle hiçbir ilgisi yoktur. Bu batıl din evliya ve ilahların şirk dinidir. Namazının da, abdestinin de, haccının da, mâbedlerinin de Allah katında hiç bir değeri bulunmamaktadır.

ALLAH'A GİDEN YOL MABEDLERDEN GEÇMEZ

Aslında insan, yüce Allah'ın ahlakını taşıyabilecek bir format ve kabiliyette yaratılmıştır. Yani insanın fitratında hiçbir sorun yoktur. İnsanın fitratına yerleştirilen ve evrensel ahlakın şiddetle benimsediği adalet, eşitlik, haktan- haklıdan taraf olmak, merhamet, cömertlik gibi duygular bu gerçeği ortaya koymaktadır. Dünyada bunca sorun yaşanıyorsa, bakmak ve korumak ile yükümlü olduğumuz insan tabiatını ve doğal dengeyi göz ardı ettiğimizden dolayıdır. “İnsanların bizzat kendi elleriyle işledikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu, ki Allah yaptıklarının bir kısmını onlara tattıracak; belki de tuttukları (kötü yoldan geri) dönerler” (Rum-41) İnsanlar arasında sağlıklı bir iletişim için insan hakları, sevgi, eşitlik ve merhamet ortamının gelişmesi gerekiyor.

Bu sorumluluk yüce Allah tarafından tamamen insana yüklenmiş bir görevdir. İnsanın manevi dünyasını imar eden vahyin terk edilmesi sonucunda insanın yüreğinde büyük bir kuraklık baş göstermiştir. Ve bu kuraklık yüzünden insanlar birbirini dışlıyor. Aslında temiz fitrata sahip olan bir insanın huzur duyacağı refah ve zenginlik değil, başka bir insanın sevgi ve merhamet dolu olan yüreğidir. Onun için kanunların verdiği haklar önemli olmakla beraber, asıl olan kişinin yüreğinde insanlara yer vermesidir.

Hangi dinden ve inançtan olursa olsun ümmi insanlara karşı yüreklerde merhamet ve sevgi yer ederse, dünya malı olarak kendilerine ait olan her şey diğerlerinin sayılır. “Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe iyiye (huzur-refah-mutluluk) eremezsiniz. Her ne infak ederseniz, Allah onu bilir.” (Âli İmran-92)

Fakat ümmi insanlara karşı yürekte sevgi ve merhamet yoksa, hiç bir şey insanı huzur ve mutluluğa götürmeyecektir. Özlemine çektiğimiz adalet, eşitlik, merhamet ve sevgi gibi güzellikler neden yoktur? Bu iki tür insandan kaynaklanmaktadır. Birisi: Hidayeti sapkınlığa, dini dünyaya satan din adamlarından, diğeri iktidar ve hakimiyeti her şeyin üstünde gören gururlu ve kibirli siyaset adamları yüzündendir. Din adamları insanlara doğruları söylemiyorlar, indirilen vahyi gizliyorlar, (Bakara-159, 174; Âli İmran-187) siyasiler de devletin imkan ve kabiliyetini yandaşlardan yana kullanıyorlar.

Böylece adalet ve barış, güven ve istikrar, hak ve istikamet ortamı yok oluyor. Aslında Allah'ın ahlakında barış var, sevgi var, adalet var, merhamet ve eşitlik vardır. “Göklerde ve yerde olanlar kimindir? diye sor. “Allah'ındır” O, merhamet etmeyi kendi zatına gerekli kıldı...” (En'am-12)

Rahmân ve Rahim olan Allah kendine ait olan bu ahlaki güzelliklerin tohumlarını insanın fitratına yani yüreğine yerleştirmiştir. Fakat ihtiras ve cehaletine yenik düşen insan Allah'ın yüreğine koyduğu merhamet, sevgi, barış, eşitlik ve adalet tohumlarını sulamayı bilemedi. Din adamları, camilerde, kiliselerde, havralarda insanları Allah'ın hidayet yolundan engelleme görevini üstlendiler. Dünya hâlâ güzelleşmemişse böyle din adamları ve böyle devlet adamları yüzündendir. Görevini hakkıyla yapan, doğruları anlatan, dünyayı güzelleştiren, sevgi ve merhamet tohumları eken insanlara ihtiyaç vardır.

“Sizden önceki toplumlarda insanları kötülüklerden alıkoymasına gereken bir grubun olması gerekmez miydi? Onlardan pek azı müstesna kimse bu görevi yapmadı. Zulmeden (büyük çoğunluk) kendilerine verilen zevk ve saltanatın peşine düştüler...” (Hud-116)

Onun için aklını kullanan, sağlam iradeli, özgür düşünceli insanlara ihtiyaç vardır. Ama sadece akli kullanma, sağlam irade, özgür düşünce mutlu olmak için yeterli değildir.

Bu erdemlerle birlikte sevgi dolu bir yürek de olmalıdır. Yoksa kaos ve kargaşa, zulüm ve istibdat olacaktır. Devleti idare eden siyasetçi sevgi dolu bir yüreğe sahip değilse adaletsiz olur. Din anlatan bir din adamı sevgi dolu bir yüreğe sahip değilse merhametsiz olur. Bu yüzden insanlara karşı yüreği merhamet ve sevgi ile dolu olmayan insan, Allah'a karşı sevgi besleyemez. Kur'an'ın penceresinden baktığımızda, Allah'a giden yol camilerin, kiliselerin, havraların içinden, namazdan, oruçtan, geçmiyor. Vahiy'siz ve İbrahim'siz hac ve Umre'den Allah'a ulaşmak mümkün değildir.

Buhari, Müslim, Tirmizi, Ebu Davud, Nesai, İbni Mace ve Kâfi'nin hurafelerinden Allah'a giden bir yol yoktur. Mekke ve Medine'den de, Kudüs ve Vatikan'dan da Allah'a giden bir yol yoktur. Allah'a giden yol, tevhid ve infaktan, sevgi ve merhametten, fakir ve gariban insanların yüreğinden geçiyor. insanların acılarına ve ızdıraplarına ortak olmak, insanların gözyaşlarını silmekten, eşitlikten ve paylaşmaktan geçiyor. Bunu yapamıyorsak bizim din anlatmamızın bir önemi yoktur. İmanımızın da Allah indinde bir değeri olmaz.

MEKKE VE MEDİNE'DE İNEN SURELERİN ÖZELLİKLERİ

Kur'an surelerinin Mekke'de mi, yoksa Medine'de mi indiği ile ilgili bilgilendirmemizden sonra, bazı arkadaşlar bizim esbab-ı nüzul veya rivayetlere müracaat ettiğimizi zannediyorlar. Tâbi ki bu arkadaşların Mekke ve Medine'de inen süre ve âyetlerin özelliklerinden haberleri bulunmamaktadır. Fakat Mekke ve Medine'de inen âyet ve süreler birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Yani Mekke ve Medine birbirinden çok farklı dünyalardır. Kur'an'ın İstanbul'a inmesi ile bir köye inmesi gibi aralarında büyük bir fark mevcuttur. Şimdi bu özelliklerden bir kaç tanesini görelim.

1-) Mekke'de inen surelerde “Ey iman edenler!..” cümlesi bulunmaz. Yani “Ey iman edenler!...” cümlesi ile başlayan bütün âyetler Medine'de inmişlerdir. Çünkü Mekke'de iman sorunu yoktu. Mekke'de çizgiler çok netti. Mekke'de İslam'ı kabul eden ölüme bile razı oluyordu.

2-) Mekke'de inen sürelerde münafıklardan söz edilmez. Çünkü Mekke'de münafık yoktu. Münafıklar Medine'nin yerlileri olan Evs ve Hazrec kabilelerinden idiler.

3-) Mekke'de inen sürelerde Yahudi ve Hristiyanlardan da söz edilmez. Çünkü Mekke'de Yahudi ve Hristiyan bulunmuyordu.

Ama Medine'de bulunan Beni Kaynuka, Beni Kurayza, Beni Nadir ve Hayber Yahudi idiler. Necran'dan Medine'ye Hristiyanlar gelip gidiyorlardı.

4-) Mekke'de inen sûrelerde "Allah'a ve Resul'üne itaat edin" cümlesi bulunmamaktadır. Çünkü Mekke'de iman edenler açısından Allah'a yani Resul'e iman sorunu yoktu. İman edenlerin itaat sorunu Medine ile ilgili bir durumdur.

5-) Mekke'de inen sûrelerde Nebi kavramı geçmez. Çünkü Mekke devri evrensel tebliğin yapıldığı bir merkezdir. Yani Mekke'de şirk ve ahlak sorunu vardı. Medine'de ise, iman, ahlak ve itaat sorunları mevcut idi. İşte bu yüzden Medine'de inen âyetlerin büyük çoğunluğu yerel ve bölgesel, Mekke'de inen sûrelerin hepsi genel ve evrenseldir.

6-) Mekke'de inen sûreler tevhid, şirk, sabır, güzel ahlak, Nebi ve Resullerin mücadeleleri ile ilgilidir. Medine'de inen sûreler, savaş kuralları, evlilik, boşama, cihat, itaat, iman, insan hakları, ictimai hayat, hac, infak, sadaka, insani ilişkiler, adabı muaşeret, ırkçılığın kötülüğü gibi konularla ilgilidir.

7-) Hamd (güç-kuvvet-övgü) ile başlayan sûrelerin hepsi Mekke'dir. Hatta Teğabun süresi birinci âyet hariç içinde hamd kelimesinin geçtiği bütün sûreler Mekke'de nazil olmuşlardır.

8-) Mekke'de inen sûrelerde şiir ve edebiyat, i'caz ve belâğat hakimdir. Kelimeler çok vurgulu ve etkileyici bir üsluba sahiptir. Medine'de inen sûrelerde böyle bir şey yoktur. Buda Kureyşin şiir sanatına ve edebiyata olan merakından kaynaklanıyordu. Mekke müşrikleri Allah'ın gücünü temsil eden varlıkları yani melekleri Allah'ın kızları olarak vasıflandırıyorlardı.

Aynı zamanda Mekke müşrikleri aynen Hristiyanlar gibi yüce Allah'a çocuk izafe ediyorlardı. (Enam-101; Yunus- 68; İsra-111; Kehf- 4; Meryem-35, 88, 91,92; Enbiya- 26; Müminun- 91; Furkan-2; Saffat- 152; Zümer- 4; Zuhruf- 81; Cin- 3; İhlas- 3) Bütün bu âyetler

Mekke müşrikleriyle ilgili inmişlerdir.

9-) İçinde “inil hükmü illâ lillâhi” “hüküm yalnız Allah’ın’dır.” cümlesinin geçtiği sûreler Mekke’de nazil olmuşlardır. (En’am-57; Yusuf-40, 67)

10-) Mekke’de inen sûrelerde “ehli kitab” (kitap ehli) ve “ütül kitêbe” (kitap verilenler) ifadeleri geçmez. Yani Yahudi, Hristiyan ve din adamlarıyla ilgili bir hitap bulunmaz.

11-) Kur’an’da tekil olarak geçen “fasbir, vasbir” (sabret) fesebih, vesebbih” (tesbih et), “ekimis sâlâte” (salâtı ikâme et) yani salât ve salat’ı ikâme ile ilgili bütün âyetler Mekke’de inmişlerdir ve kelime kelimesine hepsi Nebi (a.s) ın Nübüvvet makamı ile ilgilidir. Yani Mekke’de inen ve yalnız Nebi (a.s) ın Nübüvvet makamı ile ilgili olan teheccud, gece ve fecir salât’ından tüm müminleri sorumlu tutmak ve insanları namaza çağırarak doğru değildir. Yani Hud 114; İsrâ-78, 79; Tâhâ 130 ve benzeri bütün salât âyetlerinin hepsi Mekki’dir, hepsinde tekil formatı vardır ve hepsi sadece ve sadece Nebi (a.s) Nübüvvet makam ve mertebesi ile ilgilidir. Âyetler çok bariz bir şekilde ona hitap etmektedir. Söz konusu âyetlerin iniş sebep ve hikmeti de Müzzemmil sûresinde çok açık bir şekilde açıklanmıştır. Salata çağrı da sadece cuma (toplantı) için meşru kılınmıştır.) Ancak günümüzde teknoloji imkanlarla geniş kitlelere ulaşma imkanı olduğu için salata çağrı da önemini kaybetmiştir. Yani artık böyle bir şeye gerek yoktur. Ancak müminler salât, şura, ihtiyaç veya herhangi bir iş için toplanacakları zaman bunun plan ve programını kendi aralarında kararlaştırırlar. “...Salât’ın vaktini belirlemek müminlerin üzerine düşen bir yazgıdır.” (görevdir) (Nisa-103)

12-) Medine’de inen sûrelerde cin kavramı geçmemektedir. Yani Mekke müşriklerinin cin inancı ile Şia ve Ehli Sünnetin din adamlarında bulunan cin tasavvuru aynıdır. Medine’de inen sûrelerde cinlerin bulunmaması, geleneksel inançta var olan cinlerin olmadığını gösteriyor. Cinler, insanların sıfat ve özelliklerindedir. Yani cinler insanlardan bağımsız bir varlık değildirler.

13-) Mekke'de inen sûrelerde miras ve nikahla ilgili bir âyet bulunmamaktadır. Çünkü Mekke, tevhit ve güzel ahlakın inşa edildiği bir yerdir. Tevhit ve güzel ahlakın olmadığı bir yerde hanif din de yoktur.

14-) Medine'de inen sûrelerde cennetin tasviri yapılmaz. Cennet tasvirinin detaylı olarak yapıldığı âyetler genellikle Mekke'de nazil olan sûrelerde yer alırlar. Çünkü Mekke müşrikleri hac ve umreye gelenlerin yapmış oldukları ticaretten büyük gelir elde ediyorlardı. Elde ettikleri bu gelirden dolayı refah içinde bir hayat sürüyorlardı. İslam'ı kabul eden fakir ve garibanlar bunların zevk ve sefa içerisinde yaşadıkları hayatlarına bakarak üzüntü duyuyorlardı. İşte yüce Allah iman edenleri teselli etmek amacıyla Mekke'de indirdiği sûrelerde bir çok âyette cennetin ve ahiretteki güzel hayat manzaranının tasvirini yapmıştır.

Mesela: Rahat, konfor ve lüks hayatı temsil eden "erâik" "koltuklar" kelimelerinin hiç bir tanesi Medinede inen sûrelerde yer almaz. (Kehf-31; Yasin-56; İnsan-13; Mutaffifin-23,35)

Tahtlar, güzel ve kaliteli giysiler anlamına gelen "sündüs" ve "istebak" kelimeleri de Mekke'de inen sûrelerde yer alırlar.

Sündüs: (Kehf-31; Duhan-53; İnsan-21)

İstebak: Kehf-31; Duhan-53; İnsan-21; Rahman-54)

15-) Kur'an'da bulunan "kellâ" "kesinlikle hayır" edatlarının hepsi Mekke'de inen surelerde yer almaktadır. Bu da bize şunu göstermektedir. Vahye muhatap olan kitlenin dilinde olmayan bir kelimeyi Kur'an kullanmıyor. Veya "kellâ" ifadesi, edebiyat ve konuya yaptığı vurgu açısından Mekkelilerin çok sık kullandıkları bir edattır.

16-) Kur'an'da on üç yerde "yevmud- din" (din günü) terkibi geçmektedir. Hiçbir tanesi Medine'de nazil olan surelerde yer almaz. Yani hepsi Mekke'de inen surelerdedir. (Fatiha-4; Hicr-35; Şuara- 82; Saffat-20; Sâd-78; Zâriyât-12; Vakıa- 56; Meâric- 26; Müddesir- 46; İnfitar-15, 17, 18; Mutaffifin-11)

Bu da Mekke müşriklerinin öldükten sonra dirilişe iman etmelerini ile ilgili bir durumdur. Medine'de böyle bir sorun yoktu. Bakara suresi hariç, Resullerin kıssalarının derli toplu olarak anlatıldığı sürelerin hepsi Mekke'de nazil olmuşlardır.

Mesela: En'am, Âraf, Yunus, Hud, Yusuf, Ra'd, İbrahim, Hicr, İsrâ, Kehf, Meryem, Taha, Enbiya, Müminun, Furkan, Şuara, Neml, Kasas, Ankebut, Sebe, Lokman, Yasin, Saffat, Sâd, Mümin, Fussilet, Zuhuf, Duhan, Ahkaf, Kaf, Zâriyat, Necm, Kamer, Kalem, Hakka, Nuh, Naziat, Buruc, Fecr, Şems, Fil gibi uzun bir şekilde Nebi ve Resüllerin kıssalarının anlatıldığı süreler Mekke'de inmiştir.

Sadece Medinede yaşayan üç dört Yahudi kabilesinden dolayı İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve Musa (a.s) ın adları Medinede inen bir kaç sürede yer almaktadır.

Mekke'de inen surelerde her zaman muhatap Allah Resul'ü ve ona karşı gelen müşrikler olurken, Medine'de muhataplar Nebi, Allah'ın Resül'ü, eşleri, kızları, iman eden mümin kadınları ve erkekler, Yahudiler, münafıklar ve Hristiyanlardır. Ancak Mekke'ye gidip gelen müminler, Medine'ye gidip gelen müşrikler, Yahudi ve Hristiyanların şirke olan iltisakları yüzünden ve Mekke'nin fethine yakın inen surelerde müşriklerin de muhatap alındıklarını görüyoruz. (Bakara-Âli İmran- Nisa- Mâide- Tevbe- Ahzab- Fetih)

Mekke'de inen surelerde müşriklerin yalan ve iftiralara cevap verilirken, Medine'de inen surelerde Yahudi ve Hristiyan din adamlarının rivayet ve ictihatlarına cevap verilir. Aile hayatı, erkek-kadın ilişkileri, nikah, evlilik ve boşanma ile ilgili bütün ayetler Medine'de inen surelerde yer alırlar. Çünkü Mekke tevhit ve güzel ahlakın inşa edildiği bir merkezdi. Tevhit ve güzel ahlak olmadan sosyal ve ictimai hayat sağlıklı olarak kurulamazdı. Mekke'de inen sürelerde cihad, hicret ve kital (savaşmakla) ilgili âyet de bulunmaz. Nahl- 41,110; Ankebut- 6, 69. âyetlerde bulunan cihad ve hicret sözcüklerinin iki sebebi vardır.

1-) Sureler Mekki oldukları halde âyetler Medine'de nazil

olmuşlardır. Buna benzer durumlar çoktur.

2-) Nahl ve Ankebüt sureleri hicrete yakın bir zamanda inmişlerdir. Yani hicrete hazırlık olarak nazil olmuşlardır. Bakara ve Âl-i İmrân sureleri hariç başlarında hurûf-u mukattaa bulunan tüm sureler Mekkî'dir. Bakara suresi hariç içinde Adem ve İblis kıssasına yer veren her sure Mekkî'dir. Cihad ve savaşa izin veren veya cihada dair hükümler içeren bütün sureler de Medenî'dir. Ankebut suresi hariç içinde münafıklardan bahseden sureler Medenî'dir. Yukarıda sayılan somut delillerden başka Mekkî ve Medenî sureler arasında üslup, mana, belağat ve konusal özellikleri itibariyle de bazı ayırt edici farklar ve özellikler bulunmaktadır. Mekkî ve Medenî sureler arasında varolduğu kabul edilen ve konu olarak Mekkî sureleri Medenî surelerden ayırmaya yarayan bazı farklılıklar şunlardır.

1-) Mekkî surelerde daha çok inanç ve güzel ahlak konuları üzerinde durulur. Mekke döneminde inen surelerde daha çok yüce Allah, Muhammed (a.s) ın Allah'ın resulü olduğu ve ahirete iman gibi itikat konularına ağırlık verilir. Şirk ve putperestliğe karşı hücum edilir. Müşriklere çeşitli misaller verilerek ve bazı akli deliller sunularak şirk koşmanın kötülüğü ve yanlışlığı vurgulanır. Müşrikleri şirk ve küfürden sakındırma amacına yönelik konular Mekkî surelerde daha ağır bir yer işgal eder.

2-) Mekke döneminde nazil olan surelerde, tek hakimiyetin yüce Allah'a ait olduğunu göstermek için göklerin, yeryüzünün, insanların ve diğer canlıların yaratılışı üzerinde düşünmeye, varlıklar hakkında incelemeler ve gözlemler yapmaya ve sonuçta ibret almayı sağlayacak tarzda nazar ve tefekküre çağrılar yapılır. Mekkî sure ve ayetler çeşitli akli deliller sunma ve değişik örnekler vermek suretiyle muhatapları, kendilerinde ve evrende var olan diğer varlıkların içerdiği sayısız ayetleri ve yaratılış sırlarını düşünmeye ve tefekküre çağırır.

3-) Mekkî sure ve ayetlerde Mekke ahalisinin adam öldürme, haksız yere kan dökme, masum ve günahsız kız çocuklarını diri diri toprağa gömme, yetim malı yeme, zayıf ve güçsüzlere yönelik zulüm

ve haksızlık etme gibi daha birçok kötü huy ve davranışlara eleştiriler yer alır. Müşriklerin son derece insanlık dışı, çirkin, cahiliye adetlerinden bahsedilerek, bunlardan uzaklaşmaya, kötü huylardan arınıp güzel huylar ve ahlaki güzelliklerle donanmaya yönelik konulara ağırlık verilir.

4-) Adem, İbrahim, Musa ve İsa gibi geçmiş Nebi ve Resullerin hayatlarından son derece çarpıcı, etkileyici ve ibret verici hikayeler anlatılır. Bu şekilde müşrikler ve kâfirlere muhtelif örnekler verilerek yaptıkları kötü davranışların sonucu konusunda düşünmeye çağrı yapılır; geçmiş ümmetlerin yaşadıkları felaketlerden ders almaları istenir. Yine bu kıssalarda Müminlere sıkıntılara karşı sabırlı olma, inançlarında kararlılık gösterme ve hak yolda azimli olmaya dair telkinler yer alır. Söz konusu kıssalar müminlere inançlarında sebat etme ve sabır göstermeleri için cesaretlendirici öğütler içerir. Geçmiş Nebi ve Resullerin kıssaları ve iman davasında yaşadıkları sıkıntılar, çektikleri çileler, karşılatıkları zorluklar anlatılarak, Allah Resulüne yılmaması ve sabırlı olması tavsiye edilir; onların yaşadıklarını hatırında tutması istenir. Geçmiş Nebi ve Resullerin mücadelelerini örnek alması istenir. Medenî sureleri Mekkî surelerden ayıran bazı konusal farklılıkları ise şu şekilde sıralayabiliriz:

1-) Medenî surelerde iman konusu büyük ölçüde çözüme kavuştuğundan artık muamelat, güzel ahlak ve sosyal ilişkilere dair konular üzerinde durulur. Bu dönemde nazil olan sure ve âyetlerde muamelata dair mevzular daha ağırlıklı yer işgal eder.

2-) Cihada ve savaşa izin verilir ve yeri geldiğinde Allah yolunda savaşın gerekli ve önemli olduğu vurgulanır; bu çerçevede Nebi (a.s) ın müşriklere karşı yaptığı Bedir, Uhud ve Hendek Savaşı, Mekk'e'nin Fethi ve Tebuk Seferi gibi diğer savaşlarda ashabın takındıkları tutumlardan bahsedilir. Hicret esnası ve öncesinde nazil olan bütün sure ve âyetler Mekkî, hicret sonrasında nazil olan bütün sure ve âyetler ise Mekk'e'de inse dahi Medenî bir özelliğe sahiptir yani Medine'de inmiş sayılır. Medenî surelerde yerine göre Münafıklardan ve onların takındıkları tavırlardan bahsedilir. Kalplerinde

hastalık olan yani Münafıkların Nebi (a.s) a ve müminlere karşı kurmaya çalıştıkları tuzaklardan, çevirdikleri entrikalardan; Allah'a, Nebi (a.s) a ve inananlara karşı sergiledikleri ikiyüzlü tutumlarından bahsedilir. Münafıkların içyüzleri deşifre edilerek kurdukları tezgâhlar Allah Resulüne haber verilir; müminlere ve Nebi (a.s) a yönelik gizli niyetleri açığa vurulur; ikiyüzlü ve ikircikli tavırları nedeniyle ağır eleştiriler ve tehditler yöneltilir.

3-) Medenî surelerde genellikle Yahudi ve Hristiyanlar gibi daha önce kendilerine kitap verilmiş olan Ehl-i Kitab'a ve onlarla Müslümanlar arasındaki ilişkilere değinilir. Yahudi ve Hristiyanlar, İbrahim (a.s) ın da benimsediği ortak bir kelimeye yani şirkten arınmaya ve tevhit inancında birleşmeye davet edilir. Tek dinin ortak atası olan İbrahim'in hanif diye nitelenen Allah'ın birliği inancı yüceltilir. Böylece ehl-i kitabın Nebi (a.s) ım nübüvvetini kabulü istenir ve İbrahim'in çocuklarının, Allah'a teslim olması yani İslam'a girmesi tavsiye edilir.

4-) Medine döneminde nazil olan surelerde devletlerarası ilişkilerden ve İslam Milleti ile diğer toplumlar arasındaki ilişkilerden de söz edilir. Mekkî ve Medenî sureleri birbirinden ayırt edici bazı üslup farklılıkları da bulunmaktadır. Muhatapları şiir ve edebiyat alanında fesahat ve belagat ehli oldukları için olsa gerek üslup açısından Mekke döneminde nazil olan sure ve ayetler genellikle daha kısa ve ibareleri daha vecizdir.

5-) Mekkî surelerde kalem, darb-ı mesel, teşbih, ayrıca bazı cümle ve ifadelerin tekrarına yer verme gibi muhtelif söz sanatları daha fazla kullanılmıştır. Kur'an elbetteki bir şiir kitabı ve Nebi (a.s) da bir şair değildir. Bu gerçek bizzat Kur'an tarafından da dile getirilmiştir. Ancak Mekkî sure ve ayetlerin nesirden ziyade nazma yakın bir üsluba sahip oldukları söylenebilir. Medenî sure ve ayetler Mekkî sure ve ayetlere oranla daha uzundur. Bu surelerde müminlere dini emirleri açıklama amaçlandığı, şerh ve izah yolu tercih edildiği için, itnâb ve tatvil yolu daha fazla tercih edilmiştir.

6-) Hitap açısından Medine döneminde nazil olan sure ve ayet-

lerin ibarelerinin daha sakin ve durgun olduğu söylenebilir.

Bu cümleden olmak üzere Medenî surelerin kullandığı üslup Mekkî sure ve ayetlere göre daha yumuşaktır. Ayrıca âyetler arasındaki fasılalar da daha uzundur. Bu nedenle Medenî surelerde nazımdan çok nesre yakın bir üslubun var olduğu söylenebilir. Kur'an'da on üç yerde "yevmud-din" terkibi geçmektedir. Hiç bir tanesi Medinede nazil olan surelerde yer almaz. Hepsî Mekke'de inen surelerde yer almaktadır. (Fatiha- 4; Hicr- 35; Şuara- 82; Saffat- 20; Sâd- 78; Zariyat-12; Vakıa- 56; Mearic-26; Müddessir-46; İnfitar- 15, 17, 18; Mutaffifin- 11)

Çok ilginçtir, "cünah" "günah-sakınca" kelimesi, Mekke'de inen sürelerin hiç birinde geçmemektedir. Bunun sebebi, Mekkeli-ler bu kelimeyi hiç kullanmadıkları içindir. Veya bu kelime, şirkten bağımsız yani insanı şirke kadar götürmeyecek olan ahlak, insan davranışları, sosyal ve ictimai hayatla ilgili alanlarda kullanılan bir kelimedir. Dolayısıyla "cünah" kelimesi, tamamen iman edenler bağlamında yani kendi aralarında bulunan tutum ve davranışlarla ilgilidir. Kur'anda İsrailoğulları bağlamında geçen (kadınlarınız) kelimelerini istisna edersek, sadece bir âyette "niseküm" (kadınlarınız-Âli İmran-60) kelimesi, geçmektedir. Diğerlerinin hepsi "nisê" (kadınlar) olarak geçiyor. Aradaki farkı herhalde tahmin ederseniz. Yani Medinede erkek ve kadın arasında bulunan cinsel hayatın çok serbest ve esnek olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla Medine'de erkek ve kadın arasında var olan cinsel hayat ehli sünnetin algılarında bulunandan çok farklı bir özelliكتedir.

Dolayısıyla evlilik ve boşanmalarda Medine halkı Şii ve Sünni kaynaklarında öne sürüldüğü gibi hiç de muhafazakar bir yapıya değildir. Medine'de bulunan cinsel hayat ancak bugünkü Avrupada ile kıyaslanabilecek bir serbestliğe sahiptir. Tarihi olaylar bağlamında geçenler dışında Mekke'de inen surelerin hiç bir âyetinde "nisâ" (kadınlar) kelimesi bulunmamaktadır. Kadınların vücutlarını teşhir etmemeleriyle ilgili yüce Allah'ın tavsiyeleri Medine'de inen surelerde geçmektedir. Çünkü Mekke, sadece Allah'a iman

etme ve dini Allah'a özgü kılma mücadelesinin yapıldığı bir merkez idi. Mekke ve Medinede inen sürelerin arasında bunlar gibi daha bir çok özellik bulunmaktadır.

SALATI İKAME

Namaz konusunda hurafeciler neden bize sert tepki gösteriyorlar, aslında Kur'an'ın emri olduğu için değildir. Din ataları ona çok değer atfettiklerinden dolayıdır. Yoksa tevhid akidesinden güzel ahlaka, ihlastan takvaya kadar Kur'ani hiç bir ilke onları ilgilendirmemektedir. Eğer Kur'an onları ilgilendirseydi, atalarının uydurma kitaplarını atar sadece Allah tarafından indirilen vahye sığınırlandı. Çünkü yüce Allah'ın kesin emri budur. (Âli İmran-103)

İlmihal, tefsir, hadis, fıkıh ve ilmihal kitaplarına baktığımızda namazın farzları, vacipleri, sünnetleri, müstehapları, mendupları, haram, mekruh ve müfsitleri ile ilgili yüzlerce madde vardır. Tâdil-i erkanından sütresine kadar öyle teferruatlar uydurulmuş ki, onları öğrenmek için ömür yetmez.

Her asrın din adamları, bu bitmez tükenmez kurallarla ümmi insanları ölü önderlerine yani müctehid âlimlerine kul ettiler. Halbuki din kesinlikle Allah'a özel kılınacak yani din denildiği zaman yüce Allah'ın mesajı olan Kur'an'dan başka bir ilim, hidayet ve kaynak olmayacaktı. (Bakara-120; Râd-37)

Namazla ilgili bu kadar kâide ve kural koyanlar bile namaz kılan insanlar değildi. Çünkü günlük meşgale ve sorunlar içinde hiç kimse böyle bir ibadeti gerçekleştiremez. Namazda bulunan hiçbir kuralın Kur'an'da karşılığı yoktur. Aslında Kur'an'ı ölümlere okuyan-

ların sahip oldukları dinin hiç bir uygulamasına iman etmemek gerekir. Namaz ibadeti!

Evrensel bir anlamı ve Kur’ani bir karşılığı olmadığı için özgür düşünceye sahip olan insanların akıl ve mantığına aykırı gelir. Namaz ritüeli, Nebi ve Resullerin değil, geleneksel din adamlarının ibadetidir. Yüce Allah, ancak ihlasla yapılan amelleri kabul eder yani din Allah’a özel kılınması gerekir yani hanif dinin tek kaynağı Kur’an’dır.

Dolayısıyla “Kur’an’ın mümini, özgür bir birey olacaksak, o halde Kur’an dışı akılsız ve mantıksız dedikodulara değil, Kur’an’da var olan orijinal kavramlara teslim olmak zorundayız. Yani “Âdem (a.s) dan beri namaz vardı!” sözü, elinde Kur’ani hiçbir delili olmayanların tekerlemesinden başka bir şey değildir. Bir kaç Rabbani yahudinin ve Süryani Hristiyanın kıldığı namaz, iki bin yıl önce vefat eden Nebilere mâl edilmeyeceği gibi, Sünni ve Şii din adamlarının namazı da Allah Resulüne izâfe edilemez. Nebi (a.s) dan sonra Yahudilik ve Hristiyanlıktan görünüşte İslam’a giriş yapanların tohumunu ektiği namaz, Kur’an cehaletinin zirvede olduğu yıllar yani rivayetler ve ictihadlar çağında en zehirinden meyvesini bol bol vermeye başlamıştır. Yapılan devasa mabedlerle de saf insanlar psikolojik bir baskının altına alınıp kurallar cehennemine mahkum edilmişlerdir.

Artık toplumu ayağa kaldırmak için, Kur’an’ın yüzlerce ilkesinin bir önemi kalmamıştır. Özellikle şirk ve tevhid akidesi tamamen yok sayılmış ve onlardan konuşan kimse kalmamıştır. Nebi (a.s) dan asırlar sonra rivayet dedikoducuları tarafından namaz tek başına dinin yerini almıştır. Artık bundan sonra şöyle bir iman hayata hakim olmuştur. “Namaz kıldıktan sonra ne yaparsan yap, Allah tarafından bütün günahların bağışlanır” Nebi (a.s) a inen vahiy sayesinde yok edilen bu namaz inancı, kadim dinlerden ve kabilelerden veraset yoluyla Şia ve Ehl-i Sünnet dünyasına daha şatafatlı ve şaşaalı bir şekilde geri döndü. Eğer son Nebi (a.s) önceki tarihlerde Yahudi ve Hristiyanların bugünkü ritüele benzer bir namaz kıldı-

ğını iddia ediyorsanız, vahiy olan Tevrat veya İncil âyetlerinden bir delil sunmanız gerekmez miydi?

Yüce Allah, Fatiha suresi 5.âyette “yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz” buyururken, Bakara suresi 45.âyette İsrailoğullarına hitâben, “Sabır ve salat ile yardım isteyin...” buyuruyor. Buradan da sabrın ve salat’ın vahiy olduğunu anlıyoruz. Aslında iman, İslam, takva, ihsan, sabır, hüküm, ibadet, salih amel, salat ve ihlas gibi kavramların hepsi dinde tek itaat ve ittiba edilecek vahiy yani Kur’an anlamına gelmektedir. Bir gün Elazığ din görevlileri derneğinde tartışma yaparken, arkadaşlardan biri müdahale ederek dedi ki: Sizin bu tartışmanızdan hiç bir şey anlamıyorum” Arkadaşlar, “Neden? deyince. Arkadaş şöyle cevap verdi. “Ali hoca âyet diyor, yüce Allah şöyle buyuruyor, falan âyette şöyle geçiyor, dedikçe, siz, Ebu Hanife, İmam-ı Şâfi, İmam-Gazali, mezhep, hadis, ictihad, müctehid diyorsunuz. Bu eşit bir tartışma alanı değildir. Eğer eşit bir mücadele yapacaksanız, sizinde fikrinizin doğru olduğuna delil olarak Ali hoca’ya âyet getirmeniz.” gerekiyor.

Dolayısıyla biz Kur’an’ın dinine iman ediyoruz, siz rivayet ve ictihadların dinine iman ediyorsunuz. Bizimle sizin arasında dini hiçbir ilkede bir araya gelip ittifak etmemiz mümkün değildir.

Peki insanların akıl ve iradelerini kilitleyen namaz ritüeli nasıl meydana çıktı? Namaz ritüeli, duadan gelişerek zamanla kurumsal bir ibadet halini aldı. Bu da yüce Allah tarafından gönderilen tüm vahiylerde mevcuttu. En eski vahiy olan Tevrat, dua’nın bazı yönlerini bildiriyordu. Son vahyin tarihinde görünüşte Müslüman olan İran, Yahudi ve Hristiyan ruhbanları tarafından dua ve münacaatlar renk değiştirdi.

Arkasından geleneksel din adamları insanları etkileri altına alan dua’nın üstüne bir takım kural ve kaideler ekleyerek yepyeni bir ibadetin doğmasına sebep oldular. Hüseyin Atay hocanın dediği gibi, “namazı milletin başına ebedi olarak bela ettiler” Devasa mâbed ve mefruşatıyla namaz ibadeti en önemli aldatma, istismar, israf ve rant kapısı haline geldi. En önemlisi namaz, salat’ın misyonunun

kaybolmasına sebep oldu. Sanal ve sahtesini gerçeğin yerine koyduğunuzda artık zamanla gerçek olanı kimse hatırlamayacaktır.

Şöyle bir söz vardır. “Avam nazarında galât-ı meşhur, lügat-ı fasihtan evlâdır” Yani “Ümmi insanların yanında meşhur hurafeler, gerçeklerden daha önemli bir konuma sahiptir.”

Aslında son vahiy bu gibi uygulamaları her zaman dışlamış ve ashab-ı bu gibi ritüellerden uzak durmalarını emretmiştir. Bunun yerine tevhid, ihlas yani dini Allah’a özel kılma, bilinç yani Kur’an’da var olan emir ve yasaklarla yetinme, infak, salih ameller, adalet, merhamet, güzel ahlak ve akli kullanma gibi ilkelere ağırlık verildi. Nihayetinde son vahyin temsilcisi olan Muhammed (a.s) ve arkadaşları vefat etti. İslam dini öyle gelişti ki, Kur’an ilim ve hikmetinin bu gelişmeye paralel olarak insanlara ulaştırılması mümkün değildi. Okuma-yazma oranı çok düşük, toplumda yazının değil, sözün gücü hakimdi.

Cahil insanlar gerçeklere değil, hoşlarına giden hurafe ve yalanelara değer veriyorlardı. Aynen günümüzde olduğu gibi, yüzlerce hatta binlerce hurafe ve yalana karşı az sayıdaki muvahhid mümin, Kur’an’ın sesini duyurmada yetersiz kalıyorlardı. Fakat kim ne derse desin, İslam dini vahiy sayesinde orijinal ve organik özellikleri ile bütün zamanları aşarak günümüze ulaştığı gibi, kıyamete kadar da aklın ışığında varlığını devam ettirecektir. İslam zamanlar üstü olduğu için, hiç kimse ona ilkel ve ibtidai kavimlerin ve kabilelerin uygulamalarını kabul ettiremeyecektir. Çünkü İslam, göklerin ve yerin hakimiyetini elinde tutan şanı yüce Rabbimiz’in ilim ve hikmetiyle ayakta durmaktadır. Bütün Nebi ve Resuller namaz kılmayı değil, salat-ı ikâmeyi yerine getirmişlerdir. Namaz adındaki ritüel Allahın emri olsaydı, Kur’an tarafından açık olarak ortaya konur ve hiç kimsenin itirazına mahal kalmazdı. Çünkü böyle bir ibadet olsaydı, onu âyetlerde görmemize şiddetle ihtiyaç vardı. Akletme ve tefekkür etmeyi yedi yüz âyette kayıt altına alarak kesin hükme bağlayan yüce Rabbimiz, eğer namaz diye bir şey olsaydı, kanıtlarını mutlaka Kur’an’da bildirirdi. Özellikle İbrahim (a.s), Musa (a.s)

ve İsa (a.s) dan sonra vahyin, onlara tâbi olduklarını söyleyenlerin rivayetleriyle nasıl bozulduğunu bildikten sonra.

Yani yüce Allah, din alanında iman edenleri Yahudi, Hristiyan, paralel din adamlarının insafına bırakmaktan münezzehtir. Esasen dini tam manasıyla mükemmel bir şekilde ortaya koymayan yani müminleri rivayete, mezheplere, geleneğe sevkeden bir kitap, kamil sıfatların sahibi Allah'a ait bir kitap olamaz. Geçmiş toplumlar "Namaz" ritüelini çok iyi bilse de, tüm devirlerin sahibi Rabbimiz bunu, yine de en detaylı bir şekilde Kur'an'da kayıt altına alır ve kesin hükme bağlardı.

Kur'an'ın İki Önemli Ahlakı

1-) Kur'an evrensel olduğu yani tüm zamanların üstünde olduğu için, kıyamet gününe kadar gelecek insanlara aracısız olarak kendinden bir ışık vermek ister. Kur'an'da var olan kaide ve kurallar, verilen öğütler ve hidayeti, indiği toplumun o zamanda gördüklerine ve duyduklarına bırakmamıştır.

2-) Yüce Rabbimiz, Nebilerden sonra gelenlerin rivayet ve ictihadlarla yani mezheplerle nasıl yoldan çıktığını bilen, son vahiy olan Kur'an'da hem imani hem ameli olarak ortaya koymayıp durumu rivayetlere, mezheplere yani beşerin akıl ve yeteneğine bırakacak bir hatayı işlemekten ve her türlü noksanlıktan münezzehtir. Savm daha önceki toplumlarda olduğu halde Kur'an, yine de en ince detayına kadar onu açıklama gereği duymuş, onu hiç kimsenin bilmesine ve tarifine bırakmamıştır. (Bakara-183-187)

Demek ki toplumun bir şeyi önceden bilmesi, Kur'an'ın onu tekrar olarak açıklamasına engel olmuyor. Öyleyse bugün bilinen namaz yüce Allah'ın emri olsaydı, onu da kitabında bir çok yerde açıklaması gerekirdi. Demek ki Allah'ın böyle bir emri yoktur. Fakat rivayetler yoluyla namaz Allah'ın büyük bir emri olarak görülürse, bütün unsurlarını ancak zorlama yorumlarla yani Kur'an kavramlarının zorlanarak ve "Kur'an'ın namazı açıklamasına gerek yok" denilerek işin içinden delilsiz olarak çıkılır. Şia ve Ehl-i Sünnet dünyasında rivayetlerden doğan, ictihadlarla beslenen, mezhepler yoluyla semir-

tilen son derece yanlış bir inanç ve algı hakimdir. “Namaz kılıyorsan Müslümanısın” Bu inanç ümmi halk üzerinde bir çok istismara ve yolsuzluğa neden olmuştur.

Eğer namaz olmasaydı, İhlas Holdingin, Kombassanın, Yimpaşın vurgunları olmayacaktı. Eğer Namaz olmasaydı, Fetö devleti ele geçirecek kadar güçlü ve güvenilir olmayacaktı. Namaz bütün günahları bağışlayan ve tüm kötülüklerin üstünü örten bir perde gibidir.

Şia ve Ehl-i Sünnet inancında “Namaz kılmanın” iki amacı vardır.

1-) Namaz kılmayı imanın delili sayıp, habire kılmak için uğraşanlar.

2-) Namaz kılmak diye bir dertleri olmayıp, sadece Allahın emri olduğuna iman etmekle sorumluluktan kurtulma derdinde olanlar.

Bunların “din” anlayışı, vahyin işaret ettiği değil, Şia ve Ehl-i Sünnet kaynaklarında var olan uydurma rivayetlerden kaynaklanan psikolojik bir olaydır. Halbuki bir çok âyette hesabın ve azabın şiddetini gördükten sonra insanlar dünyaya şunlar için dönmek isterler. “Onların ateşin karşısında durdurulup” “Ah keşke dünyaya geri gönderilsek de bir daha Rabbimizin âyetlerini yalanlamasak ve iman edenlerden olsak!” dediklerini bir görsen!... (Enam- 27)

“...Doğrusu Rabbimizin Resulleri hakkı getirmişler. Şimdi bizim şefaacılerimiz var mı ki bize şefaet etsinler veya dünyaya geri döndürülmemiz mümkün mü ki, yapmış olduğumuz amellerden başka amel yapalım...” (Âraf- 53)

“Kendilerine azabın geleceği, bu yüzden zalimlerin:” Ey Rabb’imiz! Yakın bir müddete kadar bize süre verde senin davetine icâbet edelim yani Resullere tâbi olalım” diyecekleri gün hakkında insanları uyar...” (İbrahim-44) “Onlar orada: Rabbimiz! Bizi çıkar, önce yaptığımızın yerine salih ameller işleyelim! diye feryat ederler. Size düşünecek kimsenin düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi? Size uyarıcı da gelmedi mi?...” (Fatır-37)

“O günahkarların, Rableri indinde başlarını öne eğecekleri,” Rabbimiz! Gördük duyduk, şimdi bizi dünyaya geri gönder de salih ameller yapalım, artık kesin olarak ikna olduk.” diyecekleri zamanı bir görsen!” (Secde-12)

Bütün beşeri dinler kendi inançlarını ispat etmek için bir takım ritüeller yapmaktadırlar.

Ama İslâm, insanları şirksiz saf imana yönlendirmek için; hayatın her alanında mümini salih ameller ve güzel ahlak ile imtihan eder, yani sonuçta kişinin sadece amelini ve güzel ahlakına bakar. Yüce Allah, insanın akıl ve fitratına yani vahye uygun olan ahlak ve amellerine değer verir. Bunu yüzlerce âyette görmek mümkündür. Kur’an, “secdeyi” alını yere koymayı değil, insanın hayatına yön verecek âyetleri kabul edip onlara kayıtsız şartsız iman ve itaat etme anlamında kullanmıştır. Yüce Allah af dileyeni de af edeni de sever, adaletli davrananı da. Kur’an akla hitap eder. İmanın akılla donatılmasını ister.

Aklı olmayanı imandan sorumlu tutmamıştır. “Namaz kılmakla imanımı güçlendiriyorum, imanımı namaz kılmakla gösteriyorum” inancı cehaletten başka hiçbir şey değildir. Çünkü İslam’ın ve imanın, ibadet ve ihlasın, adalet ve merhametin, akıl ve ilmin, güzel ahlak ve adaletin tek göstergesi Kur’an’dır. Her şey Kur’an’ın bilinmesine gelip dayanıyor. Kur’an bilinirse, Kur’an’a değer verilirse, Kur’an’ın kavramları doğru bir şekilde çözümlerse, dinde tek kaynak olarak Kur’an kabul edilirse, diğer bütün ibadetler yüce Allah indinde değerli hale gelir. Yoksa Kur’an’sız yaşanan dinin Allah indinde hiç bir değeri bulunmamaktadır. Yani vahiy yerine beşeri rivayetleri dinin tek kaynağı olarak kabuk edeceksiniz, şirk mezhebinin içinde bir ömür geçireceksiniz, Kur’an ne emrediyor umurunuzda olmayacak, muhaddis ve müctehidler Allah’ın yerine koyacaksınız, insanlık için erdemli hiçbir faaliyetiniz olmayacak, sonra da “namaz kılmakla imanımızı kurtarıyoruz!” diyeceksiniz.

Kur’an’sız iman sahte paraya benzer, görünüşte vardır ama yüce Allah’ın indinde hiç bir değeri yoktur. Kur’an’ın birçok âyetinde yüce

Allah'a iman ettikten sonra salih ameller yapanların dünya hayatında ve âhirette kurtuluşa ereceklerini bildiriyor. "Salih ameller yapmak" "Namaz kılmak mıdır" yoksa Kur'an'ın ilim ve hikmetiyle, güzel ahlak ve merhametiyle toplumu şuurlandırma ve bilinçlendirme midir? Hasenât, insanın kendisi için yaptığı şeyler demektir. Salih ameller ise; İnsanın kendisinden başkaları için yaptığı hayırlar yani ıslah faaliyetleri demektir.

Tüm Resullerin gönderiliş amaçları ıslahattır. Namaz ritüeli, yalnızca şekillere ve şuursuzca okumalara kulluğu öngören müstakim bir din haline dönüşmüştür. Bundan dolayı namaz ritüeli, hayatın tüm alanlarını kapsayan ibadet, ihlas, ihsan, İslam, salih amel, bilinç gibi Kur'ani erdemlere giden yolu tıkayarak, ümmeti beşeri yani batıl yollara kanalize etmiştir.

"Veyl damgası alan salât hangisidir? Bu salât müşriklerin salatıdır. "Dini yalanlayanı gördün mü? İşte o, yetimi itip kakandır. Yoksulu doyurmaya da teşvik etmez. Artık o musallinlere yazıklar olsun! Ki onlar, salât'larından gaflet içindedirler. Onlar ki, gösteriş yaparlar! Ve mâun'a da engel olurlar." (Mâun Suresi-1,7)

Uydurma, beşeri, şirk, batıl din mensupları da salât için bir araya geliyor, sohbet ediyor, konuşuyor, kitap okuyor, bilgileniyor, fikren ve zihnen besleniyorlar. Yani aslında salâtlarını yerine getiriyorlar, Kur'an'a göre onlar musallindirler. Fakat cehalet ve kibirlerinden dolayı büyük bir olayın ve önemli bir hakkın farkında değiller.

Salâtın merkezinde Kur'an'ın ilmi ve hikmeti yoksa o salat müminlerin değil, müşriklerin salatıdır. Salâtınızda din atalarınızın ve efendilerinizin şirk kitaplarını okuyarak gerçek salât'ı yani Kur'an'ın mümini ve Müslümanı olamazsınız. Yoksa Allah, hem salât'ı ikâme edin, hem de o musallinlere veyl olsun der mi? Devasa mabedleri, minare ve halıları, mermer ve avizeleriyle, gösteriş ve şaşasıyla fakir ve miskinlerin görülmesini engelleyen en önemli şey namazdır. Cami inşa etmekle direk olarak cennete girmek varken, fakir ve miskini kim ne yapsın?

Aslında yüce Allah, Kur'an'da insanlara gerçek anlamda ibadetin ne olduğunu bildirdiği ve tüm Resullerin de yerine getirerek tâbi oldukları şeyin içi boş ve anlamsız bir ritüel olmadığını, içten ve samimi bir yakarıyla yapılan dua eylemi olduğunu, şu âyetlerde haber veriyor. “Rabb’inize tederruân (Allah’ın yüceliği karşısında küçülerek, fakirliğinizin ve âcizliğinizin farkında olarak) yani hufyeten/açıķça ve gizlice dua edin, yalvarın, yakarın.

Kuşkusuz O, haddi aşanları sevmez. Ve (Allah tarafından) ıslah edildikten sonra, yerde fesat yapmayın. O’na endişe ve ümit ile dua edin. Kuşkusuz Allah’ın rahmeti güzel ahlak sahiplerine yakındır.” (Âraf-55,56)

Burada anlatılan dua eylemi bir ritüeli içermiyor. Yani bilinen namaz değildir. Bu eylemin bir vakti, suresi, sayısı sınırı yoktur. İsteyen bu dua eylemini kendi istediği bedensel hareketleri katarak da yapabilir. Kimse buna karışamaz. Bu kul ile yüce Allah arasında özel bir meseledir. İnsanın kendi durum ve ihtiyaçları ile ilgili bir durumdur. Bunu Nebi, Resul ve iman edenlerin hayatında Kur’an’ın penceresinden sık sık görüyoruz.

İster kavimleri ile, ister ailevi olsun Nebi ve Resuller zor bir durumla karşı karşıya kaldıkları zaman hemen yüce Allah’a iltica ederek O’ndan yardım istiyorlardı. Bununla ilgili onlarca âyet vardır. İhlas ve bilinç ile içten gelerek, kulluk bilinciyle, fakir ve miskinliğimizi bildirerek, tevâzu ile Rabbimizle iletişim kurmak, yalnız O’ndan isteyerek ve yalnız O’na kul olduğumuzu ifade ederek, infak, tevhid ve güzel ahlakla yakarmamız, yüce Allah’ın iman edenlerden gerçek anlamda razı olduğu ve istediği bir eylem olacaktır. Mümin dilerse, kendi dilinde, ihlas ve bilinç ile gönülden bağlı ve her türlü şirk unsurundan arınmış, saf bir imanla yalvarıp yakaracak, boyun bükerek günahlarını itiraf edecek, gönülden gelen duygularla, göz yaş dökerek, tüm benliğiyle sadece Allah’a teslimiyet içinde yalvaracaktır.

Kur’anda Allah’a bu şekilde içten ve samimi bir yakarıyla, yani dua eylemini yaparak Rabbimiz ile iletişim kurmamız gerektiği şu

âyetlerle de ortaya konmaktadır. “Kullarım, sana, beni sorarlarsa bilsinler ki ben, yakınımdır. Bana davet edenin, davetine icabet ederim. O halde onlar da benim dâvetime icabet etsinler yani bana gerçek anlamda iman etsinler ki rüşde-irşada erişmiş olsunlar.” (Bakara-186) “Rabb’iniz dedi ki: “Bana dua edin ki size icabet edeyim. Bana kulluk etmede kibirlenenler, alçaklanmış olarak cehennemine gireceklerdir.” (Mü’min-60)

“De ki: “(Allah’a) davetiniz olmasa, Rabbim size ne diye değer versin! Andolsun siz yalanladınız. Öyle ise azap yakanızı bırakmayacaktır.” (Furkan-77)

Aslında insanın fitratında bulunan Allah’tan istekte bulunma, Allah ile buluşma, O’nun huzurunda kendini arzederek Allah’ın varlığı karşısında ne kadar yetersiz, küçük, günahkar, muhtaç, aciz ve fakir olduğunu ifade etmek, boyun bükerek yalnız O’ndan istemek, içten ve samimi bir yakarıyla, gönülden bir bağlılıkla gözyaşı dökerek, rızasını isteyip yerlere kapanarak yapılan ve tüm Nebi ve Resuller tarafından icra edilen dua eylemini, maalesef Ehl-i Sünnet ve Şia’nın din adamları, uydurma rivayetler ve içtihadlar yoluyla mistik bir tapınma ritüeline yani “Namaza” dönüştürerek, yüzlerce ayrıntı ve teferruatlara boğarak, kendi özel amaçları için ve özellikle Kur’anî kavramların en önemlilerinden biri olan, kendine özgü geniş bir anlam ve öneme sahip olan salât’ın üzerini örtmek, insanları Kur’an’dan uzaklaştırmak için kullanmış ve zamanla bu namaz ritüeli Kur’andan habersiz toplum tarafından dinin olmazsa olmazı ve dinin direği olarak ümmi halka kabul ettirilmiştir. Şu sorunun cevabı var mıdır?

Yüce Allah’a ancak belirli bir ritüel ile dua ve niyazda bulunmak, yani bugün bilinen anlamda namaz denilen ritüeli yerine getirmek din adına bu kadar gerekli ve Allah’ın en önemli emri ise, neden Kur’an’da bunun nasıl kılınacağı, tarifi, hareketleri, okunacak dua ve âyetlerin ne olduğu, vakitleri vb. net ve açık bir şekilde yüce Allah tarafından birkaç ayette bildirilmemiştir. Yani namazınızı Musa (a.s) in sadece annesinin sütünü emdiğini haber veren âyetten

daha önemli değil midir? Veya namazınız insanların kiminle oturup yemek yiyeceklerini haber veren âyetten daha önemli değil midir? (Nur - 61) Veya namazınız, İsrailoğullarının sarı ineği kadar bir değere sahip değil midir? Daha bu örnekler gibi onlarca örnek vermek mümkündür. “İbrahim ve oğlu İsmail (a.s) ile birlikte Beyt’in temellerini yükseltirken; “Ey Rabbimiz! Sana ibadet etme usul ve şekillerini bize göster” dememiş miydi? (Bakara/127-128)

İbrahim (a.s) ve oğlu İsmail (a.s) yüce Allah’tan bu şekilde bir istekte bulunup ibadet etme şeklini ve tarifini göstermesini istedikleri halde onlara niye bir cevap verilmemiştir? Yani şöyle ibadet edin, bunu şöyle yapın, ya da örneğin salâtı şu şekilde, şu vakitte, şu rek’at sayısında, elleri bağlayıp, son oturuşta selam vererek bitirin şeklinde hiç bir açıklama yapılmamıştır. Çünkü yüce Allah, insanlara Kur’an’da nasıl ibadet edeceklerinin şekilsel yönünü ve boyutunu değil, ilkesel yönünü ve boyutunu anlatmış ve bizi bu temel ilkelere sorumlu tutmuştur, Çünkü yüce Allah şekle değer vermez, inanca, zihne, takvaya, ihlase, fikre, güzel ahlaka, salih amellere yani fiil ve eyleme değer verir. Çünkü şekil, her zaman insanları mahalle baskısına ve gösteriş yapmaya mecbur bırakır. Dolayısıyla Kur’anda geçmeyen ve nasıl yapılacağı anlatılmayan Namaz, Allah’ın emri olarak görülmemesi gerekiyor.

Biz vahiy ehli muvahhidler olarak, Şiâ ve Ehl-i Sünnet din adamlarının uydurma rivayetlerle ve beşeri icthadlarla şekilsel bir ibadete dönüştürdükleri, ayrıntılı ve takıntı derecesindeki teferruatların içinde boğdukları, öncesinde abdest adı verdikleri ritüelin şart olduğu, insanlara şuur ve bilinç açısından hiçbir şey kazandırmadığı, sadece alışılmış ve ezberlenmiş bir görevi yerine getirmek için yaptıkları, gönülden gelen samimi duygularla değil, sadece sevap kazanma amacıyla icra ettikleri, gizli olmayan, ezan sesiyle beraber çoğu zaman gösteriş içeren, içi boş, yapayım da aradan çıksın diye bir anlayışla yerine getirilen ve adına namaz denilen ritüeli değil, sadece Allah’a temiz bir imanla yaklaşmak ve yalnız O’ndan istemek için gönülden gelen bir yakarıyla, ezberlenmiş ve bilinçsizce yapılan hareketler yerine bilinçli bir iman ile ne dediğini bilerek,

önceden belirlenmiş vakitlerde değil, içinden gelen, her an yapılabilen, belli bir sayıda değil, istenildiği kadar, belli bir yöne değil, Allah'ın her yerde olduğu bilinciyle her yöne ve her zaman yapılabilen, sadece Allah'ın rızasını kazanmak için samimi bir yakarıyla ve gizli olarak, Allah'a içten boyun eğip aciziyet gösterip küçülerek, yalvara yakara, gönülden bağlanarak, gözyaşı dökerek, yüce Allah ile kalpten gelen bir diyalog kurarak, sevap kazanmak için değil sadece Allah'ın rızasını kazanmak için yapılan dua eylemini yerine getirip, beşeri kurallara göre değil, tevhid esaslı hanif İslam'a yani Allah'ın Kur'anda gösterdiği şekilde Allah'a yaklaşmak için kulluk edelim. Bir Nurcu yurdunda gördüğü baskıya dayanamayarak video çekip ardından yurdun beşinci katından atlayıp intihar eden tıp öğrencisi Enes Kara'nın ne dediğine bir bakalım, namaz neymiş?

“Şu an cemaat yurdunda kalıyorum. Hiç kalmak istememem ve bunu aileme defalarca söylemiş olmama rağmen, beni burada kalmaya zorladılar... Lise ve ortaokulda yine böyle medreselere sıkça geliyordum bazı tatillerde yatılı kalıyordum. O zamanlar da istemi-yordum ama ailem zorluyordu ve haftada bir iki gün geliyordum ya da yılda bir iki hafta yatılı kalıyordum. Çok da zor değildi. Bir de en fazla üniversiteye kadar gelirim zaten diye düşünüyordum. Burada vakit namazları zorunlu. Cemaat şeklinde kılıyoruz namazdan sonra ders var. Otuz dakika sürüyor yaklaşık her vakit. Günlük bir saat burada olan kitaplardan okumamız zorunlu. Haftanın üç günü cemaat dersine katılmak zorunlu.

Yemekleri yine öğrenciler yapıyor, haftanın bir günü temizliği yine biz yapıyoruz. Sabah namazıyla uyanıyorum, okula gidiyorum geliyorum, akşam namazı, yemek, okuma, yatsı namazı, cemaat dersi sonra saat on oluyor. Zaten ertesi gün tekrar 6.30 gibi namaza uyanıyorum. Pazartesi günleri böyle, diğer günler de cemaat dersi yok. Bir tek sekizde serbest oluyorum. Hafta sonu da benzer. Yine üç saat gibi bir şey kalıyor ve kalan zamanda adam akıllı ders de çalışmıyorum. Çünkü psikolojik olarak yorgun oluyorum. Bu iki sorunu ayrı ayrı düşününce aslında katlanılamayacak şeyler değil ama bunları birleştirdince tüm yaşama sevincimi alıyor, özgür his-

setmiyorum kendimi yirmi dört saatten kendime ayırabildiğim 3 saat falan” Şia ve Ehl-i Sünnet’in hadis rivayetleri Nebi (a.s) dan en az sekiz nesil kuşaktan kuşağa geçtiğini bilirsek salât’ın ve ona bağlı bulunduğu kavramların nasıl saptırıldığını daha iyi anlarız. Hadis denildiği zaman aklımıza Yahudilik ve kadim İran’ın dinleri gelmesi gerekiyor. Medine’de bulunan Yahudi âlimlerinin mişnaları Arap toplumunun inançlarını sarmış bir vaziyetteydi.

Araplarla birlikte yaşıyor inanç ve katılmış gelenekleriyle Arapları etkileri altına alıyorlardı. Kur’an’ın yüzlerce âyette İsrailoğullarının hatalarını, Musa (a.s) a yapmış oldukları eziyet ve psikolojik işkenceleri iman edenlere ve Medine’deki Yahudi kabilelere hatırlatmasının gerçek sebebi budur. Nebi (a.s) ve ilk nesil Müslümanlar vefat ettikten sonra etkileri daha da arttı. O kadar etkiliydiler ki, çocukların sünnet edilmesi bile Yahudilerden Araplara geçmiş bir gelenektir.

Kur’an her ne kadar uydurma hadislere işaret ediyor olsa da (Lokman-6) esas hadis istilası Nebi (a.s)dan asırlar sonraki çağlara dayanır. Çünkü yaşadığı çağ ile vefat ettikten sonraki çağ arasında büyük bir fark vardır. Nebi (a.s) a indirilen Kur’an hadislerin topluma sirayet edecekleri en küçük delikleri bile tıkiyordu. Bu konudaki yüzlerce âyet bizim için en büyük delildir. İşte namaz ritüeli Nebi (a.s) dan Yahudi âlimlerinin ve kadim İran din adamlarının bir icadı olarak gelişmiştir. Özellikle İran’ın alınması, Müslümanlar açısından tam bir yıkım olmuştur. Muhaddis Buhari başta olmak üzere Kur’an cahili muhaddisler kadim İran ve çevresinde ne kadar yalan varsa hepsini ümmi insanların pazarlarına taşıdılar. Sonraki çağlarda bu rivayetler, kurumsallaşarak onlarca fırka ve mezhep meydana getirdiler. İşte bu rivayetlerin doğurduğu namaz ritüelini “Allah’u ekber” (en büyük Allah’tır, Allah en büyüktür) gibi, şirk olan ifadelerle sağlamlaştırdılar. Yüzlerce rivayetle eksiklerini giderdiler, boşluklarını doldurdular. Artık bundan sonra din eşittir namaz olmuştur. Şirk, tevhid, takva, ihlas, ihsan, hidayet, sırat’ı müstakim, infak, adalet, insan hakları, dinde Kur’an’ın tek kaynak olduğu gibi, hayati erdem ve değerler buharlaşarak yok olup gittiler.

Hadislerin meydana getirdiği yepyeni bir şirk dinimiz doğuyordu. Daha doğrusu yeni bir Yahudilik ve Hristiyanlık doğuyordu. Şiilik ve Sünnilik denildiğinde bütün gelenek ve kültürlerin karışımı bir din akla gelmesi gerekiyor. İçlerinde sadece Kur'an'dan bir şey bulunmuyor. Kur'an'a göre salât fiili, yüce Allah'ın, meleklerinin ve müminlerini ortaklaşa yapabildikleri bir eylem olması gerekiyor. Allah'ın Nebi'ye ve müminlere salâtı, (Bakara-157; Ahzab-43,56)

Meleklerin Nebi'ye ve müminlere salât'ları, (Ahzab-43,56) Müminlerin Nebi'ye salâtları (Ahzab-56) Nebi'nin müminlere salât'ı (Tevbe-99,103) Peki yukarıdaki âyetler bağlamında, rivayetlerde salâtle ilgili neden tek bir rivayet bulunmamaktadır. Çünkü Kur'an cahili muhaddis ve müctehidler salât'ın hangi anlama geldiğini bilmiyorlardı. Eğer muhaddis ve müctehidler salât'ın hangi anlama geldiğini bilmiş olsalardı, Muhammed'e salâvat çekme, Muhammed'e salâvat okuma diye bir şeyin olmayacağını bileceklerdi.

Zira Muhammed'e salâvat çekme, Muhammed'e salâvat okuma kadar ahmakça bir şey yoktur. Namaz, Urduca ve Farsça'da "dua, yakarış, münacaat" anlamına gelmektedir. Kur'an inmeden önce İran'daki Zerdüştlar tarafından kılınan "namaz" günümüz Müslümanlarının kıldıkları "namaz" ile çok büyük benzerlikler gösteriyordu. Aşağıdaki alıntı bir Mecüsi Zerdüşst sitesinden namazın nasıl kılınacağını anlatıyor. Dikkat ederseniz bu ritüele başlamadan önce aynı şu anda Emevi Ehl-i Sünnet dini ve Şia'nın uyguladığı gibi bir çeşit abdest alındığını göreceksiniz.

"Zerdüşst namazına başlamadan önce kişi; ellerini, ayaklarını ve yüzünü yıkar, başa takke veya başörtüsü giyip, güneşe doğru dönerek Ashem, Yatha, Kemna Mazda için dua eder"

İşin ilginç tarafı, namaz günde tam beş vakittir! Güneşin doğuşundan öğlen 12:40'a kadar olan namaza Havan Geh, öğlen 12:40 ile 15:40 arasındakine Rapithavan Geh, 15:40 ile günbatımına kadar ki namaza Ujiren Geh, gün batımından 24:40'a kadar suresi olan namaza Aiwisuthrem Geh denirken 24:40'dan güneşin doğuşuna kadar kılınması gereken namaza ise Ushahin Geh denir"

Muhaddis Buhari ve diğer hadis çöçülerinin hepsinin zerdüştlüğün hakim olduğu kadim İnan asıllı olduklarını unutmayalım. Kur'an'da bulunan salât kavramının kökü olan s-l-v'ın, klasik Arapça lügatlerinde birçok anlamı bulunmaktadır. Bu anlamları incelemeden önce geleneksel çevirilerdeki salat'ın Kur'an'ın bağlam ve bütünlüğü açısından tutarlı olup olmadığını araştıracağız. Birçok âyette "salât" kelimesini "namaz" olarak tercüme etmek tevhid açısından uygun düşmüyor.

Müfessir ve meâlciler bunu fark ederek bazı cümlelerin anlam bütünlüğünü koruyabilmek amacıyla ya her zaman namaz olarak çevirdikleri kelimenin anlamını değıştirmek zorunda kalmışlar ya da değıştirmeyerek âyetleri tevhid akidesine aykırı bir biçimde bırakmışlar.

Mesela: "İşte Rablerinden salâvatlar ve rahmet hep onlarıdır ve hidayet bulanlar da onlardır." (Bakara-157) Yüce Allah'ın salâvât'ı hangi anlama geliyor?

Mesela: "Haram aylar çıktığında artık müşrikleri, kendilerini bulduğunuz yerde katledin (etkisiz hale getirin) yani onları yakalayın, onları hapsedin, onları her gözetleme yerinde oturup bekleyin. Eğer tövbe eder," namazı kılar" (ekâmus salâte), zekât verirlerse, artık yollarını serbest bırakın. Allah bağışlayandır, merhamet edendir. (Tevbe, 5)

Yüce Allah müşriklerin bağışlanmaları için namaz kılmalarının gerektiğini mi söylüyor? Yani Namaz kılmazlarsa müşrikler etkisiz hale mi getirilecekler? Peki, "namaz" kılıp da şirk koşmaya, putlara tapmaya devam ederlerse ne olacak? Böyle bir meal İslam'ın tevhid ilkesine uygun düşer mi? "Göklerde ve yerde bulunanlarla dizi dizi kuşların Allah'ı tesbih ettiklerini görmez misin? Her biri kendi salâtını (salâtehu), yani tesbihini bilmıştır. Allah, onların yapmakta olduklarını çok iyi bilmektedir." (Nur-41) Kuşların namaz kıldıklarını söyleyebilir misiniz?

Mesela: "Onların mallarından sadaka al, bununla onları (nifak-

tan) temizlersin. Onların üzerine salât et (ve salli aleyhim), çünkü senin salât'ın (inne salâteke sekenun lehum) onlar için bir sükûnettir. Allah işitendir, bilendir.” (Tevbe, 103)

Nebi (a.s) ın namazı müminlere nasıl sükûnet olacaktır? “Onların (müşriklerin) beytullah indindeki salâtları (saletuhum) ıslık çalmak ve el çırpılmaktan başka bir şey değildir. (Ey müşrikler!) küfürünüzden ötürü şimdi azabı tadın!” (Enfal-35)

Müşrikler ıslık çalarak ve el çırparak nasıl “namaz” kılıyorlardı? “Eğer (herhangi bir şeyden) korkarsanız (salatlarınızı) yürüyerek yahut binmiş olarak kılın. Emniyete kavuştuğunuz zaman, siz bilmezken Allah'ın size öğrettiği şekilde O'nu zikredin.” (Bakara - 238)

Âyetin inmiş olduğu Medine'yi düşündüğümüzde yürüyerek, at ve devenin üzerinde “namaz” kılınabilir mi? “Gerçekten insan, pek hırslı yaratılmıştır. Kendisine kötülük dokunduğunda sızlanır, feryat eder. Ona hayır verildiğinde ise cimri kesilir. Ancak şunlar öyle değildir: Salât'ı ikâme edenler ki, onlar salâtlarında devamlıdır. Mallarında, isteyene ve (istemediği için) mahrum kalmışa belli bir hak tanıyanlar; din gününü tasdik edenler; Rablerinin azabından korkanlar, ki Rablerinin azabına karşı emin olunamaz.

Irzlarını koruyanlar ancak eşlerine ve himayeleri altında olanlar müstesna; çünkü onlar kınanamaz; bundan öteye geçmek isteyenler ise, onlar taşkınlığın ta kendileridir. Emanetlerine ve ahitlerine riayet edenler. Şahitliklerini ikâme edenler. Salâtlarını muhafaza edenler. İşte bunlar, cennetlerde ağırlandırılır.” (Meâric-19/35)

Âyetlere dikkat edilirse, genel olarak insanların özelliklerinden bahsediliyor iman edenlerin değil. Halbuki insanların büyük çoğunluğu” namaz” kılmamaktadır. “Salat ederken bir kulu engelle-yeni gördün mü? Ne dersin o (salât'ı yapan) hidayet üzerinde ise, yada o takvayı emrediyorsa! (Alak-9/12)

Ehl-i Sünnet'in kaynaklarına göre Alak suresi Nebi (a.s) a ilk vahyedilen süredir. Sürede birinin salat yaparken engellendiğinden bahsetmektedir. Bir kimse evinde namaz kılsa onu kim engelle-

yebilir? Hatta nerede olursa olsun hiç kimse bir başkasını namaz kılmaktan engellemez, engelleyemez. İsterse havra ve kilise de olsa ona kimse karışmaz.

“(Ey Nebi!) Sana vahyedilen kitabı oku ve salât’ı ikâme et. Muhakkak ki, salât, hayasızlıktan ve kötülükten nehyeder. Allah’ın zikri elbette (öğütlerin) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir.” (Ankebut-45)

İletişim, diyalog ve öğüt olmadan yani sözün gücü bulunmadan kötülükleri engellemenin imkanı var mıdır?

Daha bu âyetler gibi onlarca âyet vardır ki, bu âyetlerde bulunan” salât” kavramlarına namaz kılma anlamını veremeyiz.

Mesela: “Allah ve melekleri müminlere nasıl namaz kılacaklar? (Ahzab-43) veya Allah ve melekleri Nebi’ye nasıl namaz kılacaklar? (Ahzab-56)

Kur’an’ın indirildiği yirmi üç yıl boyunca insanlar Nebi (a.s) a birçok konuda soru sormuşlar.

Ve yüce Allah bütün bu sorulara vahiy’le cevap vermiştir. Çok ilginçtir, Ehli Sünnet ve Şia’nın dinlerini üzerine inşa ettikleri namaz ve yüzlerce teferruatı ile ilgili Nebi (a.s) a hiç kimse tek bir soru sormuş değildir. Farzları, vacipleri, sünnetleri, müstehapları, haramları, mekruhları, mendupları, müfsitleri ile birlikte yüzlerce kural ve kaidesi olan, dinin üzerine bina edildiği namazın hiç bir teferruatından neden Kur’an söz etmez. En önemli öğüt olan salât insanı her türlü kötülükten engeller. Namaz için böyle bir şey söylemek mümkün değildir. Namaz, Şia ve Ehl-i Sünnet toplumlarına hiç bir faydası olmamıştır. Salâta insan, her an Allah’ın manevi huzurundadır. Namazda huzur diye bir şeyden söz edilemez.

En önemlisi, iman ve ilim, akıl ve fikir olarak namazın, iman edenlere hiçbir faydası olmamıştır. Olsaydı, birbirlerinin çarşı ve pazarlarını, medrese ve mabedlerini bombalamazlardı. Sakın “Namaz günümüze kadar uygulanarak gelen bir ibadettir” demeyin. Çünkü son vahiy tarihinde din adamları Kur’an’da bulunan bütün

kavramları bozmuşlardır. Tevhid ve vahiy nimeti şirk ve küfür olarak yer değiştirmiştir. Salât, ilim ve şuurla, zihin ve akılla yapılan bir eylem iken, Namaz, ezberlenmiş kuru tekrarlardan başka hiçbir şey değildir. Salat, gece gündüz, yirmi dört saat sürekli olan bir faaliyet iken, namaz sınırlı vakitlerde yapılan psikolojik bir baskı ve bir alışkanlıktır. Şia ve Ehl-i Sünnet'in muhaddis ve müctehidleri "salât" kavramını tahrif edip "namaz" anlamı verince, ümmet, vahyi öğrenmek, öğretmek ve uygulamaktan uzaklaştı. Artık Kur'an'ı öğrenme, anlama ve hayata aktarma olarak değil, onu Arapça seslendirme ibadet ve sevap sayıldı.

Yüce Allah'a yemin olsun ki, Şia ve Ehl-i Sünnet'in ümmileri içinde Kur'an'ın manasının olduğunu bilmeyen milyonlarca insan mevcuttur. İnsanlara din ve iman anlatanların büyük çoğunluğu Kur'an'ın en kolay kavramları olan ihlas ve ibadeti bilmekten âcizdirler. Devasa mâbedleri, minare ve mermerleri, mimârî sanat ve süslemeleri ile yüz yıllardan beri namaz bu ümmet için en büyük israf kurumu olmuştur.

Halbuki bu kadar zenginlik ve maddi imkânlar, tamamen riya ve gösteriş olan mâbedleri inşa etme yerine fakir ve miskinlere harcansaydı, toplum olarak bambaşka bir konumda olabilirdik. Namaz, yüce Allah'ın dinini amacından saptırdı. İman edenler olarak yapmamız gereken şey, imkân bulduğumuzda, zamanınız müsaitse sabah-akşam özellikle geceleri Kur'an'ı anlayarak okumaya çalışmak, üzerinde düşünmek, kavramlarını çözmeye uğraşmak, hikmetine yoğunlaşmak olmalıdır. İşte bu bireysel salât-ı ikame etmedir. Çünkü dinde her şey gelip Kur'an'ı bilmeye dayanıyor. Kur'an bilinirse, her şey bilinir. Kur'an bilinmezse din adına anlatılan her cehalet iman ve İslam zannedilir. Dolayısıyla dünyada bu uydurma dinden daha tehlikeli bir silah icad edilmemiş ve icad edilemez.

Zira yüz yıllarca insan kaynaklarımızı yani çocuklarımızın ve gençlerimizin zihinlerini zehirlemektedir. Kur'an'ın hiçbir âyetinde salât "dua" anlamına gelmez. Çünkü "dua" kavramı, Arapça bir sözcük olarak yüzlerce âyette yer almaktadır. Salat, dua anlamına

gelseydi, yüce Allah salât demez dua derdi. “Salât=duadır” diyenlere karşı sorumuz: İbrahim suresi 40; İsrâ suresi 110. âyette, salât kavramı kullanıldıktan sonra neden tekrar “dua” kelimesi kullanılmıştır? Demek ki farklı anlamlara geliyorlar. Mealciler bazı yerlerde salât kavramına namaz anlamını veremedikleri için namaza en yakın olan “dua” anlamını vermektedirler. Bazı yerlerde “Rahmet” bazı yerlerde de “ibadet” anlamı vermekten kaçınmamaktadırlar. Üstelik aynı salata kimi dua anlamı verirken, kimi de ibadet anlamı ya da farklı anlamlar verebilmektedir. Kendi içlerinde bir sürü çelişki içine girmektedirler. Bu çelişkiler, onların rivayetlerin etkisinde kalarak salata yanlış anlam verdiklerinin de büyük bir delilidir.

Birçok konuda olduğu gibi, bu konuda da şaşkın olmalarının sebebi, anlatılan konuyla hayatın gerçekleri arasında bağ kurmayıp, eskiden beri gelen, taklide dayalı bilgiyi ezberlemiş olmalarından- dır. Dua; Allah’tan istemektir. Salât ise, zikri (vahyi) toplum içinde ikâme etme eylemidir. (Tâhâ-14; Ankebüt-45)

Zaten salât hakkıyla yapıldığı zaman direkt olarak ibadet ve dua yapılmış olacaktır. Salât toplumsal kalkınma ve sosyal düzen ile ilgili bir durumdur. “Rabbin için salat et” (Kevser-2) derken Allah’ın zatına salât et değil Allah için topluma salât et anlamına gelir. Rabbi- miz “salâtı ikame edin.” derken, dua’yı ayağa kaldırın değil, vahyin ilim ve hikmetiyle, Kur’an’ın eğitim ve ahlakıyla toplumu ayağa kaldırın buyuruyor.

Namaz, büyük bir heyecanla yüce Allah’ın emirlerini yapmaya hazırlanan bir kişinin, kendine dayatılan “mutlaka hergün beş vakit namazını kılacaksın” dayatmasını, yerine getirmedığı için diğer emir ve önerileri de yapmaktan vazgeçen, psikolojisi bozulanın gönlüne saplanan bir hançer haline gelmiştir.

Aslında yüce Allah’ın Kur’anda insanlara gerçek anlamda ibadetin ne olduğunu bildirdiği, tüm Nebi ve Resul’lerin de yerine getirerek uyduğu şeyin içi boş ve anlamsız bir ritüel olmadığını, ihlas ve ihsana dayalı bir yakarıyla yapılan dua eylemi olduğunu, şu âyetler açık olarak ortaya koyuyor.

“Rabb’inize tederruân (Allah’ın yüceliği karşısında küçülerek, acizliğinizin ve fakirliğinizin şuurunda olarak, tevâzu üstüne tevâzu göstererek ve istekte bulunarak) yani hafyeten (gizlice) dua edin. Kuşkusuz O, haddi aşanları sevmez.” (Âraf-55)

“Ve (Allah tarafından) ıslah edildikten sonra, yerde fesad çıkarmayın yani O’na endişe ve ümit ile dua edin. Kuşkusuz Allah’ın rahmeti güzel ahlak sahiplerine yakındır. (Âraf-56)

Dolayısıyla âyetlerde anlatılan dua eylemi bir ritüeli içermiyor. Yani bilinen namaz değildir. Dua’nın bir vakti, suresi, sayı sınırı yoktur. Dua eylemi insanın o andaki inanç, ahlak, ihtiyaç ve psikolojik durumu ile ilgili kendi ve Rabbi arasında bulunan, son derece önemli bir yardım talep etme ve bir iletişim aracıdır.

Hiç kimsenin buna müdahale etmeye hakkı yoktur. İhlas ile ve gönülden gelerek, Allah’a kulluk bilinciyle, acizyetimizi bildirerek, tevâzu ile yüce Allah ile iletişim kurmak, yalnız O’ndan isteyerek ve yalnız O’na kul olduğumuzu ifade eden bir iman ve güzel ahlakla yakarmamız, Allah’ın bizden gerçek anlamda istediği bir ibadettir.

Kişi dilerse kendi dilinde, tevhide gönülden bağlı yani her türlü şirk unsurundan arınmış bir şekilde, ihlas ve takvaya bağlı bir imanla yalvarıp yakararak, boyun bükerek acizyetini itiraf edecek gönülden gelen duygularla, gözyaşı dökerek, tüm içtenliği ve tam bir teslimiyet içinde Allah’a yalvaracaktır. Kur’anda yüce Allah’a ihlasla ibadet etme, yani dini O’na özel kılarak Rabbimiz ile iletişim kurmamız gerektiği şu âyetlerle de desteklenmektedir.

“Kullarım, sana, beni sorarlarsa (bilsinler ki) ben, yakınım. Bana dua edenin duasına karşılık veririm. O halde onlar da benim dâvetime icabet etsinler ve (sadece) bana iman etsinler ki rüşd yoluna kavuşmuş olsunlar. (Bakara-186) “Rabb’iniz dedi ki: “Bana davet edin ki size icâbet edeyim. Bana ibadet etmekten kibirlenenler alçaklanmış olarak cehenneme gireceklerdir.” (Mü’min-60)

“Onlar (fasıklar) Allah’ın ahdini kesin olarak bağladıktan sonra bozarlar, Allah’ın onunla birleştirilmesini emrettiği şeyi keserler

ve yerde fesat çıkarırlar. Onlar hüsranda olanlardır.” (Bakara-27) Bu âyetle fasık müşrikler üzerinden bize bir mesaj veriliyor ve çok önemli bir bağlantıyı koparmamamız gerektiğine işaret ediliyor. Eğer bunu yapmazsak bozguncu olacağımız ve hüsrana uğrayacağımız ortaya konuyor. Fesatçılığın zıddı ıslah ediciliktir. Görünen o ki, bu bağlantının bir ucu açık olarak Yüce Allah’ın kudret elinde iken, diğer ucu ıslah etmekle ilgili olduğu için kendimizle ve çevremizle ilişkilendirilmelidir.

Bu “bağlantı” konusunu Kur’an’ın içinde farklı bir yerde de görüyoruz. Bu defa iman edenler üzerinden “salatı ikame etme” bağlamında ifade ediliyor olması anlamlıdır. “Sana rabbinden indirilenin hak olduğunu bilen, (kalbi) kör olan gibi midir? Ancak temiz akıl sahipleri tezekkür eder.

Onlar Allah’ın ahdini yerine getirirler ve verdikleri sözü bozmazlar. Ve onlar Allah’ın onunla birleştirilmesini emrettiği şeyi birleştirirler. Rablerine huşu duyar, kötü hesaptan korkarlar. Ve onlar Rablerinin rızasını isteyerek sabrederler yani salâtı ikâme ederler kendilerine rızık olarak verdiklerimizden gizli-aleni olarak infak ederler ve kötülüğü güzellikle giderirler. Bu diyarın sonucu işte onlar içindir.” (Râd-19/25)

Fasıkların kopardığı fakat iman edenlerin birleştirmeleri gereken bu bağlantı her ne ise içinde “tefekkür, furkan, huşu, sabır, takva, ihsan” gibi kavramlar mevcuttur. Peki, Kur’an’ın içinde iman edenler için tavsiye edilen bağlanılabilir bir şeyin ifade edildiği başka bir emir var mıdır.

“Hep birlikte Allah’ın himayesine (Kur’an’a) sığının yani fırka fırka olmayın. Allah’ın size olan (vahiy) nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve onun (tevhid) nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz yani siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. işte Allah size âyetlerini böyle beyan ediyor ki hidayet bulasınız.” (Ali İmran- 103)

Bu âyette sadece” habl” “himaye” değil, diğer ifadeler de çok anlamlıdır. Çünkü ileride salâtle ilgili diğer bölümlerde birçok âyeti okuduğumuzda göreceğiz ki buradaki ifadeler bir bir anlam kazancak iman ve zihnimize hakim olacaktır. Peki Âli İmran 103. âyette dikkat çekilen ifadeler nelerdir?

Birincisi: Bir araya gelmiş müminlerden söz etmesi.

İkincisi: Allah’ın nimetiyle (ki imet kavramı en çok vahiy için kullanılır) sabahlamaları.

Üçüncüsü: Kalplerin ısınıp dayanışma ve kardeşlik içine girmesi. Tüm bunlar üzerinde durduğumuz salât bağlamında çok önemli kavramlardır. “Onlar (fasıklar) Allah’ın ahidini kesin olarak bağladıktan sonra bozarlar, Allah’ın onunla birleştirilmesini emrettiği şeyi keserler ve yerde fesat çıkarırlar. Onlar hüsranda olanlardır” (Bakara-27)

Rad suresindeki yukarıdaki âyetlerin ardından iman edenlerin ödüllendirileceği belirtilip hemen sonra müşriklerin cezalandırılacağı söylenirken yine kesilen bağlantı aynı bağlam içinde tekrarlanıyor. “Allah’ın ahidini, onu kesin olarak söz verdikten sonra bozanlar yani Allah’ın birleştirilmesini emrettiği şeyi kesenler ve yeryüzünde bozgunculuk çıkaranlar; işte lanet onlar içindir ve diyarın kötü olanı da onlar içindir. (Râd-25)

İşte bu seri yazılarımızda âyetlerde geçen bağlantının adına salât diyecek, “salât’ı ikame et” ifadesini de “yüce Allah yani vahiy’le bağlantını ayakta tut” olarak ele alacağız. Eğer Allah (vahiy) ile bağlantıyı kesersen irtibatsız kalacak, korunamayacak, bir sorunla karşılaştığında çözüm bulamayacaksın. Salât’ı ikame etmek “çevrimiçi” olmaktır. Peki, bu çevrimiçi oluşun içinde neler yapacağız. İşte onlar da salât’ı ikame bahçesinin içinde ne varsa onlar olacaktır. “Takva, furkan, tevhid, rükû, zikir, sıdk, secde, iman, tevbe, şükür, tesbih, hûşû, vakit, salât, zekât, infak, kıyam, dua, salâvat, kible, ıslahat, cihad, sabır, istiane, şiar ve tevekkül.

Salâtı ikâme kavramı çerçevesinde tüm âyetleri, delilleriyle

birlikte ortaya koymaya çalışacağız. Kur'an bize ilk olarak takvayı tavsiye ediyor. Oradan başlayalım. Bakalım bilinç ile salâtı ikame arasında nasıl bir sistem var. bilinç sözlük anlamı itibarıyla; korunmak, sakınmak gibi bir manada duruyor. Bakara suresi ikinci âyette "İçinde şüphe (tereddüt) olmayan şu kitap bilinç sahipleri için hidayettir. Bakara suresinin en başında Kur'an'ın "takva sahiplerine" hitap ediyor olması, esasen içeriğinin de o kitabı rehber edinenleri ilgilendirdiğini gösterir. Takva, en geniş anlamıyla bilinç anlamına gelmektedir. Bu kapsamda hemen ardından gelen âyette "salâtı ikame etmekten" söz etmesi de "salâtı ikame edecek" esas kişilerin sokaktaki "ümme ve saf insanlar" değil, o kitabı gerçek anlamda tek hidayet kaynağı edinenler olduğunun delilidir. Bu da salâtı ikame etmekle Kur'an'ın anlaşılmasının yakın ilişkisinin çok açık bir kanıtıdır. O halde biz de hakkın ne olduğunu anlamak için Şia ve Ehl-i Sünnet din adamlarından bize gelen yani uydurma dinin kaynaklarına bağlanmış gidenlerin anlayışına değil, Kur'an'ın bağlam ve bütünlüğüne bakarak hakkı anlamalıyız.

Bu durumda; duyup bildiğimizi Kur'an'da aramak yerine, vahiy'de bize ne söylendiğini anlamaya odaklanmalıyız. Korunmak isteyen bir koruyucuya, sakınmak isteyen bir hamiye ihtiyacı vardır. İşte takvayı sağlayan o koruyucu, bilinç için bağlanılan o hami, bütün kudret ve engin merhamete sahip olan yüce Allah'tır. O'na yani kitabına sığınırsak, yani bilinç bağlantımızı Allah'a (sadece vahye) yaparsak, O'nun birleştirmemizi istediği bağlantının (salâtın) bir ucunu tutunabileceğimiz en sağlam yere bağlanmış oluruz. "De ki Allah'ın yanı sıra bize fayda veya zarar veremeyecek olan şeylere mi kulluk edelim. Allah bizi hidayete ilettikten sonra şeytanların saptırıp şaşkın olarak çöle düşürmek istedikleri, arkadaşlarının ise: "Bize gel" diye hidayete çağırdıkları şaşkın kimse gibi gerisin geri küfre mi döndürüleceğiz? De ki: Allah'ın hidayeti hidayetin ta kendisidir. Bize âlemlerin (insanların) Rabbine teslim olmamız emredilmiştir yani salat'ı ikâme edin ve (Allah'tan) korkun" (diye de emredildik) O, huzuruna varıp toplanacağınız Allah'tır." (Enam- 71,72)

Bilinçli olarak yani çevrimiçi kalarak (salât'ı ikame ederek) Allah'la bağlantınızı ayakta tuttuğunuzda O'nun sağlayacağı tüm olanaklarından faydalanacak ve O'nun koruma kalkanlarının içinde olacaksınız. Takva, furkan, tevhid, rükû, zikir, sıdk, secde, iman, tevbe, şükür, tesbih, hûşû, vakit, salât, zekât, infak, kıyam, dua, salâvat, kible, ıslahat, cihad, sabır, istiane, şiar ve tevekkül. İşte irtibatımızı kestiğimiz anda yukarıda salât kavramının içinde bulunan bilinç yani bilinç, kitap, furkan ve diğer sayılan hiçbir aracı uygun biçimde kullanamayız. Çünkü bu araçların hemen hepsi çevrim içindeyseniz sağlıklı çalışır.

Mesela: Elinizde zaten kitap yani bir kullanma kılavuzu (Kur'an) var. Benzetimle devam edelim.

Çevrimdışı (offline) iseniz onun karakterleri okunamaz halde-
dir. Gördükleriniz sadece karmakarışık harfler, rakamlar ve sembol-
lerdir. Bir şeyler yazılı olduğunu görür, uzaktan seslenilir gibi duyar
ama ne anlama geldiklerini bir türlü anlayamazsınız.

Başkaları size anlatsa da yanılma ihtimalleri vardır ve daha
da kötüsü sizi kandırma ihtimalleri yüksektir. Çünkü aslında
kitap; çevrimiçi olduğunuzda okuyabileceğiniz biçimde ve size
özel (göğsünüzde) şifrelenmiştir. O yüzden birleştirilmesi istenen
şeyi (Allah'ın himayesini) birleştirmeli (salât'ı ikame etmeli), asla
bağlantınızı koparmamalısınız. Yoksa korunmasız kalacak, son-
raki aşamada okuyup anlamanız gereken bilgi ve hikmetlere asla
ulaşamayacak ve kötü niyetlilerin imanınızı ve aklınızı işgal edecek
saldırılarına açık hale geleceksiniz. Önce bağlantı sahibi olmamız,
belki de daha doğru bir deyimle "bağlanmak istememiz" ve bağlan-
dıktan sonra bir daha da bu bağlantıyı koparmamız gerekiyor.
Biz bağlanmayı istemedikten sonra irademize ipotek koyarak Allah
zorla bizi bir yere bağlamaz.

Çünkü sınamaya tâbi olan biziz. Demek ki salât'ı ikame etme-
nin içindeki ilk şey bilinç (bilinç) sahibi olmak imiş. Korunmasız
kalmamak imiş. Allah (Kur'an) ile sürekli olarak aynı çevrimin içine
girmek gerekiyormuş. Peki, girince ne olacak? İşte onun da adı fur-

kan oluyormuş. İster ibadet olsun, ister takva, isterse ihsan ve ihlas olsun, isterse salât olsun, bunların hepsi sürekli olarak yüce Allah ile ilişkilerimizi sağlam bir zeminde tutan ve bizi Müslüman yapan değerlerdir. Fakat en önemlisi, bütün bu değerlerin anlam kazanması Kur'an ile bağımızın güçlü olmasına gelip dayanıyor. Kur'an ile güçlü bir dayanışma içine girmeyenlerin iman ve amellerinin yüce Allah indinde hiç bir değeri olmayacaktır.

Dolayısıyla din adamları, namaz! kılmaktan, hac ve umre yapmaktan hatta imanlarından daha çok Allah (Kur'an) ile bağlantılarını gözden geçirmek zorundadırlar. Dinde her şey gelip şuur ve akıl dairesinde Kur'an'ın ilim ve hikmetinin bilinmesine dayanıyor. Kur'an bilinmedikten sonra diğer şeylere kafa yormanın bir anlamı yoktur. Çünkü İslam, iman, takva, ihlas, ihsan, salât gibi en değerli erdemler Kur'an'ın bilinmesiyle yani ilim ve hikmeti ile değer kazanırlar. Dinde Kur'an tek kaynak değilse, bunların hiç bir değeri yoktur.

Daha doğrusu Kur'an yoksa, bunlar otomatikman yok hükmündedirler. Sadra şifa olan bu erdemlerin kıymet kazanması Kur'an sayesinde. Demek dinde her şey gelip Kur'an'ın bilinmesine dayanıyor. Din adamları Kur'an'ı bilmiyor ve ona itibar etmiyorlarsa din ve imanlarının hiç bir değeri yoktur. Kur'an'ın deyimiyle "kitap yüklü eşekler" (Cuma-5) derecesindedirler. "Kitap yüklü eşeklerin" iman ve amellerinden söz etmenin bir manası var mı?

Zikir:

İnsanın fitrat mayasında var olanı ona hatırlatan şeydir. Bütün Nebilere indirilen vahiy'lerin ortak adı zikirdir. Kur'an, son zikir yani son hatırlatma ebedi öğüttür. Zikir sözlük anlamı itibarıyla anma ve hatırlama demektir. Zikir, vahiy'dir, tezekkür ise, akıl ve zihinle vahiy'den üretim yapma faaliyetidir. Mezkûr, anılan, hatırlanan. Müzakere, karşılıklı zikretme, fikir alışverişi, görüşme, sorgulama, tartışma. Müzekkere ihtar pusulası, not, hatırlatma. Tezkere, andıç, not, hatırlanacak şey gibi. İşte vahiy de en büyük ve en önemli bir hatırlatıcıdır. Tevhid, güzel ahlak, infak, merhamet,

hidayet, Nebi ve Resul kıssalarıyla en emin ve en doğru hatırlatıcıdır. Esas olan misaller değil, misallerin verdiği öğütlerdir. İşte o zikrin adı Kur'an'dır.

Teşbihe göre hatırlarsak; siz daha çevrimdışı iken bile ilâhi hafızanızda zaten kayıtlıydı ama farkında değildiniz. İşte o kitabın içeriği artık karşınızda. “İçinde şüphe (tutarsızlık, tereddüt) bulunmayan şu kitap bilinç sahipleri için bir hidayettir.” (Bakara-2)

Okudukça hurafelerden arınacağınız, anladıkça ufkunuzun açılacağı tam bir çevrimiçi hidayet, yol ve yöntem gösterici. Hem dili çok kolay hemde üzerinde ciddi bir tefekkür etme gerektiriyor. Ona inandığını iddia eden milyonlarca iman eden var. Ama ilim ve hikmetinin farkında olan çok az insan var. Siz salâtı ikame etmeye başladığınız (vahiy’le bağlantıyı ayakta tuttuğunuz) ve bilinç sahibi olduğunuz (korunma alanına girdiğiniz) ve furkan denilen (doğruyu yanlıştan ayıran) gözlükle baktığınız ve merak edip anlamak için eğildiğiniz (rükû ettiğiniz) için artık onun farkında oluyorsunuz.

O, sokaktaki ümmi insanlar için değil sizin için tutarlı bir hidayet rehberi oluyor. Salâtı ikame etme (bağlantısını ayakta tutma) isteyenler için vahiy rehberdir. “Andolsun, Allah İsrailoğullarından misak almıştı. Onlardan on iki nakib (temsilci) görevlendirdik. Ve Allah onlara dedi ki: Muhakkak ben sizinle beraberim. Eğer salâtı ikame eder, zekata gelir (arınır), Resullerime iman eder, onlara güç verirsiniz yani Allah’a güzel bir borç verirseniz, şüphesiz sizin kötülüklerinizi örter ve sizi altından nehirler akan cennetlere sokarım. Bundan sonra sizden kim kafir olursa, bilsin ki düz yoldan sapmıştır.” (Mâide-12) Kur’an’da İsrailoğulları üzerinden öğüt olarak sahabileri ve iman edenleri düşündürecek onlarca misaller verilmiştir.

Özellikle şu âyetler kitap üzerinden değinilen salâtı ikame kapsamında konumuz açısından önemli bir bölümdür. “Misaklarını bozmaları nedeniyle onları lanetledik ve kalplerini kaskatı kıldık. Onlar kelimeyi gerçek anlamlarından tahrif ederler ve kendilerine hatırlatılan şeyden pay almayı unuttular. Onlardan çok azı hariç

sürekli ihanet görürsün. Yine de onları affet yani hoşgörülü ol. Şüphesiz Allah güzel ahlak sahiplerini sever.” (Mâide-13)

Görülüyor ki kelimeyi anlamından saptıranlar Allah'ın varlığına inanan dinsiz ateistler değil, tam aksine kitap ehli olanlar hemde onların ileri gelen din adamları. Aslında saptırılan kelime Tevrat'la ilgilidir. Çünkü kendilerine hatırlatılan (zikir) ve kendilerine hisse çıkarmaları gerekenler o kitabın içerisinde olanlardır. Bu âyetlerden biz de dersimizi alıyoruz. Çünkü son vahiy tarihinde Şia ve Ehl-i Sünnet din adamları da aynı şeyi Kur'an'ın başına getirmişlerdir. İşte Nebi (a.s) dan hemen sonra salât da ritüele indirgenerek aynen Nebi ve Resul, ihlas ve ihsan kavramları gibi anlamı saptırılan ve hatta tamamen kaybedilen bir kavram olmuştur. “Ve “biz nasarayız (Hristiyanlarız)” diyenlerden de misak almıştık. Onlar da kendilerine hatırlatılan (vahiy'den) pay almayı unuttular. Böylece biz de kıyamet gününe kadar aralarına düşmanlık ve kin saldık. Allah yapmakta oldukları şeyi onlara haber verecektir.” (Mâide-14)

Yukarıdaki âyet Hristiyan din adamlarının da geçmişte aynı şeyi yaptıklarını haber veriyor. Onlar da kitaplarından almaları gereken hisseleri zamanla kaybettiler. Kilisenin aziz diyerek yüceltikleri Hristiyan ruhbanlar, İsa (a.s)ı ilâhlaştırırken İncil'e eklemeler yaparak manasını yamultular ve vahyin anlaşılmasının önüne türlü türlü engeller koydular.

“Ey Ehl-i Kitap! Kitaptan gizlemekte olduklarınızın çoğunu size beyan eden ve birçoğunu affeden Resulümüz (Kur'an) geldi. Size Allah'tan bir nur yani apaçık bir kitap geldi. Rızasına tâbi olanı Allah onunla selâmet yollarına götürür yani onları izniyle (yasa gereği) karanlıklardan aydınlığa çıkarır müstakim bir yola iletir.” (Mâide-15, 16)

İşte geçmiş yüzyıllar içerisinde onlar gibi geleneksel din adamları da birçok yöntemle son vahyin kavramlarını gerçek anlamından saptırdılar.

Sadece ritüele indirgenen salât da bundan en ağır nasibi alan-

lardan oldu. Rivayet ve bunlar üzerine inşa edilen ictihadlarla bağlantılarını kaybeden din adamları artık kitaplarını gerçek anlamda okumaz oldular. Okuyan az bir kısmı ise, kendi dilinde anlama gayret ve çabaları çeşitli iftira ve yaftalarla itibarsızlaştırılarak toplum dışına itildiler. Her şeye rağmen kendi dilinde okumak isteyenlere ise rivayet ve ictihadlar yoluyla geleneksel anlamlar dayatıldı. Oysa o kitabın içinde aydınlanmak isteyenler için bir çok hikmetler vardı. Yüce Allah'a hamdolsun ki, her şeye rağmen salâtı ikame etmeye (vahiy'le bağlantıyı kurmaya) çalışanlar için onlarca burhan ve hüccet, yüzlerce âyet var. Kur'an, insanları düşünmeye, aydınlanmaya ve erdemli nesiller olmaya hidayet ederken, onu insanların elinden alıp "biz size öğretiriz" diyen geleneksel din adamları insanlık tarihinde eşi çok az görülmüş bir taklit ve cehaletin önderleri oldular. Artık kıyamet günü hesapları görülecektir. Fakat iman ve huzur, adalet ve merhamet olarak en sonunda galip gelecek olan Allah ve onunla bağlantısını sağlıklı biçimde tutan yani salâtı ayakta tutabilenler olacaktır. "Onlar, ayakta iken, otururken, yanları üzerine yatarken Allah'ı zikrederler yani göklerin ve yerin yaratılışı konusunda tefekkür ederler. Ve derler ki: Rabbimiz, sen bunu amaçsız olarak yaratmadın. Sen subhansın, bizi ateş azabından koru." (Âli İmran-191)

Ayakta iken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı zikrederler, yüce Allah ile yani vahiy'le bağlantılarını (salâtlarını) kaybetmeyenler ve gerçeği bulma çabası içinde olanlardır. Tefekkür edenler onlardır. Âyetteki "ayakta dururken, otururken ve yanları üzerine yatarlarken" ifadeleri insanın her anının ve halinin tasviridir. Şia ve Ehl-i Sünnet din adamlarının kaç tanesini göklerin ve yerin yaratılışı hakkında düşünüp konuşurken gördünüz? Nötron yıldızlarından, kara deliklerden, süpernovalardan, andromeda galaksisinden, solucan deliklerinden, manyetik koruma kuşağından veya arkeolojiden, sismik hareketlerden ve suyun kaldırma kuvvetinden bahseden kaç tane din adamı biliyorsunuz?

Oysa son vahyin onlarca âyetinde, insanlara "ibret nazarı ile bakın ve her halinizle bunları düşünün ve aydınlanın" mesajları vardır. Salât'ın nasıl ve nerelerde kaybedildiğini görebiliyor musunuz?

“İşte onların elleri arasındakiini (önceki kitab’ı) doğrulayan bu kitap, ana kent ile civarındakileri uyarman için indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. Ahirete iman edenler ona iman eder ve salâtlarını muhafaza ederler (korurlar).” (En’am-92)

Arap toplumuna indirilen Arapça Kur’an ulaşabildiği ölçüde çevresini de aydınlatmaya hazır ifadeler içerirken, ulaştığı coğrafyanın ümmi halkına halen Arapça okunmasının daha sevap olduğunun dayatılması ne kadar büyük bir talihsizlik olmuştur.

Oysa bizim durumumuz gerçeğe ulaştırıcı bir kitap duymuş ve kendi toplumunu uyarma durumunda olanlar gibidir. Filanca toplumun örfü, geleneği ve çevre koşullarına göre yaşadıkları kendi dil ve kültürleri bizim için din değilken; bunların din diye ön plana çıkardığı, hatırlatıcı ve uyarıcı olan kitabın masajının hiç önemsenmediği bir din yaşıyor bu coğrafya. Çünkü muhafaza edilen şey; vahiy mekezli salât dediğimiz Allah’la bağlantı değil, yozlaşmış ve Nebi (a.s) ın adı kullanılarak kendi dininden başkalarını ötekileştiren Emevi-Abbasi Arap kültürü bağlantısıdır. Kitap ortada dururken; Arap bile olmayanların Araplık asimilasyonu din zannedilerek, sadece dini algı değil, insanların kendi mâruf genleri de bozularak köleleştirilmiş durumdadırlar.

Ne Allah’a bağlantının muhafazası kalmış ne de kendi doğal kültürünün! Kitaba sarılmak yerine Nebi (a.s) adına uydurulan rivayetlerle oluşturulan dünyanın en batıl dininin tek doğru yol zannedildiği berbat bir şirki yaşıyoruz.

“Kitab’a sımsıkı sarılmasına öncülük edenler yani salât’ı ikame edenler. Biz müslihlerin (ıslah edicilerin-ıslah olanların) mükafatını zayi etmeyiz.” (Âraf-170) Oysa elimizde olan kitabın değerini bilmemiz için yüzlerce örnek var. “Dağı bir gölge gibi üzerlerine yükselttiğimizde onu üzerlerine düşecek zannettiler. Size verdiklerimizi kuvvetle alın ve onda olanı zikredin ki bilinç sahibi olasınız.” (Âraf-171)

Ümmi halkın “Üç kulhü bi elham”ı Arapça ezberleyip de, hayatı

boyunca ezberindeki bu âyetlerde ne söylendiğini anlamamak büyük bir talihsizliktir! Çünkü kuvvetle alınan Kur'an değil, Şia ve Ehl-i Sünnet din adamlarından öğrenilen beşeri yani tamamen zan bilgiler. Aslında bilgi bile değil, saçma sapan hurafeler. Fakat yüzyıllardan beri âlim olarak bilinenlerin dillerinde ve eserlerinde gelmeleri doğru zannedilmelerine yol açmıştır.

Oysa Kur'an bir çok âyette, çoğunluğun içinden az bir grubun hidayetinden bahseder. Sadece Nebi ve Resuller hidayete ulaşmaz, iman edenler de Allah tarafından indirilen vahiy sayesinde hidayete ulaşır. Ve tabii ki hidayete erenler elçi de olsa, salt iman eden de olsa salâtı ikame etmek isteyenler (bağlantısını sağlamak isteyenler) arasından olur.

“Ben seni seçtim. Bundan böyle (sadece) vahyedilene dinle. Muhakkak ki ben Allah'ım. Benden başka ilah yoktur. O halde sadece bana kulluk et ve zikrim (vahiy) için salât'ı ikame et.” (Taha-13,14)

Eğer salât'ı ikame eden bir elçi ise, elbette bu bağlantının ucunu insanlara uzatmak da bu bağlantıya doğal olarak dâhil ve vahye destek olarak algılanmalıdır. Önemli olan uzatan insanın eli değil hatırlatıcının içindekilerdir. Zikrin içinde zikredilen şeylerdir. Unutulmaması gereken zikirdir, Nebi ve Resul (a.s) ın ne giydiği ne içtiği değil. “Kitap'tan sana vahyedilene tilâvet et yani salât'ı ikame et. Çünkü salât, fuhşiyattan (cimrilikten) ve münkerden alıkoyar, Allah'ın zikri (olan Kur'an ile) hatırlatmak en büyük(öğüt) tür. Allah yaptıklarınızı bilir.” (Ankebüt-45)

Yüce Allah, Nebi(a.s) a bile “sana vahyedilene tilâvet” buyururken, Nebi (a.s) ın bize Kur'an'da olmayan helaller, haramlar, farzlar, vacipler ve sünnetler bildireceğine nasıl inanalım? O vahiy'den bağlantısız asla hareket etmemiştir. Biz de bağlantımızı ikâme etmek zorunda değil miyiz? Namaz konusuna ileride ayrıca değineceğiz ama kötülüklerden alıkoyan namaz mıdır yoksa Allah'la bağlantımızı (her zaman ve zeminde) kesintisiz muhafaza etmek midir? Ehl-i Sünnet din adamları ümmi insanları iftira rivayetlerle uyarır

ve şöyle derler: “Bir kadınla bir erkek yalnız kaldıklarında üçüncüleri şeytandır! Amaçları, yalnız kalırlarsa bir yanlış ya da kötülük yapmalarının önüne geçmektir.

Eğer uyarılan kişi şehvetine kapılan biriye şeytanın birlikteliğiyle uyararak onu bu kötülükten vazgeçirir mi? Peki, ona “Bir kadınla bir erkek yalnız kaldıklarında üçüncüleri Allah’tır.” denilmiş olsaydı, Kur’an’ın ilmîne ve İslâm’ın ahlakına daha uygun olmaz mıydı? İnsanlar kötülükten vazgeçeceklerse hangi uyarı daha temiz ve daha nezihtir? “Göklerde ve yerde olanları Allah’ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncüsü mutlaka O’dur. Beş kişinin gizli konuştuğu yerde altıncısı mutlaka O’dur. Bunlardan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar mutlaka O, onlarla beraberdir. Sonra kıyamet günü onlara yaptıklarını haber verecektir. Doğrusu Allah her şeyi bilendir.” (Mücadele-7)

Namaz da kötülüklerden vazgeçirebilir ama sadece cami’de ve namaz kıldığınız beş on dakika için... Ya sonra? Şimdi Ankebüt suresi 45. âyete bir daha bakalım. “Salât fuhşiyattan (cimrilikten) ve münkerden alıkoyar, Allah’ın zikri (olan Kur’an ile)(öğüt) en büyüktür.” Demek ki salâtımızı (bağlantımızı) ayakta tutarsak Allah’ı her an hatırlamış ve hiçbir zaman unutmamış oluruz.

Kötülüklerden en büyük engelleyici budur. Yani salâtımızın bize sağladığı yüce Allah ile her zaman ve zeminde beraberlik bilincidir. Son vahiy’de, zikir ve salât’ı ikâme ilişkisini ortaya koyan bir çok âyet mevcuttur. Bu âyetlerin her biri ilk bölümlerde bahsettiğimiz salât’ı ikâme araçlarının birbirine bağlantıları hakkında ipuçları veriyor.

Aşağıdaki âyetleri inceleyelim. “Bunlar hikmetli olan kitabın âyetleridir. Güzel ahlak sahipleri için hidayet ve rahmettir. Onlar salât’ı ikâme eder, zekata gelirler ve ahirete de kesin yakınleri vardır.” (Lokman-2, 3, 4)

Yukarıdaki âyetlerde salâtle birlikte iman, hidayet, rahmet, kitap, ıslah ve zekât (arınma) araçlarını sanırım sizde fark ettiniz. “Ey iman edenler! Allah’ı çokça zikredin yani O’nu sabah ve akşam

tesbih edin.” (Ahzab- 41, 42)

Yine yukarıdaki âyetlerde salât'ın vakit ve tesbih araçlarının zikirle bağlantısı görünüyor. Aşağıdaki âyette ise salâtle birlikte kitap ve infak aracı fark ediliyor.

“Bilin ki Allah'ın kitabını tilâvet edenler yani salât'ı ikame edenler ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden gizli ve açık infak edenler kesintisi olmayan bir ticareti (kazancı) umabilirler.” (Fâtır-29)

Bu araçlardan tesbih, vakit, zekât ve (arınma) infak gibi etki alanlarında sorular ve tartışmalar üretilen ve henüz bu okumakta olduğumuz kitapta üzerinde konuşmadıklarımızın salât'ı ikamedeki yerlerini ilgili bölümlerde konuşacağız

Furkan

Furkan deyince çoğunlukla akla gelen ilk şey kitap ya da Kur'an oluyor. Ama oraya daha çok mesafe var. Çünkü furkan sadece kitap değil onu hikmetle okutacak olan bağlantının adıdır. Takvadan sonra salât'ı ikame etmenin ikinci aracıdır. Kitab'a giden yolda farkındalık oluşturan önemli bir basirettir. Furkan, sadece Nebi ve Resullere verilmiş bir nimet değildir. Takvaya ulaşabilen her ihlaslı mümin furkan hikmetini elde eder. “Ey iman edenler! Eğer Allah'a karşı bilinçli olursanız sizi bir furkan sahibi kılar yani kötülüklerinizi örter ve sizi mağfiret eder. Allah azim fazilet sahibidir.” (Enfal-29)

Çünkü ihlaslı ve bilinç sahibi olan bir insan artık gerçekleri öğrenmek ve hakkı batıldan ayırt etmek isteğiyle dolacaktır. Yüce Allah da bu iyi niyet ve güzel ahlakın elbette karşılığını verecek sonsuz bir merhamete sahiptir.

Hepimizin hayal ve yüreği kir pas içindedir. Çokları bilmese de insanı kirlerinden arındıran tek şey vahiy'dir yani Allah'tır. Bu kirlerin en habis olanları da aklımızı fikrimizi ve mantığımızı çevrelemiş ve kabuk sarmış halde bizi basit ve âdi heveslere sürükleyen beşeri kaynaklardır. Furkan'ın temizlemeye başladığı en önemli yer

arı duru imanımız ve aklımız olacaktır. “Sana Rabbinden indirilenin hak olduğunu bilen kişi, o âmâ olan gibi midir? Ancak temiz akıllı sahipleri öğüt alıp düşünürler.” (Râd-19)

Tarih boyunca hemen her dönem olduğu gibi günümüzde de insanların Allah’la kurlmaları gereken bağlantılarını kendilerine yönelten, Allah’ın korumasına girecekleri takvalarını kendilerine bağlayarak ancak böylece korunabilecekleri hipnozunu oluşturan ve kendilerinin asla kitabı okuyup anlayamayacaklarını onlara öğütleyen, furkanın ancak ahbarların ve ruhbanların elinde olabileceğini zihinlere işleyen zalimler bugün de vardır. Gelecekte de var olacaktır. Çünkü tâbi oldukları şeytan kıyamet gününe kadar mühlet almış durumdadır. “Hakkı batılla karıştırıp da bile bile hakkı gizlemeyin.” (Bakara-42) Onlar hakkı batılla, tevhidi şirkle, nimeti küfürle, orijinal ve organik olanı sahtesiyle değiştirirler. (İbrahim-28)

Aynen Allah’a olması gereken bağlantıyı ve Allah’a olması gereken bilinç ve ihlası kendilerine çevirdikleri gibi. Onlar doğru olanı yalanla değiştirirler. Size bugüne kadar sizin de furkan sahibi olabileceğinizi söyleyen bir Şii ve Sünni din adamı çıkmış mıdır? Ama bakın Kur’an bize bunu da söylüyor. Bir mümin, Allah’ın bu sözünün üstüne aksi olan hangi söze inanabilir! Fakat maalesef inanan milyonlarca insan var! Çünkü iman ve akılları kirletilmiş durumda. Soru sormak akıllı başında insanın işidir. Biliyor da olsa bilmiyor da olsa akıllı başında insanın işidir.

Cahil; bilmeyen değil, aklını kullanma iradesini göstermeyendir. Furkanın bize kazandırdığı belki de ilk şey soru sormak, sorgulamak ve aklımızı kemiren sorularımızdan kaçmamaktır. Bilmediğini öğrenmek ve emin olmak istemek bir bilinç (korunma) işidir. Bunu iman bölümünde konuşacağız.

Her şeyden önce bize Furkan lazım. Kur’an’ı değil, önce Furkan’ı fark edeceğiz. Elbette Kur’an dosdoğru bir kitaptır, sırat’ı müstakimdir. Ama eğer Furkan olmasaydı, okuduğumuz Kur’an’ın dosdoğru olduğunu anlamamız mümkün değildi. Önce merak ettik. Önce sorguladık. Önce “Bu din diye inandıklarımızdan hangisi doğru”

dedik. Eğer öncesinde “Allah şöyle demiş ya da dememiş olabilir mi?” diye sormasaydık Kur’an’daki cevapları alamayacaktık. Eğer öncesinde “Doğruyu yanlış ayırt edebilme yeteneğimize” kavuşmasaydık Kur’an’ı okusak da anlayamayacaktık. Önce istedik... Önce bir şeyler oldu bize... Sarsıldık... Bir çeşit taş düştü başımıza... Daha fazla önemser olduk... Ok yaydan çıkmıştı. İster istemez okuduk kitab’ı... Ve gördük ki mikroskop altında görünmez olan ruhsal genlerimizde doğru diye ne varsa, Kur’an da bize onları birer birer tezekkür ettiriyor.

Ve görünmez bir el, hayatta bize onları birer birer bir benzeriyle yaşıyor. Kendi hayatımızda bir benzeriyle Nuh oluyoruz, Musa oluyoruz, Muhammed oluyoruz, Meryem oluyoruz. Etrafımıza bir bakıyoruz... Bir benzeriyle Hamanlar görüyoruz, Samiriler görüyoruz, Karunlar ve Bel’amlar görüyoruz, Ebu Cehil ve Velid ibni Muğireler görüyoruz. Eğer Furkan olmasaydı, Kur’an’da bunları göremezdik. Eğer Kur’an bir su ise, yağmur ise, Furkan onun müjdeci rüzgârı gibidir. Furkan (doğruyu yanlıştan ayıran anlayış) Kur’an’ı okutan gözlüktür. Salâtı ikame etmek, yani bağlantımızı ayakta tutmak için önce bilinç sahibi olduk, böylece furkanı fark ettik. Eğer furkan’ın diriltici gücü olmasaydı, salât ile namazın arasındaki farkı fark etmek mümkün olmayacaktı.

Rükû:

Kibirilenmeden tevhid akidesine boyun eğen her kulun yapacağı ilk şeydir. İlk rükû için süreç genellikle şöyle işliyor: Allah’ın vahiyini işittiniz veya kitabının içindeki bilgilerin çok önemli olduğunu öyle ya da böyle duydunuz. İşte kitabın sayfalarını açma ve okuma isteğinize göre yapacağınız basit ama önemli bir iştir rükû. Kimilerine âyetler okunduğu zaman eğilip de “ne söyleniyor acaba burada” diye işitmeye, duymaya bile yanaşmıyorlar. Çoğunlukla hemen reddediyorlar ya da duymazdan geliyorlar. Kulaktan duyma bir dini anlayışla ya da din ataları tarafından beslendikleri hurafelerle zaten bildiklerini zannettikleri için hakka karşı kibirleniyor ve vahiy’den yüz çeviriyorlar. “Onlara rükû edin denildiği zaman, rükû etmez-

ler.” (Mürselât-48)

Emin olun sadece siz de değil, sizin gibi aynı kitab’ı açıp okumak, ondan emin olmak, üzerinde düşünüp çözümlemek isteyen birçok kişi var. Furkanıyla birlikte tevhidi fark edenler diğer rükû edenlere katılıyorlar. “Salâtı ikame edin ve zekata (arınmaya) gelin, rükû edenlerle birlikte rükû edin.” (Bakara-43)

Rükû ediş tek seferle kalacak bir iş değil. Eğilip o kitab’a bakmaya ve anlamaya, bildiğinizin üstüne ve üstüne koymak için çalışmaya, didinmeye, hikmet çıkarmaya ve hayatınıza tatbik etmeye tüm salât ve hayatınız boyunca devam ediyorsunuz.

İslam yani vahye teslim olma, iman yani vahye güvenme yani vahiy’den emin olma, ihsan yani güzel ahlak, ihlas yani dini Allah’a özel kılma, furkan yani hak ile batılı ayırma gücü ve ilmi, bilinç yani sorumluluk bilincine sahip olma, Kur’an ile yetinme, ibadet yani yüce Allah’ın kitabından başka bir kaynağa yönelmeme sadece Kur’an’da var olanları yaşama yani kulluğu Allah’a özel kılma gibi emir ve erdemler, insanın hayatında sürekli olarak yaşanan ve her an var olan dinin en önemli ilkeleridir.

“Ey Meryem! Rabbine gönülden bağlan yani secde et yani rükû edenlerle birlikte rükû et.” (Âli İmran-43)

Rükû edenlerle rükû ediş, ileride “salâtı ikame” etmenin içinde “salât” olarak adlandırılan aracında net bir biçimde ortaya çıkacak. Bazen bir kavramın alt kavramına da aynı isim verilebilir. Örneğin “icraat” kelimesi birçok konuyu kapsar. Ama icraat kapsamında yapılan “yol yapmak” gibi belirli alt bir konu da “icraat” olarak adlandırılabilir. Salât konusuna gelince bunu; yani salât’ı ikame etmenin içindeki salâtı konuşacağız.

“Sizin veliniz ancak Allah yani O’nun Resülü ve rükû ediciler olarak salât’ı ikame eden ve zekata gelen müminlerdir.” (Mâide-55) Rükû etmeyen birisi salât’ı ikame edemez. Basit bir bel büküp eğilmekten bahsetmiyoruz. Allah’la bağlantımızı ayakta tutarak onun gösterdiği yolda gitmeye boyun eğiyoruz. “Ey iman edenler! Rükû

edin ve secde edin yani kulluğunuzu (sadece) Rabbinize yapın yani hayır işleyin. Umulur ki felaha erersiniz. Allah için (O'nun yolunda) hakkıyla cihat edin. O sizi seçti ve din konusunda size bir zorluk kılmadı. Atanız İbrahim'in dini(nde olduğu gibi). O bundan daha önce de, bunda da sizi Müslümanlar (teslim olanlar) olarak isimlendirdi. Resul sizin üzerinize şahit olsun, siz de insanlar üzerine şahitler olasınız diye. O halde salât'ı ikame edin yani zekata (arınmaya) gelin yani Allah'a sığının. Sizin Mevla'nız (sahibiniz) O'dur. Ne güzel Mevla ve ne güzel yardımcısı." (Hac-77, 78)

Secde:

Secde kelimesine ilk olarak Bakara suresinin başlarında Âdem (a.s) için meleklerin secde etmesinde rastlıyoruz. "Ve meleklerle "Âdem'e secde edin" dedik. İblis hariç secde ettiler. O ise diretti ve kibirlendi yani kâfirlerden oldu" (Bakara-34) Yüce Allah şâhittir ki, bizim amacımız, tahrif edilmiş yani Şia ve Ehl-i Sünnet din adamları tarafından anlamı bozulmuş olan salâtın gerçek anlamını bulmaktan başka bir şey değildir. Yani ilâhi mesajın ne dediğini anlamaya çalışıyoruz. "Meleklerin Âdem'e secdesi" konulu âyetlerde geçen "secde" kelimesi, bir fiili, hareketi ve ritüeli değil, bir emrin gereğini kayıtsız şartsız kabul etmeyi simgelemektedir. Fakat bunu alını yere koyma, yere kapanma şeklinde algılayanlar bile o âyetlerde namazla ilgili bir durum olmadığını farkındadırlar. Şimdi âyetlerle konuyu daha da açmaya çalışalım. "Ey Meryem! Rabbine gönülden bağlan ve secde et yani rükû edenlerle birlikte rükû et."

Ayette "gönülden bağlan" şeklinde çevirisi yapılmış ve emir kipinde olan "uknuti" kelimesi, dilimize de geçmiş ve çok aşına olduğumuz bir fiil olan "ikna, kanaat" gibi kelimelerle aynı yapıya sahiptir.

Söylenen şey: İkna ol, boyun bük, kabul et. Demek ki secde dediğimiz şey "ikna olduktan" sonra yapılıyor veya ikna olmayla ilgili bir sürecin sonucu oluyor. O zaman ikna olmayı sağlayan etken nedir? "Şüphesiz Rabbinin katında olanlar, O'na kulluk etmekten büyüklenmezler; O'nu tesbih ederler yani yalnız O'na secde ederler."

(Âraf-206) İkna olmayı sağlayan unsurlardan birisi tesbihtir.

Tesbihin ne olduğuyula ilgili de bir sözümüz mevcuttur. Ama kısaca değinmek gerekirse “tesbih” Allah’ı farkındalıkla anma, vahyi çözümleme, verilen görevi tam olarak yerine getirme ve gerçekler üzerinde aydınlanma ameliyesidir. Yeri gelmişken, yukarıdaki âyette geçen “yalnız O’na secde ederler” cümlesini unutmayalım. Çünkü bu haber gerek yaratılış sürecinde Âdem için yapılan secdeyi ve gerekse aşağıda okuyacağımız âyetteki secdeyi doğru anlamak için bir mantık sınırı vermektedir. Meleklerin Adem’e secdesi, göklerde ve yerde var olan Yüce Allah’ın yarattığı güneş, ay yağmur, rüzgar, enerji ve atomların insanoğlunun aklına boyun eğdirilmesidir.

“Babasını ve annesini tahta çıkarıp oturttu ona secde ettiler. Yani dedi ki: Ey Babacığım! Bu daha önceki rüyamın te’vilidir. Doğrusu Rabbim onu hak kıldı.” (Yusuf-100)

Âyete dikkat edilirse, Yusuf (a.s) risâlet ahlakıyla anne ve babasını makamına çıkartıp oturtuyor. Ve tüm başına gelen hadiselerin sonunda yüce Allah’ın inayet ve yardımıyla âdil bir yönetici olduğunu görüyorlar, O’nun Nübüvvet ve Risâlet ahlakına sahip olduğuna bir kez daha ikna oluyorlar. “Göklerde ve yerde kim varsa isteyerek veya istemeyerek gölgeleri de sabah akşam Allah’a secde eder.” (Râd-15)

“Allah’ın herhangi bir şeyden yarattığına bakmıyorlar mı? Onun gölgeleri sağdan ve soldan alçalarak Allah’a secde eder vaziyette döner.” (Nahl-48)

“Göklerde ve yerde hareket halinde olan ne varsa yani melekler Allah’a secde ederler yani büyüklük taslamazlar” (Nahl-49)

“Salâtı ikâme” bağlamında kibirlenmek, büyüklük taslamak yere kapanmaya direktmek değil, doğruyu ve gerçeği kabullenmeye direktmek demektir. Rükûda da secdede de aynı durum vardır. Ama secde, rükûya göre daha kesin ve derinlikli bir kabullenmedir.

Gönülden doğan, ihlas ve furkanla gerçekleşen bir ikna oluş

durumudur. Aşağıdaki âyetler bu kayıtsız şartsız kabul edişi çok güzel açıklıyor. “Biz onu, Kur’an olarak, insanlara bir süreç içinde kıraat edesin diye onu kısımlara böldük yani onu peyderpey indirdik. De ki: İster ona iman edin ister iman etmeyin; o önceden kendilerine ilim verilenlere okunduğu zaman “vahye” kapanarak secde ederlerdi. Yani derler ki: Rabbimiz yücedir. Rabbimizin vâdettiği neyse o mutlaka yerine gelir. Ağlayarak yani huşuları artarak vahye kapanmaktadırlar.” (İsra-106/109)

Bu âyetlerde görmek isteyene açık seçik biçimde söylenen gerçek şudur: Size peyderpey okunup duyurulmakta olan Kur’an daha önce farkına varamadığınız doğrularla ve gerçeklerle doludur. Siz bu kitab’a iman etseniz de iman etmeseniz de bilin ki daha öncekilere bunlar açıklandığı zaman gerçeğin ne olduğunu öyle bir kesinlik ve açık zihinle fark ederlerdi ki, bu aydınlanmanın verdiği huzur ve heyecanla birlikte bu ikna oluşlarını zihnen kabullenerek vahye tutunarak ona kapanarak yani sevinçlerini ağlayarak gösterirlerdi.

Yukarıdaki âyetlerde “secde” ile beraber geçen “harr-harru” sözcüğüne meallerde “yere kapanmak, yere kapandılar” gibi bir mânâ veriliyor. Aslında âyette “yer” kelimesi geçmemektedir. “Yere kapanmayı” gösteren ve işaret eden bir şeyde yoktur. En doğrusunu Allah bilir, âyetlere dikkat edildiğinde, aslında anlatılana yani (vahye) kapanma, ona kayıtsız şartsız teslim olma gibi bir mânâyâ işaret ediliyordu. “harr” yani boğazdan gelen, boğazı yırtan, boğazı biraz zorlayarak çıkan “ha” ile başlayan sözcük olarak, “çöktü, kaydı, yıkıldı, aktı, yüksekte düştü” anlamına gelmektedir.

Dolayısıyla ilgili âyetlerde kastedilen şey tevazu göstermek, inanç ve zihin açısından tam bir teslimiyette bulunmaktır” Meal-lerin büyük çoğunluğu genellikle birbirinden kopya olduğu için hepsinde “yere kapanmak” anlamına çevrilen “harr-harra, harru” sözcüğünün gerçek manası: “Yüksekte özgürce düştü, kendini bıraktı” anlamına gelmektedir.

Dolayısıyla âyetlerde; Meyvenin yetiştiği daldan kopup özgürce düşmesi gibi, geçmişin batıl inançlarından vahiy ve tevhid özgürlüğüne, akıl ve zihin mahkumiyetinden ayrılıp özgürce yol gösteren vahye kapanmak ve tutunmak anlamında ifade edilmektedir. Yani “harr-harra, harru” her zaman ve her durumda yapılabilen bir fiil olmalıdır. Yoksa insan her an ve her mekanda “yere kapanıp, alnını yere koyamaz” fakat inanç, akıl, fikir ve kabullenme açısından insan her zaman “harr” yapabilir. Böylece “harr-harra” sözcüğü âyetlerde: “Yüce Allah tarafından yere indirilen vahye duyguyla kapanmak, tutunmak, sığınmak, yapışmak, ona karşı içi tevazuyla dolmak, teslim olmak, özgürce bağlanmak” anlamlarına gelmektedir. Aslında insan gerçeği gördükten sonra tereddüde düşmeden hemen bir anda eski inanç ve fikirlerinden uzaklaşması gerekiyor.

Dolayısıyla daha önceki yazılarımda “harr-harra” sözcüğüne verdiğim “yere kapanma, alnı yere koyma” anlamlarından dolayı özür dileyerek vazgeçiyorum. Eski dinin kötü kalıntılarından bir anda kurtulup uzaklaşmak kolay olmuyor. Tekrar etmekte fayda görüyoruz. Demek oluyor ki, “harr-harra” ifadeleri “duydukları andan itibaren hemen vahye kapanırlar, onu kayıtsız şartsız teslim olurlar, saygı gösterirler!” demektir.

“Duygulanıp âyetlere kapanma, onları içselleştirme” demektir. Kur’an’da geçen “takva, (sorumluluk bilinci, sakınma, korunma, bilinçli olma) hikmet, (Kur’an’ın bağlam ve bütünlüğü) ihlas, (dini Allah’a özel kılma) ihsan (güzellik, güzel ahlak) salât, (vahyin insanlara ulaştırılması, toplumun vahiy’le ayağa kaldırılması) ibadet, (tüm hayatı Allah’a adama) rüku (vahye boyun eğme) secde (kayıtsız şartsız kabullenme) gibi bütün kavramlar süreklilik ifade eden, hayatın her anını ve alanını kapsayan, her zaman ve her mekanda yapılabilecek emirlerdir. Bütün bu emirler için tayin edilmiş zamanlar ve özel mekanlar edinmeye ihtiyaç yoktur. Sadece bunların içinde bulunan ve toplu bir şekilde yapılacak “salât” için mescitlerin bulunması gereklidir, şarttır. Çünkü iklim ve coğrafya bunu gerekli kılıyor.

Dolayısıyla kavramları konu içindeki gerçek anlamlarından çıkarıp, kast edilen anlamlarından uzaklaştırıp hareketsetel bir anlam yüklemek, vahyin ifadesini saptıracağından Kur'an'a büyük bir zulüm olacaktır. Kendi inancını ve algılarını Kur'an'a sokmak yani hak olana batılı karıştırmak olacaktır.

Kur'an'da ritüel var mı?

Ritüel: Önceden belirlenmiş kural ve kâidelere göre icra edilen dini ayin, merasim demektir. Bu tanıma göre Kur'an'da ritüel yoktur. Çünkü Kur'an, "görüntü ve şekillere değer vermez" yani din istismarına sebep olacak hareketlere onay vermez. O, hayat alanında tevhid ve güzel ahlakı, insan hakları ve merhameti, adalet ve infakı yani Kur'an'ın emir ve öğütlerine göre hareket etmeyi ister. Ancak ritüele en yakın uygulama bazı âyetlerde bulunan "tazarrulu dua"dır. Bu önemli yakarışı da herkes kendi durum ve ihtiyacına göre bilinçli bir zihinle yapacağından ve gerçekten ilâhi kapıya iltica olduğundan yani taklit olmadığından tam ritüel sayılmaz. Üstelik herkesin hem kendi özel sorunlarının hemde tüm ümmetin sorunlarının düzelmesi için konuştuğu dil ile yapılan bu yalvarma ve yakarış sözleri birbirinden çok farklı olacaktır.

Belli bir vakti de yoktur. İnsan ihtiyaç duyduğu her anda yapabildiği yüce Allah'a sığınma ve ondan yardım dilemedir. Kur'an'a bakın, onlarca âyette, Nebi ve Resullerin hayatlarında sadece bu ahlaki ve yalnız bu yakarış şeklini bulacaksınız.

Tazarru: Alçala alçala yalvarma yani rükû anlayışına bağlı olarak "vahye kapanmayı"yı bildiren, yüce Rabbimizin sonsuz nimetlerinin şuuruna varma anlamına gelmektedir. Yani gittikçe eğilerek zilletini sadece Rabbimize göstermek. Bu anlam; sadece "tazarru" ifadesinin geçtiği âyetlerde vardır. "Harr-harra- harru" ifadesi geçtiği âyetlerde şu şekilde bir anlam kazanıyor. "Onun (güzel ahlak ve edebinin önünde) secde (kabul) ediciler olarak (Nübüvvet makamına) derin bir saygıyla kapandılar." (Yusuf-100)

"Kur'an kendilerine okunduğu zaman secde (kayıtsız şartsız

kabul) ediciler olarak (işittikleri vahye) çenelerini kapatarak (büyük bir saygıyla) kapanırlar.” (tutunurlar onu içselleştirirler.” (İsra-107) “Yani ağlayarak çene üstü (deyim: çenelerini kapatarak vahye) kapanırlar” (âyetler karşısında) susarlar” (İsra-109)

(Eski bir Arap atasözünde; çene üstü kapanmak: “Çeneni kapat” deymi gibi “susmak” anlamındadır.) Kur’an’ın okunuşu onların saygı ve duygularını (bilinçlerini) artırır. “Onlar secde ediciler olarak vahye kapanırlardı (tutunurlardı) içselleştirirlerdi.” (Meryem-58)

“Bizim âyetlerimize ancak o kimseler iman ederler ki, âyetlerimizle kendilerine öğüt verildiğinde büyüklük taslamadan secde eden (teslim olan) kimseler olarak vahye kapanırlar yani Rablerini hamd ile tesbih ederler.” (Secde-15)

Görüldüğü gibi Arap deyimlerini aynısıyla çevirdiğimizde geleekten gelen cümle buharlaşıyor, havada kalıyor. Ama “anlatılmak istenen nedir?” şeklinde baktığımızda konuyla bağlantılı anlam belirginleşip, her zaman ve zeminin şartlarına uygun mükemmel bir uyum meydana geliyor. Burada imanın püf noktası devreye giriyor. İnsanlarla Kur’an arasına girip, onu anlamaktan uzaklaştıran Şiiliği ve Sünniliği çok iyi tespit etmemiz ve onlardan uzaklaşmamız gerekmektedir. Çünkü onlar vahyin yerine şeytanlara tâbi olmuşlardır. Bunlar şeytanları evliya edindikleri halde kendilerini hidayette zannediyorlar.

İşte bunun için dinde tek kaynağımız Kur’an olmalıdır. Şu nokta hayati bir öneme sahiptir. Kur’an her zaman ve zeminde yani bütün kültür ve coğrafyalarda mutlaka hayatla uyumlu evrensel mesajlar içerir, insanlara zorlanacakları ritüellere mahkum etmez.

Yani her devirdeki ve her dindeki insanlara hitap eden Kur’an’ı Arapça değil, evrensel bir akılla anlamak durumundayız.

Dolayısıyla son vahiy olan Kur’an tüm insanlara gönderilmiş, evrensel bir mesajdır. Bu evrensel mesaja iman etmek isteyen, onun mükemmel ahlak ve muhteşem ilkelerini anlayanlara nasıl namaz kıldıracaksınız? Yani sizin üzerinde hassasiyetle durduğunuz

ve hakkında yüzlerce hadis uydurduğunuz bir ritüel ile insanları Kur'an'dan ve İslam'dan uzaklaştırdığınızın farkında değil misiniz? Dünyada hangi dine ve kültüre sahip olursa olsun hiç kimse bu ritüeli yapmaz, yapamaz. Sizin gençlerinizin yapmadığı bir şeyi gayri müslimler nasıl yapacaktır?

“İşte onlar Allah'ın (vahiy'le) nimetlendirdiği Nebilerden, Âdem'in zürriyetinden, Nuh ile birlikte (gemide) taşıdıklarımızdan, İbrahim ve İsrail'in zürriyetinden hidayete ulaştırdığımız yani seçtiğimiz kimselerdendir. Onlara Rahman'ın âyetleri okunduğu zaman (vahye) kapaklanarak yani ağlayarak secde ederlerdi. Ancak onlardan sonra gelen nesiller salâtı kaybettiler yani şehvetlerine uydular. O halde yakında gayya (kendi hatalarıyla düştükleri karanlık) ile karşılaşacaklar. Ancak tevbe edip iman eden yani salih ameller yapanlar müstesna. İşte onlar cennete girecekler ve hiç bir şeyle zulme uğratılmayacaklar.” (Meryem- 58, 59, 60)

İşte Şia ve Ehl-i Sünnet din adamlarının kaybettikleri gerçek salât budur. Vahiy ile bağlantılarını kopardılar.

Esas kaybedilen namazın nasıl kılınacağı ya da yerlere nasıl kapanılacağı, hangi hareketlerin ne zaman ve ne şekilde yapılacağı değildi. Kaybedilen şey aydınlanmadan doğan bu tabii ve orijinal bağlantıdır. “Onlar yere şöyle kapaklanmışlar, biz de aynı hareketleri yapalım” diyerek yapılan sanal ve taklide dönüşen şey ne salâttır ne de tesbih. İbrahim (a.s) ın hanesinde yapılan da buydu.

Henüz kaybedilmemiş olan organik bağlılıktı. “Hani biz İbrahim'e evin yerini belirtip hazırladığımız zaman (şöyle demiştik:) Bana hiç bir şeyi şirk koşma, tavaf edenler, kıyam edenler, rükû ve secde edenler için evimi tertemiz tut.” (Hac-26)

Yüce Allah'ın bizden istediği şey, yere kapaklanmak ya da insanların önünde gösterişli “salih insan, takvalı mümin” pozlar vermek değil, vahyin nuruyla aydınlanıp onun güzel ahlakına sahip olmaktır. “Onlara: Rahman'a secde edin denildiği zaman; Rahman da neymiş? Biz senin bize emrettiğine mi secde edecekmişiz, derler

ve (bu) onların nefretini arttırır.” (Furkan-60)

İşte secde; Rabbimizin kılavuzluğunu artık sadece okumuyor aynı zamanda onun bildirdiği gerçekleri teker teker içselleştiriyor olmaktır. Sevinç ve farkındalık içinde anlıyor olmaya başlamaktan ötürü o kadar mutlu ve huzurlu olmak ki; her âyetin altındaki beğeni tuşlarına defalarca basmak gibi. “Bizim âyetlerimize iman edenler, kendilerine hatırlatıldığı zaman (vahye) kapaklanarak secde edenler, Rablerini hamd ile tesbih edenler yani büyüklük taslamayanlardır. Onların yanları yataklarından uzaklaşır. Rablerine korku ve umutla davet ederler ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler.” (Secde-15, 16)

Eğer secde salt bir ritüel olsaydı yukarıdaki “hatırlatma” ifadesi boşa çıkardı. Mesele sadece namazda secde etmek değil, yüce Allah’ın âyetleri hatırlatıldığında tereddütsüz kabul etmek, zerre kadar şüphe içinde olmadan ikna olmaktır. İşte o secde için yerlere kapaklanmaya gerek yoktur. Akıl ve irfan, zihin ve gönül secde edecek. Furkan’ın farkında ol, vahyi içselleştir, tevhid için sevinç duy, hakkı fark et, ondan sonra kapaklanacaksan istediğin yere kapaklan. Geceleri nefsin yatağından uzaklaşıyor mu, dön kendine bir bak! Allah’ın âyetleri ve onun yarattığı bilimin gerçekleriyle ne kadar ilgi ve meşguliyet halindesin dön bir daha düşün. Cehalet ve kibir nerede bir kontrol et.

“Kendilerine Kur’an okunduğunda secde etmiyorlar.” (İnşikak-21)

Âyet asla yere kapanıp secde etmekle ilgili değildir. Âyet vahyi işittiği halde ona teslim olmayan müşrik mezhepçilerle ilgilidir. “Hayır; ona itaat etme,(Allah’a) secde et yani yakınlaş.” (Alak-19)

Demek ki secde yüce Allah’a yani vahye yakın olmaktır. Dün-yada Kur’an’a sizden daha uzak kimse var mı?

“On sekiz yaşında bir kız, Belçika’da yaşıyor. -Türk müsün? dedim. -Daha karar vermedim, dedi. -Müslüman mısın? dedim.

-Ona karar vermek daha zor, dedi. Merakım iyice kabarmıştı...

-Konuştuklarınızdan hiçbir şey anlayamadım, dedim. -Ben de bir şey anlayamıyorum. Hayatım bir kördüğüm. Nasıl çözeceğimi bilemiyorum. -Neden ama?.. -Babam Fransız, annem Türk... İkisini de seviyorum... Babam Hristiyan bir Fransız olmamı istiyor. Annemse, Müslüman bir Türk olmamı... Bu iki istek arasında sıkışıp kaldım... -Bilemiyorum ne yapacağımı? Sis perdesi biraz aralanmıştı. Biraz daha açmak için sorulara devam ettim. -Kendini kalben Hristiyanlığa mı daha yakın hissediyorsun, Müslümanlığa mı?.. -İslam'a daha sıcak bakıyorum, ama Müslümanlara baktığımda birden soğuyorum. Babam annemin Türkiye'deki akrabalarını Brüksel'e getirip oturum aldı, iş buldu... Bir iki yıl çalıştılar o kadar... Şimdi hepsi 'somaca basıyorlar' yani işsizlik parası alıyorlar. Hepsi de sapa sağlam... Babamın akrabaları Hristiyan... Kiliseye gitmiyorlar ama iş ahlakları var... Herkes işinde dürüstçe çalışıyor...

Annemin akrabaları hem namaz kılıyor, yeri gelirse hırsızlık bile yapıyorlar... Türkiye'ye gidiyoruz her taraf cami dolu, camiler de namaz kılan insan dolu... Ama herkes hile yapıyor, sizi kandırmaya çalışıyor... Belçika'da kiliseler bomboş ama Hristiyanların hepsi ahlaklı... İşte bu yüzden olmak istediğim halde Müslüman olamıyorum... Afallamıştım. Umutsuz bir hamle yaptım. -Ama şey... Yani... Müslümanlara bakarak karar vermek... Ani bir çıkışla sözümü kesti... - Çok dinledim bu masalları, hem de pek çok... Kusura bakmayın lütfen... Bir din anlayışı güzel ahlak üretmiyorsa ben o dini yani Müslümanlığı kabul edemem...

Brüksel'deki Müslümanları geçtim; Türkiye'de herkes devleti soyuyor, vergi kaçırıyor, haram yiyor... Her şeyi yapıyorlar... Ondan sonra "Döndüm Kabe'ye Allahü Ekber". Jimnastik bu ya, namaz değil jimnastik...

Bu sözler ceviz büyüklüğündeki dolu taneleri gibi başıma çarpıyordu... -O zaman siz Hristiyanlıkta kesin kararlısınız? diye sordum. -Annem "Müslüman ol" diyor ama bu ihtimal çok zayıf... Brüksel'de en çok Ezan seslerini seviyorum, çan sesleri beynimi tirmalıyor... Haaa annemin hatırına belki Türküm diyebilirim... Maria Elif'in

yaşadığı Müslüman işkencesinin vebali kimlerin omuzunda acaba?”
(Gerçek yaşanmış bir hikâye)

Tasdik:

Tasdik, “aynen öyledir, gönülden inanıyor ve onaylıyorum yani doğrulamak” demektir. Kur’an’da “tasdik” Allah, vahiy ve Resul bağlamında kullanılan bir kavramdır. Tasdik, sadaka ile aynı kökten gelmektedir. Şimdi âyetlere geçelim. “Fakat o, ne tasdik etti (فَلَا صَدَّقَ) felé saddeka) ne de destekledi (وَلَا صَلَّى) velé sallé). (Kıyâme-31) “Ve lâkin yalanladı (وَلَكِنْ كَذَّبَ) velékin kezzebe) ve yüz çevirdi (وَتَوَلَّى) vevellâ). (Kıyâme-32)

Bu iki âyette parantez içlerinde gösterdiğimiz iki farklı kelimenin metinleri yani orijinal arapçaları görünüyör. Âyette “saddeka” kelimesi “kezzebe”nin zıt anlamı iken “sallâ” kelimesinin de “tevellâ”nın zıt anlamı durumunda olduğu hemen fark ediliyor.

Yine çokça tartışılan “sallé” yani destekleme konusunu “salâvat” bölümünde konuşacağımız ayrı bir başlık olduğu için şimdilik onu geçelim ve biz “saddeka” olarak geçen kelimenin diğer âyetlerle de “onaylama, tasdik, doğrulama” anlamındaki yakın formlarını da görelim. Aşağıdaki âyetlerde de tasdik ayrı bir tanımı vardır. “(Süleyman) “Göreceğiz, sadıklardan mısınız, yoksa yalancılardan mı oldunuz?” dedi. (Neml-27)

“Ve kardeşim Harun; lisan bakımından o benden daha fasih (anlaşılır) konuşmaktadır, onu da benimle birlikte bir yardımcı olarak gönder, beni tasdik etsin. Çünkü onların beni yalanlamalarından korkuyorum.” dedi. (Kasas-34)

“Andolsun, onlardan öncekileri sınadık; Allah gerçekten sadıklar da bilmekte ve gerçekten yalancıları da bilmektedir.” (Ankebüt-3) “Ey iman edenler! Resulle gizli bir şey konuşacağınız zaman, bu gizli konuşmanızdan önce sadaka takdim edin (onu doğrulayın sadık olduğunuzu gösterin). Bu, sizin için daha hayırlı ve daha temizdir. Şayet bulamazsanız, bu durumda şüphesiz Allah bağışlayandır, mer-

hamet edendir. Gizli konuşmanızdan önce sadaka takdim etmekten çekindiniz değil mi? Yani yapamadığınızda Allah tevbenizi kabul etti. Şu halde salâti ikame edin yani zekâta (arınmaya) gelin Allah’a yani O’nun elçisine itaat edin. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.” (Mücadele-12, 13)

Bir düşünelim. Nebinin çağdaşısınız. Onun Allah’tan aldığı vahyi ilettiği haberini aldınız. Bazı sözleri kulağınıza geldi, akıl ve mantığınıza uygun buldunuz. Ama doğru olup olmadığına emin olamadınız. Madem onunla çağdaş ve aynı coğrafyada yaşamak gibi bir fırsat var elinizde neden yanına gitmeyesiniz! Eğer doğru söylüyorsa bu muhteşem fırsattan yararlanmak ve hakkın yanında yer almak ve aklınızı karıştıran birçok sorunun cevabını bulmak ümidiyle, eğer yalansa bu kötülükten zarar görmemek ve insanları bu yalan ve iftiralara karşı uyarmak niyetiyle yola çıktınız. Nitekim yanına gidip onunla konuşmak istediniz. Ama oraya vardığınızda, Resul ile özel konuşmanın bedeli olarak önce sadaka vermenizin gerekli olduğunu söylediler!” Yukarıdaki âyet, bütün meallerde aynen yukarıda söz ettiğimiz gibi verilmiştir. Hani Resuller tebliğ görevlerinde ücret istemezlerdi! Hani bizden ücret istemeyenlere tâbi olacaktık!(Yasin-21)

O halde (doğrulama anlamı yoksa) bu âyetin mealinde bir problem var demektir. Mücadele suresinin ilk âyetinden itibaren okumaya başladığımızda göreceğiz ki konu zaten tasdik edilmiş ya da tasdik edilmemiş bir sözün gizlice iletilmesiyle ilgilidir. “Gerçekten Allah, eşi konusunda seninle mücadele eden yani Allah’a şikâyetle bulunan (kadın)ın sözünü işitti. Allah, aranızda geçen konuşmaları işitiyordu. Şüphesiz Allah, işitendir, görendir.” (Mücadele-1) Kur’an’ın bağlam ve bütünlüğünü bilmeyenler, “Bu kadın Nebi ile dedikodu mu yapıyor? Kur’an’da bunlar anlatılır mı? diye sorabilirler. Bunlar asla dedikodu değildir.

Çünkü kadın iddiasını doğrulamış ve haklı olarak derdine bir çözüm aramak için Resulullahın huzurunda bulunuyor. Peki, kadının şikayetçi olduğu şey nedir?

“Sizden kadınlara “zihar”da bulunanlar (bilsinler ki, kadınları) onların anneleri değildir. Anneleri, yalnızca kendilerini doğuranlardır. Şüphesiz onlar çirkin ve yalan söylemektedirler. Gerçekten Allah bağışlayandır ve merhamet edendir.” (Mücadele-2)

Anlıyoruz ki zihar denilen şey, bir erkeğin hanımını annesi gibi gördüğünü iddia etmesidir.

Âyetlerin devamından anlıyoruz ki bu zihar denilen hurafe bir kocanın karısını boşama bahanesiyle kullandığı kötü bir gelenek, kadınları kocalarına karşı korunmasızlığa ve yalnızlığa iten batıl bir inanç. Daha sonra gelen âyetlerde bu batıl inancın ve kötü geleneğin İslam dinine yakışmadığı, ancak bunu yapanların bazı yaptırımlarla geri dönebilecekleri ifade ediliyor. Aslında verilmek istenen mesaj şudur.

“Erkek egemen toplumlarda kadınlar üzerinden din kisvesine sokularak uydurulan bir takım inançlar ve kötü gelenekler nasıl ortaya çıkmış ve din zannedilen bu gelenekler din adamları tarafından nasıl suistimal edilerek kadınları ezmiş ve onları mağdur ettiği. Siz de dönün kendi toplumunuza bakın, dininizi sorgulayın ki, sizin din diye bildiğiniz şeyler gerçekte Allah’ın diniyle uyumlu mu değil mi ortaya çıkarın?”

“Bir kadın Allah Resulü ile dedikodu yapıyor ve yüce Allah da buna bir şey demeyip bizi de dedikoduya ortak ediyor?” diyenlere cevap aramak durumunda değiliz ama bu tip Kur’an karşıtı iddialar bizim imanımızı test ediyor olmalıdır. O an cevap vermemeyi tercih edebilirsiniz ama sorulardan hiçbir zaman kaçmayın.

Bunu sabır ve deneme, daha doğrusu öğrenme ve tekâmül etme fırsatı olarak kullanmalısınız. Daha iyisini öğrenmek isteyenler en aykırı sorulardan korkmamalı, bunları kendilerini geliştirici bir fırsat olarak görmelidirler. Ben şahsen Kur’an’dan sonra öğrendiklerimin büyük bir bölümü arkadaşlarla yaptığım tartışmaların sunucudur. Bir basamağı görmezden gelenler ona takılır ve yuvarlanıp düşerler. O basamak daha yukarı çıkmak

için lazımdır ki tam da orada karşına çıkmıştır. İşte yedinci âyete geldiğimizde en başta kafamızı kurcalayan o konuyu biz unutsak da bakın yüce Allah unutmuyor. Sorun neydi?

“Dedikodu mu okuyoruz?” Hayır dedikodu okumuyoruz ama dedikodunun nasıl kötü bir ahlak olduğunu Allah bize hatırlatıyor. Bunu da Allah Resulü üzerinden dillendiriyor. Yedinci âyette, bilip bilmedikleri konularda başkaları hakkında dedikodu yapanlara “üç kişi olsalar dördüncülerinin Allah olduğu, beş kişi olsalar altıncılarının Allah olduğu” hatırlatılıyor.

Böylece şunu anlıyoruz ki Allah Resulü ile görüşen o kadın ve Resul iki kişi olduklarında üçüncüleri Allah’tı. Bunun farkında olan kimse hiç bir zaman olumsuz bir şey yapmaz. Daha önce de dile getirdik: Uydurma dinin Kur’an cahilleri tarafından bize din diye öğretilen “Bir kadın ve bir erkek yalnız kaldıklarında üçüncüleri şeytandır” rivayeti bu âyetle çöpe atılıyor. Erkekle kadın yalnız olduklarında üçüncülerinin şeytan olduğunu düşünen mi yoksa Allah olduğunu düşünen mi kendisini günahtan ve dedikodudan arındırır? Kötü niyetli kişi şeytanı umursamaz, ama Allah’ı umursaması kuvvetle muhtemeldir. Niyetini bozanın hatırlaması gereken, şeytan değil Allah’tır.

Allah’la bağlantısını ayakta tutandır, koruyandır. Bu gibi durumlarda Allah’ın hatırlanması ile ilgili onlarca âyet varken, şeytanın hatırlanması ile ilgili hiç bir şey yoktur. Buda Kur’an ile rivayetlerin arasında ne kadar uzak bir mesafenin olduğunu açık olarak gösteriyor. Dikkat edin dedikodu veya “gizli fısıldaşma” gibi konular bu sürede hiç gündemden düşmüyor. Her sürenin bir ana konusu olduğu gibi bu sürenin ana konusu da dedikodu oluyor. Dokuzuncu ve onuncu âyetlerde dedikodu ve çekiştirmenin şeytan işi olduğu, uzak durulmasının gerektiği çeşitli üsluplarla anlatılmaya devam ediliyor.

On birinci âyete geldiğimizde ise manzara biraz daha net bir hale geliyor. Allah Resulünün sadece âyetlerle konuştuğu, insanların onun olduğu yerde toplandığı, onun tebliğ ettiği Kur’an’ı dinledik-

leri, soru sordukları, sorunlarına cevap aradıkları bir meclis tasviri yapılıyor. Bu çerçevede oluşan bir cemaat ve bu cemaatin bir disiplin ve düzene girmesi gerektiğini öğretiyor. Günümüze bile bir medeniyet dersi verme niteliğinde olan yani toplantı ve meclislerde sonradan gelenlere yer açılması yani istişare meclisinin geniş ve renkli olması, her fikirden ve inançtan katılımın sağlanması öneriliyor. Kur'an'da var olan gerçeklerin muhteşemliğini fark eden insanlar büyük bir hevese kapılıyor ve daha fazla öğrenme merakı ile bir kelimeyi bile kaçırmama telaş ve heyecanına düşüyorlar.

Daha çok dinleme ya da konuşup ifade etme hevesi olanlarla dolu bir okuma, öğrenme ortamında yeni gelenlerin gerçekleri öğrenmeye daha çok ihtiyacı olduğunu unutan insanlar çıkabilir. Bir konferansı dinlemek için bugün bile ön sıralardan yer kapmak ve o kişinin her konferansını kaçırmamak için özel gayret gösteren insanları hatırlayın.

Veya bir ses sanatçısının konseri, bir politikacının konuşması, bir cemaat ve tarikat toplantısı, bir sinema filminin galası gibi faaliyetlerde de benzer bir durum vardır. İşte salâtı ikamenin içindeki “salât” budur. Bunu ileride daha anlaşılır bir tarzda ele alacağız. Konudan daha fazla uzaklaşmayı bu bölümün konusu olan âyete dönelim...

“Ey iman edenler! Resul'e gizli bir şey konuşacağınız zaman, gizli konuşmanızdan önce sadaka takdim edin (yani doğru olduğunuzu ortaya koyun, ispat edin). Bu, sizin için daha hayırlı ve daha temizdir. Şayet bulamazsanız, bu durumda şüphesiz Allah bağışlayandır ve merhamet edendir.” (Mücadele-12) Çoğu meallerin aksine bu âyetin kelimeleri arasında miskin yok, birilerine (bildiğimiz manada) sadaka vermeyi bulamıyoruz.

O halde ne demek isteniyor? Birinci âyetteki kadını hatırlayalım. Hani Nebi (a.s)'a söylediği şeyin zan mı gerçek mi olduğunu bilemediğimiz. Ya da “Selam vererek” yanına gelen ama sonraki sözlerinin gerçeklerle ilgisiz olanları hatırlayalım. Ya da herhangi bir kişiye düşünelim, bir iddiası var, ya da gizlice bir şeyi Resul'e

söyleyecek, ama halen iddiasından emin olamıyor. Bu kişinin ne yapması lazım?

Yukarıdaki âyetin mealine göre bir yoksula sadaka vermesi mi gerekiyor! Peki, sadaka vermesi sorunu çözer mi? Yani konuşulacak gizli konuyu konuşulur hale getirecek olan sadaka vermek değil, konuşulacak konunun gerçekten doğru olup olmadığından emin olmasıdır. İddiasının doğru olmasıdır. İnanç ve niyetinde sadık olmasıdır. Yoksa taraflar şüphe üzerinde bir konuşma yapmış olurlar ve bu da dedikodu mahiyetine girme ihtimali çok yüksektir.

Dolayısıyla burada Allah Resulünün boş yere meşgul edilmesi ve dedikoduya alet edilmesi de söz konusu olacaktır. Çünkü her gün bir çok kişi Allah Resulüne gelerek sorunlarını dile getiriyordu. Sürede tamamen bu konu işleniyor. Hucurat suresini de hatırladığımızda Medine ve çevresi için bu konunun ne kadar önemli olduğunu daha iyi anlıyoruz. On üçüncü âyete baktığımızda konu netleşiyor. “Gizli konuşmanızdan önce sadaka takdim etmekten (onu doğrulamaktan) çekindiniz değil mi? Yani yapamadığınızda Allah tevbenizi kabul etti. Şu halde salâtı ikame edin yani zekata (arınmaya) gelin Allah’a yani O’nun elçisine itaat edin. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.” (Mücadele-13)

Resul ile özel ve gizlice konuşmadan önce (bağış yapmaktan değil) o konuşacağı şeyin doğrulamaktan ürkmek söz konusudur. Ama Allah bu yaptığından pişman olanları bağışlayacağını söyler. Sürenin diğer âyetleri de aynı konuda ikiyüzlülüğü ve sonuçlarını çeşitli yönleriyle ifade edilmesiyle devam ediyor. Aslında konudan biraz uzaklaştık. Tekrar salât’ı ikameye dönelim. Neticede âyetlerde doğrulanmayan salât’ı ikameyle (bağlantıyı ayakta tutmayla) olan bağını görmüş olduk: Allah’la bağlantısını ayakta tutan kişi kendisine hatırlatılan hakkı doğrular, yalana ve sahteye yönelmez.

Dolayısıyla Mümin, iman etmeden önce aslında kime ve neye iman ettiğini dönüp bakmalı. Yüce Allah ile nasıl bir bağlantısı var? Takvası, kötülüklerden korunma refleksi var mı? Din diye ona

öğrettikleri şeyde, hak ile batılı ayırt etme isteği ve kabiliyeti var mı? Allah'ı birlemenin ve şirk koşturmanın ne olduğunu anladı mı? Mezhebe göre değil, gerçek manada rükû ederek yani eğilip de âyetlerde ne deniyor diye baktı mı? Okumadığı kitaba mı iman ettiğini söyledi? Yok eğer okuduysa okuduğu ilâhi mi şeytânî mi diye doğruladı mı?

İmanına zulüm karıştırdı mı, karıştırmadı mı? Farkındalıkla dünyaya bakıp da içi mutluluk, huzur ve heyecanla hiç doldu mu? İşte tüm bu sürecin bir benzerini yaşamadan edilen imandan da iman ettim denilen şeyden de emin olunamaz.

“Onlar gayba iman edip, salât'ı ikame ederler yani kendilerine verdiğimiz rızıktan infak ederler. Onlar hem sana indirilene hem de senden önce indirilene iman ederler ve ahirete ikna olmuşlardır.” (Bakara-3, 4)

Aslında iman etmenin dilimize inanmak olarak tercüme edilmesi problemlidir. Kitapta övülen inanmak değil iman etmektir. O kitap inanmaya değil iman etmeye, yani emin olmaya çağırır. Kuru kuruya inananlar değil, bilenler emin olanlardır. İman etmek emin olmaktır.

Onlar sadece cenneti değil, Allah'tan razı olmayı ve O'nun da kendilerinden razı olmasını hedefleyen Müslümanlardır. Onlar en büyük saadet ve selametin bu olduğunu bilenler ve hücrelerine kadar hissedenlerdir. O kitap yalana, taklide, hayale, masala, rivayete değil, bilinçli olarak gerçeği araştırmaya ve o gerçeğe teslimiyete çağırır. Yüce Allah'a teslim olanlar, yağmurun nasıl yağdığını bilim yoluyla araştırıp öğrenen, niçin yağdığı üzerine ise kendi beyniyle düşünenlerdir. Kur'an bir furkan yani ayırt edici bir kitaptır. O kitap, Kur'an'ı elinde sallayarak “Buna inananlar bana kul olsunlar.” diyenleri ya da öyle demeye getirenleri şiddetle kınayan bir kitaptır.

Zerrelerine kadar münafıkları deşifre eden bir kitaptır. Bir sözü diğer sözünü tutmayanların çelişkilerini ortaya saçan bir kitaptır. Yalancıların maskelerini indiren bir kitaptır. Salât'ı ikame

ettiğimiz (bağlantımızı koparmadığımız) sürece hem bilgimiz hem de gönül huzurumuz artacaktır.

“Sana Rabbinden indirilenin hak olduğunu bilen kişi, o (kalbi) kör olan gibi olur mu? Ancak temiz akıl sahipleri tezekkür ederler.” (Râd-19)

“Onlar, salâtı ikame eder yani zekata (arınmaya) gelir ve onlar ahiretten emindirler. Ahirete iman etmeyenlere gelince; biz onlara amellerini süslemişizdir.” (Neml-3, 4)

Dolayısıyla onlar bocalamaktadır. “Yakinen inanmak” şeklinde zaman zaman duyduğumuz kavram; işte o “emin olarak iman etmeyi” kast eder. Okuduğumuzda bunu (emin olarak iman etmeyi) gösteren birçok bağlamı sözcüğün farklı mealleriyle de olsa kitap (Kur’an) içinde bulabiliyoruz.

“Bunlar hikmetli olan kitabın âyetleridir. Güzel ahlak sahipleri için hidayet ve rahmettir. Onlar salât’ı ikame eder yani zekata (arınmaya) gelir. Ahirete ikna olmuşlardır.” (Lokman-2, 3, 4) Evet, doğrulayıp yani secde edip emin bir hale geldiysek; artık salât’ı ikame etmenin içinde bulunan başka bir bağlantı aracını görüyoruz.

Tevbe:

Tüm bu sürecin ardından gelen farkındalığınız ve hakla aydınlanmanız sizi ister istemez daha derin bir kendini sorgulamaya itecektir. Eskiden aklınızı nasıl bu kadar kullanamaz halde olduğunuza, gafletinize yanlış yapıp ettiklerinize ve ne kadar da büyük bir cehalet içinde hayatınızı yaşadığınıza pişman olacaksınız. Şu dünya hayatında herkes kendini bir dine bağlı görüyor. Yüce Allah’a iman etmediklerini söyleyenler bile neticede bir ideoloji içindedir. Bizim coğrafyada Allah vergisi olarak zaten herkes “Müslüman!” Ancak Kur’ani gerçek böyle işlemiyor.

Eğer bir insan Kur’an’ın ilim ve hidayetine göre tevbe etmemişse gerçek anlamda onun bir dini yok demektir. Yani “her çocuk Müslüman doğar” sözü, Nebi’ye iftiradan başka bir şey değildir. Bir çocuğun farkındalık içinde bir dininin olması Kur’an tarafından onay

almaz. Kur'an'ın hidayetiyle farkındalığa ulaşmamış bir yetişkinin de dini bulunmamaktadır. Bu manada vahiy'le ciddi bir dönüşüm geçirmeyen kimsenin Allah'ın dinini fark edebildiğini söylemek imkansızdır. Yani ciddi olarak Kur'an'la tanışmayan gerçek anlamda ne mümin ve Müslüman, ne de kafir ve müşrik olmaz.

Tevbe şöyle bir şey: İlk başta verdiğimiz benzetmeye dönersek; Kur'an'dan öğrendiklerimiz bizi o kadar değiştirdi ki, artık o eski çevrimdışı zamanlarımızdan ötürü pişmanlıklar duyuyor, bir özür e-postasını bağlandığımız ana bilgisayara gönderiyor ve kendimizi düzeltmeye başlıyoruz. “İndirdiğimiz açık delilleri ve hidayeti kitapta onu insanlara apaçık göstermemizden sonra gizleyenler yok mu, işte onlara hem Allah hem de bütün lanet ediciler lanet eder.” (Bakara- 159)

“Ancak tevbe edip yani (kendilerini) ıslah edenler, yani (gizlediklerini) beyan edenler(e gelince); onların tevbelerini kabul ederim. Ben tevbeleri kabul edenim, merhametli olanım.” (Bakara-160)

Bu gerçeği beyan başkalarına yapılan bir beyan değil, Allah'a yapılan bir itirafıdır. Yoksa bir şeyhin elinden tevbe almak ya da kilisede rahibin günah çıkartması gibi değildir. Özür dilemeniz veya itiraf etmeniz gereken birisi varsa gidip özür dilersiniz bu ayrı bir konu, ama tevbe Allah'a yapılacak, ona bağlantınızı ayakta tutacak bir şeydir. Salât'ı ikâme etmek yani vahiy'le arınmaktır. Tevbe, salâtı ikame etmenin (bağlantıyı ayakta tutmanın) en güzel araçlarından biridir. Tevbe dille yapılan bir şey değildir. Tevbe kötülüklerden güzelliklere hicret etmektir.

“...Eğer tevbe eder yani salâtı ikame eder ve zekata (arınmaya) gelirlerse artık yollarını serbest bırakın. Şüphesiz Allah bağışlayandır, merhamet edendir.” (Tevbe-5)

“Eğer tevbe eder yani salâtı ikame eder ve zekata (arınmaya) gelirlerse artık onlar dinde kardeşlerinizdir. Biz bilen bir kavme âyetlerimizi böyle detaylandırıyoruz.” (Tevbe-11)

Salâtı ikame edeceğimiz (bağlantımızı ayakta tutacağımız)

tüm yaşamımız boyunca da düştüğümüz hatalardan duyacağımız derin pişmanlıklar süregelen tevbelerdir.

“Kim işlediği zulümden sonra tevbe eder yani kendini ıslah ederse, şüphesiz Allah onun tevbesini kabul eder. Muhakkak Allah, bağışlayandır, merhamet edendir.” (Mâide-39)

“Ayetlerimize iman edenler sana geldiklerinde, onlara de ki: Sizlere selam olsun. Rabbiniz rahmeti kendi üzerine yazdı ki; içinizden kim cehalet sonucu bir kötülük işler sonra tevbe eder yani (kendini) ıslah ederse şüphesiz O, bağışlayandır, merhamet edendir.” (En’am-54)

“Şüphe yok ki münafıklar ateşin en alt katındadırlar. Artık onlara asla bir yardımcı bulamazsın. Ancak tevbe eden yani kendilerini ıslah edenler ve Allah’a sığınıp dinlerini yalnız ona özel kılanlar başkadır. İşte bunlar gerçekten müminlerle beraberdirler ve Allah müminlere yakında azim bir mükafat verecektir.” (Nisa-146)

“... O halde Kur’an’dan kolayınıza geleni okuyun yani salât’ı ikame edin ve zekata (arınmaya) gelin. Allah’a güzel bir borç verin. Kendiniz için önceden ne hayır takdim ederseniz Allah katında onu bulursunuz; hem de daha hayırlı yani mükafatça daha muazzam olmak üzere. Allah’a istiğfar edin, Şüphesiz Allah bağışlayandır, merhamet ederdir.” (Müzzemmil-20)

Tesbih:

Konu bağlamında tesbih âyetlerinde kuşların tesbihinden, göklerin ve yerin tesbihine, sabah akşam tesbihten, gecenin üçte birine, tevekkülден sabıra, şükürden ve duadan niyaza, hamd ile tesbihten, sesini alçaltmaya, secdeden rükûya kadar birçok bahis vardır. Şimdi tesbih konulu âyetleri sırasıyla inceleyelim. “Onlar ayakta iken, otururken, yanları üzerine yatarken Allah’ı zikrederler yani göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler. Derler ki: Rabbimiz, sen bunu boşuna yaratmadın. Sen pek yücesin, bizi ateşin azabından koru.” (Âli İmran-191)

Sübhan kelimesinin de geçtiği bu âyetteki tesbihin içinde sürekliliğin yanında “düşünmek, yüceltmek ve dua” da vardır. “Kur’an okunduğu zaman, hemen ona kulak verin yani susun. Umulur ki (Allah’ın) rahmetine nail olursunuz.” (Âraf-204)

“Rabbini, kendi nefsinde tedarruan (alçala-alçala-boyun bükererek) yani ürpertiyle yüksek olmayan bir sesle sabah akşam zikret yani gafillerden olma.” (Âraf-205) “Şüphesiz Rabbinin katında olanlar, O’na ibadet etmekten kibirlenmezler O’nu tesbih ederler yani yalnız O’na secde ederler.” (Âraf-206)

Daha önce secde yönüyle okuduğumuz âyetin bu kez tesbih tarafına yoğunlaştığımızda bu tesbihin günlük hayat içinde yüce Allah’ın gerçekleri çerçevesinde onu hatırlayarak yaşanması gibi bir anlam öne çıkıyor. Tesbih Allah’ı farkındalıkla anma, vahyini çözümlenme ve gerçekler üzerinde aydınlanma demektir.

Eğer tesbih olmazsa uydurma din bizi içine çektikçe çeker. Tesbih refleks haline gelirse her zaman karşılaştığımız inanç ve fikirleri doğru anlamada bize farkındalık verir. Kısacası yüce Allah’ın mesajını hayata tatbik ederek salâtı hayata da yansıtmış oluruz.

İşte bu, günün içindeki tesbihtir. “Gündüzün iki tarafında ve gecenin zülüflerinde salât’ı ikame et. Şüphesiz güzellikler, kötülükleri giderir. İşte bu, zikredenler için bir zikirdir.” (Hud-114) Gecenin zülüflerini daha önce gündüzün iki tarafındaki alacakaranlıkların açıklaması gibi düşünmüştük. Ancak biraz daha inceleyince burada üç vakitten bahsedildiğini ve üçüncüsünün de ayrıca üçe ayrıldığını;

Müzzemmil- 20, İsrâ-79 ve Taha- 130 gibi, hepsi Mekke’de inen ve Nebi’ya özel olan bu okumaların gecenin üçe bölündüğü şeklinde açıklandığı âyetlerle Hud 114’ün link oluşturduğunu netleştirdiğimizde fark ettik. Yani gecenin zülüfleri gecenin üç parçaya bölünmesiyle ilgili bir ifade olarak görünüyor. Neticede buradaki vakitler; sabah alacakaranlığı, akşam alacakaranlığı ve üçe bölünmüş olan gecenin bir ya da iki kısmı. Peki, bu vakitlerde ne yapılması

öğütleniyor? Yine aynı âyetlerden yola çıkarsak bu vakitlerde yapılan şeyin okuma, düşünme, yoğunlaşma ve vahyi çözümleme içerdiğini görüyoruz.

Çözümleme işi sadece okuma ve tefekkür üzerinden değil, aynı zamanda güncel meselelerle de ilgili olabiliyor. Bunu da Nebi'yi yurdundan çıkarmak isteyenlerin İsra- 79'dan önce açıklandığı âyetten sonra konunun gündeme gelmesi gözler önüne seriyor. Yine Müzzemmil yirminci âyetten anladığımızı göre iman edenlerin bir kısmı Nebi'ye uyararak Kur'an'ı okumaya beraber kalkmak istiyorlar veya onun gibi evlerinde kendi kendilerine okuma yapıyorlar. Her iki anlam da makul görünüyor. Ama birlikte yapmak için bir talimat görünmüyor. Bu vakitlerde yapılan okuma ve tesbih bireyseldir.

Vakit bildirilmesinin nedeni fikrimizce “hep bu saatlerde yapacaksın” demek için değil, bu vakitlerin buldukları toplumsal hayatın şartlarında tesbih çözümlemesine uygun zaman dilimleri olmasıyla ilgili olduğundan kaynaklanıyor. Neticede onların çoğu gece mesaisi yaptıkları bir fabrikada ya da nöbete kaldıkları bir devlet kurumunda çalışmıyorlardı.

Herkesin durumuna göre şartları farklı olabiliyordu. “(Ey Nebi!) Andolsun onların söyledikleri şeylerden dolayı senin göğsünün daraldığını biliyoruz. Sen Rabbini hamd ile tesbih et yani secde edenlerden ol. Yakîn sana gelinceye kadar Rabbine ibadet et.” (Hicr-97,98) Bu âyet tesbihin psikolojik boyutuna vurgu yapıyor. Demek ki tesbih etmenin üzüntüyü yok edip umudu yeşerten bir yönü vardır. Aslında Kur'an'da var olan, iman, İslam, ibadet, ihlas, secde, rukû, birr, sabır, kıyam, salât, tesbih, zikir, şükür, hamd, furkan, takva, ihsan (güzel ahlak) gibi kavramlar, sürekli olarak insanın hayatında var olan, her an karşılaşılabileceği, insandan hiç bir zaman ayrılmayan, sosyal hayatının bir parçası konumundadırlar. Yani bunların hiç birinin yeri ve zamanı yoktur. Ancak cuma salât'ı müstesnâdır.

Dolayısıyla gece gündüz, yirmi dört saat, hayatı boyunca bireysel olsun, ailevi, sosyal ve ictimâi hayat olsun din daima insanın

zihni ile beraber yaşayan bir olgudur.

“Şu halde onların söylediklerine karşı sabırlı ol yani güneşin doğuşundan ve batışından önce ve gecenin bir vaktinde Rabbini hamd ile tesbih et yani gündüzün taraflarında tesbihte bulun. Umurlur ki (ilâhi) rızaya ulaşır (sende râzı olursun).” (Tâhâ-130)

Bu âyet, yukarıda sözünü ettiğimiz yine Mekke’de nazil olan ve Nebi’ye özel olan Hud 114’ü açıklayan ve tam bir uyum içinde bir âyet olarak görünüyor. “Göklerde ve yerde kim varsa O’nundur. O’nun indinde bulunanlar, O’na kulluk etmekte kibirli olmazlar ve yorgunluk duymazlar. Gece ve gündüz hiç durmaksızın tesbih ederler.” (Enbiya-19,20)

Sürekli olarak anma ve hayata yansıtma açısından tesbihin sürekliliğini ifade eden âyetlerdir. “Geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı yaratan O’dur; her biri bir yörüngede yüzüp gitmektedirler.” (Enbiya-33)

“Ne güneş aya yetişir, ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzüp gitmektedirler” (Yasin-40) “Yüzdükçe yüzerek gidenlere.” (Nâziat-3)

Bu âyetleri almamızın sebebi, içinde geçen ve tesbihle aynı kökten olan kelimedir. Gök cisimlerinin yörüngelerinde yüzmesini de tesbihin manidar bir tanımını olarak gösteriliyor. Yani tesbih, göklerde ve yerde olan her şeyin yüce Allah’ın kendisine yüklemiş olduğu görevi aşmadan, eksiksiz olarak yerine getirmesi anlamına gelmektedir. Biz de bize bildirilen hayat yörüngesinde, yüce Allah ile salât dediğimiz bağlantıyı ayakta tutarak devam etmeliyiz. “Biz bunu (hükmü) Süleyman’a kavrattık, her birine hüküm ve ilim verdik. Davud ile birlikte tesbih etsinler diye, dağları ve kuşları boyun eğdirdik. Bunları yapan biz idik.” (Enbiya-79)

“Sen onların söylediklerine karşı sabret ve bizim güç sahibi kulumuz Davud’u hatırla; çünkü o, (her tutum ve davranışında Allah’a) yönelen biriydi. Doğrusu biz dağlara boyun eğdirdik, akşam ve sabah kendisiyle birlikte (Allah’ı) tesbih ederlerdi. Ve toplanıp

gelen kuşları da. Hepsi onunla yönelip-sığınmakta olanlar idi. Yani onun mülkünü güçlendirmiş, ona hikmet ve açık konuşma vermiş-tik” (Sâd-17, 18, 19, 20)

Burada yine tesbihin yukarıda belirttiğimiz gibi esasen tek başına yapıldığı ama birlikte de yapılabileceği mesajını alıyoruz. İkinci bir hikmeti yine işin psikolojik yönü olarak görüyoruz. Belki de Davut hükümdar olmasına rağmen çoğunlukla kalabalıklar içinde tek başına idi. Yüce Allah’ın âyetlerine bakarak onlarla düşünüyor, onlar üzerinden kavırıyor ve rahatlıyordu. Şimdi topluca ya da gruplar halinde yapılan ve adına “salât” dediğimiz tesbihin netleştiği âyetler var sırada.

Dikkat edilirse bütün bu âyetler, Mekke’de inen sûrelerde (Hud-114; Tâhâ-130-İsra-78, 79; Kaf-39,40) bulunan ve müşriklerin psikolojik eziyet ve işkencelerine karşı Nebi (a.s) ın dayanma gücünü arttıran âyetler olduğunu görüyoruz. Ehl-i Sünnet Kur’an’ı parçaladıkları için bu salât âyetleri ile birlikte tesbih âyetlerini bile namaz vakitleri olarak yorumlamışlardır. Yine bu din adamları anlamlarını bilmediklerinden dolayı salât ve tesbihi birbirinin içine karıştırmışlardır.

İkinci bir sebep, tesbih ve salât’ın içeriğinin birbirine benzer olmasındandır. “(O nur) Allah’ın, onların yükseltilmesine ve isminin zikredilmesine izin verdiği evlerdedir yani onların içinde sabah akşam O’nu tesbih ederler.” (Nur-36)

Toplu halde yapılan tesbihlere katılanların kendi evlerindeki tesbihin devamlılığı gösteriliyor bu âyette. Cuma suresinde geçenlere benzer ifadelerin hemen hemen aynısının, bu âyetten hemen sonra gelen aşağıdaki âyette de görüldüğünü ve salâtı ikame bağlamında açıklandığını hemen fark edeceksiniz. “(Öyle) adamlar ki; ne ticaret yani ne alış-veriş onları Allah’ın zikrinden yani salâtı ikame etmekten ve zekâta (arınmaya) gelmekten alıkoymayan kimselerdir. Onlar kalplerin ve basiretlerin altüst olacağı günden korkarlar.” (Nur-37) Ehl-i Sünnet âlimleri âyette “adamlar” geçtiği için muhtemelen “Cuma namazı kadınlara farz değil” demişlerdir.

Halbuki Nur suresinin bu bölümünden önceki âyetlerde kadınların haklarına özgü olarak erkekleri kınayan bir konu bağlamı olduğu için burada rical (adam) kelimesi kullanılmıştır. Şimdi şu âyete bakalım. “Görmedin mi; göklerde ve yerde olanlar ve dizi dizi uçan kuşlar Allah’ı nasıl tesbih etmektedir. Hepsi kendi salâtını ve tesbihini bilir. Ve Allah onların ne yaptığını bilmektedir.” (Nur-41)

Bu âyetten bir önceki âyette denizden, onun dalgalı karanlık katmanlarından söz ediliyordu. Çok önemli ve manidardır. Çünkü doğa üzerinden düşündürmüştür. Ondan bir öncesinde ise kâfirlerin çöldeki serap gibi olan amellerinin peşinde onu bir şey zannettikleri ama sonunda sadece Allah’ın azabını bulabilecekleri haber veriyordu. Batil imanlarıyla yapmış oldukları amellerle rahmet bulacaklarını hesaplarken, nasıl azabı bulduklarını anlatıyordu.

O da doğanın üzerinden ders veriyordu. İşte kuşlarla ilgili bu âyet de tesbihi ve salâtı tabiat üzerinden düşündüren ve ders veren, hikmetler çıkarılabilecek en önde gelen âyetlerden biridir. Kur’an’a bakarsanız göreceksiniz ki bu âyetlerden sonra da tabiat konusu hemen bitmez. Bulutların ve yağmurun işleyişinden, dağların, gece ile gündüzün oluşmasından ve sonra her canlının yaratılış serüveninden bahsedilerek devam eder gider. Kısacası doğadaki makul düzen ve yüce Allah ile olan bağlantıları ölçüsünde tesbih ve salât bu yolla açıklanmaktadır. Tekrar kuşlara dönelim. Toplu gruplar halinde uçan kuşlara şahit olmuşsunuzdur. Bazıları V harfi biçiminde göç edenlerdir.

İkinci grup ise adeta tek bir beyin tarafından yönetilircesine aynı anda aynı yöne dönen yani tek vücut gibi aynı hareketi yapan ve seyri hoş bir dans gösterisi sunup harika şekiller oluşturan kuşlardır. Her iki grubun önünde de sabit olmayan liderler vardır ve rüzgârdan faydalanarak en az enerjiyle en uzun mesafeyi katederek uçar ve daha az yorulurlar. Yine de öndekiler en fazla güç sarf ederken yorulduklarında bu sefer hemen arkasındaki öne geçer ve bu döngü devam eder gider. Kısacası orada müthiş ve örnek alınası bir yardımlaşma, destekleşme ve dayanışma vardır.

Tek başlarına uçamayacak kadar uzağa uçar ya da tek başlarına yapamayacakları kadar manevrayı, oluşturdukları hava akımı nedeniyle çok daha kolay ve daha az enerji harcayarak yaparlar. Alınacak ilk ibret budur: Dayanışma, destekleşme, yardımlaşma. Kuşlar geçmişten bu yana özgürlüğün sembolü olmuşlardır. Özgürce yaptıkları göçler gerektiğinde hicreti ve seferi ifade ederken, özgürce yaptıkları manevralar da özgün olarak hepsinin yaratılışı gereği bir arada çalışabileceğini gösterir. Aşağıya diğer insanlara ya da canlılara bakıp da onlar nasıl bir arada çalışıyor, neyi nasıl yapıyorlar diye dert etmez, içlerinden geldiği biçimde ve yaratılışlarında olana göre bir tesbih ve salât edişleri vardır. Yaptıkları taklit değildir. Birbirlerine özenmez, kıskanmaz ve üzerine düşeni güçleri ve yetenekleri ölçüsünde yaparlar. Alınacak ibret erdemli, özgür ve özgün olarak bir arada çalışmaktır. Kuşların diğer bir sembolik tarafı barışçı olmalarıdır.

Orada o muhteşem gösteriyi ve dayanışmayı yaparken kimseyle kavga etmez, kimseye dokunmaz ve kimseyi rahatsız etmezler. Herkesi kendilerine hayran bırakırlar. Her birinin ayrı ayrı bir hayatı varken bir aradayken uyumlu taraflarını öne çıkarırlar. Bir diğer ibretse büyük güç olmalarıdır. Yırtıcı kuşlara ve canlılara tek başlarına iken kolayca av olacak kadar güçsüzdürler. Ama bir arada oldukları zaman yırtıcı bir kartal bile onların arasına girmekten korkacaktır. Uçmayı tek başına bile öğrenseler, uçmaya başladıktan sonra bir arada yaşaması gereken sosyal hayvanlardır. Doğru zamanda doğru yerde doğru işler yaptıktan sonra salâtları de elbette yüce Allah içindir. Ve Allah onların ne yaptığını bilmektedir.

İşte salât'ı ikâmenin içindeki salât tam da budur. Kuşların salât ve tesbihlerinde büyük bir akıl, şuur, dinamizm, organize hareket ve eşsiz bir manevra kabiliyetinin olduğunu görüyoruz. Aynı zamanda “hepsi salat ve tesbihatını bilmiştir.” (Nur-41) cümlesi, “Salât ve tesbihatın canlı bir şuur, dinamik bir bilinç, açık bir zihin ve hikmetli bir ilimle ilgili olduğunu göstermektedir. Bunların hepsi sadece Kur'an'ın ilim ve hikmetiyle elde edilecek erdemlerdir. Kur'an olmadan asla. Çünkü bunların ne olduğunu bize Kur'an öğretmiştir.

“Ölümsüz ve daima diri olan (Allah)a tevekkül et O’nu hamd ile tesbih et yani kullarının günahlarından O’nun haberdar olması yeter” (Furkan-58) Bu âyette bulunan tevekkül ve tesbih yine psikolojik bir destek ve yardım ile ilgilidir. Aşağıdaki âyetlerde ise nerede tesbih ettiğinin, yani mekânın çok da önemli olmadığı ve sadece zihnen de yapılabilecek bir şey olduğu açıklanır.

“Derken onu hut (keder) yutmuştu yani o kınanmıştı. Eğer (Allah’ı) tesbih edenlerden olmasaydı, onun karnında dirilecekleri güne kadar kalacaktı” (Saffât-142,143,144)

Tesbihin özgün içeriği içinde dua ve tevbe olabileceği de aşağıdaki âyetlerde mevcuttur. “(Ey Nebi!) Şu halde sen sabret. Gerçekten Allah’ın vaadi haktır. Günahın için istiğfar et akşam sabah Rabbini hamd ile tesbih et.” (Mü’min-55) Yukarıdaki âyetin başına “(Ey Nebi!) eklememizin sebebi şudur.

Nebiler yüce Allah’a karşı hata ettikleri için günahlarından istiğfar etmeleri istenmiştir. Fakat görevi sadece vahyi tebliğ eden Resuller masumdur, onların hata etmeleri ve günah işlemeleri mümkün olmadığı için, onların istiğfar dilemeleri söz konusu değildir. İşte Nebi ve Resulün arasında bulunan farkları bilmek o kadar önemli ve hayati bir görevdir Salâtı ikame etme yani vahiy’le sürekli olarak bağlantıyı ayakta tutma kapsamında gerek tesbih, gerekse salât kavramları içinde sık sık karşılaştığımız “hûşû” diye bir kelime var. Bu da doğal süreç içinde oluşan bir duygusal etki lenmedir.

Hûşû: Hûşû genellikle insanın iç dünyasında bir huzur ve mutluluk duygusu, dünyevileşmeden kurtulma özgürlüğüdür. Fakat hûşûnun içinde asıl önemli olan şey vahiy’de derinleşme ve hakkı daha fazla öğrenme duygusu ve yeni fikirleri merak etmedir. bilinç ile başladığımız salât (vahiy’le bağlantı) yolculuğunda bakın neler öğrendik. Ne kadar tesirli duygularla yoğrulduk. Yeni şeyleri ve gerçekleri apaçık görmeye başlamak bu öğrenme merak ve heyecanını doğurdu. Boş işlere dalıp da bu huzur dolu duyguları kaybetmemek gerekiyor.

İşte hûşû bu manada gerçeklere daha fazla bir istek ve iştahla sarılmaktır. Salât'ı ikame ediş (bağlantı) bu bağlılık hissi ile ayakta tutulmaktadır. “Andolsun ki müminler felaha ermiştir. Onlar salât-larında hûşû içindedirler yani onlar boş şeylerden yüz çevirmişlerdir.” (Müminün-1, 2, 3)

Hûşû ile “boş şeylerden yüz çevirmişlik” yan yana ve hûşûnun tanımını mahiyetindedir. Kuran'daki bu tip ifadeler hûşûnun içi boş bir duygu yoğunluk hali değil, içi dolu bir farkındalık olduğunu gösterir. Huşuyu meydana getiren şey ne yaptığını ne istediğini ve nereye yürüdüğünü bilmektir.

İlâhi mesajın farkında olmadan ve dişe dokunur hiçbir şey bilmeden anlamsız ve batıl bağlantılar içinde, geleneksel bir duygu yoğunluğu yaşamak hûşû değil, içi boş bir arabesk duygusudur. “Sabırla ve salâtle yardım dileyin. Şüphesiz bu hûşûlu olmayanlara büyük (zor) gelir.” (Bakara-45)

Duygu yoğunluğu ve hayat zorlukları içinde sıkışıldığı dönemlerde Allah'a dayanma davranışı gelip geçen bir duygudur. Ama hûşû esas olarak gelip geçen bir duygu değildir.

Hûşûnun olmadığı duygu; içselleştirilmemiş ve devamlılığı olmayan bir duygu patlaması olduğu için onun olmadığı dönemlerde salât'ı ikameye (bağlantısını, davasını ayakta tutmaya) ve daha fazla öğrenip üzerinde çalışmaya olan istek azalır. Bu da insanı öğrendiklerini unutmaya, önemsememeye, “desinler” diye orada burada olmaya, ikiyüzlülüğe ve nifaka götürür.

“Hiç Şüphesiz münafıklar Allah'ı aldatma peşindedir. O ise bunu başlarına çevirir (onları aldanmış bırakır). Salât için kalktıkları zaman, üşenerek kalkarlar. İnsanlara gösteriş yaparlar yani pek az (zaman) hariç Allah'ı zikrediyor değillerdir.” (Nisa-142)

Şu gerçeği hatırlamada büyük fayda vardır. İhlastan infaka, ihсан'dan (güzel ahlaktan) takvaya, şükürden hamdetmeye, huşu'dan zikre, hidayetden istikamete, salât'tan zekata (arınmaya)

İslamdan imana her şey gelip ilâhi mesajı bilmeye yani yalnız yüce Allah'a teslim olmaya dayanıyor. Yani bütün bunlar Kur'an'ı dinde tek hüküm kaynağı kabul etmekle ilgili erdemlerdir. Bu ilke varsa, bütün bunlar değer kazanır, yoksa bunların hiçbirinin önemi kalmaz.

Dolayısıyla Kur'an'ın ilmi olmadan yani kayıtsız şartsız Allah'a teslim olmadan dinde hiç bir şeyin önemi yoktur. Dininizin ve hayatınızın merkezinde Kur'an tek kaynak değilse, hakimiyetinizin altında olan mâbed ve ibadetlerle sadece ölümlere sanal cennetin ticaretini yaparsınız.

Yukarıda bulunan erdemler olduğu zaman insan sadece yüce Allah'a ibadet etmiş oluyor. Yani yukarıdaki erdemlerin toplamına Kur'an ibadet adını vermiştir. Onlarca âyette geçen "Ey kavmim! Allah'a ibadet edin, sizin ondan başka bir ilâhınız yoktur." öğüdünün gerçek anlamı budur. Yani ibadet belli zamanlarda yapılan anlamsız bir ritüel değil, insanın gece gündüz, her zaman, hayatı boyunca, her durumda, sürekli olarak beraber ömür geçirdiği erdemlerdir. "(Munafıklar) Ne onlarla, ne bunlarla (huzurlu) olurlar, arada bocalayıp dururlar yani kim Allah'tan (Kur'an'dan) saparsa, (mümkün değil) artık sen ona (hidayete doğru) bir yol bulamazsın." (Nisa-143) Yani hûşûnun en önemli unsuru vahye karşı olan farkındalıktır.

Bu farkındalık Allah'ı doğru anlamayı ve O'nu hakkıyla takdir etmeyi de beraberinde getirir. "Onlar ki, Allah anıldığı zaman kalpleri titrer. Kendilerine isabet eden musibetlere sabreden yani salât'ı ikame eden ve rızık olarak verdiklerimizden infak edenlerdir." (Hac-35)

Hûşûnun en önemli özelliği insanın bilmediği şeyleri daha iyi bilme heyecanına kapılmasıdır. Eğer bu heyecan yoksa o kişi henüz uyarılacak ve uyandırılacak kişi olamamıştır. Daha doğrusu uyanmaya hazır değildir.

"Yükü olan kimse başka bir yükü yüklenmez. Eğer yükü ağır olan kimse onu taşımaya çığırsa yani yakını da olsa kendisine

ondan hiç bir şey yükletilmez. Sen yalnızca gayb ile Rablerinden hûşû duyanları ve salât'ı ikame edenleri uyarırsın. İşte kim arınırsa, o sadece kendi nefsinin arındırılmış olur. Sonunda varış Allah'adır.” (Fatır-18) Salât'ı ikâme, içinde iletişim, diyalog ve uyarının olduğu zihinsel bir destekleşme ve bilinçlenme faaliyetidir. Bazen toplu bir hûşû hali hissedilebilir ama esasta hûşû tekil (bireysel) bir duygudur. Yani toplu olunmadığı durumlarda bu duygu daha yoğun hissedilir.

“Onların yanları yataklarından uzaklaşır. Rablerine korku ve umutla dua ederler yani kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler. (Secde-16)

Zekât:

Zekata (arınmaya) gelmek, arınmak olarak meâl verdiğimiz deyim salât'ı ikame etmekle birlikte en çok anılan ifade olduğunu göz önüne alırsak, bunun salât'ı ikame etmenin içeriğine yönelik en önemli vurgu olduğunu kabul etmemiz gerekmektedir. Ehl-i Sünnet mezheplerinde “zekât vermek” senede bir defa malının kırkta birini fakirlere vermek olarak biliniyor. Oysa zekât “atu-z-zekât'e” “zekata gelin” ifadesi, vahiy'le arınmak demektir. İnfak etmek zaten bir sonraki bölümde inceleyeceğimiz gibi salâtı ikamenin bir parçası ama meselenin tamamı değildir. Aynen salât kelimesi gibi zekât da bir salih ameller havuzuna bizi sokuyor. Esas manası “tezkiye etme” yani “arınma” işinin içinde neler varsa “atu-z-zekât” içinde bunlar vardır.

Gerek insanın kendi nefsinin şirk ve hurafelerden tezkiye etmesi (arındırması) gerekse toplumun olumsuz inanç ve fikirlerden tezkiye edilmesi yani (arındırılması) adına salât ahlak ve erdeminin bizi getirdiği noktayı açıklayan bir tabirdir. Benzetim örneğimize dönecek olursak.

Çevrimiçinde gerek tesbih gerekse salât güncellemeleri ile artık öncelikle kendiniz olmak üzere yakından uzağa çevrenizi İslam dinine aykırı olan inanç ve kötülüklerden vahiy'le arındırmaya başlamanın adı tezkiyedir yani gerçek olarak zekat budur. Ehl-i Sünnet dininde var olan zekat inancı baştan sona kadar, aşağıdan yukarıya

kadar, her şeyi ile yalan ve iftiradır. “Hakkı batılla karıştırıp da bile bile hakkı gizlemeyin. Salâtı ikame edin yani zekâta (arınmaya) gelin yani rükû edenlerle birlikte rükû edin.” (Bakara-42,43)

Hakkı zanla yani algıyla ve yalanla karıştırmamanın yer-yüzünde barışı sağlamak için doğru fiillerden biri olduğu konu bağlamında burada geçiyor. Nefsinizin kötülükleriyle beraber batıl inançlar da emin olun ki süratle geri dönüştürülemeyecek biçimde çöpe atılmaya başlanacaktır. Bu zekat’ın yani arınmanın en önemli adımıdır. Malından infak eden bir kişi kendi malını tezkiye etmekle (arındırmakla) beraber kendi nefsinin de arındırılmış olacaktır. Allah rızası için insanlara ilmiyle faydalı olan bir kişi, üzerine düşen sorumluluktan kendini tezkiye etmiş olacaktır.

Hakkı batıldan ayırarak beyanda bulunan bir kişi toplumu tezkiye etme yolunda mesafe almış olur. Toplumun içinde örnek davranışlarla ve faydalı amellerle ıslah için çaba harcayan bir kişi yine toplumu arındırma, insanların ahlakını onarma yolunda katkı sağlamış olur. İşte bu noktada kendisi gibi, Allah’ın tertemiz vahyine boyun eğerek salih ameller işleyen kişilerle birlikte ya da ortak bir platformda beraberce bu işi yapan kişi de Allah’ın emrine boyun eğip yönelerek “rükû eden kişilerle beraber rükû etmiş” olacaktır. “İnsanlara erdemli olmayı emrederken kendinizi unutup musunuz? Hâlbuki kitabı da tilâvet ediyorsunuz. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?” (Bakara-44) Her ne kadar insanlara doğruyu ve güzelliği tavsiye etmek salih bir insanın görevi olsa da esas olan önce kendisini arındırmasıdır. Başkalarının güzelliğine yaptığımız katkılar bile esasen başkasını değil önce bizi, kendi nefsimizi düzeltmelidir. Esasen insanlara güzellik yapmamıza ve başkalarını düzeltmek için gayret etmemize yüce Allah’ın ihtiyacı yoktur. Tüm gayretimiz kendimizin güzel ahlaka ulaşmamız için olmalıdır.

Birisine ve topluma bir hayır ve güzellik yaptığımızda esasen hayır ve güzelliği bizzat kendimize yapmış oluyoruz. “Salâtı ikame edin, zekâta (arınmaya) gelin çünkü önceden kendiniz için hayır olarak neyi takdim ederseniz, onu Allah indinde bulacaksınız. Şüp-

hesiz Allah, yaptıklarınızı görendir.” (Bakara-110) Resul (a.s) a itaat eden ve ona tâbi olanlar için zekat arındırıcı misyonunu ifa eder. Kur’an kıyamet gününe kadar müminler için arındırıcı işlevi gören bir Resul hükmündedir.

Bu işlev “yüzekkihim” yani “onları arındırır” garantisidir. (Bakara-151; Âli İmran-164) Başka bir kitap için böyle bir garanti yok. “Rabbimiz, içlerinden onlara bir Resul gönder, onlara âyetlerini tilâvet etsin, kitabı ve hikmeti öğretsin yani onları arındırsın. Şüphesiz, sen Aziz olansın, Hakim olansın.” (Bakara-129)

Aşağıdaki âyet sahip olunan mal ya da paranın tezkiyesine bir örnektir. Ticaretin üzerinden kazanılmış olandan haksız olan kazancı terketmek bir arınma işidir. Hem malımızı hem de bizi teziye eder. “Allah ribayı mahveder, sadakaları taşırır. Allah, günahkâr kâfirlerin hiç birini sevmez. İman edip yani salih amellerde bulunanlar yani salâtı ikame edenler ve zekâta (arınmaya) gelenler. Onların mükâfatları Rablerinin indindedir. Onlara korku yoktur yani onlar mahzun olmayacaklardır. Ey iman edenler! Allah’a karşı takvalı olun yani eğer mümin iseniz, ribadan gelen bakiyeyi terk edin.” (Bakara-276,277,278)

Salâtı ikame etmeyenler (bağlantısını ayakta tutmayanlar) davalarına sadık olamazlar. En ufak bir zorlukta ya da bir menfaat sezdiğinde davalarına aykırı davranabilirler. Bu durum onların tamamen arınmadığını gösterir. “Allah’ın ahdini ve yeminlerini az bir değere karşılık satanlar. İşte onlar için ahirette hiç bir pay yoktur yani kıyamet gününde Allah onlarla konuşmaz yani onlara nazar etmez ve onları arındırmaz. Onlar için acı bir azab vardır.” (Âli İmran-77) Kendini temize çıkarmak için gösteriş peşinde iş yapanlar gerçekte temize çıkmış değillerdir. Arınmak gayrete mukabildir ve bu samimi gayretin karşılığını vererek gerçekte arıtan Allah’tır.

“Kendi nefislerini (kuru sözlerle) arındıranları görmedin mi? Hayır! Allah, dileyeni (vahiy’le) arındırır. Onlara bir hurma çekirdeğindeki iplik kadar bile zulmedilmez.” (Nisa-49) Nifak gibi kötü ahlaktan kurtulmak için sadaka verenler için, bu hem bir doğrulama

ve sözünde durma (tasdik) hem de tezkiye yani arınmadır. Böylece imanlarını “desteklemiş” ve Resul tarafından “desteklenmiş” olurlar.

“Onların mallarından sadaka al. Bununla onları temizleyip yani onları tezkiye etmiş arındırmış olursun. Onlara salât et. Muhakkak ki senin salâtın onlar için bir sekinedir. Allah işitendir, bilendir.” (Tevbe - 103) Tâhâ suresinde cennetlerin kime verileceği bağlamında. İçlerinde ebedi kalacakları altından nehirler akan Adn cennetleri de (onlarındır). Ve işte bu, arınmış olanın karşılığıdır.” (Tâhâ-76)

Nur suresinde, “Ey iman edenler, şeytanın adımlarına tâbi olmayın. Kim şeytanın adımlarına tâbi olursa, (bilsin ki) gerçekten o (şeytan) kütülüğü ve çirkin şeyleri (şirk ve cimriliği) emreder yani eğer Allah’ın üzerinizdeki fazlı ve rahmeti olmasaydı, sizden hiç biriniz ebedi olarak arınamazdınız. Ancak Allah, dileyeni (vahiy’le) arındırır. Allah, işitendir, bilendir.” (Nur-21) “Salâtı ikame edin ve zekâta (arınmaya) gelin yani Resul’e itaat edin. Umulur ki, rahmete nail olasınız.” (Nur-56)

Salât ile Zekatın Bir Arada Geçmesinin Sebebi Nedir?

Salât olmayınca, zekat olamayacağındandır. Yani Resul olan Kur’an’la zihinsel destek almadan, onunla ilmi bir iletişime geçmeden zekat gerçekleşmez. Çünkü salat ta, bilinçte ihlas da, ihsan da, şükür de, hamd etmekte, ibadet etmek de vahiy yani Kur’an’ı bilmekle ilgili erdemlerdir. Bunların ne olduğunu bize Kur’an bildiriyor. Şia ve Ehli Sünnet din adamları bütün bu kavramları Kur’an’dan çalarak içine kendilerinin çürük ve bozuk inançlarını koymuşlardır. Sorun burada düğümlenip kalıyor. Yoksa ambalajlar Kur’anidir, ilâhidir fakat içindeki mal tağutidir, şeytanidir. Ambalaj orijinal ve organiktir, içindeki mal zehirli ve ölümcüldür. Bütün uygunsuz davranışlardan bizi arındıran tek şey Kur’an’dır.

Kur’an’a teslim olmayanlar kirlilik içinde kalmaya mahkumdurlar. “Ey Nebi’nin hanımları! Evlerinizde vakurlu olun. Önceki cahiliye (dönemindeki) gibi öne çıkma (çalım yapma) hevesinde

olmayın. Salât'ı ikame edin ve zekata (arınmaya) gelin. Allah'a yani Resulüne itaat edin. Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden her türlü kiri gidermeyi yani sizi tertemiz hale getirmeyi irade ediyor. Evlerinizde tilâvet edilen Allah'ın âyetlerini yani hikmetini tezekkür edin. Şüphesiz Allah lütuf sahibi ve haberdar olandır.” (Ahzab-33, 34)

Demek oluyor ki Resule yani âyetlere yani bağlam ve bütünlüğü olan hikmete gitmeden, Nebi'nin hanımları da olsa temizlenme olmuyormuş.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَاَسْتَقِيمُوا
إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ . الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَافِرُونَ

(Ey Nebi!) De ki: Bende ancak sizin gibi bir beşerim. Bana ilâhınızın bir tek ilâh olduğu vahyediliyor. O'na karşı dürüst olun yani O'na istiğfar edin. Müşriklere veyl olsun. Onlar (müşrikler) zekata (arınmaya) gelmezler: Onlar âhirete de kâfirdirler.” (Fussilet- 6,7) Şimdi Fussilet 6. âyet müşrikleri zekat'ı vermediklerinden dolayı mı kınıyor? Yoksa vahiy'den uzak kalarak arınmaya yanaşmadıklarından dolayı mı?

Çünkü rivayet ve mezhep bağlularına göre âyette bulunan “لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ” le yü'tünez zekéte” “zekata (arınmaya) gelmezler.” ibaresi, arınma değil, “Zekat vermezler.” anlamına gelmektedir.

Kuran'ın birçok yerinde hiç farkına varmadan arınma (zekât) türevi kelimeleri okuyup geçiyoruz. Zekât, salâtı ikamedeki arınma işlevidir.

İnfak: İnfak kavramında “vermek” ten daha çok “paylaşmak” anlamı vardır. Çünkü infak yüce Allah'ın verdiği rızıktan infak yapılan bir harcamadır. İnsanın kendi asli malı değildir. Salâtı ikame (vahiy'le bağlantıyı ayakta tutma) süreci içinde hidayet kitabınızı sorgulayıp irdelemeye ve doğrulamaya devam ederken ve çevrimiçinde kalıp güncellemelerle arınırken artık paylaşım yapmanızın da zamanı geldi. Ne kazanmışsanız çevrimdışı veya çevrimiçi tüm

toplumsal platformlarda ondan vermeye başladınız.

Buna özellikle öğrendikleriniz de dâhil. İşte bu paylaşım faaliyetine Kur'an infak diyor. İnfak salâtı ikame âyetleri içinde bolca geçen kavramlardan biri ve hatta kitap sırasına göre ilkidir. (Bakara-3) Rızık sadece yiyecek içecek, mal ve mülk değildir. Rızık aynı zamanda vahiy'den edindiğimiz aydınlık bilgilerdir.

Salâtımızda farkındalıkla aydınlanmamızı sağlayan gerçeklerdir. Yukarıdaki âyetin içerdiği infak da ağırlıklı işte o vahiy aydınlığını başkalarıyla paylaşmamızdır. Ne kadar infak ettiğimizin ölçüsü doğru ve güzel olanı ne kadar paylaştığımızdadır.

“Onlar, salâtı ikame eder yani kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler.” (Enfal-3) Kazandığımız ama kenara çekilip tek başınıza tükettiklerimiz infak edilmemiş rızıklardır. İster mal ve mülk olsun ister hak ve hidayet bilgileri olsun. Hidayeti bulduk diye kenara çekilip toplumdan yalıtılmış bir hayat İslâmi ve ahlâki bir hayat değildir.

“Allah yolunda infak edin yani kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın yani güzel ahlak sahibi olun. Şüphesiz Allah, güzel ahlak sahiplerini sever” (Bakara-195)

“Sana neyi-nasıl infak edeceklerini sorarlar. De ki: Hayır olarak infak edeceğiniz şey, anne-babaya, akrabalara, yetimlere, miskinlere ve yol evlâdlarınadır. Hayır, olarak her ne infak ederseniz, şüphesiz Allah onu bilir.” (Bakara; 215)

Zekat, tamamen arınma anlamına geldiği için onunla ilgili hiç bir ayrıntı bulunmamaktadır. Fakat infak ve sadakalarla ilgili onlarca ayrıntı mevcuttur. İnfak ve sadakalarla ilgili, kime verilecekleri, ne zaman verilecekleri, hangi mallardan verilecekleri gibi bir çok teferruat vardır.

Sanki tek ibadet namazmış gibi insanların akılları tamamen ona kilitlenmiş vaziyettedir. Halbuki Kur'an'da ibadet hükmünde geçen yüzlerce emir ve yasak vardır.

Namaz ritüeli bütün bu ibadetlerin üstünü örten, onları hükümsüz bırakan, önemsiz kılan çok tehlikeli bir uygulamadır. Çünkü namaz gösterişe dayalı bir ritüel olduğu için istismara geniş bir alan yaratıyor. İhlas holdingten kombassana, yimpaştan fetö'ye kadar en önemli istismar ve rant aracı namaz ritüeli olmuştur. Dolayısıyla namaz ritüeli salih amelleri örtüp önemsiz kıldığı gibi, kötü amellerinde görünmesine engel olan kalın bir perde gibidir. Mesela infak etmek yani insanın elinde emanet olarak bulunan malı yüce Allah için paylaşmasının karşılığı cennettir. "Ey iman edenler! Hiç bir alış-verişin, hiç bir dostluğun ve hiç bir şefaatin olmadığı gün gelmezden evvel, size rızık olarak verdiklerimizden infak edin. Kâfirler zalimlerin ta kendileridir." (Bakara-254)

Görünüşte her ne kadar infak eden biz görülüyorsak da esasta infak eden Allah'tır.

Yüce Allah'ın bize verdiğini bizim başımıza kakmasını ister miydik? O halde biz de sanki kendi malımızdan veriyormuş gibi infak edemeyiz. Biz sadece yüce Allah ile fakirler arasında bir hayır köprüsüyük. Eğer maldan infaka gücümüz yoksa bazen güzel bir sözü iletmek ya da bağışlamak gönlümüzün arkada kalacağı infaktan çok daha güzel bir paylaşım olacaktır. Allah'ın bizim malımızdan vermemize ihtiyacı yoktur. Bizim temizlenmeye ve arınmaya ihtiyacımız vardır.

Yine Allah isteseydi aracı kılmadan yani direkt olarak verirdi. O yüzden infak ettiğimizde aslında psikolojik olarak kendimizi tedavi ediyoruz demektir. Şu dünya hayatında güzel ahlakla beraber iki özellik kimde bulunursa yüce Allah'ın rızasına yani cennete kavuşur.

1-) Din ve hüküm olarak Kur'an'dan başka hiç bir rivayet, kaynak, mezhep, cemaat, tarikat, şeyh tanımayanlar.

2-) Allah yolunda infak ederek yani cimri yani ahlaksız olmayanlar.

Dolayısıyla camilerden, havralardan, kiliselerden, Mekke ve Medine'den, Kudüs ve Vatikan'dan Allah'a giden bir yol yoktur.

Allah'a giden yol fakirlerin ve miskinlerin gönüllerinden geçiyor.

Cimrilik cemaat ve tarikatların en belirgin özelliklerinden biridir. Mal ve para konusunda çok takıntılı ve onu elde etmek için çok hırslıdırlar. Ucuza kapatıp pahalıya verdiklerine çok sevinirler. Mallarını ve paralarını aşırı bir hassasiyetle diğer insanlardan gizlerler. Cami ve mescitlerin, zikir ve tesbihatların, namaz ve niyazın onlara hiç bir faydası olmamıştır. Şirk dinlerinde sınırlar taşır, tekelleşmeye çalışırlar. İnsanlara infakı emreder ama kendileri alabildiğine cimridirler. Ellerindekinin bitmesinden ve fakirlikten çok korkarlar. Bir gün öleceklerini ve mallarını diğer tarafa götüremeyeceklerini asla düşünmezler.

Kur'an din namına eksik bir şey bırakmayan bir kitaptır. Yeter ki onun zikrettiği salât'ı (bağlantıyı) ayakta tutalım. İnfakta rızkın temizliği ve nereden ne şekilde edinildiği de önemlidir. Salât bağlantısının kime olacağını unutmuş biçimde sırtını düzensiz tüccarlara yaslayıp kazananın infak etmesiyle az da olsa salâtını ayakta tutup temiz kazananın infakı bir olmaz. Çok malım var diyerek gösterişle verenle temiz rızkını paylaşan bir olmaz. İnsanların çoğu mal sahibi olunca halinden memnun ve kimseyi tanımaz, salâtı umursamaz hale gelir.

Onlardan değil musallilerden olmak gerek. Musalli olmak sadece infakla ilgili değil tüm bağlantı araçlarıyla ilgilidir. Ama neticede infak salât'ın (vahiy'le bağlantının) bir aracı olduğu için o infakı yapanlara da musalli (salât eden) denir. Onlar salâtları üzerinde devamlıdırlar yani onlar bağlantılarını koparmayanlardır.

Kıyam:

Kıyam birbiri ile bağlantılı en az iki yönü olan bir kavramdır. Birincisi; uyanıp vahiy için, insanlık için, salih amel ve erdemli olma yolunda ayağa kalkıp bir şeyler yapabilmek içindir. İkincisi ise, ayağa kalkıp şirke, sanala, bölücülüğe yani mezheplerin yalanlarına karşı dik durup onlarla mücadele edebilmek içindir. Salâtı ikame etme (vahiy'le bağlantıyı ayakta tutma) çerçevesinde takvadan başlayıp şu

ana kadar aldığı yol bir musalliyi ayağa kalkmak zorunda bırakır. O eski çevrim dışılık yoktur artık.

Hem daha fazla öğrenip daha fazla hayata geçirmek için ayakta kalmak, okumak, çabalamak, vahyi tavsiye etmek ve hem de her platformda tüm imkânları kullanarak insanları çevrimdışı bırakan sahte bağlantıların tuzaklarını herkese göstermek için uyarmak ve rivayetlerin ilahlarıyla mücadele etme azmindedir.

“Ey iman edenler! Gerçek şu ki; ahbarların ve ruhbanların bir çoğu insanların mallarını batıl yollardan yerler yani (insanları) Allah’ın yolundan engellerler. Altını ve gümüşü biriktirip de Allah yolunda infak etmeyenler... Onlara acı bir azabı müjdele.” (Tevbe 34) Müddessir suresindeki “kalk ve uyar” âyetleri yani şirkle mücadele âyetleri büyük oranda yukarıdaki ahbarlara ve ruhbanlara ve kitap içinde anlatılan tağut din adamları, ahbar, ruhban ve sair karakterlere karşı insanları uyarmayla ilgilidir.

Çünkü bunlar insanları vahyin bağlantılarından koparan en belalı karakterlerdir. Bununla birlikte âyetler üzerine eğilerek insanın kendi fücürundan arınma maksadıyla kendi şeytaniyle mücadeleye kalkması da kıyamdır. Esas kıyam budur. İnsan kendi zihinsel şeytanını yenmeden başka şeytanlara kıyamı beyhudedir. “O Rahmanın kulları, Rablerine secde ederek yani kıyama durarak gecelerler.” (Furkan-64)

“Hani biz (bir zamanlar) İbrahim’e beytin yerini belirtip hazırladığımız zaman (şöyle emretmiştik:) Bana hiç bir şeyi şirk koşma yani tavaf edenler kıyam edenler yani rükû- sücud edenler için evimi tertemiz tut.” (Hac-26)

Dua:

Dua, dava ve dâvet kelimeleri aynı menzile ve tek hedefe varan kelimelerdir. Yüce Allah’a duası olanın davası olmak zorundadır. Davası olmayanın duası da olmaz. Duası olan kimden yardım isteyeceğini de, kimi nereye davet edeceğini de bilmek zorundadır. salâtı ikame eden (bağlantısını ayakta tutan) kişi Allah’ın davasını kendine dava edindir, yalnız Allah’a dâvet eder ve sadece Allah’a

dua eder. Diğer batıl bağlantılarından arınır. “(Ey Nebi!) De ki: İşte bu benim yolumdur. Ben Allah’a dâvet ediyorum ben ve bana tâbi olanlar basiretli bir yol üzerindeyiz Allah’ı tesbih ederim yani ben müşriklerden değilim.” (Yusuf-108)

Artık bir davanız, bir hedefiniz var. Artık bir davası olan dolaşısıyla değeri olan bir bağlantı oldunuz. Eğer bunu dert edinmeseydiniz “çevrimin sahibi” için ne değeriniz olurdu ki! Bakın davânın önderi ve büyük babası en büyük imam İbrahim (a.s) davası uğruna bulunduğu olumlu şartlarda ailesinin bir kısmını niçin olumsuz bir yere yerleştiriyor bir görelim. “Rabbimiz! Zürriyetimden (bir kısmını) senin muharrem beytinin indinde ziraate elverişsiz bir vadiye iskân ettirdim. Rabbimiz! Salât’ı ikame etmeleri için (öyle yaptım). Sen insanların kalplerini onlara meyleder kıl ve onları ürünlerden rızıklandır. Umulur ki şükrederler (şirkten uzak kalırlar)” (İbrahim-37)

Zekeriya (a.s) duasını bu yüzden Allah’a yapıyor ve bakın duasında ne diyor?

“Zekeriya işte orada Rabbine dua etti: Bana katından tertemiz bir zürriyet bağışla. Mutlaka ki sen duayı (çağırımı) işitensin, dedi.” (Âli İmran-38)

Temiz zürriyet nedir bilir misiniz? Her türlü şirkten arınmış bir nesildir. İşte gerçek miras budur.

Bu miras yüce Allah’ın emri,(Âli İmran-102, 103) İbrahim ve Yakub’un çocuklarına tek miraslarıdır. “Bunu (sadece Allah’a teslimiyeti) İbrahim de kendi oğullarına vasiyet etti, Yakup da, “Oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslam’ı) seçti. O halde sadece Müslüman olarak ölünüz” dediler. Yoksa Yakub’a ölüm hazır olduğu zaman siz orada mıydınız? O zaman (Yakub) oğullarına: Benden sonra kime kulluk edeceksiniz? demişti. Onlar senin ataların İbrahim, İsmail ve İshak’ın ilahı olan tek Allah’a kulluk edeceğiz; biz ancak O’na teslim olmuş oluruz, dediler.” (Bakara - 132, 133)

Salât güncellemeleri artık sizi, sizin gibi olan müminlerle daya-

nışmaya dâvet etmeye başladı. Gerek bireysel gerekse müminlerle birlikte destekliyor, dayanışma planları yapıyor, yeni projeler ürettiyor ve vahiy sayesinde aydınlanmayı herkes için faydalı bir hale getirmeye çalışıyorsunuz.

İşte tüm bu işlere ve destek çabalarına son vahiy olan Kur'an "salâvat" diyor. Tabi ki bunu söyleyip olduğu yerde bırakmayacağız yani âyetlerle de bunu göstereceğiz. Kuran'daki "salâvat" kelimesi maalesef çok yanlış anlaşılan kelimelerden biridir. Âyetlerde açık bir şekilde görüleceği gibi "salâvat" aslında, salâta yönelik destekleme faaliyetleridir ve hatta yardım ve dayanışma kurumları da buna dâhildir. Salâvat, ülkelerin eğitim ve dayanışma sistemleridir. Milli eğitim sistemidir. Mescitler, dernekler, kızılây, yeşilây ve tüm yardımlaşma ve dayanışma kurum ve kuruluşların hepsi birer salâvat merkezleridir.

Zaten "sallâ" fiili de destek vermek anlamına geliyor. (Kıyâme-31) Bununla birlikte gerek sallâ fiili ve gerekse salâvat sadece insanların birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma işleri değil, yüce Allah'ın destekleri için kullanılan bir kelimedir. Onlara bir musibet isabet ettiğinde, "Biz Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz." derler. Rablerinden salâvat ve rahmet bunların üzerinedir ve hidayete erenler de işte bunlardır." (Bakara-156, 157)

Bakara 157.âyette bulunan "Rablerinden salâvat bunların üzerinedir." ifadesindeki kastın yüce Allah'ın iman edenleri vahiy'le desteklemesi anlamına gelmektedir. Yani deyim yerindeyse yüce Allah müminlere karşı kendi üzerine düşen yardım ve desteği yerine getiriyor demektir. (Nisa-141; Mümin-51)

Peki biz iman edenler olarak ilâhi mesaja ve birbirimize destek veriyor muyuz? Eğer kendimizi müminler sınıfında sayıyorsak bizim de böyle bir destekleme kaygımız olmalı değil midir?

Eğer yoksa ya biz henüz iman edenler sınıfında değiliz ya da henüz biz gerçekten "biz" değiliz demektir. "Salâvat'a ve salâtîlvusta" üzerinde gözetici-daim olun ve Allah için ikna olmuş olarak

kiyam edin. Eğer korkunuz varsa, yaya olarak veya binekte, güvenliğe kavuştuğunuzda ise siz bilmiyorken Allah'ın size öğrettiği gibi zikredin.” (Bakara-238, 239)

Âyette bulunan “siz bilmiyorken Allah'ın size öğrettiği gibi zikredin” cümlesi önemlidir. Demek ki, din adına her şeyi yüce Allah öğretiyormuş.

Bakara suresi 238. âyette bulunan “salâvat” ve “salât'il vusta”yı iki ayrı fiil olarak almalı ve her ikisi üzerinde de daim olunmalıdır. Peki bunlar hangi anlama gelmektedir? Salâvat daha önce de söylediğimiz gibi hem yüce Allah'ın müminlere hemde müminlerin kendi aralarında “dayanışma” ve “destekleşme” faaliyetleridir. Bu kapsamda yüce Allah, salâvat'ı da salâtı ikame etmenin (bağlantıyı ayakta tutmanın) içinde gösteriyor ve “birbirinizle sürekli bir yardımlaşma ve dayanışma içinde olun” diye bir mesaj vermiş oluyor.

Ya salât'il-vusta nedir?

İşte salât'il-vusta da şudur: Bir ülkenin yardımlaşma kurumlarının içinde en önemli olan, merkezde bulunan en büyük yardımlaşma kurumu demektir. Yani Kızılay gibi. Ortada olup da zaten hepimizin bildiği, hani bir araya geldiğimiz, elçinin bize hikmeti ve Kur'an'ı anlattığı, beraberce şura oluşturup, toplantı şeklinde yaptığımız (salâtı ikame etmenin içindeki, cuma suresinde de bahsi geçen) o vakitli salât var ya işte onu da elinizden geldiğince terk etmeyin buyuruyor. Yani “hem dayanışmayı hem de vakitli olarak bir araya gelmeyi aksatmayın” mesajını buradan alıyoruz. Peki, arkasından gelen binek, yaya gibi ifadelerin olduğu ayet neyle ilgilidir? İşte peşinden gelen Bakara suresi 239. âyet de zaten bu “salât'il vusta” ile ilgili: “Eğer bir korkunuz varsa (yani bir araya gelmeniz konusunda güvenlik sıkıntısı yaşıyorsanız, sizi engellemeye çalışanlar veya bir tehlike durumu varsa) bu durumda, yürürken ya da bineklerinizin üstünde vahyi dillendirmeye onu zikretmeye ve üzerinde tefekkür etmeye devam edin deniliyor.”

Ama böyle tehditler ortadan kalkmışsa (diğer âyetlerde)

Allah'ın size öğrettiği gibi (vakitli salât bölümünde açıkladığımız gibi) salât il-vusta'yı ve yardımlaşmayı (vakitli toplantı salâtını) yine yaparsınız, mesajı anlaşılıyor. “Onlardan ölen birinin üzerine ebediyen “salât” etme. Kabrinin başında durma. Çünkü onlar Allah'ı ve Resulüne karşı kâfir oldular ve fasıklar olarak öldüler.” (Tevbe-84) Cenazeler sadece gömü törenleri ya da dua merasimlerinden ibaret değildir.

Orada cenazenin ya da kabrin olduğu yerde bulunmak aslında cenaze sahiplerine bir destek vermek, acılarını paylaşmak ve dayanışma halinde olmak anlamına gelmektedir. Yukarıdaki âyet bu manada alınırsa Nebi (a.s) dan kafirlerden ve münafıklardan yana bir destekleşme faaliyetine katılmaması isteniyor. Konu zaten savaş şartlarında geçiyor ve “onlar size düşmanlık yaparken onlara destek verme” denmiş oluyor. “Araplardan öyleleri vardır ki, infak ettiğini bir zarar sayar ve devrin size kötülük getirecek biçimde aleyhinize dönmesini bekler. Allah iştir, bilendir” (Tevbe-98)

“Araplardan öyleleri de vardır ki; Allah'a ve ahiret gününe iman eder ve infak ettiğini Allah katında bir yakınlaşmaya ve Resul'e salâvat sayar. Bu gerçekten onlar için bir yakınlaşma değil midir? Allah onları merhametinin içine dâhil edecektir. “Şüphesiz Allah bağışlayandır, merhamet edendir.” (Tevbe-99) Tevbe suresi 98 ve 99 karşılaştırmalı âyetleri; iki zıt insan tipi olarak salâvat'ın tanımı ile ilgili çok belirleyici âyetlerdir. İnfakı zarar sayan birisine mukabil iman eden birisi davaya katkı sağlamak üzere bir infakta bulunuyor ve bunu Allah'a bir yakınlaşma ve Resul'e bir destek ya da “dayanışma” olarak görüyor. Salâvat çok açık değil mi? Salâvat burada da yine “dayanışma” anlamına gelmektedir. “Onların mallarından sadaka al. Bununla onları temizlersin yani onları arındırmış olursun yani onlara salât et şüphesiz ki senin salâtın onlar için bir sekinedir. Allah iştir, bilendir.” (Tevbe-103)

Daha önceki âyette (Tevbe-102) iman ile nifak arasında bir çizgide duran, gel gitler yaşayan fakat sonradan suçlarını itiraf edip, tevbe edenlerden ilk etapta mallarından arınmalarına vesile olması

için sadaka almasını istemiş ve onların bu suçlarını itiraf ve sadakatlarını ortaya koydukları sadakalarına ek olarak ey Resul “salli aleyhim” sende salâtınla yani vahiy’den onlara yapacağın eğitim desteğiyle istek ve çabalarını desteklemiş ve onları imanda sebat ettirmiş olursun. Şüphesiz ki bir Resul olarak senin desteğin onlara (imanda sebat etmek isteyenlere) bir sekinet (huzur) verecektir. “Salli” emri “destekle, destek ver” anlamındadır. Peşinden gelen cümlede bu destek işinin “salât” olarak tanımlandığını da görüyoruz.

Dolayısıyla destek işi de salâtı ikame etme (bağlantıyı ayakta tutma) süreci içindeki bir araç olarak ortaya çıkmış oluyor. “Onlar haklı bir sebep olmaksızın sadece “Rabbimiz Allah’tır.” demelerinden dolayı yurtlarından çıkarıldılar. Eğer Allah’ın insanların kimini kimiyle savunması olmasaydı; onca” savamiu” (eğitim ve öğretim merkezleri veya tarım alanları), “biyaun” (alış veriş-ticaret merkezleri), “salâvatun” (yardım ve dayanışma merkezleri) ve içinde Allah’ın ismi zikredilen mescidlerin çoğu yıkılır giderdi. Kim ki Allah’a (O’nun dinine) yardım eder, kesin olarak Allah da ona yardım eder. Şüphesiz Allah kuvvetlidir, izzetli olandır.” (Hac-40) Yukarıdaki âyete çok problemler meal verilmiştir. Meallerin hemen tamamında “salâvat-havra” “savamiu- manastır” “biyaun-kilise” diye çevriliyor.

Oysa hayati öneme sahip daha önemli yapılar ve merkezler dururken ve hatta “Rabbimiz Allah’tır.” diyenler oralardan kovulurken Allah neden tahrif edilmiş batıl dinlerin ibadethanelerine önem versin ve onları korusun? Üstelik âyetin devamında bu manada bir kelime olan “mescidler” zaten anılmışken neden havra, manastır ve kiliseler ayrıca anılmış olsun? Oysa ayette “havra” olarak tercüme edilen kelime “salâvat” olup toplumsal yardımlaşma ve dayanışma kurumlarıdır. Yine orada “manastır” diye çevrilen “savamiu” da manastır değil, eğitim sistemine yönelik kurumlardır. Ve üçüncüsü olan “kilise” diye çevrilen “biyaun” kelimesinin de kilise değil ticari tesisler ve ticaret kurumları olması ihtimal dâhilindedir. Peki, ayette o zaman ne demek isteniyor? Şu ki... Allah isteseydi bunların hepsinin altını üstüne getirebilirdi.

Ancak bu durum yani savaş ortamı hem iman edenlerin bir denenmesidir, hem de Allah toplumun kazanımlarının korunmasını istiyor. İnkâr edenler ve iman edenler son ana kadar bir arada ve barış şartlarında yaşayabilmeli ve ıslahattan ortak faydalar sağlayabilmelidir. Hedef yıkmak değil, düzeltmektir. İslahat bölümünde bu konuyu âyetlerle açacağız. “Ve onlar emanetlerine ve verdikleri söze riayet edenlerdir. Onlar, salâvatları üzerinde muhafızdırlar (devamlıdırlar).

İşte varis olacak olanlar onlardır yani onlar (iman edenler) salâta yönelik yapılmış işleri ve/veya dayanışmalarını muhafaza edenlerdir.” (Müminun-8,9,10)

Burada da salâvat’ın yine destek verme ve dayanışma anlamının kapsamı dışına çıkmış olması için hiçbir sebep yok. Salla (destek vermek) ve salâvat (dayanışma) salâtı ikame etme (bağlantıyı ayakta tutma) çabaları içinde birer kavramdırlar. “O’dur ki; karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size (vahiy’le) destek (yusalli aleyküm) verir. Ve melekleri de. O iman edenlere çok merhametlidir. (Ahzab-43)

Bu âyette de çok açık bir şekilde salâtın vahiyle müminlere destek verme anlamında kullanıldığını görüyoruz. “Muhakkak ki Allah ve O’nun melekleri Nebi üzerine salât ederler. (yusallune) Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle (Allah’a) teslim olun.” (Ahzab-56)

Allah ve melekleri Nebi üzerine namaz kılmazlar. Allah ve melekleri Nebi’ye (bilinen manada) salâvat da getirmezler. Ama Allah ve melekleri Nebi’ye destek verirler. Zaten Kur’an’da hangi âyette Allah ve Melekleri geçiyorsa, akla vahiy’den başka bir şey gelmemesi gerekiyor. O halde ey iman edenler siz de ona destek verin. Nebi’ye salât kendi döneminde yaşayan müminlerin yapabileceği yardım ve destek demektir.

Öyle olmasaydı Nebi değil, Resul kelimesi kullanılırdı. Çünkü Nübüvvet yerel, bölgesel ve tarihseldir. Resul ve risâlet genel ve evrenseldir. Yani Nebi’ye salat etmek hiçbir zaman salâvat çekmek

ve salavât okumak değildir.

“Onlar Rablerine icabet edenler yani salâti ikame edenler, işleri kendi aralarında şura ile olanlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak edenler ve haklarına tecavüz edildiği zaman birbirleriyle yardımlaşanlardır.” (Şura-38,39)

Yine çok açık ve net biçimde salâti ikame etme (bağlantıyı ayakta tutma) havuzunda bulunan dayanışmayı bu âyetlerde açık olarak görüyoruz. İşlerini şura ile yürüttüklerini de. Geleneğin getirdiği aşılması gerçekten zor paradigmaları yıkınca (konulara baktığımız pencereimizi değiştirdince) gerçekler birer birer açığa çıkıyor.

Bazılarının kabul etmesi zor oluyor ya da kabul edebilmek zaman alıyor. İtiraf ediyorum ki buna kendim de dâhilim. Uzun yıllar hataların içinde boğulmuş kalmışız. Hakkı öğrenince yanlışlarımızı itiraf etmemiz gerekiyor. Bana inanın yarın da bu manada bugünden daha doğru olacaktır. Arkadaşlar haklı olarak, “görevdeyken böyle diyordun, şöyle yapıyordun, neden o zaman doğruları konuşmadın” diyorlar. Kur’an’ı öğrendikçe, kavramların gerçek anlamlarını çözdükçe ne kadar cahil olduğumuzu daha iyi anlıyoruz. Ahzab 43 ve 56. ayetlerde bulunan meleklerin ayetler yani vahiy olduğunu anlıyoruz. “Fakat o, ne tasdik etti (saddeka) ne de destekledi (sallâ)” (Kıyâme-31) Ve lakin yalanladı (kezzebe) ve yüz çevirdi (tevellâ).” (Kıyâme-32)

Daha önce “tasdik” bölümünde konuyu doğrulama açısından konuşmuştuk. Burada iki kelime zıt anlamları ile kullanılmıştır. Yani nasıl ki yalanlama tasdik etmenin zıddıysa, burada tevellâ da sallâ kelimesinin zıddı oluyor. Tevellâ yüz çevirme demekse sallâ da tam aksi olarak destek verme demektir. Bir kez daha sallâ’nın destek vermek olduğunu bu âyetlerde görmüş oluyoruz. Namaz kılma veya salavât getirme değil. “Arınan kişi felaha ermiştir. Rabbinin ismini zikretti ve salât etti.” (Âla-14, 15)

Âla suresindeki bu âyetlerde geçen sallâ’yı yine Allah’ın dinine “destek verme” olarak anlamak mümkün. Ancak burada “salâti

ikame etmek” olarak tüm salât (bağlantılı) işlerini yaparak destek verme anlamına daha yakın duruyor. Salat ederken bir kulu engelleyeni gördün mü? Ya hidayet üzere ise. Veya takvayı emrediyorsa.” (Âlak-9, 10, 11, 12) Âlak suresindeki bu âyetlerde de yine hem Allah’ın dinine “destek verme” hem de tüm “salâtı ikame” işleri olarak anlaşılabilir. Ancak “takvayı emrediyorsa” ifadesi insanlara vakitli bir toplantı salâtında konuştuğunun bir göstergesi de olabilir. Netice de değişmeyen hepsinin salât işi olmasıdır. Dersin içinde ya da dışında! Aslı değiştiren bir durum yok. Salât işi yapmak Allah’ın dinine destek vermek yani insanları bilinçli kılmaktır.

“Dini yalanlayanı gördün mü? Yetimi itip kakan işte odur. Yoksulu doyurmaya teşvik etmez. Yazıklar olsun o musallilere. Onlar salâtlarında yanılıydırlar. Onlar gösteriş yapanlardır. Ve dayanışmaya mani olanlardır.” (Mâun-1/7) Gösteriş için salât ediyor, bu bağlamda infak ediyor ve birbirlerine destek verip küfürde dayanışma içine giriyorlar.

Ama maalesef kurdukları bağlantıda yanılığ içindedirler. Ayakta tutmaya çalıştıkları “bağlantı” Allah’la değil ortak koştuklarıyla bağlantılı. Bu yüzden musallileri (salât edenleri, destek verenleri) oldukları salât (bağlantı) Allah’ın ayakta tutulmasını istediği salât değil. Bu yüzden de dini yalanlayıp yetimi itip kakanlar ve doyurmaya teşvik etmeyenler olmuş durumdalar. “Muhakkak ki biz sana kevseri verdik. O halde Rabbin için salât et yani zorluklara göğüs ger. Muhakkak ki ebter olan sana hınç duyandır.” (Kevser-1,2, 3)

Son bağlamlarda olduğu gibi burada da salât hem destek vermek hem de tüm salât işlerini yapmak olarak alınabilir. “Venhar” ifadesi salâtı ikamenin bağlamındaki sabrı da (kararlılıkla mücadeleyi de) işaret ediyor olabilir. Tüm bu âyetlerden sonra sallâ ve salâvat kelimelerinin ağırlıklı biçimde “destek verme” ve “dayanışma” manasında olduğunu, bununla beraber sallâ’nın “salât etme” anlamında salâvat’ın da “salât işleri” anlamında kullanılabildiğini de görüyoruz. Bu kapsamda “musalli” de “destekçi” ve “salât eden kişi” olarak kul-

lanılabiliyor.

İslah:

İslah, ıslahat, salih,sulh, salihât gibi kelimeleri sık sık duyuyoruz. İşte bu kelimeler salâtı ikame etmenin (bağlantıyı ayakta tutmanın) önemli bir hedefini bize işaret ediyor. İslahı düzeltmek, ıslahatı düzeltme işleri, sulhu barış, salihî kendini düzeltip hayatına yansıtan barışçıl, salihâtı da tüm varlıklara karşı görevini yerine getiren ameller olarak tanımlayabiliriz. Teşbihimize göre: Herkes çevrimiçinde size katılmasa bile onlarla birlikte yaşayabilmek için “kendinizi unutmadan” ve bozgunculuk çıkarmadan çevrenizi de ıslah etmeye ve bağlantısızlarla birlikte bile örnek olacak sâlihât işleri yapmaya başlamalısınız. Bizden beklenen budur: Fikirler ve bağlantılar farklı da olsa sulh’u (barışı) sağlamak. Arınmayla biraz benzeşse de burada bu arınmanın içinde ve çevresinde neler ve hangi tip davranışlar olduğunu da âyetlerle anlayacağız. Söyleyip bırakmayalım. Önce âyetlerde kelimeye nasıl bir anlam verilmiş ona bakalım. İslah’ın temeli olan “düzeltme” anlamını aşağıdaki âyetlerde açık biçimde görüyoruz.

“...Şüphesiz Allah, ifsad edicilerin amellerini (ıslah etmez) düzeltmez, verimli bir sonuç elde edemezler.” (Yunus-81) “...(Allah) iman edenlerin kötülüklerini örtüp-bağışlamış, durumlarını (ıslah etmiştir) düzeltmiştir.” (Muhammed-2) “(Allah) onları hidayete erdirecek ve durumlarını (ıslah edecek) düzelterektir.” (Muhammed-5)

Yukarıdaki âyetler Allah’ın ıslahı “düzeltmesi” olarak alınır. Aslında her orijinal ve organik yapısıyla ıslah edilmiş olarak hayat bulur. Elbette ki esasta her şeyi düzelten de O’dur. Salâtı ikâme çerçevesinde özne olarak kendimizi aldığımızda ise ıslahın hem bireysel hem de toplumsal bir faaliyet olduğunu görüyoruz: Bu kapsamda bireysel ıslahı gösteren âyetler vardır. İnsanların arasını ıslah etmeyi gösteren âyetler vardır. Toplumu ıslah etmeyi gösteren âyetler vardır. Ve ıslahı toplumsal sulha (barışa) çeviren âyetler vardır. Şimdi biz salât’ı ikâme etme sürecinde insanın kendisini düzeltmesi (ıslahı)

ile ilgili âyetleri görerek devam edelim. “Ancak tevbe edenler, kendilerini ıslah edenler ve (indirilen vahyi gizlemeden) açıklayanlar(a gelince); artık onların tevbelerini kabul ederim...” (Bakara-160) “Ancak tevbe edenler, kendilerini ıslah edenler, Allah’a (vahye) sığınanlar ve dinlerini katıksız olarak Allah’a halis (özel) kılanlar başka...” Bunlar münafık olamazlar.” (Nisa-146)

“...Şu halde kim iman ederse ve (davranışlarını) ıslah ederse, artık onlar için korku yoktur yani onlar mahzun olmayacaklardır.” (En’am-48) “...İçinizden kim cehalet sonucu bir kötülük işler sonra tevbe eder yani (kendini) ıslah ederse şüphesiz, O, bağışlayandır, merhamet edendir. (En’am-54)

“Ve kitaba sınıksız tutunanlar yani salâtı ikame edenler. Biz ıslah muslihlerin (düzeltenlerin) ecrini şüphesiz zayi etmeyiz.” (Âraf-170) “...Eğer müminseniz artık Allah’a karşı bilinç sahibi olun yani aranızı ıslah edin (düzeltin) Allah’a yani elçisine itaat edin.” (Enfal-1) “Sonra gerçekten Rabbin, cehalet sonucu kötülük işleyen, sonra bunun ardından tevbe eden yani ıslah olanlar(la beraberdir). Şüphesiz Rabbin bundan sonra bağışlayandır, merhamet edendir.” (Nahl-119) Salâtı ikame etme sürecinde kendisini düzeltip davranışlarına da bunu yansıtanlara salih insanlar diyoruz. Şimdi o âyetlerden bir örnek görmeden geçmeyelim.

“O mihrapta ayakta böylece salât ederken, melekler ona seslendi: Allah seni Yahya ile müjdeliyor. O, Allah’tan olan bir kelimeyi doğrulayıcı; seyyid yani iffetli ve salihlerden bir nebidir.” (Âli İmran-39) Peki, bu kendini ıslah edenler nasıl bir amelde bulunmaları gerekiyor? Önce kendi nefislerini düzelttiler, ya sonra? “Yeminlerinizi bahane ederek; erdemli olmanız yani bilinç sahibi olmanız yani insanların arasını düzeltmenize Allah’ı engel kılmayın. Allah işitendir, bilendir.” (Bakara - 224)

Demek ki dinimizi ya da dini anlayışımızı bahane ederek (onlar bizden değil diyerek) başka insanların arasını düzeltmekten, barıştırmaktan kaçınmamamız gerekiyor. Her yönümüzle erdemli ve güvenilir insanlar olmak durumundayız. “(Kadın ile kocanın)

Aralarının açılmasından korkarsanız, bu durumda erkeğin ailesinden bir hakem, kadının da ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar, (arayı) düzeltmek (ıslah) isterlerse, Allah da aralarında bir muvaffakiyet sağlar. Şüphesiz, Allah, bilendir, her şeyden haberdar olandır.” (Nisa-35) Demek ki sosyal hayatın her alanında ıslah edici yani barışçı insanlar olarak aktif rol almalıyız.

“Onların gizlice söyleşmelerinin çoğunda hayır yoktur. Ancak bir sadaka vermeyi veya mârufu ya da insanların arasını düzeltmeyi emredenlerin konuşmaları başkadır. Kim Allah’ın rızasını isteyerek böyle bir şey yaparsa, artık ona azim bir mükafat vereceğiz.” (Nisa-114)

Mücadele suresinde olduğu gibi yukarıdaki âyette de dedikodunun insanların arasını açmada ne kadar kötü bir ahlak olduğunu işaret ediyor. Salât’ı ikame edenlerin işi ise dedikoduyu yaymak değil, araları bozulan insanların ve toplumların arasını ıslah etmektir. “İman edenlerden iki topluluk çarpıştırılacak olursa, aralarını ıslah edin. Şayet biri diğerine bağıy (üstünlük) iddia edecek olursa, artık bağıy’de bulunanla, Allah’ın emrine geçinceye kadar savaşın. Eğer sonunda geçerse, bu durumda adaletle aralarını bulun ve adil davranın. Şüphesiz Allah, adil olanları sever.” (Hücurat-9)

Arabuluculuk demek oluyor ki ıslahtır ve salâtı ikame eden kişiler için önemli bir görev ve büyük bir erdemdir. “Şüphesiz müminler kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını (ıslah edin) düzeltin yani Allah’tan korkun. Umulur ki rahmet edilirsiniz.” (Hücurat-10)

Toplumsal ıslah:

Bireysel ıslah ve insanların arasını düzeltici işler derken şimdi geldik toplumsal ıslahı gösteren âyetlerden örneklere. Toplumsal ıslah nedir? Ne durumlar söz konusu olabilir? İslah için neler yapılabilir? İlk olarak ıslah işi “ben ıslahçıyım” diyen herkese bırakılacak kadar basit bir iş değildir. Çünkü insanların çoğu ıslah ediyorum derken çeşitli aidiyetlerin etkisiyle esasen bozguncu olabilirler. “Onlara: Yerde fesat çıkarmayın denildiğinde: Biz sadece ıslah edi-

cileriz, derler.” (Bakara-11)

İslah; içinde bulunulan toplumun sorunlarına duyarsız kalmamak, gereken yerde elini taşın altına koyabilmektir.. “...Sana yetimleri sorarlar. De ki: Onları ıslah etmek (yararlı kılmak) hayırlıdır. Eğer onları aranızda katarsanız, artık onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah müfsidi ıslah ediciden bilir (ayırt eder).” (Bakara-220)

Sabahlara kadar âyet okuyup ertesi gün okuduklarımızdan hiçbirini hayata aktarmaya çalışmıyorsak salât kablosunu koparmışız demektir.

Davamız yoksa değerimiz de yoktur. Ben öğrendim, bana yeter demektir ki, bu da hayata tutunmayan salâtle yüz yüze demektir. Sabahtan akşama kadar Kur’an’ı ve vahyi konuşmak “salât’ı ikame” sorumluluğum bu kadar demek değildir.

Bakın Şuayb (a.s) nasıl kendi toplumunun sorunlarına eğilip salâttan ıslahata doğru olan tanımı netleştiriyor... “...Ey kavmim! Sadece Allah’a ibadet edin. Sizin O’ndan başka ilahınız yoktur. Size Rabbinizden apaçık bir beyyine gelmiştir. Ölçüyü ve tartıya vefa gösterin yani insanların eşyalarını değerinden düşürüp eksiltmeyin yani düzene (ıslaha) konulmasından sonra yerde ifsad çıkarmayın.” (Hud-85) “Eğer mümin iseniz Allah’ın size bıraktığı bakiyye sizin için daha hayırlıdır. Ben üzerinizde muhafız değilim.” (Hud-86)

“Dediler ki: Ey Şuayb! (Din) atalarımızın ibadet ettikleri şeyleri bırakmamızı ya da mallarımız konusunda dilediğimiz gibi davranmaktan vazgeçmemizi sana salâtın mı emrediyor? Çünkü sen, halim ve reşit birisisin.” (Hud-87)

Yukarıda geçen salât “Şuayb’ın dini referansını” anlamında kullanılmış gibi görünüyor.

Şuayb’ın salâtını (bağlantısını) sorguluyorlar. Muhtemelen Şuayb hakkında bir zan içindeler ve onun kime bağlantılı ya da hangi anlayışa hizmet ederek bunları söylediğini soruyorlar. Çünkü Şuayb’ın eski halini düşünüp “Sen böyle biri değildin, değişmişsin.” diyorlar. Anlamıyorlar. Çünkü ortak koşan o halkın dini anlayışı

suya sabuna pek de dokunmayan bir ibadet icra ediyorlardı. İnan-dıkları din hayatın içinde bir şeye dokunmuyor. Şuayb'ın söyledikle-rini anlayamıyor ve dinle ilgisini çözemiyorlar. Aynen bugün Allah yokmuş gibi yaşanan sosyal hayatlar ve vahşi bir ahtapota dönmüş piyasalar ve tuzaklarla dolu iş dünyası gibi.

Orada Allah değil, evliya ve ilâhlar, para ve pul ilah olarak kabul edilmiş bir durumda. “Dedi ki: Ey kavmim! Görüşünüz nedir söyler misiniz? Ya ben Rabbinden gelen apaçık bir beyyine üzerinde isem yani O beni kendisinden güzel bir rızık (Nübüvvet-vahiy) ile rızıklandırırsa? Benim size nehyettiğim (yapmayın, yanlışır dediğim) şeylerin tersine (kendim için yapma) gibi bir isteğim yok. Benim istediğim gücüm yettiğince sadece ıslah etmek istiyorum. Benim muvaffakiyetim ancak Allah'ın (istemesi) ileidir. Ben O'na tevekkül ettim ve O'na yöneldim.” (Hud-88)

Demek ki bizim de salâtımızın bizi götürdüğü hedefte ıslahat var. Islah için barışçı biçimde çalışıp didinmek var. Yeri gelmişken bir parantez açıp bir bahsi hatırlayalım: Sanıyorum infak bölümünde konuşurken “Rızık denince sadece yemek içmek aklımıza gelmesin, infak edin denilen rızıkın içinde öğrendiklerimiz de vardır” demiş-tik. Yukarıdaki âyette Şuayb'ın bahsettiği rızık işte o rızıktır.

Ve o rızık da kenara çekilip suya sabuna dokunmamak değil infak edilmek (paylaşılmak) içindir. İşte bu paylaşım da bağlantıdaki süreçte ıslahat içindir. Bakın Musa (a.s) yanından ayrılırken kardeşi Harun (a.s) a ne diyor? “Musa ile otuz gece için sözleştik ve ona bir on daha ekledik. Böylece Rabbinin belirlediği süre, kırk geceye tamamlandı. Musa, kardeşi Harun'a “Kavmimde benim yerime geç, ıslah et ve bozguncuların yolunu tutma” dedi.” (Âraf-142) Öğrendiklerini topluma yansıtmak istiyor.

Barış ve Adalet:

Şimdi sıra geldi toplumsal ıslahın zirvesine: Barış ve adaleti temin etmek gerektiğine, “Kapıda secde” âyetleri ıslahatın sulh (barış) hedefinin en belirgin örnekleridir. “(Bir zamanlar) şöyle

demiştik: Şu şehre girin ve orada, dilediğiniz yerde bol bol yiyin ve kapıdan secde ile girin yani “Uyum” deyin ki, hatalarınızı bağışlayalım yani biz güzel ahlak sahiplerine ziyadesiyle daha fazlasını da veririz.” (Bakara-58)

“Kapıdan girmek” Kuran’da geçen en ilginç ve düşündürücü kavramlardandır. Hadi bir eve kapıdan girmeyi az çok anlıyoruz da “şehirlerin kapılarından secde ederek girmek” ve “kapılardan ayrı ayrı girmek” ne anlama geliyor?

Acaba şehrin surlarından kemerlerinden geçerken yere seccade mi seriyorlardı? Bugün bir şehre girerken otobüsü durdurup ya da arabayı sağa çekip yere mi secde edeceğiz? Almanya’ya giden işçi kardeşlerimiz Münih havaalanına inip Alman gümrüğüne ayak basınca yerleri mi öpecekler? Peki şehirlere kapılardan (genel kullanıma ait meşru yollarından) değil de dağdan bayırdan, tepeden, gizlice suyun altından, yer altından sızarak girmeye kalkarsak ne olur?

Bu durumda orada yaşayan halk bizim art niyetli olduğumuza hükmederek bizi hırsız, azgın, bozguncu çeteler olarak algılar. Elimizde silah varsa bu davranışımıza karşın bizi silahla karşılar. Gizlice ve sinsice şehre girmeye kalktığımız için bize karşı en sert tedbirleri alır. “Onlara şöyle denildi: Şu kentte iskan edin yani orada istediğiniz yerden yiyin ve hittatun (uyum sağlayacağız) deyin yani kapıdan secde ile girin hatalarınızı bağışlayalım yani güzel ahlak sahiplerine ziyadesiyle daha fazlasını da vereceğiz.” (Âraf-161)

Hittatun= İsrailoğulları’nın Mısır’dan çıkışta geçtikleri kasaba ve şehirlerin kural ve kailerine göre hareket etmeleri yani oranın gelenek ve kanunlarına uyum sağlamaları anlamına gelmektedir. Yani “hittatun deyin” demek, “buranın kanun ve kaidelerine göre hareket edeceğiz. Sizin geleneklerinize secde ediyoruz. Dolayısıyla kanunlarınıza saygı duyar ve onları kabul ediyoruz” demektir.

Bu âyetlerin önüne arkasına baktığımızda görürüz ki “kapıdan secde ile girin.” öğüdü İsrailoğullarına yapılmıştır. Musa ((a.a)

isyankâr kavmine bir türlü söz anlatamaz. Kudret helvası ve bildircin eti ile doyuruldukları halde gözleri hâlâ açıtır. Firavun'u hem sevmez hem de onun verdiği soğanı ve sarımsağı da kaybetmek istemezler. Bir türlü razı olmayıp, hallerine şükretmeyip, her şeyin ve her mülkün sahibi olmak isterler.

Musa asasıyla yere vurur ve on iki kabile için on iki pınar fışkırır da onlar yine memnun olmaz ve daha fazlasını isterler. Yerlerinden yurtlarından kaçarak çıktıktan sonra Musa onları yeni bir yerleşim yerine getirdiğinde bile hâlâ Allah'ın Resulü Musa (a.s) ile pazarlık peşindedirler. Şükretmezler. Emredileni yapmamak için (sığır kesme bahsi gibi) bir sürü soru sorup mazeret üretirler. Kendileri bozgunculuk yapmakta olduklarının farkına varmaz, yeryüzünde yerleştikleri ülkelerde ekonomik ve ahlak olarak hep bozgunculuk çıkarmışlardır. Her şeye rağmen İsrailoğullarına nimetler verildi. Ama onlar her elde ettiklerinden sonra şükretmeyip, her seferinde verdikleri sözden döndüler, daha fazlasını, daha fazlasını, daha fazlasını isteyip durdular.

Şehirlere bir türlü kapılardan secde ederek (düzene boyun eğerek) girmediler. “Kesin söz vermeleri için Tûr'u üzerlerine kaldırdık ve onlara: Kapıdan secde ile girin, dedik yani onlara şunu söyledik: Cumartesi gününde azgınlık yapmayın. Onlardan sapaşğlam bir söz almıştık.” (Nisa-154)

Gördüğümüz kadarıyla sebt yasağı önemli bir yönü ile bir avlanma yasağı idi. Bu kapsamıyla da elbette çevreyi ve dolayısıyla toplumu koruyan yasalar içeriyordu. Bu da “kapıda secdeye” uyan bir durum.

Ama İsrailoğulları için sadece kendileri önemliydi. Kendi hakları, kendi istekleri toplumun ortak yaşama kurallarının hep önündeydi. Kendilerini özel kabul edip, azıyorlar, isyankâr tavırlarıyla avlanma yasağını hülle ile deliyor, kuralları hiçe sayıyor, şehirlerde hırsızlık, talan, şiddet ve bozgunculuk yapmayı mubah görüyorlardı. “Deniz kıyısındaki kentin durumunu onlara sor. Sebt günü azıp sınır tanımazlık ediyorlardı. Sebt yaptıkları gün balıkları onlara

akın akın gelirdi yani sebt yapmadıklarında ise onlara gelmezdi. Fasık olmalarından dolayı onları böyle sınamadan geçiriyorduk.” (Âraf-163) Elbette hiçbir toplum tamamıyla iyi ya da kötü değildir. İyilerin içinde en kötüler, kötülerin içinde en iyiler her zaman vardır. Elmaslar her zaman değerlidir. Ama İsrailoğulları genel olarak azgınlığıyla ve isyankârlığıyla ün salmış bir kavimdir. Özellikle bugünlerde Gazze’de yapmış oldukları vahşet ve katliamların bir benzerini ancak Nazi Almanyası ve Hitler yapmıştır.

Hevalarını tanrı edinmişlerdir. Kimseye kolay kolay saygı duymazlar ve onlara zulmedenlerle onlardan olmayanları ayırmaya bile yanaşmazlar. Kendilerinden olmayan herkes onlar için düşmandır, haindir! Buraya kadar anlatmaya çalıştığımız “şehirlerin kapılarından secde ederek girin” öğüdünün izdüşümünün “oradaki düzene saygı duyun” demek olduğu konusunda tereddüt göstermememin asıl nedeni bu âyetlerle beraber Yusuf suresidir. Kur’an’dan bu hususta anladığımızı anlatmaya çalıştığım hemen her şeyi Yusuf (a.s) kıssasında derli toplu olarak görürsünüz. “Andolsun, Yusuf ve kardeşlerinde sorgulayanlar (soranlar) için âyetler (ibretler) vardır.” (Yusuf-7)

Yusuf, kuyuya atılmasının ardından gelişen süreçte bir başka toplumda ve bir sarayda bulur kendisini. Kapılarla ilgili âyetlerle ilk defa orada karşılaşyoruz. Vezirin kadını, Yusuf’un üzerine kapıları kilitliyor. Ne alakası var diyeceksiniz ama çok alakası var. “Yusuf’un, evinde kaldığı kadın, onun nefsinden gönlünü tatmin etmek istedi.”

“Kapıları kilitledi, “Hadi gel!” dedi. Yusuf: “Allah’a sığınırım, Rabbim beni güzel bir yere kavuşturmuştur. Zalimler iflah olmaz. dedi.” (Yusuf-23)

Bakın Yusuf ne demek istiyor. “Rabbim beni güzel bir yere kavuşturdu. Zulmedemem. Bozgunculuk yapamam. Saygıda kusur edemem. Allah’a sığınırım.” Peki, sadece kadının isteğiyle mi ilgili bu durum? Devam edelim... Yine bir kapı... Ve kapıda olanlar... “İkisi birden yarışırçasına kapıya koştular. Kadın onun gömleğini arkadan yırttı. Kapının yanında kadının beyi ile yüz yüze geldiler.

Kadın seslendi: “Senin ailene kötülük düşünenin cezası nedir; hapsedilmek mi, acıklı bir işkence mi?” (Yusuf-25)

Kadının söylediğine dikkat! “Senin ailene kötülük edenin cezası ne? Hapis mi? İşkence mi?” Yani o ülkenin, o sarayın, o toplumun kuralları devreye giriyor. Ve Yusuf eğer itiraz edecekse kurulu düzenin kanunlarına itiraz etmiyor, suçlu olmadığını savunuyor ve hakem devreye giriyor.

“Yusuf dedi ki: O, gönlünü eğlendirmek için beni kullanmak istedi. Kadının ailesinden bir şahid de: Eğer gömleği önden yırtılmışsa kadın doğru söylüyor, bu durumda Yusuf yalancılardandır.” (Yusuf-26)

Kanunlar değil suçlar, davalar tartışılıyor. Kanunlar kötüyse ya kanun koyucu olursun ya da kanunları ıslah için yeri geldiğinde konuşur ve bozgunculuk yaparak değil ıslah işleri yaparak kanunları değiştirirsin. Yusuf düzeni ıslah edebilmek için sabrediyor ve çalışmaya zindanda bile olsa devam ediyor. “Yusuf dedi ki: Rabbim! Zindan benim için bunların beni çağırdığı şeyden daha sevimlidir. Eğer onların oyununu benden uzak tutmazsan onlara meyleder de cahillerden olurum.” (Yusuf-33)

Yusuf (a.s) topluma aykırı işler yapmadan, yakmadan, yıkmadan, başına gelen tüm zulümlere rağmen sabırla ve tırnaklarıyla kazıyarak sadece Allah’a güvendi.

Bir ara kendi Rabbinin zikrini unutup da zindandaki arkadaşının efendisine anılmak istemesi bile ona birçok seneye mal oldu. Sonra... O şehirden, o toplumdaki biri olmadığı halde sabreden Yusuf o toplumun düzeni içerisinde yavaş yavaş söz sahibi duruma geldi ve hem kanunları hem de toplumu güzellikle ıslah etmeye başladı. “Yusuf dedi: Alışlageldiği şekliyle yedi yıl ekin ekeceksiniz. Biçtiklerinizden yiyecek kadar az bir miktar alırsın, gerisini başağında bırakırsınız.” (Yusuf-47)

Sonunda hiçbir şekilde bozgunculuk çıkarmadığı, düşman kesilmediği ve ihanet etmediği toplumda vezir (ya da üst düzey bir

yönetici) oldu. “Yusuf dedi ki: Beni ülkenin hazinelerine bakan yap. Ben iyi bir koruyucuyum, bilgiliyim.” (Yusuf-55)

Bu konuda liyakatli olduğunun ve ıslahat için liyakatin gerektiğinin de mesajını alıyoruz. Artık Yusuf Mısır’da düzene saygı duyacak değil bizzat hüküm verecek konuma geldi. Kıssanın devamında Yusuf’un kardeşleri Mısır’a gelmeye başlıyor ve hikâye boyut kazanıyor. Artık Yusuf kanun koyucu, kardeşleri boyun eğici durumdadır. Ancak dikkatinizi çekmek istediğimiz nokta yine “kapı”lardır.

Çocuklarını o şehre gönderen Yakup bakın ne diyor? “Yakup şunu söyledi: Oğullarım, bir tek kapıdan girmeyin yani farklı kapılardan girin.” (Yusuf-67)

Neden acaba ayrı ayrı kapılar? Demek ki çocukları için, onların başına gelebilecek bir musibet ihtimali için endişeleniyor.

Mısır’a topluca bir kervan ya da bir güç olarak girmeleri durumunda o şehre bozgunculuk, çatışma ve hırsızlık için giriyor zannedilerek o şehrin toplumsal düzenine aykırı algılanmalarını istemiyor. Ve Allah da bunu çok iyi biliyor. Yakub (a.s) ilim ve ileri görüş sahibi idi. Bir başka toplumla beraber bulunma durumunda o toplumun koyduğu düzene bozgunculuk etmenin doğru olmadığını iyi biliyordu. Ve bu yüzden çocuklarını uyarılmıştı. Çocukları şehrin kapılarından ayrı ayrı girmeliydiler. Bu onun isteğiydi ama başlarına gelecek varsa onu engellemeye de gücünün yetmeyeceğini Nübüvvet ilmiyle biliyordu.

Çocukları bozgunculukla ve hırsızlıkla suçlandılar. “Yusuf kardeşlerinin yüklerini hazırlatırken su kabını öz kardeşinin yükü içinde koydu. Sonra bir görevli şöyle haykırdı: Ey kabile, siz herhalde hırsızlık ettiniz!” (Yusuf-70)

“Kardeşler dediler: Tallahi, siz de iyi biliyorsunuz ki, biz bu yere bozgunculuk yapmak için gelmedik, biz hırsız da değiliz.” (Yusuf-73)

Dikkat ediyorsanız. Bir başka toprağa, bir başka memlekete “bozgunculuk için gelmedik” diyorlar. İlke belli. “Düzene, beğenme-

sen de saygı duy.” Ama bu durumun sebebi elbette başkaydı. Yusuf az sonra aynı gerçeği (yani düzene saygı duyulması gerektiğini) bir kez daha ortaya koyacaktı.

“Sordular: Eğer yalan söylüyorsanız, hırsızlığı yapanın cezası nedir? Kardeşler dedi: Cezası, çalınan mal kimin yükünde çıkarsa yükün sahibi çalınan mala karşılık olacaktır. Biz zalimleri böyle cezalandırıyoruz.” (Yusuf-74,75)

Aslında Yusuf kendi yaşadığı toplumunun kanununu uygulayabilirdi. Ama (kardeşini alıkoyma) planı dâhilinde onları kendi kanunlarına göre yargıladı. (Yeri gelmişken: Eğer hırsızın alıkonması Yakub’un dininin hükmüyse İbrahim’in de dini demektir. İbrahim’in dini Muhammed’in de dinidir. O halde hırsızlığın cezası el kesmek değil, mecazen elini kesmek, alıkonulmaktır.) İbret alınacak o kadar çok şey var ki!

Hem Yusuf hem de kardeşleri birbirlerinin kanunlarına hükümün geçerli olduğu yer ve zamanda saygı duyuyor ve tekliflerini bile bu saygıyla yapıyorlar. Küçük kardeşleri yerine kendisinin alıkonulmasını isteyen abisine bakın Yusuf (a.s) ne diyor...

“Maazallah-Allah’a sığınırım!” dedi Eşyamızı yükünde bulduğumuz adamdan başkasını tutamayız. Öyle bir şey yaparsak zalimlerden oluruz.” (Yusuf-79)

Yusuf ilgili toplumun kurallarına aykırı hareket etmeyi zulüm sayıyor. İşte Allah’ın insana ve toplumsal düzenine verdiği değer. Tabi ki görebilene... “Babanıza dönüp şöyle deyin: Ey babamız, oğlun hırsızlık etti. Biz sadece bildiğimize tanıklık ettik. Biz gaybı bilenler değiliz.” (Yusuf-81)

Bildiğimize tanıklık etmek. O kadar ibret verici ki, sırf içlerindeki kin ve nefret yüzünden önüne geleni karalayan, anlatılan her türlü rivayete inanan, görmediği bilmediği halde bir insanın, bir kurumun, bir toplumun tamamını tekfir edip katil, faşist, ırkçı, suçlu ve düşman gören anlayışa... Duyduklarınızın doğruluğunu test edin. Görmediğiniz, bilmediğiniz her ithamı giydirmeyin

insanlara.

Sizi kandırmak ve bir yere kanalizasyon yapmak için onlara atılan iftiraların doğruluğunu tasdik etmeden doğru olarak kabul etmeyin. Kin ve nefretinizden arının. Yani Allah'a ve O'nun doğrularına dönün. Yanlışlarımızdan dolayı sizi ve bizi affedecek olan Allah'tır. Kardeşleri pişman olup döndüğünde Yusuf'un istediği de buydu. "Yusuf: Bugün azarlanmayacaksınız. Allah sizi mağfiret etsin. O, rahmet edenlerin en merhametlisidir, dedi. (Yusuf-92)

"Babasını ve annesini tahta çıkarıp oturttu; ona secde ettiler yani şöyle dedi: Ey Babam! Bu daha önceki rüyamın tevilidir. Doğrusu Rabbim onu gerçek kıldı yani andolsun ki bana güzelliği verdi. Beni zindandan çıkardı. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra O çölden sizi getirdi. Şüphesiz benim Rabbim, dileğini pek ince düzenleyip tedbir edendir. Gerçekten bilen, hüküm ve hikmet sahibi olan O'dur." (Yusuf-100)

Şehrin kapısından secde ederek girmeyenlerin, orada ıslah değil bozgunculuk çıkarıcıların sonunu hatırlatıyor surenin sonu. Yemin olsun ki bu Kur'an'da ders almak isteyenler için her türlü öğüt var. "Andolsun ki, elçilerin kıssalarında aklını ve gönlünü çalıştıranlar için bir ibret vardır. Bu Kur'an, uydurulacak bir hadis/bir söz değildir; aksine o, önündekini tasdikleyici, her şeyi ayrıntılı kılıcıdır. İnanan bir topluluk için de bir kılavuz ve bir rahmettir." (Yusuf-111)

Çiçekler bile dikenlere saygı duyar, dikenlerin içinde rengârenk parlarlar. Evlere de şehirlere de kapılarından ve secde ederek girmek o ev halkına, o şehir halkına ve düzenine "salâtımız (bağlantımız) çerçevesinde" saygı duymaktır. Bu ahlak, ilah edinmişler varsa onların ilahlarına saygı duymak anlamına gelmiyor.

Zulme değil kurulu düzene "kitabımız çerçevesinde" boyun eğmektir. Eğer ev ya da yurt edineceksek, orayı ıslah etmek için makbul ve güzel işler yapmaktır. Olmadı, beğenmediğimiz yere girmez ya da oradan hicret ederiz. Elçilerin gelmiş geçmiş sünneti budur. Yoksa bozgunculuk ve kargaşa kaçınılmazdır. Ben bunu oku-

dum... Kendimi ayırmadım. Kendi nasibimi, kendi öğüdümü aldım. Darısı düşünenlerin ve öğüt almak isteyenlerin başına.

Allah’la salât dediğimiz bağlantıyı ikame eder ayakta tutarken insanların arasında da o salâtın emrettiği ıslahatları yapma gayretinde olmalı ve sulh bağlantısı için çaba sarf etmeliyiz. Kitapta ıslahat ve ıslah çabalarıyla ilgili (dokuzlu çeteler, bozguncular, zorbalık, Musa’nın kurtardığı adamın ertesi gün ona sen bozguncu musun demesi gibi) salâtı ikame etme çerçevesinde alınabilecek ve incelenebilecek birçok âyet daha vardır. Hepsini buraya almak hacmi iyice artıracak. Sıkça “Ellezine amenü ve amilus salihati” (iman edip salih ameller işleyenler) diye ezbere okunan cümlelerde ifade edilen şey, (emin biçimde) iman edip (ıslaha, düzeltmeye yönelik) salih ameller yapanlardır. Salih kişilerin yaptığı işlere “salihat”, salâta yönelik işlerin hepsine birden de “ıslahat” diyebiliriz. Kısacası “ıslahat” için didinilmeyen “salât” hayata ikame edilmeyen salâttır. Asr suresinde “Zamana andolsun ki insanlar hüsrandır.” dendikten sonra istisna olarak iman edenler anlatılır. O iman eden ve salih işler (ıslahata dair güzel işler) yapanlar, doğruyu yapan ve işte o doğruyu ikame etmek için sabırla (azimle) çalışanlardır. İsteddiğimiz kadar Kur’an dersi yapalım ya da istediğimiz kadar namaz kılalım, hayatın içine girip kötülükle mücadele edemiyorsak, iyileştirmeye yönelik bir şeyler yapamıyorsak salât’ı ikame ettiğimizi boşu boşuna iddia etmeyelim. Kur’an’da namazı aradığımız kadar toplumda salât’ı ikame etmeyi arasaydık bu coğrafya bu duruma gelir miydi?

Her gün âyetleri okuyan, anlamaya çalışan, tartışıp doğruyu öğrenen, namaz kılan, oruç tutan, şu doğruymuş bu yanlışmış diyen ama dünya hayatına kendi her türlü birikimiyle, canıyla malıyla olabilecek tüm gücüyle tatbik etmeyenler olarak, kıyam gününde buluştuğumuzu düşünün.

İçimizden bazılarımız hâlâ kaybedenler olarak şok olursa eminim ki şöyle diyeceğiz: “Biz sizinle beraber değil miydik? Biz neden kaybettik?” Sanıyorum ki diğer bir kısmımız da şöyle cevap verecek: “Evet, siz bizimle beraberiniz ama boş tartışmalara ve dünyaya

dalanlarla dalıp gittiniz de salât edenlerden (Allah’la bağlantısını ayakta tutanlardan) olmadınız.” Sonra kaybedenlerimiz olarak şunu diyeceğiz: “Doğru. Biz salât edenlerden değildik. Batıla dalanlarla dalıp giderdik.

Vahyi hayata “bağlamadığımız” için bu ateşe “bağlandık” da ileri gidenlerden değil geri kalanlardan olduk.” Allah “birleştirin” diyor, ayrışın ayrıştırmıyor, rükû edenlerle rükû edeceksek birleştirip edeceğiz. Her konuyu tartışalım, doğruyu bulmaya çalışalım ama ne olur ihtilaflarımız için Allah’ı hakem tayin edelim. Anlaşamıyorsak bırakalım kararı o versin. O bizim hakkımızda en doğru kararı verecek olandır. Biz makbul ve güzel işleri hayatımıza tatbik edelim. Birbirimizin bireysel tercihlerini aynılaştırmaya değil, toplumu sulha getirmeye çalışalım. Biz bir araya gelemezsek toplumdaki bunu nasıl bekleriz! İster tatlı su olalım ister tuzlu, biz de taze et çıkaralım. İster gündüz ister gece, ister güneş ister ay olalım, biz işimizi yapalım. Farklılıklarımız bizi parçalamasın. Birbirimizi zedelemek yerine dayanışmaya girelim. Gerçeğin ve erdem peşinde olanlar birbirlerini aforoz etmiş gibi davranmamalıdır. Kur’an’da birleştikleri halde birbirleriyle Kur’an hakkında kavga eden ve tekfirleşenlerin durumu; Allah’ın gökten indirmiş olduğu himayeye sığınmış olanların birbirini tekmeleyip düşürmeye çalışmalarına benziyor. Biz hep selam selam diyelim. Selam sulh’un en güzel şiarıdır.

Cihad:

Cihad, son vahyin tarihinde oldukça rahatsızlık verici bir şekilde istismar edildi. Bunun sebebi bütün kavramlar gibi, cihad kavramını Kuran’dan alıp kendi dinlerini zorla kabul ettirmeyi kendilerine görev yapan, işgalci ve saldırgan bozgunculardan kaynaklanıyor.

Oysa cihadın savaşıma yönü zorunluluk yani kendini savunma ve zulüm halleri dışında önerilen bir şey değildir. Tam aksine Kur’an hep affetmeyi ve barışçı olmayı telkin eder. Resullerin vahyi tebliğ etmekten başka görevleri yoktur. Cihad sadece savaşmayı değil, aynı

zamanda kısasa kısas, erdemlilik ve adalet çerçevesinde her türlü haklı mücadeleyi de kapsar. Yani zulme karşı kıyamın gereğidir. Varsayalım ki; tüm iyi niyetinize, barış çabalarınıza rağmen çevrimdışı ve barışçı olmayan bazı devletler ve gruplar inancınızdan ötürü size saldırılara ya da sizi yok etme planlarına giriştiler.

İşte bu durumda dayanışmaya girip kendinizi savunma mücadelesini de yapmak zorundasınız. Güzel ve verimli günlerde sizinle birlikte salât ettiğini söyleyenler, bu dayanışmadan korkar ve kaçarlarsa, bu durum onların bağlantılarında halen samimi olmadıklarını gösterecektir. Kur'an'da geniş biçimde anlatılan ve Nebi (a.s) döneminde yaşanan ciddi bir sınav olmuştur. Bu illa ki bir öldürme öldürülme savaşı olmayabilir. Tehlikeyi veya basit menfaatlerine zarar geleceğini hissettiğinde yan çizenler gerçekten davalarından emin olmuş olabilirler mi? “Ellerinize (kendinize) zarar vermektен vazgeçin, salât'ı ikâme edin yani zekata gelin (arının) denilenleri görmedin mi? Oysa savaş üzerlerine yazıldığında onlardan bir fırka Allah'tan korkar gibi, hatta daha da şiddetli bir korkuyla insanlardan korkarlar yani “Rabbimiz, ne diye savaşı üzerimize yazdın, bizi yakın bir zamana ertelemeli değil miydin?” dediler. De ki: Dünyanın metayı azdır. Ahiret ise bilinç sahipleri için daha hayırlıdır ve siz bir hurma lifi kadar bile zulme uğratılmayacaksınız.” (Nisa-77)

Kur'an'a göre savaşmak, savunma amaçlıdır yani iman edenlere savaş açıldığında yapacakları önemli bir görevdir. Savunmak için yani nefsi müdafaa mahiyetindedir. İman edenler, dinlerini yaymak ve insanlara zorla kabul ettirmek için savaşa çıkamazlar. Kuran'da böyle bir emir ve savaş nedeni yoktur. Bu iddia Ehl-i Sünnet ve Şia din adamlarının en önemli iftira ve yalalarındandır. Allah Resullerinin devlet kurma ve güç elde etme görev ve idealleri yoktur. “Onları, bulduğunuz yerde katledin (etkisizleştirin) ve sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın yani fitne, (dine imana baskı yapmak) öldürmekten daha şiddetli bir günahdır yani onlar, size karşı savaşıncaya kadar siz, Mescid-i Haram yanında onlarla savaşmayın. Sizinle savaşılırsa siz de onlarla savaşın. Kâfirlerin cezası işte böyledir.” (Bakara-191)

Üzerinde en çok tartışma yürütülen âyetlerden bir tanesi budur. Sebebi de âyetin ilk cümlesidir. Oysa âyetin ilk cümlesi zaten devam ede gelen bir bağlam içinde kullanılmıştır. Müşrikler dine baskı yapmış, iman edenlere işkence yapmış, onları öldürmüş, iman edenler de kendilerini savunmuş ve ateşkes mahiyetinde bir anlaşma yapılmıştır. Yani ayette bulunan “vektülühunne” onları öldürün değil, onları bulduğunuz yerde savaşın, onları etkisiz kılın anlamına gelmektedir. Ayetin devamını takip ettiğimiz zaman bunu görüyoruz.

Buna rağmen müşriklerin anlaşmaya uymayan saldırıları devam etmekte ve ortamda bir güvenlik endişesi hissedilmektedir. Üstelik âyette geçen etkisiz kılma ifadesi, oluşan bu fitne ile ilgilidir. Yani dine ve imana baskı anlamına gelmektedir. Bir hal tarzının deyimleşmiş halidir. Bu âyete saldıran cahiller, ne bu âyetten önceki âyeti dikkate alırlar ne de ayetin içindeki diğer ifadeleri dikkate alırlar. Dinsiz imansız cahiller âyetten cımbızladıkları tek bir cümle ile, âdeta Kur’an’ı savaş çıkırtkanı bir kitapmış gibi lanse ederler. Ayetin içinde merkez tabir edilebilecek mescidi haram civarında “sizinle savaşılırsa siz de onlarla savaşın” diye geçtiği halde ve bir önceki âyet aşağıdaki gibi olduğu halde bunu yapmak biraz da kötü niyetle Kur’an’a yaklaşmanın nedeni gibi duruyor. “Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda savaşın yani aşırı gitmeyin. Elbette Allah aşırı gidenleri sevmez” (Bakara-190)

İşte bu âyeti görmezden gelirler. Bağlamdan kopuk bu saldırıların önemli bir nedeni de tabii ki geleneksel din adamlarının da bu konuda yanılıyor olmasıdır. Cihadın ne olduğuna dair en ufak bir bilgileri olmayan ama bilgisizliğe rağmen fikirleri olanların topluma dayattığı cihad tanımı yanlış olduğu halde maalesef ilâhi bir emir gibi zihinlerde kökleşmiştir. “Padişah efendilerimiz İslam’ı yaymak için sefere çıktılar.” gibi hamaset ve slogan dolu tarihi yalanlar da bu batıl inanca ve aldatıcı algıya tuz biber olmuştur.

Halbuki Kur’an’ın mesajında savaşın gerçek sebebi şu şekilde anlatılmaktadır. “Onlar haklı bir sebep olmaksızın sadece “Rabbimiz Allah’tır” demelerinden dolayı yurtlarından çıkarıldılar...”

(Hac-40)

Demek ki savaş, evlerinden ve yurtlarından çıkartılan ve mülteci durumuna düşürülen mazlumların mücadelesidir. “İlâyı kelimetullâh” yalanıyla ancak Kur’an cahillerini aldatırsınız. Mezhep ve batıl inancınız gereği ganimet için işgal ettiğiniz memleketler için fetih, başkalarının istilalarını işgal ve zulüm olarak değerlendirmeniz çifte standarttan başka bir şey değildir. Allah Resullerinin böyle bir görevi yoktur. Kur’an’da geçen “haram aylar” kavramı bile hem insanlar için hemde doğal denge için derin bir barış mesajı içermektedir. Hiç değilse dört ay boyunca savaşılmaması ve belli dönemlerde avlanmanın yasaklanması oldukça barışçıl bir mesajdır. Hem insanların birbiriyle hem de tabiattaki diğer canlılara karşı bir sulh girişimidir.

Konunun salâtı ikame etme (bağlantıyı ayakta tutma) yönüne dönersek; yukarıda da kısaca belirttiğimiz gibi savaş iman edenler için bir deneme sebebi olmuştur. “Salât gereği olan” cihat çağrısı onlar için; o güne kadar “biz de sizinleyiz.” dedikleri halde iş kızıncıca davalarına ihanet edenlerin, takvalarının yönünü değiştirenlerin, hûşularını kaybedenlerin, ettikleri rükûları, secdeleri, tevbeleri ve şükürleri unutup kendini gerçekte tezkiye etmemiş, infakları kuru bir gösterişli yardım zannetmiş, tesbihlerini sadece itibar getirecek bir tefekkürden ve diğer insanlara üstünlük taslayacakları bir kitap bilgisinden ibaret görmüş olanların, ve islahatı gerçekte umursamamış olanların ikiyüzlülüğe (münafıklığa) adım atışları olmuştur. Olumlu manada ama çok ciddi bir fitnedir savaş. Fitne, ayrıştırıcı güç demektir. Mümini kafirden, muslihi müfsidden, muhlisi müşrikten ayıran bir özellik taşır.

Zamirler:

Kur’an’da anlamı ortaya çıkaran önemli unsurlardan biri de hiç şüphesiz zamirlerdir. Zamirler, bir sürücüyü güvenli yol alabilmesini temin eden trafik işaretleri gibi, yorumcunun Kur’an’ı doğru anlamasına yardım eden kilometre taşlarıdır. Kur’an’da anlamı doğru tayin etmemize kılavuzluk eden unsurların farkına varmalı ve onların

anlaşılmasını engelleyen hurafeleri bertaraf etmeliyiz.

Bu yazıda bir kavramın doğru anlaşılmasına yardımcı unsurlardan biri olarak zamir ve onun mercii üzerinde duracak ve hakkın üzerini örten hurafeleri temizleyerek gerçek mahiyetini ortaya çıkarmaya çalışacağız. Bu bağlamda ele alacağımız kavram Şia ve Ehl-i Sünnette namazla ilişkilendirilen “Teheccüd” kavramı olacaktır. Bu lafzın türediği “h-c-d” fiili geceleyin uyumak anlamına gelmektedir. Kök olarak “uyumak” anlamına gelen sözcük, “teheccüd” formuna girince zıt bir anlam kazanarak “uykudan uyanmak” anlamına geliyor.

Kavram, Kur’an’da sadece bir kez olmak üzere şu âyette geçer. “Gündüzün güneş dönüp gecenin karanlığı basıncaya kadar sâlat’ı ikame et yani fecir Kur’an’ını çünkü fecir Kur’an’ı meşhud olandır. Gecenin bir bölümünde sana özel bir nâfile olmak üzere onunla (Kur’an’la) uyan...” (İsra-78, 79)

Âyette geçen “Teheccüd” geleneksel din adamları tarafından namazla ilişkilendirilerek tahrife uğramıştır. Yani Ehl-i Sünnet ve Şia’nın müfessirleri tarafından âyetin, Nebi (a.s) ın geceleyin namaz kılmasını emretmek üzere nazil olduğu iddia edilmiştir. Bu düşüncede olanlar konuyla ilgili nakledilen rivayetleri esas alırlar. Öyle ki meşhur muhaddis Buhari, sahih yalanlarında “Kitâbü’t-Teheccüd” isimli bir bölüm oluşturmuş, söz konusu âyeti başa koymuş ve bu konuyla ilgili pek çok rivayeti sıralamıştır.

Zemahşerî gibi, dilciliğiyle adından söz ettirmiş bir müfessir bile “teheccüd”ü, “namaz kılmak için uykuyu terk etmek” şeklinde açıklamış ve bunun beş vakitten ayrı olarak Nebi (a.s) a emredilen namaz olduğunu söylemiştir. Aslında Kur’an’la iltisaklı olan bu kavramı önceki âlimlerin namaza yormaları imanlarını rivayet zulumüne bulaştırmalarından kaynaklanmıştır.

Râgıb el-İsfehânî de başlangıçta Kur’an’la ilgisini tesis ettiği lafzı her ne olduysa Taberî ve Zemahşerî gibi nihai olarak namaza bağlamıştır. O, şöyle diyor “Kur’an için kalk, bu, geceleyin namaz kılmaya

teşviktir.” Halbuki Hud 114 ve Tâhâ 130 âyetleri gibi, “teheccüd” Kur’an okumak, okunan Kur’an’ı tefekkür etmek, onu içselleştirmenin ve hayata taşımanın yollarını aramak maksadıyla geceleyin kalkmaktır.

Yani Nebi (a.s) ın geceleyin kalkmasının sebebi kesinlikle namaz kılmak değil, Kur’an okumaktır. Söz onusu âyetteki “teheccüd”ü Kur’an’a bağlamamızın gerekçelerden biri de filolojik karine, diğeri ise bunu destekleyen başka âyetlerin mevcudiyetidir. Filolojik karine ifadesindeki “hu” zamiridir. Dilcilerin ve müfessirlerin sonradan namaz diyerek açıkladıkları “teheccüd”ü işin başında Kur’an’la ilişkilendirmeleri bu zamir dolayısıyladır.

Çünkü zamir erildir yani müzekkerdir ve dişil olan yani müennes olan namaza dönmesi mümkün değildir. Burada olduğu gibi zikri geçerse de gaip zamir Kur’anla ilgilidir ve bunun âyetlerde onlarca delili vardır. Bazıları şunlardır:

“Sadece öğüt alsınlar diye onu kolaylaştırdık.(Duhan-58) “Biz onu Kadir Gecesi’nde indirdik.” (Kadir-1) “Gerçekten o, bilinç sahipleri için bir öğüttür. (Hakka- 48)

Teheccüd âyetinde bulunan” bihi” ifadesindeki gaip zamirin delaletiyle “teheccüd”ün yani geceleyin uyanmanın Kur’an’la ilgili olduğu çok açıktır. Eğer zamir salâtla ilgili olsaydı” bihi” değil, “bihe” olması gerekirdi.

Mesela: “Ve’mur ehleke bissalati vastabir aleyhé” “Ehline salât’ı emret, kendin de onun üzerinde sabret...” (Tâhâ-132)

Görüldüğü gibi söz konusu “salât” olduğu zaman fiil, “aleyhé” müennes yani dişil oluyor Bu da Kur’an’ın anlamlarını tayin ederken zamir gibi yol gösterici unsurların yanı sıra diğer filolojik karinelere gereği gibi dikkat etmemiz gerektiğini göstermektedir.

“Teheccüd”ün Kur’an’la ilişkili olduğunu İslam vahyinin ilk döneminde nazil olan Müzzemmil suresi’ndeki şu âyetlerden de anlıyoruz: “Ey bürünen! Azı dışında gecenin yarısında kalk yahut

yarıdan biraz eksilt ya da yarıyı fazlalaştır. (Kalktığında da) Kur'an'ı tane tane tertil üzere oku. Elbette sana (Sorumluluğu) ağır bir söz ileticeğiz. Gerçekten gece kalkışı inşa bakımından daha verimli, okuyuş bakımından daha uygundur.” (Müzzemmil 1-6) “Tehec-cüd” geceleyin Kur'an okumak için kalkmak demek olduğu halde gerek tefsirlerin gerekse de rivayetlerin ağırlığı ve yönlendiriciliği nedeniyle meallere de “namaz” olarak yansımıştır. Böyle olmasının sebeplerinden biri de yorumcuların rivayetlerin etkisinde kalarak kavramı namaz ekseninde tefsir etmeleri olmuştur.

Sabır:

Sabır da, salât dediğimiz bağlantının içindeki önemli ve sürekli araçlardan birisidir. Bağlantısından emin olanların davalarında kararlılıkla mücadelelerine devam etmeleri demektir. Sabır başa gelene razı olup da oturup hiç bir şey yapmadan beklemek değildir.

Tüm güçlüklerle rağmen motivasyonunu sağlam tutmak ve dayanıklı olmaktır. Sabır, dayanıklılık ve kararlılık demektir. “Sabırla ve salâtla yardım dileyin. Şüphesiz bu hûşûlu olmayanlara büyük (çok zor) gelir.” (Bakara-45)

İmanı olmayan (sabırlı) dayanıklı olamaz. Dayanıklı (sabırlı) olmayan salât'ı önemsemez. Davasında dayanıklı olmayana salât'ı sağlam tutmak (bağlantısını ayakta tutmak) da salata (vakitli cuma salâtına) katılmak da çok zor gelir. Salâtı olmayanın da istianesinin (Allah'tan yardım dilemesinin) içi zaten boştur. “Ey iman edenler, sabırla ve salât'la istiâne edin. Şüphesiz ki Allah, sabredenlerle beraberdir.” (Bakara-153)

Yüce Allah davasında dayanıklı olanlarla beraberdir. Maymun iştahlıların, zora gelmeyenlerin, bilgiyle üstünlük taslama heveslilerinin, sözünde durmayanların ve acelecilerin tutumlarında sabır (dayanıklılık) yoktur.

“...Salâtı ikame eden, zekata gelen yani ... Sözüne vefa gösterenler ile zorda, hastalıkta ve genel hastalık (pandemi) zamanlarında sabredenlerin tutumlarıdır. İşte sadık olanlar ve muttaki olanlar

onlardır.” (Bakara-177)

Şartların zorlaştığı zamanlarda bile davasından vazgeçmeyip kararlı ve dayanıklı olanlar davasına sadık olanlardır. Davasına sadık olanlar onu gerçekten doğrulayanlardır. Sabırla ilgili örnek âyetlerle devam edelim... Onların hepsinde sabrın “kararlılık” manasını göreceksiniz. “...bilinç sahipleri için Rableri indinde içinden nehirler akan devamlı kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve (hepsini üstünde) Allah’ın rızası vardır. Allah kullarını çok iyi görür. (Bu nimetler)” Ey Rabb’imiz! İman ettik; bizim günahlarımızı mağfiret eyle, bizi ateş azabından koru diyen” sabredenler, sâdık olanlar, gönülden boyun eğenler, infak edenler ve seher vakitlerinde istiğfar dileyenlerindir.” (Âli İmran-15, 16, 17) “Gündüzün iki ucunda gecenin de ilk saatlerinde salâtı ikâme et. Çünkü güzellikler kötülükleri giderir. Bu öğüt almak isteyenlere bir zikirdir yani sabırlı ol. Çünkü Allah güzel ahlak sahiplerini mükafatlandıracaktır.” (Hud-114, 115)

“Rabbinden sana indirilenin hak olduğunu bilen kimse, kör kimse gibi olur mu? (Fakat bunu) ancak akıl sahipleri tezekkür eder. Onlar Allah’ın ahdine vefa gösteren yani verdikleri sözü bozmayanlardır. Yani onlar Allah’ın onunla birleştirilmesini emrettiği şeyleri birleştiren Rablerinden korkan ve kötü hesaptan endişe eden kimselerdir. Yani onlar Rablerinin yüzünü (rızasını) isteyerek sabreden, salâtı ikâme eden, kendilerine rızık olarak verdiklerimizden gizli ve açık olarak infak eden ve kötülüğü güzellikle giderenlerdir. Bu diyarın güzel sonucu işte bunlar içindir.” (Râd-19,20,21,22)

“Andolsun, onların söylemekte oldukları şeylerden dolayı göğsünün daraldığını biliyoruz. Sen Rabbini hamd ile tesbih et ve secde edenlerden ol yani yakîn sana gelinceye kadar Rabbine ibadet et.” (Hicr-97, 98, 99) “Şu halde onların söylediklerine karşı sen sabırlı ol...” (Tâhâ-130) “Ehline salâtı emret ve onun üzerine sabırlı ol...” (Tâhâ-132)

“...Sizin ilahınız bir tek ilahtır. Öyle ise, sadece ona teslim olun. (Ey Resul!) ihlâşlı insanları müjdele! Onlar ki, Allah anıldığı zaman

kalpleri ürperen ve kendilerine isabet eden musibetlere sabreden yani salâtı ikâme eden ve rızık olarak verdiklerimizden infak edenlerdir” (Hac-34,35)

“Onlara (Kur’an) okunduğu zaman: ona iman ettik. Çünkü o Rabbimizden gelmiş haktır. Esasen biz daha önce de Müslüman idik, derler. İşte onlara sabretmeleri dolayısıyla ecirleri iki defa verilir ve onlar kötülüğü güzellikle uzaklaştırıp kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler.” (Kasas-53,54) “Ey oğlum! Salâtı ikâme et yani maruf’u emret ve münkerden nehyet ve sana isabet musibetlere sabret. Muhakkak ki bunlar, azmedilmesi gereken önemli işlerdendir.” (Lokman-17) “Öyleyse sen, onların dediklerine karşılık sabret ve Rabbini güneşin doğuşundan önce ve batışından önce hamd ile tesbih et.” (Kaf-39)

ALLAH VE MELEKLERİNİN SALATI

Uzun zamandır Ahzab suresi 56. âyette bulunan “alé” (üzerine) fiiline takılıyorduk. Ancak bu “alé” (üzerine) fiilinin tam olarak hangi anlama geldiğini bilmiyorduk.

Yani Allah ve melekleri Nebi (Ahzab-56) ve müminlerin üzerine (Ahzab-43) nasıl “salât” ederler?

“Nebi’ye değil, **عَلَى النَّبِيِّ** yusallûne alen nebiyyi” Nebi’nin üzerine salât ederler,

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ huvellezi yusalli aleyküm ve meléiketühü” “Allah ve melekleri üzerinize salât ederler.” (Ahzab-43)

Bugün konu ile ilgili yani Şia ve Ehl-i Sünnet din adamlarının “namaz” olarak gördükleri ve bu şekilde meal verdikleri “salâtın” gerçekten hangi anlama geldiğini geniş bir açıdan düşünmeye başladık.

Sonra Kur’an’da “salât” kavramının namaz değil, “vahiy” anlamına geldiğini gördük. Şöyle ki: Allah ve meleklerinin Nebi’ye ve müminlere “salâtları” nasıl ve neyle oluyor? Ahzab-43. ve 57. âyetlerin mealini verdikten sonra konuyu daha geniş bir açıdan görmeye çalışalım. “O sizi yani melekleri karanlıklardan Nur’a (aydınlığa) çıkarmak için üzerinize salât edendir. Allah müminlere karşı merhametli olandır.” (Ahzab-43)

“Allah ve melekleri Nebi’nin üzerine “salât” ederler. Ey müminler! Siz de onun üzerine “salat” edin yani (Allah’a) teslimiyet gösterin.” (Ahzab-56)

Peki yüce Allah Nebi ve müminlere nasıl salat edip onları karanlıklardan Nur’a yani aydınlığa çıkarıyor?

Yani Ahzab 43 ve 56. âyetlerde geçen “salât” nedir?

Kur’an buna şöyle cevap veriyor. “Sizi karanlıklardan Nur’a (aydınlığa) çıkarmak için kulunun üzerine apaçık âyetler indiren O’dur. Şüphesiz ki Allah size karşı çok RaufTUR ve merhameti olan dır.” (Hadid- 9)

“Elif.Lam.Râ. (Bu Kur’an), Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan Nur’a (aydınlığa) yani Aziz ve Hamid olan Allah’ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır.” (İbrahim-1) “Ey iman eden akıl sahipleri! Allah’tan korkun. Allah size gerçekten bir uyarıcı (kitap) indirmiştir. İman edip salih amel işleyenleri karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size Allah’ın apaçık âyetlerini okuyan bir Resul indirmiştir...” (Talak-10,11)

Demek oluyor ki, Ahzab 43. ve 56. âyetlerde bulunan, Nebi ve müminlerin üzerine inen “salât” vahiy’miş. Yine “salatın” “vahiy” anlamına geldiğini şu âyet apaçık olarak ortaya koyar. “Dediler ki: Ey Şuayb! (Din) atalarımızın ibadet ettiklerini yahut mallarımızda dilediğimizi yapmayı terk etmemizi sana” salâtın” mı emrediyor?...” (Hud- 87)

Yukarıdaki âyette “salatın” “vahiy” yani Allah’tan gelen emirler olduğunu kimse inkar edebilir mi? Salât, yüce Allah tarafından indirilen vahiy’dir. Alın size bir âyet daha. “Sabır ve salatla Allah’tan yardım isteyin...” (Bakara- 45)

Yukarıdaki âyette bulunan salât ve sabrın kaynağının Allah yani Kur’an olduğunu şu âyet gayet açık olarak ortaya koyar. “Rabbimiz ancak sana ibadet eder ve ancak senden yardım dileriz.” (Fatiha-5) Bakara 45. âyetteki fiil, “vesteinu” “yardım dileyin” iken, Fatiha 5. âyetteki fiil “nestein” “yardım dileriz” idi.

Dolayısıyla Kur'an'da bulunan bütün "salât" (destek) kavramları, "vahiy" yani Allah'ın himayesi olan Kur'an anlamına gelmektedir. Yani "salâtı ikâme" vahyi baş tacı edip onu ayağa kaldırma, din ve hüküm olarak ondan başka hiçbir kitabı kaynak kabul etmeme, sadece onu yaşama, onun ahlak ve ilmine sahip olmaktır. Allah için söyleyin. İnsanları Kur'an'dan uzaklaştıran, anlaşılmasını zorlaştıran bir ritüel ibadet olur mu? İbadet, bütün hayatı kapsayan, Allah'tan başkasına kulluk yapmama yani sadece Kur'an'ı kabul etme anlamına gelmektedir.

Yüce Allah'ın Nebi ve müminlerin üzerine en büyük salâtı vahiy indirmesidir. Salât tamamen vahiy ile ilgili bir durumdur. Tek cümle ile salatın ne olduğunu söylersek, "Topluma ve bireye, vahyin ilim ve ahlakıyla destek sağlanması, insanlara Kur'an'ın öğretilmesi" demektir. Aslında ayette geçen melekler de ayetler anlamına gelmektedir. Yani melekler Kur'an'ın ayetlerinin ta kendisidir.

Allah için biraz düşünmek gerekir. Kur'an gibi bereketli, yüzlerce konuya temas eden bir kitap olsun da "zihinsel öğrenim ve eğitim"den söz etmesin. Bu mümkün müdür? İşte insanların vahyin ilim ve hikmetiyle desteklenmeleri, Kur'an'ın ahlak ve erdemine sahip olmalarını ifade eden öğrenim ve öğretim, "salât" kavramının içinde yer almaktadır.

Yüce Allah'ın onlarca âyette açık olarak ortaya koyduğu "salâtı", aynen "peygamber" kelimesi gibi, Hindistan ve İran'ın dilinden devşirerek "namaza" çeviren Şia ve Ehl-i Sünnet din adamları dinde büyük bir cinayete sebep oldular. Bunun üzerine Allah'ın bir ilim yani mükemmel bir sistem üzerine indirdiği vahiy'de, öğrenim ve eğitimle ilgili âyet aramaya başladılar. Aradılar, taradılar, araştırdılar bir tane âyet bulamadılar. Kur'an'ın onlarca âyette "öğrenim görme" anlamındaki "ekimus salât'e" sesine kulak tıkadılar. Salâtı her manaya çevirdiler. Sadece bir "öğrenim ve öğretime" çevirmeyi başaramadılar. Sonunda bu kompleksten kurtulmak için, ilk nazil olan "ikra' bismi rabbikellezi halaka" "Rabbinin adıyla oku" âyetine sarıldılar.

Fakat bu âyette bulunan hitap umuma değil, sadece Nebi (a.s) a olduğu ve bir anlamı da göklerde ve yerde olan Allah'ın âyetlerini oku olunca, yine boşa düştüler. Kur'an'da salâtın birinci anlamı olan “zihinsel destek” ifadesini, İsra suresi 78.âyette “fecrin Kur'an-ı” (Kur'an-el fecri) ifadesinden anlamak mümkündür. Bu âyette çok açık bir şekilde Kur'an'ın okunması ve öğrenilmesi emredilmektedir. Aynı zamanda emredilen fecir zamanı, insan zihninin en canlı olduğu bir zamandır. İşte bundan dolayı âyet; “zihne nakşedilen” anlamında “meşhûdâ” “şahit olunan” buyurur. Bu âyet Mekki olduğu ve sadece Nebi (a.s) a hitap olduğu için “Kur'an öğrenim ve öğretiminin” bireysel olarak yapılabileceğinin de bir göstergesi oluyor.

Çünkü Mekke de Müslümanlar toplu olarak değil, bireysel hareket etmek zorunda idiler. Salât nedir bilir misiniz? Cuma'ya gittiğinizde dinlediğiniz hutbedir. Fakat din adamlarınız salâtı değiştirip adını “hutbe” koymuşlar. Halbuki Kur'an'da hutbe diye bir şey yoktur. Yani Maun suresinde var olan “sehun” damgasını yemişler.

Âyetler şöyledir. “Veyl olsun o musallinlere ki, onlar salatlarının ne olduğundan gafildirler. Onlar gösteriş yaparlar hayra da mani olanlar.” (Mâun-4,5,6,7)

Dolayısıyla cuma salâtına nida yani çağrı ile birlikte toplanan insanlar, (salatta) Allah'ın zikri olan Kur'an'ın üzerinde eğitim ve öğretim yapacaklardır. Cuma suresi 9.âyette bulunan cümlenin metin ve manası aynen şöyledir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Yé eyyühellezine émenû izé nûdiye lissalâti min yevmil cumuati fesav ilé zikrilléhi vezerul bey'a zalikum ğayrul lekum in kuntum te'lemun”

“Ey iman edenler! Cuma salatına nida (çağrı) yapıldığı zaman Allah'ın zikrine koşun yani alışverişi bırakın. Bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır.” Demek ki, salât, Allah'ın zikri olan Kur'an'mış.

Şu halde salâtın öğrenim kısmı da iki ayrı talim ve terbiyeye işaret etmektedir.

1-) Bireysel olarak Allahın zikrini yani vahyi öğrenmek.

2-) Cemaat olarak Allah'ın zikrini dinlemeye koşmak. Gerçekten de bir çok âyete baktığımızda salâtın “zihinsel destek alma” olduğunu görebiliyoruz.

Mesela: “Sana vahyedilen bu kitab-ı tilâvet et yani salatı ikâme et. Salât, kesinlikle her türlü ahlaksızlıktan ve münkerden alıkoyar yani Allahın zikri (onunla uyarı yapmak) en büyük (öğüttür) Allah bütün yaptıklarınızı biliyor.” (Ankebüt-45) buyuruyor.

Şimdi sözlü eğitim olmazsa yani Kur'an ile diyalog ve iletişim olmadan insanların ahlaksızlıktan ve münkerden kurtulmaları nasıl mümkün olacaktır? Halbuki yüce Allah “salâtın kesinlikle her türlü ahlaksızlıktan ve münkerden alıkoyacağını” söylemişti. Fakat bu âyette bulunan salâtı “zihinsel destek alma” yani Kur'an ile öğüt ve vahiy'le uyarı olarak değil de, Şia ve Ehl-i Sünnet din adamlarının yorumları olan “namaz kılmak” olarak kabul edersek Allah'ın âyetini saptırmış olmaz mıyız?

Böylece hayatını namaz kılmakla geçirmiş fakat her türlü kötülüğü yapan kimseleri gördüğümüzde, “onlar namazı dosdoğru kılamadılar” mı diyeceğiz? Halbuki yüce Allah ne buyuruyordu? “salat, kesinlikle her türlü ahlaksızlıktan ve münkerden alı koyar” Hâşâ bu durumda yüce Allah'ı da yalancı çıkarmış olmuyor muyuz?

İşte Kur'an'da var olan “salât” âyetlerini doğru anlamak bu kadar önemlidir. Salâtın bir tek anlamı vardır. Uydurma dinin ileri gelenleri, salâtın insanlar üzerindeki müspet etkilerini yok etmek için kavramın açık ve anlaşılır anlamına karartma yapıp onun bir çok anlama geldiğini iddia etmektedirler. Fakat bu iddia Kur'an'ın kavramlar sistemine aykırıdır. Çünkü kaç çeşit korku veya kaç yardım ve destek türü varsa yüce Allah Kur'an'da hepsine ayrı ayrı

kelime kullanmıştır. Yani yüce Allah'ın “salât” kavramını birden fazla anlamda kullandığını iddia etmek, diğer durumlar için (hâşâ) kelime sıkıntısı çektiği anlamına gelir ki, bu noksan sıfatlardan münezzehe olan Allah'a iftira olur.

Dolayısıyla “salâtın bir çok anlamı vardır ” diyenlere itibâr edilmemesi gerekir. Salât'ın bir tek anlamı vardır. “vahiy ağırlıklı sözel ve zihinsel destek, Kur'an ile öğüt verme” Bu da eğitim ve öğrenimle Kur'an ilim ve ahlakının topluma ulaştırılması, insanlara destek olma ve onları Kur'an'ın hikmet ve marifetiyle donatma demektir. Yani salât, aynen cemaat ve tarikatların kendi batıl dinleri için yaptıkları çalışma gibidir. Nurcuların ve Süleymanlıların kendi şirk dinlerinin eğitim ve öğretimi için açtıkları yurt ve okullar, medrese ve tekkeler gibi. İşte cemaat ve tarikatların kendi dinleri için yaptıkları şey “salât” oluyor. Fakat kendi liderlerine ve kitaplarına dâvet ettikleri yani din ve dâvâları batıl olduğu için Kur'an, onların salâtlarına “sehun” damgasını vuruyor.

Cuma günleri diyanetin vaaz ve hutbesi de Ehl-i Sünnet öğretileri için bir salât oluyor. Salât olmasaydı cemaat ve tarikatlar (batıl da olsa) inanç ve zihin açısından bu kadar güçlü bir yapıya sahip olamazlardı. Fetö'yü bu kadar güçlü yapan şey salat'tan başka bir şey değildir. Araplar atın ve devenin üzenisine “salât” anlamına gelen “sallî” kelimesini kullanırlardı. Çünkü devenin veya atın üstüne bundan destek alarak binerlerdi. Vahiy de kelimeyi bu anlamda kullanmıştır. Aynı zamanda ateşe odun atıp yanmasına destek olmaya da “sallâ” denilmiştir. Şuna emin olun ki, Şia ve Ehl-i Sünnet'in din adamları Kur'an'da var olan hiç bir kavrama doğru bir anlam vermemişlerdir.

Mesela: Salat kavramına, namaz anlamı veremeyecekleri yerlerde “dua” ve “rahmet” anlamı vermişler. Halbuki hem “dua” hemde “rahmet” kavramları Kur'ani kavramlardır. Yani bir çok yerde Kur'an bunları kullanmıştır.

Mesela: Yüce Allah, Bakara suresi 157.âyette, hem salât hemde rahmet kavramlarını kullanarak ayrı anlamlara geldiklerini gös-

termiştir. İslam düşmanları, sistemli ve sürekli olarak Şii ve Sünni halkların cehaletini beslemektedir. Şii ve Sünniliğin bulunduğu her yerde taklitçi ve cehalet yobazlığı; muhafazakar dini duyarlılığı yani uydurma ve karanlık dini ayakta tutmak için büyük çabalar harcamaktadır.

Buna karşın Kur’ani gerçekleri seslendirme ve yaşatma mücadelesini veren muvahhidler, küçük düşürücü yaftalarla karalanmak istenmektedirler.

Bu sebeple Kur’an’dan haberi olmayan ümmi halkın aldatılması kolay olmaktadır. Çünkü salât konusunda kabul edilebilir ilmi delillerden yoksun vaziyettedirler. Mehmed Akif’in onlara karşı cevabı muhteşemdir. “Acaba şu şayiayı (iftira ve yalanı) çıkarırlar bir adamın alnına “Vehhabi” damgasını yapıştırmak ne demek olduğunu biliyorlar mı? Vehhabilik bir mezhebi mahsusun ismi olmakla beraber Arabistan’ın birçok yerlerinde dinsiz tanıtılmak istenilen adamlara verilen bir payedir. Lehte söylenen sözlere inanmamak lakin aleyhte söylenenlere derhal iman etmek insanlarda cibilli bir hasısa (özellik,hastalık) olduğu için, Mesela: Ben bugün çıkar da Allah’tan korkmadan en akidesi pak (inancı temiz-ihlas sahibi) bir adam hakkında “iyidir ama dinsiz olmasa!...” dersem az zaman sonra o masum zavallıyı bütün insanlar baştan başa mühlid (sapkın) tanırlar, acaba bu adam ilhadı mucib (sapkınlığı hak edecek) ne yapmış, ne söylemiş demeyi hatırlarına bile getirmezler.

Müslümanlıkta en güç bir şey varsa oda bir adama dinsiz payesini (damgasını) vurmaktan ibaret olduğu halde fazlını, (faziletlerini) irfanını, (erdemini) ikbalini, şöhretini çekemediğimiz yahut tarzı tefekkürünü kendi meşrebimize muvafık görmediğimiz kimseleri bu hasbi rütbeyle nazardan (gözden) düşürmek nedense bize pek kolay geliyor...”

En garibi şurasıdır ki, bütün aktarı İslamiyede “vehhabilik” ünvanı ile teşhir edilen adamların kısmı azamı (büyük çoğunluğu) Müslümanları müdafaaya vakfı hayat etmiş(hayatlarını vakfetmiş) olan ekabiri ümmettir(ümmetim büyük alimleridir), fedakarânı

Millettir(milletin en fedakar şahsiyetleridir) Bir yabancı aramıza girse dese ki: Ey cemaat-i Müslimin! filan filan zatlar sizin en akıllınız, en âliminiz, en fâzılınız olduktan başka ebna-yı milletin saadetine çalışmış olmak itibariyle en hayırhahınız, en hamiyetlinizdir.

(Ülkeyi en çok seven, Milli ve yerli olanlardır) siz bunları vehhabilik ile itham ediyorsunuz yani Müslümanlıktan çıkarıyorsunuz, demek sizin dininiz akıl ile, ilim ile, hamiyet (milli olmak) ile kabil-i telif olamayacak! Bu söze karşı ne diyebileceğiz.

Cihan-ıslam (İslam toplumu) gerçekten bises(çaresiz) cidden garip. Bu ekabiri ümmeti (ümmeti büyük âlimlerini) rahmet ve hürmetle anmalıyız ki, geriden gelenler aramızda bir yad-ı cemil (güzel anılmak) bırakabilmek ümidinden mahrum kalarak mucahededen vazgeçmesinler. Üç beş sene evvel İnsaf ehli bir Frenk bana demişti ki: Erbab-ı fen ve sanatın kıymetini takdir edemiyorsunuz, mazursunuz, lakin erbab-ı sa'yu hizmeti takdir etmiyorsunuz! işte bu kabahatiniz affolunmaz..." (Mehmet Akif külliyyat hzl İsmail Hakkı Şengüler- Hikmet Neşriyat 5 ,51,55)

NAMAZ VAKİTLERİ DİYE BİR ŞEY YOKTUR

Şia ve Ehl-i Sünnet din adamları Kur'an'ın bağlam ve bütünlüğünü yani hikmetini yani kendi içinde bulunan sistemini ve kavramlarının hangi anlama geldiğini, Mekke'de inen sûrelerin özelliklerini, Medine'de inen surelerin özelliklerini anlayamadıkları için, neredeyse Kur'an'ın bütün âyetlerine yanlış bir anlam vermişlerdir.

Mesela: Hud Suresi 114. âyet Mekke'de indirilen surede yer alan bu âyettir.

Tamamen Nebi (a.s) ın şahsını hedef almakta ve tamamen ona hitap etmektedir. Âyet tamamen Nebi'ye özel olduğu halde bu âyetten namaz ritüelinin hangi vakitlerde kılınacağını ortaya çıkarmışlardır. Halbuki bu âyet Nebi (a.s) ın Kur'an üzerinde yoğunlaşmasına, Mekke müşrikleri ile ne şekilde etkili mücadele edeceğini, sabırlı olmasını, onların karşısına nasıl bir yöntemle çıkacağına yani tebliğ faaliyetini mükemmel olarak nasıl yapacağını ortaya koymak ile ilgili iken, onlar âyetten hayali ve sanal namaz vakitleri çıkarmışlardır.

Kur'an'da namaz kelimesi geçmediği gibi, namaz ibadetinden ve namaz vakitlerinden de söz edilmez. Hud suresi 114;Taha 130; İsrâ 78,79; Kaf 39, 40; Tur 48, 49 gibi âyetlerin hepsi Nebi(a.s) a hitap etmektedir.

Az Arapça bilen biri âyetlerde bulunan bütün kelimelerin tekil formunda olduklarını sadece Nebi (a.s) a özel hitap olduğunu yani onun tebliğ faaliyetine bir hazırlık, onun donanımı ve motivasyonu ile ilgili olduklarını hemen anlar.

Neden Gece Vakitleri?

Bütün bu âyetlerin önemi ve açılımı Müzzemmil suresindedir. Rahman ve Rahim Allah'ın Adıyla “Öyleyse sen, onların dediklerine karşılık sabret ve Rabbini güneşin doğuşundan önce ve batışından önce hamd ile tesbih et.” (Kaf-39) Aşağıdaki âyette farklı bir tabir “secdelerin ardından” ifadesi geçmektedir. Gecenin bir bölümünde ve secdelerin arkasından da O’nu tesbih et.” (Kaf-40)

“Secdelerin ardından.” ifadesinin tesbihini “belli vakitlerle sınırlı tutmamak” anlamına yakın olduğunu anlamak gerekiyor. Gerek vakitli salâtlardan sonra gerekse bireysel tesbihlerin ardından gece ve gündüz bir uyarıcı olarak zihnen meşgul olunmaya devam edilmesi öngörülüyor. “Artık, Rabbinin hükmüne sabret; çünkü gerçekten sen, gözetimimizin altındasın yani her kalkışında Rabbini hamd ile tesbih et yani gecenin bir bölümünde ve yıldızlar kaybolurken O’nu tesbih et.” (Tur-48, 49), “Ey iman edenler! Cuma (toplanma) günü salât için nida edildiği zaman, Allah'ın zikrine (Kur'an'a) koşun yani alış-verişi bırakın. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır.” (Cuma-9)

Kur'an'da üzerinde özellikle durulan vakitli salât işte budur. Müminler üzerinde ortak akıldan faydalanacakları bir beraberlik sorumluluğudur. Çağrıyla yapılan ve iman edenlerin katıldığı geniş bir ortak tesbih ve dayanışma faaliyetidir. Durumun bu olması ayrıca geniş kapsamlı başka salât yapılamaz demek değildir. Kur'an'da emredilen bu salâtın dışında elbette müminler kendi aralarında anlaşır farklı gün ve saatlerde de emredilmediği halde toplu salât yapabilirler. Gece tesbihlerinde de bir araya gelebilirler. Gelmişlerdir de. Bunun önünde hiçbir engel yoktur. Şimdi Geldik Müzzemmil Suresine “Doğrusu gece inşası etki bakımından daha kuvvetli, okumak bakımından daha sağlamdır.

Çünkü gündüzde, senin için uzun uğraşlar vardır.” (Müzzemmil-6, 7) Bu âyet açık olarak gündüzün öğütlenen bir ders tesbihi vakti olmadığını, gündüzün dışındaki saatlerde o tip tesbih saatlerinin öğütlendiğini gösteriyor. Sebeplerini de açıklıyor. Elbette vakitli olan toplantı salâtı bunun dışında. Bunu da Cuma suresi ve bağlantılı âyetlerden anlıyoruz. Şimdi geldik daha önce de bahsettiğimiz Müzzemmil 20.âyete. Hud 114’de konuştuğumuz ve link verdiğini belirttiğim gecenin zülûfleri bu âyetle ilgiliydi. “Şüphesiz ki Rabbin, senin ve beraberindeki bir grubun gecenin üçte ikisine yakın, yarısı veya üçte birinde ayakta olduğunu biliyor...” (Müzzemmil-20)

Bu âyete tekrar döneceğiz. Ama önce Nebi önderliğinde salâtı ikame eden bireylerin gelişim evrelerinden bu süre kapsamında bahsetmemiz gerekiyor. Müddessir ve Müzzemmil sürelerinde genelde her ikisi de benzer biçimde “örtüsüne/elbisesine bürünen” olarak tercüme edilen “Müddessir ” kelimesi ile bir sonraki sürede geçen “Müzzemmil” kelimesinin yakın anlamlara sahip olmakla birlikte aralarında bir nüans farkı vardır. Müzzemmil kelimesi daha çok “elbisesine bürünen” anlamına müddessir ise “örtünerek gizlenen” anlamına yakın duruyor. Yani birisinde kendi olağan kıyafetine bürünen bir kişi varken, diğesinde bir üst giysisi ya da üzerine aldığı ilave bir örtü söz konusudur. Ancak her iki kelimenin de benzeşimli bir deyim olduğunu göz önüne alırsak aradaki farkı daha net görüyoruz.

Şöyle ki... Müzzemmil’den yani elbisesine bürünen kişiden kasıt, kendisini toplum içinde, daha doğrusu kalabalıklar içinde yalnızlığa terk etmiş olan, toplumdaki farklı düşündüğü halde kendi kendine bu farklılığı yaşayıp toplumla bu yönde ilişki kurmayan ya da kuramayan bir kişi anlaşılır. Yani düşüncelerini kendi içinde yaşar. Müddessir ise bir adım daha geride durup gizlenmeyi seçendir. Müzzemmil’in tüm anlamlarını taşımakla beraber Müddessir deyiminden kasıt, kendisini toplumun içinde yalnız görmekle kalmamış elbisesinin üzerine bir de battaniye, zırh çeker gibi kendisini daha bir korumaya almış olan kişi anlaşılır.

Yani düşüncelerinden dolayı yalnızlaşmış olan kişinin ilave olarak toplumdaki kaçmaya başlaması, kendi gibi düşünmeyenlerin şerhinden korunma gayreti söz konusudur. Peki, bu fark niçin önemli diye sorabilirsiniz. Bunu surelerin diğer âyetlerinde göreceğiz. Müzzemmil aşamasında olan kişi henüz öğrenim aşamasının daha alt basamaklarındadır. Uyanmıştır ama daha okuyacağı, öğreneceği çok şey vardır. Fakat müddessir aşamasında olan kişi öğrendiklerinin ne kadar önemli olduğuna daha bir farkındalıkla hâkimdir ve bu yüzden toplumun tepkisinden iyiden iyiye çekilmeye başlamıştır. Kısacası Müzzemmil’de bir acemilik, bir kendi halindelik ve hamlık, müddessir’de ise ilerleyen fikri olgunluğun verdiği bir gizlenme refleksi ve “şimdi ben ne yapacağım” tereddüdü söz konusudur. Bu anlamlar sürelerde gelen sonraki âyetlerde mevcuttur.

Müzzemmil suresinin ikinci ve daha sonra gelen âyetlerinde emredilenlerle Müddessir suresinin ikinci ve daha sonra gelen âyetlerinde emredilen şeylerin birbirinden farkı bunu net biçimde ortaya koyar. Müzzemmil suresi bireysel eğitime yöneltirken, Müddessir suresi ise öğrendiğini uygulamaya yönelten bir suredir. Az bir kısmı dışında geceleri kalk (ayakta ol). Yarısı kadar veya ondan az eksigi ya da fazlası kadar. Kuran’ı azar azar düşününe düşününe oku. Gerçekten senin üzerine oldukça ağır bir söz bırakacağız.” (Müzzemmil-2-5) Gördüğümüz gibi Müzzemmil’de Resul bir eğitim sürecine sokuluyor. Bu kapsamda biz de elbette üzerimize düşen dersi alıyoruz. Peki, müddessir olana Müddessir suresinde ne deniyor?

“Kalk, artık uyar yani Rabbini yücelt. Elbiselerini temizle ve kötülüklerden uzaklaş.” (Müddessir-2/5)

Gördüğümüz gibi Müddessir’de Nebi’ye harekete geçmesi emrediliyor ve uygulama süreci başlıyor. Kur’an insanlara âyetlerini yaşatır ve kendisini tekrar tekrar ispat eder. Sırası gelen âyet, izdüşümlerini bir şekilde herkese gösterir. Şu kitabı hakkıyla yani güzel niyetle okumaya başlayan herkes Müzzemmil ve Müddessir aşamalarını ve benzer süreçleri üç aşağı beş yukarı her zaman yaşamaktadır. Tâbi ki anlamadan iman eden çoğunluğu kastetmiyorum.

Müzzemmil suresinin ana konusu gece okuma, düşünme, akletme ve öğrenme üzerinedir.

Gece okumalarının (salât ve tesbihlerinin) nasıl yapılması gerektiği üzere tavsiyeler içerir. Aynı zamanda gerçeğe uyanmakta olan kişiye çevresinin tepkilerine karşı mücadele azmi yani psikolojik bir destek verir. Peki gece neden o kadar önemlidir? “Doğrusu gece inşası etki bakımından daha kuvvetli, okumak bakımından daha sağlamdır.” (Müzzemmil-6)

Günümüzden örnek verecek olursak. Öğrencilerin, çeşitli sınavlara hazırlanmakta olan gençlerin, kitap okumayı alışkanlık haline getirenlerin, akademisyenlerin, fikir üzerine çalışanların, yazarların, araştırma yapanların çok iyi bilebileceği gibi gece fikri çalışma yapmak gündüze göre çok daha verimlidir. İşte her şeyi en ince detayına kadar bilen yüce Allah’ın âyette bize hatırlattığı şey tam da budur. Periyodik olarak gece Kuran okumaları yapan kişiler de bu gece gündüz ayrımını çok iyi bilirler.

Maalesef bugün elimizde olan birçok mealin yazarının (istisnalar hariç) âyetlerin çevirilerini yaparken bağlam ve bütünlükten kopmakta olduğunu müşahede ediyoruz. Önce ve sonra gelen âyetleri, söylemlerinin aksine kâfi biçimde dikkate almadıklarını, âyetlerde geçen kelimelerin anlamı üzerinde yeterince düşünmediklerini, çoğunun böyle bir yeteneğinin olmadığını görüyoruz. Kelimeleri çevirirken genelde başkasının çevirilerinde kullandığı kelimeyi aynen kopyaladıklarını, elde mevcut kadim sözlüklerden yeterince faydalanmadıklarını, Kur’an’ın içinde aynı kelimenin ne kadar, nerede ve cümle içerisinde nasıl kullanıldığını göz ardı ettiklerini, geleneğin dayattığı kirli bilgilerle kelimeler üzerinde hiç düşünmeden bazı anlamları baştan doğru kabul ettiklerini, en kötüsü akıllarını kullanmaktan korktuklarını görüyoruz.

Dolayısıyla Kur’an’ı Türkçe olarak okuyan kişiler bile zaman zaman okuduklarını anlamakta zorlanıyorlar. Adeta alakasız birkaç konu peş peşe veriliyor ya da aynı ayet içinde bile farklı konulardan bahsediliyor zannı uyanıyor. Oysa çoğu zaman âyetler gruplar

halinde, kendini, öncesini, sonrasını açıklayıcı ifadelerle dolu. Ama okunanı parça parça eden anlayış âyetlerdeki kelimelerin, hep kafasındaki veya din atalarından gelen anlamların karşılığını verdiğini zannediyor.

Kelimelerin kendi zamanlarına ve coğrafyalarına izdüşeceği ihtimalini göremiyorlar. Aykırı söylem sahiplerini ise dini eğitim, dil ve usul bilmemekle karalıyor, gerçeğin ortaya çıkmasına engel oluyorlar. Oysa kitap ister Arapça olsun ister bir başka lisanda, onu ancak hakkıyla okuyanlar, ona teslim olanlar, ona gerçekten iman edenler anlayacaktır. Elbette boş konuşanlar çoktur ve hep olacaktır. Ama her zaman haktır. Akademik yetkinlik Allah'ın ilminin yansıması değil, beşerî ilmin kurumlarında verilen diplomadan ya da firkasal sivil yolların kişisel ve taraflı icazetlerinden ibarettir. Akademisyenler de keşke bunu bilseler ve beşerî ilimle hür tefekkürü birleştirdikleri oranda önlerinde daha güzel çalışmalar ve çeviriler yapabilme imkânlarının serili olduğunu görebilseler. Şayet öyle yapsalardı “Geceleyin kalkmak, pek meşakkatlidir, fakat ibâdet için de gece, pek uygun.” ya da “Gece ibadeti” ya da “teheccüd namazına kalkmak” vesair sözde çeviriler yapmaz, gerçeğin üstünü örttüklerine yanarlardı.

Ama maalesef iş bununla da kalmamış, bırakın meali düzgün yazmayı, o Kur'an'ı insanlara dini kurumlarda ve camilerde anlatmak da toplumun bilgi ve fikri yeterliliği açısından çoğu zaman ortalamanın bile altında olan kişilere bırakılmıştır.

Peki, neden gündüz değil? “Çünkü gündüz, senin için uzun uğraşlar vardır” (Müzzemmil-7)

Aslında çok kolay anlaşılır ve net cümleler bunlar. Düzgün çevrildiklerinde akademik bir eğitime asla muhtaç bırakmayan, herkesin anlayabileceği şeyler. Ancak Kur'an'ın dışında dayatılan öyle bir sanal yani iftira bir din var ki, bu basit şeyler bile gözden kaçırılıyor.

Gece okumaları tanımlanırken gündüzün nelere ayrılabilceği de açıkça belirtiliyor. Yani kimsenin “gündüz işten güçten ibadet

yapamıyorum” diye kendini kınamasına ve kaygılanmasına gerek yok. Çünkü bir önceki gece, az da olsa kolayına gelen miktarda Kur’an okuyup düşünen birisi, ertesi gün zaten kolay kolay Allah’ı unutarak iş yapmaz.

Ama ne dediğini bilmeden geceleyin teheccüd namazı kılan kişinin, ertesi gün yaşadığı uğraşlarda Kur’an’a, Allah’ın verdiği ilme ve hikmete göre nasıl davranması gerektiğini hiç bir zaman bilmeyecektir. Ezan okunduğunda camiye gitse de yaptığı işi Allah’ın öğrettiği gibi yapacak yeterli bir bilgisi zaten yoktur.

Alışveriş yaparken, işinde çalışırken, patronla ya da işçisiyle konuşurken, minibüse binerken, önünden insanlar geçerken aklına Allah ve Allah’ın öğrettiği şeylerin gelmesi mümkün değildir. Çünkü kitabından haberi yoktur. İnsanlara ezilirken ya da kendisi başka insanları ezerken ne halde olduğunu düşünmez. Dua ederken kimden ne isteyeceğini bilemez. Allah’tan istediğini zannederken O’dan başkasının yardımını ister. Allah’a dua ettiğini zannederken ettiği duanın davacısı olmaz. Her işinde Allah’ın değil hep birisinin gelip onu kurtaracağını zanneder. En ufak bir sorunda bile psikolojik durumu altüst olur. Müzzemmil suresinde kişi okumaya, akletmeye ve düşünmeye sevk edilirken sadece fikren yalnızlaşan kişiye değil, onun diğer insanlara karşı, daha doğrusu uyanmayanlara ve gerçeği yalanlayanlara karşı nasıl davranacağına dair de öğütler vardır. “Onların söylediklerine karşı sabret ve onlardan güzellikle ayrıl.” (Müzzemmil-10)

Buradaki “güzellikle ayrılış” veya “güzellikle ayrı gidiş” onlardan hayatın içinde fiziksel bir ayrılış değildir. Gerçeğe uyanan insanın ona bu yüzden düşman olanlardan fikren ve bu fikrin açtığı yol bakımından ayrı gitmesidir. Yoksa artık onlarla alışveriş yapmaması, konuşmaması, yaşam şartlarının gerektirdiği durumlarda onları yok sayması değildir. İstenen, tüm çabalara rağmen gerçeğe ikna olmayan bu kişilerin daha fazla ikna edilmeye çalışılmamasıdır. İlmi verenin Allah olduğunun unutulmamasıdır.

Müzzemmil suresi benzer öğütlerle devam eder ve ardından

surenin en uzun olan yukarıda konuştuğumuz son âyeti gelir ve tüm bunları anlayabilmenin okumaktan ve düşünüp akletmekten geçtiği hatırlatılır. Sürenin en başında öğütlenen “gece okuma”sına dair biliş ve çarpıcı açıklamalar yer alır.

Lütfen üşenmeyin ve âyeti dikkatlice kelime kelime okumadan geçmeyin. “Şüphesiz ki Rabbin, senin ve beraberindeki bir tâifenin gecenin üçte ikisine yakın yani yarısı veya üçte birinde ayakta olduğunu biliyor. Gece ve gündüzü ölçü çerçevesinde düzenleyen Allah, sizin onu hesap edemeyeceğinizi ve bundan dolayı özrünüzü bilir. O halde kolayınıza gelen kadar okuyun-akledin. Allah sizden hastalar olduğunu, diğerleri içinde Allah’ın fazlını aramak için yeryüzünde dolaşanlar ve Allah’ın yolunda savaşıyorlar olduğunu da bilir. O halde ondan kolayınıza geldiği kadarını okuyun. Salât’ı (ikame edin) ayakta tutun yani zekata (arınmaya) gelin Allah’a güzel bir borç verin yani önceden hayır olarak ne takdim ederseniz Allah’ın indinde kendiniz için onu daha hayırlı ve daha azim bir mükafat olarak bulacaksınız Allah’a istiğfar edin. Muhakkak ki Allah bağışlayandır, merhamet edendir.”

Âyette geçen “hesap edemeyeceğinizi biliyor” denen şey nedir acaba? Sadece gece ve gündüzün ne kadarına bu okuma işinin ayrılacağı mı? Neden Allah bu kadar önem veriyor bu hesap işine acaba? Bana göre, burada hesap edilemeyecek olan şey, okumaktan gerçeğin hazzını alan ve bu hazla düşünen kişinin zamanın nasıl geçtiğini anlayamayacağıdır. Bu nedenle “sabahlara kadar okuyup tüm zamanınızı harcamayın.” öğüdü vardır burada. Çünkü “gündüz uzun uğraşlarımız vardır.” belirtisi de bu öğüdü daha önce tamamlayan bir ifadedir. Üzerimize bırakılan ağır sözün mesuliyet hissini omuzumuzu çökertmesini Allah’ın istememesidir. “Kolayımıza geldiği kadar okumamızla.” çok uzatmayıp gecenin uyku için ayıracağımız kısmının da olması gerektiğine dair şu kadar zamanı aşmasanız iyi olur şeklinde ince ve merhametli bir uyarı vardır burada. “Abartıp da kendinizi hırpalamayın” merhameti mevcuttur.

Sabahın soğuşunda pazar yerinde tezgâh açacak olan, gün doğ-

madan fırına ekmeğini sürecek olan, poliklinik saatinde beş dakikalık muayene için sırada bekleyecek olanlar var. Öğrencilerine insan olduklarını unutmadan ders anlatacak öğretmenler, hastasının derdini çözmeyi kendi derdi gibi görecek doktorlar, merhametli hemşireler, emniyet sağladığı yeri kendi evi gibi koruyan güvenlikçiler, bir çok zorluğun içinde görev yapacak askerlerimiz ve polislerimiz, davasına yetişecek adaletli hukukçular, az da olsa halkına hizmet için idari makamına koşacak insanlar var. Ve daha niceleri... Emin olun ki, Allah hepsinin farkında.

Çeşitli nedenlerle sizin gibi yapamadıkları için sizin gibi okuyamadıkları için kendisini suçlu hissedenlere bile lütfkâr bir haber uçuruluyor bu âyette. Dinin ve kitabın içine abartılı biçimde dalıp da hayatı ve es geçenler olmamalıyız. Tam aksine hayatımızı daha bir bilinçle, öz güvenle, şuurla ve erdemle yaşamalıyız. Üstelik daha çok bilmek yetmez, hayata uygulamak daha önemlidir. Uykusuz kalıp ertesi gün işinizde gücünüzde mecalsiz kalmayın diye bir izdüşümü var bu âyette. İsterseniz yukarıya dönüp âyeti bir kez daha okuyun. Bu merhametleri ve belki de benim gördüğümünden daha fazla izdüşümünü siz göreceksiniz. “Sabah, akşam Rabbinin adını zikret. Gecenin bir bölümünde O’na secde et ve O’nu uzun tesbih et.” (İnsan-23,24, 25, 26, 27)

Abartısız söylüyorum. Şia ve Ehl-i Sünnet’in din adamları manasını bozmadıkları âyet bırakmamışlardır. Geçenlerde Ahmet Ali Yıldırım hocamla telefonda sohbet ederken, Nisa suresinin 103. âyetinin son cümlesine yanlış meâl verildiğinin farkına vardık. Bunun sebebi salât kavramının içinin boşaltılmasından başka bir şey değildir. Belkide namaz ritüelini sorgulama altına almasaydık hiçbir zaman bu hatanın ve tahrifin farkına varmayacaktık. Salât kavramının içi boşaltılınca yani manası bozulunca ona bağlı olan kavramlar da otomatikman bozulacaktır.

Yanlış Meâl: “... Çünkü namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır.

Doğru Meâl: “...Çünkü salâtın vakitlerini yazmak (tayin

etmek-belirlemek) müminler üzerine belli bir görevdir. Yani onun vaktini belirlemek, tayin etmek, yazmak zaman ve zeminin şartlarına göre, müminlerin üzerine düşen bir görevdir. Herhangi acil bir durum, vahiy ilim ve ahlakının insanlara ulaştırılması, istişâre ve şura toplantıları, büyük bir âfet, önemli bir mesele, mescitlerde haftalık toplu salât, ekonomik ve sosyal bir ihtiyaç halinde tayin edecekleri zamanlarda mescidlerde bir araya gelip salat'ı yerine getireceklerdir.

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

innes salâte kânet alel müminine kiteben mevkueten” cümlesi, bu manayı apaçık olarak ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla geleneksel din adamları namaz ritüelinden dolayı âyetin son cümlesini tahrif etmişlerdir.

Maddi temizliğin (abdest) Mekke’de emredilmemesinin sebebi salâtın toplu olarak yerine getirilmesinin emredilmediğinden kaynaklanıyor. Mekke’de tebliğ faaliyetinin yükü tamamen Nebi’nin üzerinde bulunuyordu. Müminler toplu olarak bir araya gelemiyorlardı. İşte Nebi (a.s) için gece salat ve tesbihi bundan dolayı önemli hale geliyordu.

NAMAZ VE ABDEST

Hadis rivayetlerinin çoğunun Kur'an'a aykırı olması, Nebi döneminden sonra vahiy eğitiminin değil, aynen şimdiki gibi kulaktan duyma bilgilerin revaçta olduğunu göstermektedir. Nebi ve Resulün arasında bulunan farkların bilinmemesinden doğan bir cehaletle hadisleri dinde tek kaynak kabul eden bir ümmet, zamanla âyetleri bağlam ve bütünlüğünden kopararak kendi inanç ve anlayışına göre yorumlamaları kaçınılmaz olmuştur. Yüce Allah'ın vahiy ve tevhid yani İslam nimeti hadis küfrüne dönüşmüştür. (İbrahim-28)

Nebi (a.s) vefat ettikten sonra o çağların ümmetlerine dikkat ederseniz; büyük çoğunluğunun Kur'an'ı dokunulmaz bir kutsal olarak benimsediklerini görürsünüz. Uydurulan hadislerden de Allah'ın mesajından habersiz olduklarını da hemen anlarsınız. Şia ve Ehl-i Sünnet dininin günümüzde yaşayan din adamlarını düşünün. Birde bin üç yüz yıl önceki kitaptan yani her türlü eğitimden mahrum olan ümmeti bir düşünün. Günümüzdeki proflara bile hakkı kabul ettiremezken, varın o zamanki cehaleti hayal edin. Üstelik şartlar bugünün dünyasından çok daha zor ve çetindi. Kavga ve savaşlar, geçim sıkıntısı ve açlık her tarafta kol geziyordu. Sadece Kerbela ve Harre katliamını veya Mekke baskınını düşünün. İşte bu zor şartlar altında, tüm ümmetlerde yaşanan inanç, gelenek ve uygulamalar hadis adı altında Allah'ın dini olarak intikal etti.

Saf insanların önüne konan kavramlardan bir tanesi de “salâti ikâme” idi. Şunu gönül rahatlığı ile yani tereddüt etmeden söyleyebiliriz. Şia ve Ehl-i Sünnet’in din adamları Kur’an’da var olan bin altı yüz küsür kavramın hepsini tahrif ederek anlamını buharlaştırdılar. Düşünebiliyor musunuz, kavramın hangi anlama geldiğini Kur’an’ın bağlam ve bütünlüğü içinde yani hikmetinde yer almasına rağmen tahrif ettiler. O halde “salât” kavramını niye doğru olarak taşıyınlar ve doğru olarak yaşasınlar? Ümmetlerin içinden çıkan müctehid ve müfessirler yani âlimler, Kur’an’ın hikmetine vakıf olmadıkları için kavramların tümünü kendi inanç ve kültürlerine göre yorumladılar ve o şekilde hayata taşıdılar. İşte “salât” kavramını da, eski inanç ve geleneklerin uygulamalarına göre yepyeni bir anlam kazandırıp halka bu şekilde yansıttılar. Tabi ki bunu düşmanca bir tavır yani bilinçli olarak yaptıklarını iddia etmiyoruz. Yüce Allah şöyle buyuruyor. “Biz, Kur’an’ı sana güçlük çekesin diye değil, ancak Allah’tan korkanlara bir öğüt olsun diye indirdik.” (Tâhâ- 2)

Yüce Allah’ın emir ve yasakları insana ağırlık vermek için değil, aksine onun yükünü almak ve bir öğüt olarak indirmiştir.

Gelelim Abdest Olayına

Yüce Allah’ın bütün “salât” kavramları için “temizlenmeyi yani yüz ve ellerin yıkanmasını, baş ve ayakların meshedilmesini” tavsiye etmemiştir. Çünkü âyetlerde geçen salât kavramlarının çoğunda temizlik yapmanın bir anlamı bulunmamaktadır.

Mesela: “Allah ve melekler Nebi’ye salât eder.” (Ahzab-56) âyetinde Allah ve melekleri temizlik yapmaz. “Göklerde olanlar ve kuşlar salât’ını bilmiştir!” (Nur-41) derken, kuşların temizlik yapmalarını düşünmek gülünç olacaktır. Nebi(a.s) a “onlara salât et yani destek ol. Şüphesiz senin salât’ın onlar için bir sekinedir yani iman üzerinde sebat etmelerine sebep olur.” (Tevbe-103) buyururken temizlik yapması istenmemiştir. Eğer öyle olsaydı âyet “Temizlik yap ve destek ver!” ya da “salât etmeden önce temizlik yap!” derdi. Dolayısıyla sabah-akşam müminlerin yapacakları kendilerine ait olan salâtları için de özel temizlik yapmaları gerekli değildir. (Nur-58)

Zira âyette “salâtlar” çoğul anlamına gelen “salâvat” değil, tek “salât” der. Yani bireysel Kur’an çalışması kastedilir.

Demek ki temizlik, her salât için gerekli değildir. Mâide suresi 6. âyetinin gelişinden görüldüğü gibi, “Es-Salât” mârifeli “o herkes tarafından bilinen salât” anlamına gelmektedir. İşte farklı durumlardan, o andaki işlerden ve değişik yerlerden kalkıp salâta gelen Müslümanların (zihinsel ve bedensel bir arınma) yapmaları istenmiştir. Ama bu temizlik, bireysel salâtlar için değildir. Salât için temizlik olayı, toplumun rahatsız edilmemesiyle ilgili bir durumdur. Bu da “cuma yani genel bir istişâre, toplantı ve bir sorunu görüşme amacıyla yapılan salâtla ilgili olduğunu gösteriyor.

Zaten nüzul sırasına baktığımızda içinde salât bulunan âyet, cuma suresinden sonra Mâide 6. âyetinde gelmektedir. Bu iki âyeti bir arada değerlendirirsek, temizlik âyetinin yani Mâide 6.âyetinin Cuma 9. âyetin bağlamında indirildiğini görebiliriz. Bu da Kur’an’ın bağlam ve bütünlüğüne uygun, hedefini bulan, hikmete aykırı olmayan bir okuma olur. Nida (çağrı) temizlik, vakit ve orta- hayırlı salât; sadece ve sadece cuma (toplanma) salâtı (Allah’ın zikri olan Kur’an) içindir! Mekke’de nazil olan Hud-114 ve İsrâ-78. âyetlerinin içinde bulunan salât emri Nebi (a.s) a özel olarak inmiştir.

Çünkü iman edenlerin Mekke’de bir araya gelip cemaatle salât etmeleri mümkün değildi. Ondan dolayı temizlik âyeti Mekke’de değil, Medine’de inmiştir. Çünkü Mekke’de cuma salât-ı yoktu. Yani âyetlerin cuma (toplanma) ve Mâide 6. âyet ile de hiç bir ilişkisi yoktur.”Ve gündüzün iki tarafında (sabah-akşam) yani gecenin gündüze yakın saatlerinde salâtı ikâme et!..” (Hud-114) “(Ey Nebi!) Güneşin batmasından- kaybolmasından gecenin kararmasına (akşamdan yatsıya) kadar salâtı ikâme et birde fecir Kur’an’ını (ikâme et). Çünkü fecir Kur’an’ı (şahitlik gibi) zihinde kalıcıdır.”) Burdan anlaşılıyor ki, yüce Allah, vahiy ehl-i muvahhidleri, yapacakları salât için (yani ferdi Kur’an araştırması ve hikmeti için) sakin ve dingin olan sabah ve akşam vakitlerini tercih etmelerini öneriyor. Bu bireysel salâtlar, kişiye özel olduğundan cuma (toplantı) salâtından ayrılıyorlar.

Böylece zihinsel ve bedensel temizlik âyeti cemaat salâtı ayeti ile uyum arz edip, sadece bir araya gelme veya müminlerin sağlıklı diyalogu için “aklın şirkten arınmış ve bedeninin temiz-bakımlı” olarak gidilmesi için öğütlenmektedir. Kur’an cahili teslimiyetçi akıl, her yerde Kur’an’ın hikmetine göre değil, hadislerin ve icthadların kabul edilegelmiş inancına göre işlemektedir. Hareket noktası ataların batıl dini olunca, o zamanın karanlık yargıları da böylece Kur’an’ın önüne geçmektedir. Maalesef kadim İran tipi bir inanç Şii ve Sünni dünyayı esir almış durumdadır. Bilinmelidir ki, Kur’an’ın kavramları, onun dışındaki hiçbir eser ve kaynaktan açıklanamaz. Kur’an ancak kendi içindeki bağlam ve bütünlüğü ile yani hikmetle açıklanabilir. Kavramı Kur’an’dan çalıp, içeriğini kendi batıl inanç ve hurafelerle doldurdukları için bir çok absürt tutarsızlıklar ve cehaletler baş gösteriyor. Yüce Allah’ın evrensel rahmet ve eşitlik dini, ilkel, mağara adamlarının dini haline geliyor.

Tüm insanlara gelen din, bir çadır aşiretinin dini olarak hayata hakim oluyor. “Namazın vakitleri, rükuda nasıl durulacak, harfler nasıl telaffuz edilecek, iki ayağın arası kaç santim olacak, eller nasıl bağlanacak, secdeye giderken ilk önce eller mi, dizler mi yere konacak, kıyamda eller nerede bağlanacak, eller bağlanacak mı, bağlanmayacak mı, tahiyatta ayaklar dik tutulacak, kıyamda iken secde edilen yere bakılacak, saflar böyle olacak şöyle olacak, daha abdestin farzları, sünnetleri, müstehapları, mendupları, guslün farzları, namazın içindeki farzları, dışındaki farzları, vacipleri, sünnetleri, müstehapları, mendupları var. Daha namazların kazası var ki, Allah düşmanıma böyle bir din nasip etmesin. Namazda akla hiçbir şey gelmemesi gerekiyormuş! Hasta da olsan, savaşta da olsan hiçbir zaman namazı kaçırmamak lazımmış! Adamlar işi o kadar abarttılar ki, işaret yani kaş ve gözlerle namaz kılmaktan söz ediyorlar. Daha bunlar gibi yüzlerce kural ve kaide ile yüce Allah’ın dinini yaşanmaz hale getirip Allah’a ve Resulüne en büyük ihaneti sergilediler. İşin en acınacak tarafı ise, saf ve gafil ümmeti bu Kur’an cahillerinin kulu ve kölesi yaptılar. Halbuki baştan sona kadar Kur’an’ın iman çocuklarından istediği tek bir şey vardır.

“Sakın Allah’tan başkasına kul olmayın, dini Allah’a özel kılın, Kur’an’dan başka hiçbir kitaba tâbi olmayın.” Ümmetin içinde bulunduğu kaos ve kargaşa, namaz olmadığından değil, salât olmadığındandır. Namaz, Nebi’siz, Resul’süz ve Kur’an’sız bir din ortaya çıkarmıştır. Fakirlerin ve miskinlerin olduğu bir toplumda hangi din devasa mabetlerin yapılmasına yol veriyorsa o dinden kaçmak gerekiyor. Hadislerle ve ictihadlarla Namaz kılmak o derece yüceltildi ki, namaz bütün kötülüklerin ve kirlerin sabunu oldu. Namaz sayesinde ne güzel ahlak ne de erdem kaldı. Nebi (a.s) adına öyle hadisler hatırlarım ki, anlatmaktan haya ederim. Sahabi Nebi’ye soruyor. “Şöyle bir günah işledim.”

Nebi buyuruyor, “Biraz sonra bizimle namaz kılmayacak mısınız? “ Evet! “Günahlarına keffaret olacaktır” Binlerce yüz binlerce Allah Resulüne iftiralar sorgulanamaz din haline gelirken, müfteriler eleştirilemez birer rab ve ilah yapılmıştır. Bu rab ve ilâhlara kim karşı çıkıp iki laf ederse, en kötüsünden linç kampanyası Demokles’in kılıcı gibi başında sallanacak. Bu bakımdan Kur’an’la, fitratla, akılla ve hayatla çelişen namazı da namazın kurallarının hiçbir tanesini yüce Allah koymamıştır. Yüce İslam dini, herhangi bir çağda şunun bunun, falan filanın, fişmekanın tarafından belirlenmiş, sonraları kalıplara dökülmüş ve dondurulmuş iftira farzlar ve haramlarla kuşatılacak olan babanızın dini değildir. İslam, yüce Allah tarafından vahiy’le Nebi ve Resullere indirilen hanif dinin adıdır.

TEVBE 103. AYET HANGİ ANLAMA GELİYOR?

Söz konusu âyetin anlamı şudur: “Onların mallarından sadaka al; bununla onları (işledikleri günahı) temizlersin, onları aratıp yüceltirsin. Ve onlar için salat et. Çünkü senin salât’ın onlar için bir sekinedir. Allah işitendir her şeyi bilendir” (Tevbe-103)

Yukarıdaki âyette bulunan “salli” kelimesine Diyanet, Elmalılı Hamdi Yazır, Hasan Basri Çantay, Ali Bulaç, Muhammed Esed, Suat Yıldırım, Celal Yıldırım, Süleyman Ataş ve Diyanet vakıf meali tarafından “dua et” anlamı verilmiştir. Halbuki bu âyette bulunan “salli” kelimesinin dua etme ile hiç bir ilgisi yoktur. Söz konusu âyetin hangi anlama geldiğini ortaya koymadan önce üzerinde bulunan iki âyeti görmek zorundayız. “Çevrenizdeki bedevi Araplardan ve Medine halkından birtakım münafıklar vardır ki, münâfıklıkta maharet kazanmışlardır. Sen onları bilemezsin. Onları biz biliriz. Onlara iki kez azab edeceğiz, sonra da onlar büyük bir azaba itileceklerdir. Diğerleri ise günahlarını itiraf ettiler, salih bir ameli diğer kötü bir amele karıştırdılar. (Tevbe ederlerse) umulur ki Allah onların tevbelerini kabul eder. Çünkü Allah çok bağışlayan merhamet edendir” (Tevbe-101,102) Tevbe 103. âyette söz konusu edilenler, münafıklıkta maharet kazanmayan, yaptıkları günahlardan pişman olan ve tevbe etmeye meyilli bulunanlardır.

Yani bunlar İslam ile nifak arasında bulunan bir kesimdir. Yüce Allah, Nebi (a.s) a pişmanlıklarının pekişmesi, imanlarının sağlam olması ve münafıklıktan iyice arınmaları için ilk önce onların mallarından sadaka almasını emrediyor. Daha sonra ayetlerle onlara yardım etmesini ve destek olmasını tavsiye ediyor. Yani Allah'a yani Resul'ü tarafından kendilerine değer verildiğini anlayacaklar. Nebi (a.s) ayetlerle onlara yardım edecek ve destek olacak ki, nifak hastalığından kurtulup ihlas ve bilinç sahibi birer Müslüman olsunlar.

Dolayısıyla âyette bulunan "salli aleyhim" "onlara destek ol, yardım et, onlara ağırlık ve değer ver" anlamına gelmektedir.

NAMAZA ÇAĞRI (EZAN)

Hayat ve sağlık yuce Allah'ın bir armağanıdır... Aldığımız her nefese sonsuz hamdolsun.

“حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ...”

“...Allah bana yeter, ondan başka ilah yoktur. Yalnız ona güvenirim; O azim arşın Rabbidir.”

Harput Kurşunlu camiinde görev yaparken, caminin önünde bulunan okulun öğretmenleri bir gün, “hocam, sizin ezan okuma süreniz için dakika tuttuk dediler. Ne kadar sürdü, deyince, 30 saniye cevabını verdiler. Geçenlerde ezan okuma ile ilgili bir arkadaşıla sohbet ederken aynen şunları söyledi. “Üç sokak arkada mahallenin camisi var. Minaresi iki şerefeli, her şerefeye üçer adet hoparlör takmışlar. Sesi o kadar açıyorlar ki... Ezan, adeta evin içerisinde okunuyor. Tam bir işkence. Bu da yetmezmiş gibi, makam belası adına uzattıkça uzatıyorlar. 20 saniyede okunacak Arapça cümleleri, yaya yaya 10 dakikaya çıkarıyorlar. Dayanılır gibi değil. Tam caminin karşısında 25 katlı bir apartman var. Aradaki mesafe 20 metre var yok. Hoparlörün sesi, apartmanın camlarında patlıyor. İki senedir bir daire dahi satılmadı, koca bina bomboş duruyor. Üç sokak arkada oturduğum halde ben bu kadar rahatsız oluyorsam, camiye yakın evlerde yaşayanlara Allah kolaylık versin. Katlanılır dibi değil.

Bakın mübalağa etmiyorum... Camiye yakın ev fiyatları, camiye uzak ev fiyatlarına nazaran çok daha düşük. Sırf ezan sesinden dolayı, evini satan arkadaşlarım oldu. Üstelik içlerinden birisi... Beş vakit namaz kılan, namazlarını mümkün mertebe camide kılan bir arkadaş. Tıp bilimi... 35-65 desibel aralığındaki sesleri normal olarak kabul ediyor. 65- 90 arasını sesleri tehlikeli olarak nitelendiriyor.

Sağlığa zararlı buluyor. 90 desibel ötesi, kesinlikle gürültü kirli-liği oluyor. Bahsettiğim camiden okunan ezan sesinin, 90 desibelden çok daha fazla olduğunu biliyorum. Azami bir kilometre çapında bir alan içerisinde, mahallede altı cami bulunuyor. Her birinin minaresi, bir diğerinin minaresini görüyor. İki tane de inşaat halinde var. Ezan salâta davetmiş. Bu kadar yüksek sesle okunmasının, bu kadar uzatılmasının ne anlamı var. İnsanlara zulüm ediyorlar, dinlerinden soğutuyorlar, son derece ağır psikolojik Şiddet uyguluyorlar.

Kimse sormadan cevap vereyim...

Evet, bu kadar yüksek sesle, bu kadar uzatılarak hoparlörlerle okunan ezana karşıyım. Bu ezan falan değildir. Bu riyakarlık ve gösteriŐten başka bir Şey değildir. Bunun dine, imana, İslama, insanlığa hiç bir faydası olmaz ve hiç bir zaman da olmamıştır. Cuma, vefat ve sair sebeplerle okunan salavatları da kabul etmiyorum. Ezan insan sesiyle okunmalıdır. Uzatılmadan okunmalıdır. Gazel okur gibi, uzun hava ığırır gibi name yapmanın gereği yoktur. Bu türlü okunan hoparlör ezanı tam bir zulümdür. Kul hakkı ihlalidir. Haramdır. Bu haliyle ülkede “Ezan VahŐeti” vardır. Her geçen gün bu vahşet, daha da Őiddetleniyor. Sokaklara, parklara, hoparlörlü direkler dikip, bangır bangır terör estiriyorlar. Türkiye dinci faŐizmin, Arap gerici-liğinin, Emevi zorbalığının karanlığına sürükleniyor. Uydurdukları dini, mabetler aracılığıyla dayatarak, görülmemiŐ bir saltanat kuruyorlar. (alıntı)

SÂLÂT MI, NAMAZ MI?

Hanif İslam dini Yüce Allah'tan indirilen Kur'andan ibarettir. Yani bir şeyin inkârının gerçekleşebilmesi için; o şeyin Kur'anda yer alması gerekir. İşte geleneksel din adamları Kur'anda geçen salât'ın üzerini namaz ritüeli ile örterek "salât'ı inkâr etmişlerdir." Kur'an'da namaz ve içindeki ritüellerle ilgili tek bir âyet bulunmaz. Namazın nasıl kılınacağını gösteren hiç bir delil yoktur. Rek'at sayısı ve secdenin nasıl yapılacağı yoktur. Ayakta durma, Fatiha okuma, tahiyatta oturma yoktur. Vakit sadece cuma (toplantı) salâtı ile ilgili bir durumdur.

Hud 114. İsrâ 78. ve 79. âyetlerde bulunan salât-ı ikame tamamen Nebi (a.s) ile ilgilidir. Yani Mekke müşrikleriyle nasıl mücadele edeceğinin Kur'an'dan çalışması ve hazırlanması ile ilgili bir durumdur. Hiç bir bölümü ile Kur'an'da geçmediği için namazı inkar etmenin hiç bir sakıncası yoktur. Kur'anda kaynağı olmayan bir şeyi, yani beşeri bir inanç ya da uygulamayı din kabul ederek ona iman edip uygulamak; "Allah'a din öğretmek" ve O'na iftira etmekten başka bir şey değildir. Salât, Kur'an'da bulunan en önemli kavramlardan biridir. Onlarca âyette salât'ın kendine özel bir anlamı ve karşılığı vardır, ama namaz kılmakla ilgili hiç bir ilgisi yoktur. İnsanlar Kur'an'da bulunan emir ve yasaklardan sorumludurlar.

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

“Öyle ise sana vahyedilene sınıksız sarıl. Şüphesiz sen doğru bir yol üzeresin.” (Zuhruf-43)

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ

“Şüphesiz bu Kur’an, sana ve kavmine bir öğüt ve bir şereftir, ondan hesaba çekileceksiniz.” (Zuhruf-44)

Nebi (a.s) in vefatından sonra başlayan dinde tahrifat sürecinde gelenekçi din adamlarının temellerini attıkları, isrâiliyat ve mecûsi kaynaklı uydurma rivayetlere ve bu rivayetlerden çıkardıkları içtihatlarla göre şekillendirdikleri, ayrıntısını ve detaylarını belirleyerek dinin olmazsa olmaz bir ibadet olarak niteledikleri, ardından Kur’an dışı kaynaklara (hadis, ilmihal, fıkıh) yazarak kurumsal hale getirdikleri, hiç bir şekilde Kur’andan onay almayan bir ritüeli yani “geleceğin namazını” dinin direği, temeli, Allah’ın emri, neredeyse dinin bizâtihi kendisi olarak kabul eden bir din anlayışına sahip olanlar; “yalnız Kur’ana” göre dinini yaşayan ve bu yüzden “Kur’andaki salât kavramının namaz kılmak olmadığını” savunanları “Namaz inkârcısı” diye damgalamalarının yüce Allah’ın indinde hiç bir anlamı ve değeri yoktur. Esas inkarcı olanlar, Kur’an’da onlarca ayette var olan muhteşem salât’ın yerine anlamsız bir ritüeli koyarak değiştirenler, anlamını düşünmeyen, önemini ve değerini görmezlikten gelenlerdir. Yüzlerce âyete baktığımızda yüce Allah’ın dininin sadece Kur’an olduğunu görüyoruz. Yani bir şey yüce Allahın kitabında yoksa, o şey dinde yok anlamına gelmektedir. Bu hayati meseleyi kabul etmeden ve bunu hareket noktası olarak görmeden, tevhid esaslı hanif dini anlamak ve yaşamak mümkün değildir. Kur’an’ı düşünüp anlayarak okumak, onu özümsemek ve içselleştirmek, pratik hayata uygulamak, vahiyle sürekli çevrimiçi olmak ve böylece emrinin gereği olan toplumsal maddi-manevi destek ve dayanışmayı hayata geçirme bilinç ve şuurunun âyetlerdeki tanımını salat oluyor.

Nebi (a.s), sadece vahye tabi olmuştur.

إِنْ أَتَيْتُمْ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيْ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ

“... Ben sadece, bana gönderilen vahye uyuyorum.” De ki: “Gör-meyenle gören bir olur mu? Siz hiç düşünmez misiniz?” (En’am-50)

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

“Ey Nebi! Rabbinden sana vahyedilene uy. O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Yani müşriklerden yüz çevir. (En’am-106)

إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ

“... Ben ancak bana vahyedilene uyarım. Eğer Rabbime isyan edecek olursam, elbette büyük bir günün azabından korkarım.” (Yunus-15)

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

(Ey Nebi!) Sana vahyedilene uy ve Allah hükmünü verinceye kadar sabret. O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.” (Yunus-109)

إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

“... Ben sadece bana vahyedilene uyarım. Ben sadece apaçık bir uyarıcıyım.” (Ahkaf-9)

Allah Resülü sadece Kur’an ile insanları uyarmıştır.

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ

“De ki: “Ben sizi yalnız vahy ile uyarıyorum.” Ama sağırılar uyarıldıkları vakit çağırışı işitmezler. (Enbiya-45)

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكَرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعَبِيدَ

“Biz onların ne dediklerini çok iyi biliyoruz. Sen, onlara karşı bir zorba değilsin. O hâlde sen, benim uyarımdan korkan kimselere Kur’an ile öğüt ver.” (Kaf-45)

Allah Resülü döneminde, yani dinin ‘sadece Kur’ana ve kavramlarının gerçek anlamlarına göre anlaşılıp uygulandığı iniş sürecinde” “salât” gerçek anlamıyla, yani “vahiy öğrenimi ve toplumsal maddi-manevi dayanışma” olarak bilindiği için “namaz kılmak”

diye bir ritüel uygulanmıyordu. O halde madem “Allah Resulü (a.s) bizim için üsve-i hasene yani en güzel örnek ise, ve “yüce Allah’ın dininin yalnız Kur’an olduğuna iman ediyorsak; o zaman Kur’anın hiçbir yerinde geçmeyen, tarifi, hareketleri, nasıl kılınacağı, şekli, okunacak dua ve âyetleri, vakitleri, her bir vaktin rek’ât sayısı, kazası, cezası, edası açık ve net olarak anlatılmamış olan, yani Kur’anda olmayan ve sadece geleneksel dinin rivayetlerine göre kıldığımız beşeri bir ibadet şeklini yani Allah’ın dininde olmayan bir şeyi din edindiğimizi hatırlatmak bizim için önemli bir görevdir. Şunu anlamak zorundayız. Salât, şekle dayalı bir ibadet değildir.

Salât; “Kur’an eğitim ve öğretimi ile Allah’ın âyetlerini anlayarak okuyup öğrenmek, kavramak, ardından bu ilahi mesajları insanın kendisine ve çevresine anlatması, bunları pratik hayata aktarması, ilahi mesajların hâkim olduğu bir toplum ortaya çıkarılması ve böylece maddi- manevi dayanışmayı diriltmesi, Allah’ın dinini ayağa kaldırma bilinç ve şuuruyla ilgili bir durumdur. Siz, yukarıdaki tanımda salat için sayılanları; “ne dediğini bile anlamadan okunan, bazı hareketlerin tekrarından ibaret olan, günde beş vakit alışılmış ve ezberlenmiş bir ritüeli kılmakla gerçekleşeceğine inanıyor musunuz?”

Yani yukarıda salâtın tarifinde ortaya konulanların hiçbiri namaz kılmakla asla gerçekleşemez. “Salâtın ikâme edilmesi, namaz kılmak değildir.” Salât, ritüele dayalı bir eylem değil, “vahiy-Kur’an öğrenimiyle öğrenilen ilme göre hareket etme ve yaşama bilincidir”

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

“Şüphe yok ki ben Allah’ım. Benden başka hiçbir ilâh yoktur. O hâlde sadece bana kulluk et yani benim zikrim (vahiy) için salâtı ikame et.” (Tâ-Hâ-14)

وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ

“Kitaba sımsıkı sarılıp yani salâtı ikâme edenlere gelince, biz islah edicilerin emeklerini zâyî etmeyiz.” (Â’raf-170)

Salât, vahiy’den alınan zihinsel destektir. Yani Kur’anın ilim ve

hikmetiyle zihinlerin tevhid esaslı hanif İslam'a uygun olarak inşa edilmesidir. Tıpkı bu ayette olduğu gibi;

حُدِّ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةٌ تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلَّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“(Ey Nebî) Onların mallarından sadaka al; bununla onları temizleyip arındırırısın. Yani onlar için salât et” Kur’an ile öğüt vererek destekle”, kuşkusuz senin salâtın onlar için bir huzurdur. Allah, her şeyi işiten ve bilendir!” (Tevbe-103)

Dolayısıyla salât, “vahi bilgisine dayalı” olarak yapılan ve şirkin karanlığından tevhidin aydınlığına çıkaran zihinsel bir destek eylemidir.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا

“O, Allah yani melekleri (ayetleri) sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size salât ederler. Allah, mü’minlere karşı çok merhametli olandır.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Allah yani Melekleri, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size salât etmektedir (vahiyle desteklemektedir.) O, mü’minlere karşı çok merhametlidir.” (Ahzab-43)

Salâtın ne olduğunu âyetin kendi kendine anlatıp açıkladığı şu ayete bakalım;

فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى

Fakat o (inkârcı) ne tasdik etti (onayladı) ne de “salât etti”. Yani tasdik ederek, salat yapmadı. Haktan taraf olarak salat etmeye yanaşmadı.

وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى

“Aksine yalanladı yani “yüz çevirdi”. (Kiyâme-31,32)

Yani yalanlayarak yüz çevirdi. Yukarıdaki âyetlerde zıt kelimeler birbirini açıklayıcı bir şekilde kullanılmıştır: Dolayısıyla salât, Allah'tan gelen vahiy, yani ilâhi mesajlara dayalı olan ilâhi yasalar, kurallar, emir ve yasaklar bütünü demektir;

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلَوْتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي
أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ

“Dediler ki: “Ey Şu’ayb! Atalarımızın kulluk ettiklerini bırakmamızı; mallarımızı, istediğimiz gibi kullanmaktan vazgeçmemizi senin Salât’ın mı emrediyor? (Hud/87)

Yani salât aslında “Kur’an eğitimi ve öğretimi” ile anlayarak okuyup, ilahi mesajların pratik hayata uygulanması, bunun tabii sonucu olarak Allah’ın Kur’andaki dininin hayata geçirilmesi, dinin bireysel ve toplumsal görevlerinin yerine getirilmesi, maddi/manevi dayanışmanın diriltilmesi, neticede İslam dininin ayağa kaldırılması “Bilinç ve Şuuru” demektir;

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ
وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

“Kitaptan/Kur’andan sana vahyedileni tilavet et yani böylece salâtı ikâme et! Çünkü Salât her türlü fuhşiyat, ahlaksızlık, kötülük ve aşırılıktan alıkoyar. O yüzden Allah’ın zikri/Kur’an en büyük eğitim vasıtasıdır. (Ankebut-45)

Demek ki gelenekçi din adamlarının yaptığı çevirilerde olduğu gibi bu âyetlerdeki “salât” “namaz kılmak” anlamında değildir. Yani Kur’anda 99 âyette geçen salât kavramını, din adamlarının bilinçli ve kasıtlı olarak yaptığı gibi yaparak, bu tahrifatı kabul edip bu yanı sıra uyararak salatı namaz kılmak olarak tercüme ederseniz, işte o zaman asıl siz “salat inkarcısı” olursunuz. Biz Kur’an’da olmayan bir şeyi siz ise Kur’an’da olan önemli bir emri inkar ediyorsunuz

Allah’u-Ekber” Deyiminin İslamda Yeri Var Mı?

Aynen “Muhammed’e salavat getirme, Muhammed’e salavat çekme” gibi, geleneksel dinde “Tekbir” olarak şöhet bulmuş olan

“Allah-u Ekber” deyimi “Allah en büyüktür, ilâhların en büyüğü” anlamına gelmektedir. Aziz ve Mübin kitabımızda yüce Allah şöyle buyuruyor.

وَاللّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“En güzel isimler (el- esmâu'l- hüsnâ) Allah'ındır. O halde O'nu güzel isimlerle çağırın. (O'na güzel isimlerle dua edin, yalvarın) O'nun isimleri hakkında ilhada sapanları (bana) bırakın. Onlar yapmakta olduklarının cezasına çarptırılacaklardır” (Araf- 180)

Geleneksel dinin muhaddis ve müctehidleri Kur'an'da manasını tahrif etmedikleri bir âyet, içini boşaltmadıkları bir kavram bırakmadıkları için Kur'an'ı tek kaynak kabul eden akıllı ve mantıklı insanlar onların her uygulamasından şüphe ediyorlar. Gerçekten de Kur'an'da Allah'ın onlarca ismi ve sıfatı varken, din adamları neden Kur'an'ın hiçbir âyetinde yer almayan “Ekber” sıfatını kullanmışlardır?

Mesela: Yüce Allah'ın Kerim, Rahım, Alim, Hakim, Azim, Aliyyu'l Kebir gibi isimleri onlarca âyette tekrar edilirken, neden bir âyette bile yer almayan “Ekber” kavramı seçilmiştir.

Acaba bu “Ekber” sıfatı evliya ve ilâhların gücüne iman eden Mekke müşriklerinden miras olarak gelmiş olmasın. Çünkü Mekke müşrikleri evliya ve ilâhlara iman etmekle birlikte “ilâhların en büyüğünün Allah olduğuna” inanıyorlardı. Onlar tek ilâh inancına yani “hanif İslam'a” ve “hâlis dine” karşı geliyorlardı.

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ

“Aralarından kendilerine bir uyarıcının gelmesine şaşılar yani kafirler dediler ki: “Bu, yalancı bir sihirbazdır.” (Sâd-4)

اجْعَلِ الْاِلٰهَةَ الْهٰٓءَا وَاجِدًا اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ

“İlahları tek ilah mı yaptı? Doğrusu bu çok acayip bir şeydir! dediler” (Sâd-5)

Müşrikler, evliya ve İlâhlarını Allah ile aracı ve şefaât edici olarak kabul etmelerine rağmen, “Allah’ın en büyük ilâh” olduğunu, zor durumlarda istek ve niyazların sadece onda son bulacağını biliyorlardı.

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ أَنْتِنَا بَعْدَابٍ إِلَيْهِ

“Hani (o müşrikler) bir zaman da: Ey Allah’ım! Eğer bu kitap senin katından gelmiş bir gerçekse üzerimize gökten taş yağdır, yahut bize elem verici bir azap getir! demişlerdi” (Enfal-32)

“Nebi”ye yardım ve destek olmayı...” emreden bir âyeti (Ahzab-56) “Muhammed’e salâvât getirme, Muhammed’e salavat çekme olarak değiştiren, Nebi’ye yardım ve destek olan salavatı, Muhammed’e salavat çekmeğe çeviren ve ibadet olarak namaza koyan ve hutbeye farz olarak ekleyen...” bir zihniyetten her cehâlet beklenir. Medine’de yaşayan müminlere “Nebi’ye yardım etmelerini ve destek olmalarını” ifade eden yöresel ve tarihsel bir emri, evrensel bir ibadete dönüştüren bir cehaletten her türlü cehalet beklenir.

Mesela: Âyetlere rağmen, Allah Resulü (a.s) diğer elçilerden kendisini ayırıp üstün gösterir mi? Yani Allah Resulü Muhammed (a.s) ezanda kendi adını sürekli tekrar ettirerek diğer Resüllerden üstün olduğunu ilan ettirmesinin mümkün olmadığını söylüyoruz. Kur’an’ın emirleri karşısında kılı kırk yaran ve tek bağlantısı Allah’ın mesajı olan, indirilen vahye tâbi olmakla emrolunan Nebi(a.s) diğer Resüllerden üstün olduğunun imajını yaratır mı? Çünkü Allah Resulü (a.s) kitabın hikmetini en iyi bilen ve onu en güzel bir şekilde yaşayıp örnekliğiyle ortaya koyan kişidir. Dolayısıyla Allah Resulü’nün şu Rabbani vahye muhalefet edeceğini hiçbir kimse iddia edemez.

فُولُوا أَمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

“Deyin ki: “Biz Allah’a, bize indirilene (Kur’an’a), İbrahim,

İsmail, İshak, Yakub ve Yakuboğullarına indirilene, Mûsâ ve İsa'ya verilen (Tevrat ve İncil) ile bütün diğer Nebilere Rab'lerinden verilene iman ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz ve biz ona teslim olmuş kimseleriz.” (Bakara-135)

أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا
وَأَلَيْكَ الْمَصِيرُ

“Resul, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler) Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına, Resullerine iman ettiler. Allah'ın Resullerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız...” (Bakara-285)

“Allahu Ekber” deyimi, “Allah en büyüktür” anlamına geldiği için başka ilahların varlığını kabul etme gibi bir şirkin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Tam da Mekke müşriklerinin kabul ettikleri bir imandır. Halbuki yüce Allah

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ
الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ (Hac-62) buyurmaktadır.

Dolayısıyla “tekbir” “Allahu Ekber” değil, “Allâh'ul Aliyyul Kebir” olması gerekirdi. Bizim bu görüşlerimi garip olarak gören arkadaşların geleneksel di muhaddis ve müctehiderinin rivayet ve içtihatlarıyla Kur'an'a tamamen aykırı düştüklerinin bilincine sahip olmadıklarından dolayıdır.